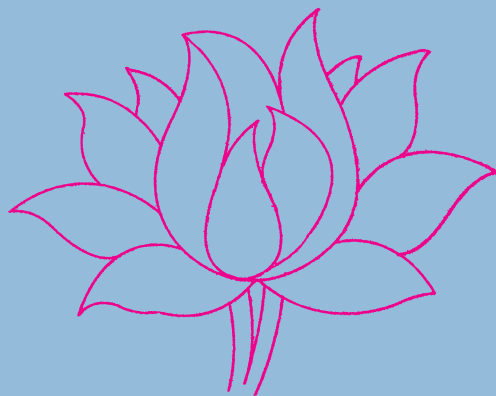

Zhang Thang sag pa 'Byung gnas ye shes

dBu ma tshig gsal gyi ti ka

Part II

Studies in Tibetan Religious and Historical Texts, vol. 2

The Toyo Bunko
Tokyo 2018

STUDIA TIBETICA No. 49

Zhang Thang sag pa 'Byung gnas ye shes

dBu ma tshig gsal gyi ti ka

Part II

folios 26a3-40b5 on Candrakīrti's *Prasannapadā*

ad *Mūlamadhyamakakārikā* 1.1-14

YOSHIMIZU Chizuko

NEMOTO Hiroshi, KANO Kazuo

Studies in Tibetan Religious and Historical Texts, vol. 2

The Toyo Bunko

Tokyo 2018

STUDIA TIBETICA No. 49

シャン・タンサクパ・ジュンネー・イエーシェー

中観明句論註釈

第2分冊

吉水千鶴子

根本裕史 加納和雄

チベットの宗教・歴史文献研究 第2巻

公益財団法人 東洋文庫

2018

Preface

The present publication is the second part of an edition of the *dBu ma tshig gsal gyi ti ka*, a complete commentary on Candrakīrti's (7th c.) *Prasannapadā*, written by Zhang Thang sag pa 'Byung gnas ye shes (*alias* Ye shes 'byung gnas, 12th c.).

My deepest thanks are due to my friend, Leonard van der Kuijp (Professor of Tibetan and Himalayan Studies, Harvard University), for entrusting me with a photocopy of the valuable unique manuscript of the *dBu ma tshig gsal gyi ti ka*, which he discovered himself. I also wish to thank my collaborators, NEMOTO Hiroshi (Professor, Hiroshima University) and KANO Kazuo (Assistant Professor, Komazawa University), for their full collaboration on preparing the present edition. I am greatly indebted to Prof. NEMOTO for the layout of the entire volume.

The Tibet research group of the Toyo Bunko has carried out comprehensive research of Tibetan language, literature, religion, history, and culture in cooperation with native Tibetan assistants since 1961. Since 1967, it has published numerous volumes of the “*Studia Tibetica*” series, which consists of several subseries of publications. It is our great pleasure to issue the forty-ninth number of the “*Studia Tibetica*” with this volume.

I acknowledge all who support our research activities including staffs of the Toyo Bunko for their kind help. I also express my sincere thanks to Prof. Dorji Wangchuk (Hamburg University, University of Tsukuba 2014-2018) and Dr. Orna Almogi (Hamburg University) for their valuable suggestions in reading the manuscript.

YOSHIMIZU Chizuko

Contents

Preface	i
Introduction	v
1. Zhang Thang sag pa on the second half of the first chapter of the <i>Prasannapadā</i>	v
2. Transmission of the <i>Prasannapadā</i> to Zhang Thang sag pa	xii
Orthographic and paleographic particularities of the manuscript	xvii
Editorial principles	xix
Abbreviations and Bibliography	xxi
Topic Outlines (<i>sa bcad</i>)	xxv
I. <i>sa bcad</i> of the entire text	xxv
II. <i>sa bcad</i> of the present text (26a3-40b5)	xxvi
Text: <i>dBu ma tshig gsal gyi ti ka</i> 26a3-40b5	3
Indexes	85
Corrigenda of <i>Zhang Thang sag pa 'Byung gnas ye shes, dBu ma tshig gsal gyi ti ka</i>, Part I	87

Introduction

The text edited in the present volume covers folios 26a3-40b5 of the manuscript of the *dBu ma tshig gsal gyi ti ka*, which provides a commentary on the second half of the first chapter of Candrakīrti's (7th c.) *Prasannapadā*, viz., Pr MacD 198, 4-303, 2 (LVP 39, 8-91, 8) *ad* Nāgārjuna's (2nd c.) *Mūlamadhyamakakārikā* (hereafter MMK), vv.1-14. This work is ascribed to Zhang Thang sag pa 'Byung gnas ye shes (*alias* Ye shes 'byung gnas, 12th c.). In my introduction to part I of the edition (Yoshimizu and Nemoto 2013), I reported on the manuscript and discussed the authorship and date of the work. The PDF version of part I is offered through the website of the Toyo Bunko Research Department (Toyo Bunko Repository ERNEST, <http://www.toyo-bunko.or.jp/research/results.html>).

For the second part of the edition, I would like to briefly introduce the content and the transmission of the *Prasannapadā* to Zhang Thang sag pa on the basis of recent studies including my own.

1. Zhang Thang sag pa on the second half of the first chapter of the *Prasannapadā*

Having defended Buddhapālita's use of consequences (*prasaṅga*) against Bhāviveka's criticism, Candrakīrti argues anew for Nāgārjuna's teaching of non-origination rebutting possible objections. According to the topic outlines or *sa bcad* given by Zhang Thang sag pa, this part includes three stages of refutation (411.123, 124, and 411.13), the first two of which aim to remove objections to the negation of origination (*skye ba bkag pa*) taught in the *maṅgala* and initial verses of MMK 1 (for detailed *sa bcad* titles of the text, see the **topic outlines** in this volume):¹

(411.12 *skye ba bkag pa*)

411.123 *skye ba med pa lasogs pas grub pa'i don la lung dang 'gal*

¹The topic outlines (*sa bcad*) are partly unsystematic and conjectured by the present editors.

- ba spang pa* ad Pr MacD 198, 4-236, 6 (ad MMK 1.1)
- 411.124 *de'i yul can gyi rgyu dpyad pa'i don* ad Pr MacD 238, 1-275,9 (ad MMK 1.1)
- 411.124.1 *nges pa yod par 'dod pa dgag pa* ad Pr MacD 238,1-245,1
- 411.124.2 *tshad ma grangs gnyis nges pa dgag pa* ad Pr MacD 245,2-265, 9
- 411.124.3 *mtshan nyid mngon sum gyis ma khyab* ad Pr MacD 266,1-274, 4
- 411.124.4 *kun rdzob pa'i tshad ma bshad pa* ad Pr MacD 274, 5-274, 4
- 411.124.5 *'jig rten la ltos nas tshad ma bzhi yin ces 'jug sdud pa* ad Pr MacD 275, 8-9
- 411.13 *brtsad pa spang pa* ad Pr MacD 276, 2-300, 2 (ad MMK 1.2-14)
- 411.14 *lung dang sbyar ba* ad Pr MacD 300, 3-303, 2

The main opponents of the third refutation (411.13) are considered to be Ābhidharmikas who assert four conditions as shown in MMK 1.2.² Candrakīrti and Bhāviveka identify them as “fellow Buddhists” (*svayūthya*),³ on which Zhang Thang sag pa comments that they are all of our own group (except for Mādhyamikas), and mainly Śrāvakas (36b1, *rang gi sde pa thams cad yin te gtsor nyan thos so*). The first opponents of the second section (411.124.1) are, according to Zhang Thang sag pa, “Dignāga’s disciples” (27b5, *phyogs kyi slang po'i slob ma dag*) including Vinītadeva as will be seen below.⁴ With regard to the Mādhyamika’s position that they have no ascertainment (*niścaya*) of their own, Zhang Thang sag pa, as a *dbu ma* master of “freedom from extremes” (*mtha' bral*) or “neither existence nor existence” (*yod min*

²MMK 1.2: *catvāradh pratyayā hetur ārambaṇam (LVP hetuś cālambanam) anantaram | tathāivādhipateyaṃ ca pratyayo nāsti pañcamaḥ* ||. Cf. MacDonald 2015: 296, n.552. Ye 2011 counts this verse as MMK 1.3 in accordance with earlier commentaries on the MMK, viz., **Chung Lun* and *Akutobhayā*.

³Cf. MacDonald 2015: 295.

⁴The identification of the opponent or speaker of the objection in this section (411.124.1, Pr MacD 238,1-245, 1, LVP 55, 11-58, 13; *atra kecit paricodayanti*) who sets forth a question about the Mādhyamika’s ascertainment (*niścaya*) of the non-origination of things is controversial. Dignāga, his fellows, Bhāviveka, or Naiyāyikas are possible candidates. MacDonald 2011 took this issue into reconsideration and argued in favor of Naiyāyikas as opponents. Cf. also MacDonald 2015: 204, n.406.

med min),⁵ adds the words “the negation [in the sense] of the non-existence of ascertainment as such does not exist either” (28a5, *nges pa med ces pa'i bkag pa de lta bu yang med do*).

The adversaries who assert the pair of means of valid cognitions—viz., direct perception (*pratyakṣa*) and inference (*anumāna*)—in conformity with the pair of characteristics—viz., particular and general characteristics (*svasāmānyalakṣaṇa*)—in section 411.124.2 (Pr MacD 245, 2) are also identified by Zhang Thang sag pa as “Dignāga’s disciples” (29a1, *glang po'i slob ma*). The “logicians” (*rtoḡ ge pa*, Pr MacD 245, 5: *kutārḡkika* [“poor logicians”])⁶ they criticize are “Lokāyatas,” who accept direct perception alone as a means of valid cognition (29a2, *rgyan pan pas tshad ma mngon sum cig pu yin zer*), “Mīmāṃsakas,” who admit three means of valid cognitions (29a2, *dpyod pa pas tshad ma gsum yod zer*), and those who state six ways [of means of valid cognitions] (29a2, *kha cig tshul drug yin zer*).⁷ In this section, Zhang Thang sag pa closely follows Candrakīrti’s argument that commences with the claim that Dignāga is obliged to accept a third means of valid cognition (*pramāna*) that perceives what is to be characterized (*lakṣya*) by the pair of characteristics (i.e., *svasāmānyalakṣaṇa*) because *lakṣaṇa* exists in dependence on *lakṣya*. In his discussion on the grammatical interpretation of the word *lakṣaṇa* as denoting either an instrument (*karāṇa*, *byed pa*) or object (*karman*, *las*), the author makes the following note:

That is to say [in this regard],⁸ Tibetans assert that *mtshan gzhi* refers to [something] like property-possessor (*chos can*) and *mtshon bya* [refers] to [something like] what is to be proven (*sgrub bya*). In India, these two are identical. *mtshan gzhi* itself is *mtshon bya*; *mtshon bya* itself is *mtshan gzhi*. No [other words] than two words, *lakṣaṇa* [and] *lakṣya*,

⁵Cf. Yoshimizu and Nemoto 2013: xviii and Yoshimizu 2005.

⁶Cf. MacDonald 2015: 221, n.438.

⁷Cf. NBT by Vinītadeva (D 3b3f.), according to which “Bārhaspatyas/Cārvākas/Lokāyatas” (*phur bu pa rnams*) count the means of valid cognition as one, “Sāṃkhyas” (*grangs can pa rnams*) as three, “Naiyāyikas” (*rigs pa can rnams*) as four, and “Mīmāṃsakas” (*spyod pa can rnams*) as six. Zhang Thang sag pa’s description partially agrees with Vinītadeva. It is likely that he confused the position of the Sāṃkhya with that of the Mīmāṃsaka, for Kumārila accepts six kinds of *pramānas* (*pratyakṣa*, *anumāna*, *śabda*, *upamāna*, *arthāpatti*, and *abhāva*). As for the appellations of “Bārhaspatyas/Cārvākas/Lokāyatas,” see, e.g., Franco 2011, “Lokāyata.”

⁸In regard to Candrakīrti’s statement in Pr MacD 246, 5, “does the object characterized (*lakṣya*, *mtshan gzhi*), of which the two characteristics [constitute its characteristics], exist or not?” (cited in 29a6 and tr. MacDonald 2015: 224).

exists. The former is *mtshan nyid* and the latter is translated as *mtshan gzhi*, or occasionally *mtshon bya*.⁹

It is well known that Tibetans used the model of definition that consists of three elements (*mtshan nyid*, *mtshan gzhi*, and *mtshon bya*) and developed a theory of definition.¹⁰ Here Zhang Thang sag pa explicitly says that the model is a Tibetan invention. According to him, his senior or contemporary Tibetans differentiate *mtshan gzhi* in the sense of that which possesses the characteristic in question from *mtshon bya*, which is what is to be characterized by the characteristic. The idea is, I think, more or less the same as what Pascale Hugon has introduced as “the definiens” (*mtshan nyid*, e.g., “cow”), “the definiendum” (*mtshon bya*, e.g., “having a hump, a dewlap, etc.”) and “definitional basis” (*mtshan gzhi*, e.g., “white calf”).¹¹ This quote conveys the author’s thought that one does not need to care about the differentiation between *mtshon bya* and *mtshan gzhi*, which has no correspondence in Sanskrit, when reading an Indian treatise.

The next section (411.124.3) deals with Candrakīrti’s refutation of Dignāga’s definition of *pratyakṣa* (*mngon sum*) that direct perception is devoid of conceptuality (*pratyakṣam kalpanāpoḍham*, PS 1.3c). Candrakīrti censures Dignāga by saying that this definition has insufficient extension (*avyāpitā, ma khyab pa nyid*) because it does not include worldly linguistic usage of the word *pratyakṣa* like “the pot is perceptible (*pratyakṣa*),” and because Dignāga accepts worldly (i.e., non-noble) linguistic usage.¹² Zhang Thang sag pa paraphrases Candrakīrti’s first point and then introduces *paṇḍita*’s and *lo tsā ba*’s interpretations as follows:

[Candrakīrti] means that it follows that it is insufficient (*ma khyab*) because it does not include the worldly application of the word *mngon sum* to a pot, cloth and so on.

According to the *paṇḍita*, it follows that the [definition as being] devoid

⁹29a6f.: *'di ltar bod pa ni mtshan gzhi' chos can lta bu la zer | mtshon bya sgrub bya la 'dod do | | rgya gar na de gnyis gcig* (Ms. bcig) *ste | (29a7) mtshan gzhi nyid mtshon bya'o | | mtshon bya nyid mtshan gzhi'o | | la ksha na la ksha ces pa bsgra gnyis las med pa dang po ni mtshan nyid yin gnyis pa ni res mtshan gzhi res msthon byar sgyur ro | |*.

¹⁰Hugon 2010 extensively discussed the origin and development of the theory of definition. Cf. also Fukuda 2003.

¹¹Hugon 2010: 322.

¹²Pr MacD 266, 1-3: *kiṃ ca ghaṭaḥ pratyakṣa ityevamādikasya laukikavyavahārasya-saṃgrahād anāryavyavahārābhyupagamāc cāvāpitā lakṣaṇasyeti na yuktam etat ||*. Cf. also MacDonald 2015: 264f.

of conceptuality (*rtog bral*) asserted by the logician does not cover (*ma khyab pa*) [a usage like] “the pot is perceptible” (*bum pa mngon sum yin pa*). According to the *lo tsā ba*, it is not so, but [in Candrakīrti’s mind] it follows that the treatise (*bstan bcos*) which gives the logician’s definition does not cover [a usage like] “the pot is perceptible.”

[Candrakīrti makes this critique] because (*’di ltar*) worldly people whose minds are not affected by dogmatic doctrines (*grub mtha’*) say that [the word] *mngon sum* refers to an object (*yul*). In mNga’ ris, when the ruler called ’Jam kun dar was asked, “what does *mngon sum* refer to?,” he referred to objects, [saying], “all these sheep are *mngon sum* (i.e., perceptible) though.” Thus, *mngon sum* refers to objects (*yul*). [Therefore] it is said to be object [and] it is not said to be perception as a means of valid cognition or consciousness (*mngon sum gyi tshad ma ’am shes pa*).¹³

As I discussed in my introduction to Part I,¹⁴ the *paṇḍita* and the *lo tsā ba* can be identified as the translators of the *Prasannapadā*, Kanakavarman and Pa tshab Nyi magrags (1055?-1145?), from whom Zhang Thang sag pa is supposed to have learned the text of the *Prasannapadā*. Although Zhang Thang sag pa does not object to his teachers’ interpretations, the third segment of the above quote is likely his own explanation, where he suggests that Candrakīrti rejects Dignāga’s definition of *pratyakṣa* as a consciousness free of conceptual construction because it excludes the worldly application of the word *pratyakṣa* to objects. To this extent, Zhang Thang sag pa seems to agree with the *paṇḍita*.

Regarding Candrakīrti’s etymological explanation of the word *pratyakṣa* as “towards this the sense has gone” (*pratigatam akṣam asmin, ’di la dbang po mngon du phyogs pa*),¹⁵ Zhang Thang sag pa elucidates it in Tibetan as follows:

¹³34a2-4: *don ni ’jig rten pa mngon sum gyi tha snyad byed pa bum pa dang snam bu lasogs pa ma bsdu pa’i phyir ma khyab par thal ces pa’o* || *pan pi ta na re rtog ge pa ’dod pa’i rtog bral des bum pa mngon sum yin pa la ma khyab par thal ces zer ba’o* || *lo tsa na re de lta ma yin gyi rtog ge’i* (34a3) *mtshan nyid ston pa’i bstan bcos kyis bum pa mngon sum yin pa la ma khyab par thal ces brjod pa’o* || *’di ltar ’jig rten pa grub mthas blo ma bsgyur ba rnams ni mngon sum gyi don yul zer te* || *mnga’ ris su ’jam kun dar zhes pa gtso’ bo zhig la mngon sum gang la zer dris pa na* || *mngon sum lug ’di kun yin mod ces yul la zer ro* || *de ltar na mngon sum yul* (34a4) *la zer te* || *de yul de mngon sum gyi tshad ma ’am shes pa yin no mi zer ro* ||

¹⁴Yoshimizu and Nemoto 2013: xi.

¹⁵Pr MacD 269. Cf. MacDonald 2015: 274, n.515.

prati is *la*; *akṣa* is *dbang po*. Making an addition (*bla skyes*)¹⁶ to this, it is said *prati akṣa ga tam*. Translating this, it is said *la dbang mngon phyogs* (“the sense has turned towards”). Accordingly, *mngon sum* refers to objects towards which the sense is turning.¹⁷

Presumably because of his insufficient knowledge of the Sanskrit and/or an incorrect oral transmission of the original Sanskrit text, Zhang Thang sag pa seems to have mistakenly given the Sanskrit *prati akṣa ga tam* for *pratigatam akṣam* and disregarded the word *asmin* (*'di*) which appears in the original Sanskrit text and its Tibetan translation. Ascribing the logicians’ etymological explanation of the word *pratyakṣa* as “[the cognition that] occurs with regard to the respective senses” (*akṣam akṣam prati vartate, dbang po dang dbang po so so la 'jug pa*) to Vinītadeva, he again mentions their etymological analysis as *prati akṣa gatam* instead of *pratigatam akṣam*.¹⁸ Furthermore, he remarks that Dharmottara is of a different opinion that *prati* means “depending” (*rten pa*) and *pratyakṣa* means “depending on the sense” (*dbang rten*),¹⁹ although the fact is that one sees the same interpretation in Vinītadeva’s NBT.²⁰

Thus, although there are some puzzling usages of the Sanskrit and some misinformation, Zhang Thang sag pa makes an effort to show the original meaning of the word *pratyakṣa* in the same manner as he does with regard to the interpretation of the word *pratītyasamutpāda* (4b3-5a5, Yoshimizu and Nemoto 2013: 19f.). Regarding the Tibetan equivalent to *pratyakṣa*, *mngon sum*, he gives the following note:

¹⁶Zhang Thang sag pa uses the word *bla skyes* in 10a5 (Yoshimizu and Nemoto 2013: 45) and here in 35a4. The word, according to dictionaries, means “gift,” “tribute” or “tax.” The present editors tentatively assume that the author thereby means “addition” or “insertion.”

¹⁷35a1f.: *pra te ni la'o || a ksha ni dbang po'o || de la bla skyes* (Ms. *gla skye*) *bcug na pra te a ksha ga tam ces pa'o || de bsgyur na ni la dbang mngon phyogs ces pas ste | dbang po yul la* (35a2) *phyogs bzhin pa'i yul la mngon sum ces zer ro ||*.

¹⁸35a4: *dul lha ni sgra bshad 'di ltar byed de pra ti a ksha ga tam ces pa dbang po dang dbang po so so la 'jug pa ces pas mngon sum du 'dod do || a ksha ni dbang po'o pra te so so brten 'brel sgra bshad kyi skabs dang 'dra bar zlos par 'dod do || ga dam bla skyes ni 'jug ces pa'o ||*. Here Zhang Thang sag pa is also saying that *gatam* has an additional meaning of *'jug pa*. The explanation *akṣam akṣam prati vartate* is attested in Dignāga’s NM 15. In Vinātadeva’s works available in Tibetan canons, however, I have not found this explanation. Commenting on PS 1.3c, Jinendrabuddhi adopts the same analysis *pratigatam akṣam pratyakṣam* (PST I: 37, 4, cited in MacDonald 2015: 276, n.518).

¹⁹35a2: *chos mchog dang dul lha gnyis dang mi mthun te chos mchog gis pra te rten pa la zer te dbang rten ces so ||*. See NBT (Dharmottara) 38, 1: *pratigatam āsritam akṣam*. For this etymological explanation, cf. Kajiyama 1966: 29, n.23 (cited in MacDonald 2015: 276, n.518 under Kajiyama 1998 [reprint]).

²⁰NBT (Vinītadeva) D4a1: *dbang po la brtan pa* (read: *brten pa*) *ni mngon sum ste*.

Candrakīrti explains [the meaning of the word *mngon sum*] following ordinary people (*'jig rten pa*) who refer to objects as *mngon sum*. Therefore, *mngon pa* means “in front of” (*sna la*) or “being perceptible” (*mngon pa nyid*). *sum* is Zhang zhung word meaning “grasping” (*'dzin pa*). Thus, [*mngon sum*] is grasping what is directly perceptible (*mngon 'dzin*).²¹

As van der Kuijp has already pointed out, the word *sum* in this sense is not glossed in dictionaries of the Zhang zhung language.²² Since “grasping” (*'dzin pa*) refers to the function of cognition, it does not actually correspond to Candrakīrti’s usage of the word. It might be the case that here Zhang Thang sag pa just attempts to explain the etymology of the Tibetan word *mngon sum*.

As we have seen, Zhang Thang sag pa assigns the role of the main opponent who objects Candrakīrti to Vinītadeva.²³ Actually, Vinītadeva is supposed to have been a contemporary to Candrakīrti who was active between Dignāga and Dharmakīrti.²⁴ Apart from the question of whether it is true or not that Vinītadeva criticized Candrakīrti, one should say that this might reflect Zhang Thang sag pa’s consciousness of the chronological order of Indian masters and their historical as well as theoretical positions.

²¹35a2: *'jig rten pa yul la mngon sum zer ba'i rjes su zla bas 'brangs nas bshad pa'o* || *des na mngon pa ni sna la 'am mngon pa nyid do* || *sum ni zhang zhung gi skad de 'dzin pa'o* || *de ltar mngon 'dzin ces pa'o* ||.

²²van der Kuijp 1999: 665, n.108 (regarding this note, cf. Yoshimizu and Nemoto 2013: v, n.2), where he cites the same passage. He consulted Haahr’s *The Zhang-zhung Language* (1968), where the Zhang zhung word *sum* meaning *'dzin pa* is not glossed. Neither Dagkar Namgyal Nyima’s *Zhang-zhung-Tibetan-English Contextual Dictionary* nor Dan Martin’s “Zhangzhung Dictionary” gives this sense to *sum*. The Tibetan translation *mngon sum* for the Sanskrit *pratyakṣa* is recorded in the *Mahāvvyutpatti* (e.g., 4529, 4572, 4618).

²³See also 35b5f., where the opponent asserts that he does not use the word *pratyartha* just because he follows the word *pratyakṣa* as generally established in the world (Pr MacD 272, 5ff.): *zla bas ma grags pa'i sgra pra te ar tha kho nas tha snyad byed par thal zhes brjod pa'i {lan}* (Ms. *lhan*) *du* || *dul lha na re khyab pa ma grub ste don so so la 'jug kyang pra ter thar mi brjod na ci sto* || *pra te ar tha ma grags pa'i phyir dang* || *pra te ksha'i sgra grags pa'i phyir tha snyad 'dis brjod pa yin no zhes smra'o* ||.

²⁴Steinkellner and Much 1995: 49.

2. Transmission of the *Prasannapadā* to Zhang Thang sag pa

Candrakīrti's *Prasannapadā* was transmitted to Tibet from Kashmir by Pa tshab Nyi ma grags. He translated the work with his Indian collaborator Mahāsumati in Kashmir and revised it with Kanakavarman in lHa sa in the first half of the twelfth century.²⁵ Pa tshab himself left a commentary on the MMK, *dBu ma tsa ba'i shes rab kyi ti ka* based on the instruction of his teacher Hasumati or Mahāsumati, and a commentary on the *Prasannapadā*, *Tshig gsal ba'i dka' ba bshad pa* as well as a brief instruction on the chapters of the MMK, *Le 'brel pa tshab kyi man ngag*.²⁶ Both Pa tshab and Zhang Thang sag pa are considered to have been active at the rGyal lha khang and Thang sag monasteries in the Phan yul region respectively.²⁷ Among Zhang Thang sag pa's teachers, there must have been several Indian scholars including Kanakavarman. However, he never mentions them by name except for Pa ra he ta or gZhan la phan pa, who is assumed to be Parahitabhadrā, the teacher of Pa tshab's teacher Mahāsumati in Kashmir. Once Zhang Thang sag pa introduces a story as Parahita's, saying that a foolish debater who accepts what he himself has negated is compared to a cat living in a hole of a house in Kashmir who came back to his own hole after fleeing to other holes from one to another when smoke filled them.²⁸ Since

²⁵For detail, see, e.g., Lang 1990, Yoshimizu and Nemoto 2013: x-xii, and Yoshimizu 2016b.

²⁶Cf. Dreyfus and Tsering 2010, Yoshimizu 2014 and Yoshimizu 2016b.

²⁷The rGyal lha khang was built in 1012 by Zhang sNa nam rdo rje dbang phyug (976-1060). The Thang sag monastery, i.e., the current dGe lugs monastery dGa' ldan chos 'khor dgon in Phampo, is said to have been erected by Zhang Thang sag pa himself. Cf. Roesler and Roesler 2004: 36 and Yoshimizu and Nemoto 2013: viii and xi. Regarding the character of the region 'Phan yul and the geographical locations of these monasteries, see Sørensen and Hazod 2007, vol.I, 19 and map 4, 'Phan yul. This region is closely related to the history of early bKa' gdams pa, for which see, e.g., Roesler and Roesler 2004: 1-10, Davidson 2005: 249-263, 276-281, Vetturini 2007: 16-23 and Iuchi and Yoshimizu 2011: 1-36. As for the clans of Zhang and Pa tshab, see Sørensen and Hazod 2007, vol.I, 75 and vol.II (Sørensen), 406f.

²⁸38a4f.: *brgal ba 'di ni mi 'thad de | sngar bkag nas yang khas len pa mi rigs so snyam na | gzhan la phan pa [pa ra he ta]'i zhal nas rgol ba ni byi la dang 'dra bas yang 'di skad zer ba'o | | 'di ltar kha che'i phyug po la khang pa'i phyogs re rgya thab kyi (38a5) chod nas yong ste | 'phar du khru gang zheng 'dom gang dkyus 'dom lnga drug yod pa phyogs gsum brtsigs gcig na sgo mang po yod pa'o | de'i dmig du byi la zhugs pa na dud pa byung pas myig gcig pu sna gtad de nas yang gcig du de nas yang sngar gyi sar tshugs kyi gtod pa dang 'dra gsung ngo | |*. The name Pa ra he ta appears in a marginal note to 21a5 too, where a scribe or Zhang Thang sag pa himself identifies the person as a follower of the Indian Madhyamaka master Bhāviveka. If this information is reliable, one may suppose that in Kashmir Parahitabhadrā followed Bhāviveka's commentary, whereas his students Mahāsumati and Pa tshab Nyi ma

there is no textual evidence that Parahitabhadra visited Tibet, it is likely that Zhang Thang sag pa learned the story from Pa tshab Nyi ma grags or someone else from Kashmir. Not only the text of the *Prasannapadā* but also allegorical stories like this used to explain the text were thus transmitted to Tibetan successors from Kashmiri scholars.

I have previously indicated that Zhang Thang sag pa made full use of Pa tshab's revised translations of the *Prasannapadā* as well as the *Madhyamakāvātāra* by the same Candrakīrti, which are available in the current bsTan 'gyur version.²⁹ It is also probable that Zhang Thang sag pa was in a position to access the Sanskrit manuscripts of the *Prasannapadā*, for he mentions the Sanskrit text several times calling it *rgya dpe* (5b1, 10a2, 10a4, 10a5, 39b8). In his commentary on the *Prasannapadā*, Pa tshab Nyi ma grags referred to two manuscripts of the *Prasannapadā* by name, i.e., the “Kashmiri manuscript” (*kha che'i dpe*) and the “Indian manuscript” (*rgya dpe*),³⁰ which are supposed to be identical to the two manuscripts mentioned in the colophon of the Tibetan version of the *Prasannapadā* as the “Kashmiri manuscript” (*kha che'i dpe*) and the “manuscript from the eastern borderland” (*nyi 'og shar phyogs kyi dpe*), respectively.³¹ It is no wonder that Pa tshab's disciple Zhang Thang sag pa could access these manuscripts. Speaking of *rgya dpe*, he might have looked at a Sanskrit manuscript. Moreover, it might have been the same manuscript as that which Pa tshab referred to as the “Indian manuscript” (*rgya dpe*). Regarding the Kashmiri manuscript, Zhang Thang sag pa also cites it once by name (*kha che'i dpe*) in the following passage:

[Candrakīrti] states, “but this is not a logical reason (*hetu*) for the other (i.e., the Mādhyamika),” [meaning] that as [has been seen] earlier, if [the Sāṃkhya] sets forth a proof (*sgrub byed, sādhana*), it is not a logical reason (*hetu*), because it turns out to be equal to what is to be proved (*sgrub bya, sādhyā*). By saying, “there is no example” and so on, [he] explains that for the Mādhyamika, in the same manner that a logical reason (*hetu*) is equal to what is to be proved (i.e., *sādhyasama*), an

grags shifted to Candrakīrti's *Prasannapadā* when reading the MMK. For more detail, see Yoshimizu 2016b: 647-652.

²⁹Yoshimizu and Nemoto 2013: xii.

³⁰*Tshig gsal ba'i dka' ba bshad pa* 56b6f. cited and translated in Yoshimizu 2016b: 652. For more detail, see *ibid.*: 653-655.

³¹According to the colophon, Pa tshab obtained the second manuscript from the eastern borderland after he returned to central Tibet from Kashmir. Cf. Lang 1990: 134, Seyfort Rugg 2000: 45 and Yoshimizu 2016b: 645.

example (*dpe*, *dr̥ṣṭānta*) is also [equal to what is to be proved]. The Kashmiri manuscript reads, “because there is not a logical reason and an example, his own thesis ...” (*he tu dang dpe’ med pa’i phyir rang gi dam bca’*, *hetudr̥ṣṭāntāsambhavāt ... svapratijñā-...*) and so on. Namely, [the word] *he tu* occurs again, [but] it is not wrong. Whenever (*na yang*) [the Sāṃkhya] states a logical reason and an example, they turned out to be unestablished because they are equal to what is to be proved. His own “proposition” (*khas ches pa*) means that all logical reasons the Sāṃkhya [employs] are brought forward in accordance with his own assertion and not based on reality (*dn̄gos po*).³²

From this commentary, one can reconstruct the first part of the text as follows:

’di ni gzhan la he tu yang ma yin | dpe’ med pa’i phyir rang gi dam bca’
 ... (**na cāyaṃ paraṃ prati hetuḥ | dr̥ṣṭāntāsambhavāt ...*)

What he means here is, in my interpretation, that the proof that the Sāṃkhya presents (i.e., *’di*) is not a correct logical reason from the viewpoint of the Mādhyamika (i.e., *gzhan la he tu ma yin*), because there is a fault of being equal to what is to be proved (i.e., *sādhyasama*) insofar as it is arbitrary and not established. Because the Sāṃkhya’s example is also impossible (i.e., *dpe’ med pa’i phyir*), for it is likewise unestablished, the proof of the matter he proposes is not established.

Thus, Zhang Thang sag pa seems to have had the text that has the word *hetu* in the first sentence only. According to his report, however, the Kashmiri manuscript has it in the second sentence too. Since the bsTan ’gyur version of the *Prasannapadā* also has two *gtan tshigs* as follows, the translators seem to have adopted the reading of the Kashmiri manuscript:

’di ni gzhan la gtan tshigs yang ma yin no || gtan tshigs dang | dpe’ med
pa’i phyir rang gi dam bca’ ba’i don gyi sgrub par byed pa ni khas ’ches

³²17a7f. (Yoshimizu and Nemoto 2013: 74): *’di ni gzhan la he tu yang ma yin ces pa ni sngar bzhin sgrub byed bkod na sgrub bya dang mtshungs par song bas he tu ma yin no || dbu’ ma pa la he du sgrub bya dang mtshungs pa bzhin dpe’ yang yin no zhes bshad pa dpe’ med pa’i phyir ces lasogs pa’o || kha che’i dpe’ la he du dang dpe’ med pa’i phyir rang gi dam bca’ zhes pa lasogs pa ste he du yang byung ste mi sto ste he du dang dpe’ brjod na yang sgrub bya dang mtshungs pas ma grub par song pa’o || rang khas ches pa ni grangs can gyi he du thams cad rang gi ’dod pas gzhas gi dn̄gos po la mi gn̄as ces pa’o ||*. The phrases indicated by bold script have a correspondence (*pratīka*) in the *Prasannapadā*. In our previous edition (*loc. cit.*), only the words *rang gi dam bca’* is marked as *pratīka* (see Corrigenda of Part I below).

pa'i rjes su 'brangs pa 'ba' zhig nye bar bkod pa yin te | (Pr D6b5f., P7a8f., MacDonald 2015, 407)

Hence, it may be plausible to conjecture that Zhang Thang sag pa follows another manuscript (i.e., the “Indian” manuscript) in reading the word *hetu* in the first sentence only. He also accepts the reading of the Kashmiri manuscript, though it is uncertain whether he directly examined the manuscript or just knew it through Pa tshab or his translation. This is a good example of how he decided how to read the text by himself, taking account of the Sanskrit manuscripts as well as his teacher’s Tibetan translation.³³ Zhang Thang sag pa was indeed an independent thinker, as I have demonstrated.³⁴

Zhang Thang sag pa was also a poet. I would like to close the introduction by quoting two verses from his composition in the present text. The twenty-fifth verse informs us that he composed the *dBu ma tshig gsal gyi ti ka* in 'Phan yul. Interestingly, he pays high respect to the names bsKa and Cog, which most likely refer to the famed *lo tsā bas* or translators from the eighth and ninth centuries, bsKa ba dPal brtsegs and Cog ro Klu'i rgyal mtshan.³⁵ However, he does not mention his teacher Pa tshab Nyi ma grags despite the fact that 'Phan yul was his birthplace. The following is my tentative translation:

The master of Buddhist teaching, Nāgārjuna—who conquered karmic existence with compassion, unequalled insight and strength of diligence—led living beings caught by the evil of existence to liberation.

His spiritual son, Candrakīrti, the superlative dispeller of darkness and

³³The word *hetu* makes only one appearance in all of the Sanskrit manuscripts used by modern editors, de La Vallée Poussin and Anne MacDonald. Whereas the former reconstructs the Sanskrit text on the basis of the Tibetan translation (Pr LVP 19, 3f.: *na cāyaṃ paraṃ prati [hetuḥ] | hetudr̥ṣṭāntāsambhavāt ...*), MacDonald reads the entire sentence differently by emending na to sa (Pr MacD 151, 3-152, 1: *sa cāyaṃ paraṃ prati hetudr̥ṣṭāntāsambhavāt svapratijñāmātrasāratayaiva kevalaṃ svapratijñārthasādhanam upādatta iti ...* l. Cf. her translation in MacDonald 2015: 72, 2-73, 5 and 72, n.155). As she has assumed (MacDonald 2015: 72, n.155), it is possible that Pa tshab and his collaborators were confronted with a dittography of the word *hetu* in the Kashmiri manuscript, *nacāyaṃparampratihetuhetudr̥ṣṭāntāsambhavāt*, and construed the first *hetu* as the subject of an independent sentence.

³⁴Yoshimizu and Nemoto 2013: xviii-xx and Yoshimizu 2016a.

³⁵sKa ba dPal brtsegs is said to have been born in 'Phan yul. Cog ro's birthplace is unknown (see, e.g., *Dungkar Dictionary*: 208 and 782, and *Gang can mkhas grub rim byon ming mdzod*: 116 and 505).

the protector of the earth, [composed] the treatise in order to spread the Madhyamaka doctrine, clearly teaching that thesis and so on do not exist.

The meaning is embedded [in this treatise] as a treasury of black jewels that clarifies the fallacies of substantialists.

[Out of this treasury of black jewels], the monk 'Byung gnas ye shes, who is gifted with hearing [Nāgārjuna's] teachings through Candrakīrti's inquiries, made a string of non-fallacious words with an unstained mind, accompanied by an endeavor in 'Phan yul—the source of knowledge like Vajrāsana (i.e., Bodhgayā) —where bsKa (ba dpal brtsegs) and Cog (ro klu'i rgyal mtshan) were born. (25)³⁶

The upper belly looks bulging. The lower belly looks dangling. Please look at what is smooth from the head to feet. He, he. (26)³⁷

³⁶36a7f.: gang zhig bstan pa'i bdag po srid 'joms {brtse} (Ms. rtse) ldan gnyis med thugs chud pa || brtson pa'i shugs can dngos gdon gyis zin { 'gro ba} (Ms. bgro ba) grol bar 'dren byed pa || klu grub de'i sras gyur bla med mun sel zla ba grags pa sa stengs khyab pa des || dbu' ma'i gzhung lugs rgyas par bya phyir dam bca' lasogs med par gsal bar ston pa'i gzhung || dngos smra'i 'khrul pa ston byed nag rin chen gter (36a8) gyur gab pa'i don || rig pa'i 'byung gnas 'phan yul rdo rje {gdan} (Ms. bdan) 'dra bska cog 'khrungs sa der || zla grags dri yis sgos pa thos pa'i nor ldan dge' slong 'byung gnas ye shes des || brtson pa'i grogs bsten ma 'khrul ngag gi 'phreng pa dri med blo yis bkod ||.

³⁷36a8: ya lto spungs pa 'dra || ma lto zags pa 'dra || dbu' zhabs snyoms par yod || de la gzigs par zhu || he he ||. This verse seems to be setting a riddle (gab tshig, lde'u).

Orthographic and paleographic particularities of the manuscript

1. *tsheg* is consistently used after all final letters before a *shad*.
2. *shad* is consistently used after all final letters and *tsheg* including *ka*, *ga* and *sha*.
3. A broken *shad* is often added under *tsheg*.
4. Occasional palatalisation of *ma* by *ya btags* appears before the vowels *i* and *e* (e.g., *myig*, *myin*, *myed*).
5. The scribe frequently makes use of an abbreviated spelling (*bskungs yig* or *bsdus yig*, e.g., ཐོད་ for *thams cad*, རོད་ for *don dam*, ཡེས་ for *ye shes*).
6. The *thig le* or *bindu* (°) is occasionally used instead of *m* (e.g., ཐོད་ for *thams cad*).
7. The scribe frequently makes use of the Tibetan letter *ṅa* (ཏ) as an abbreviated sign for *myed*.
8. *la sogs pa* is consistently spelled *lasogs pa*.
9. Superabundant 'a suffix is occasionally used (e.g., *mdo'*, *bsdud'*, *dbu'*, *gtso'*).
10. The numeral figures ཉ, ན, ལ, ཤ are frequently used (e.g., རྣ་ for *gnyis ga*, ཉེས་ for *gcig gis*).
11. The prefixed *m-* is often replaced by prefixed 'a- (e.g., 'thong for *mithong*, 'thun for *mithun*).
12. The prefixed *d-* is occasionally replaced by superscribed *r-* (e.g., *dgol* for *rgol*).
13. Alternative spellings are occasionally used, some of which are probably misspellings by the scribe (e.g., *brgya* for *rgya*).
14. The particles *pa* and *ba* are used with slight irregularity and they are occasionally indistinguishable from each other. One must note that *pa* frequently appears after the final letters *-ng*, *-r* and *-l* (e.g., *rkyang pa*, 'byung *pa*, *spang pa*, 'ong *pa*, *song pa*, *gyur pa*, *sbyor pa*, *rnal 'byor pa*, 'grel *pa*, *thal pa*, *gsal pa*).
15. The enclitics 'ang and 'am appear in most cases as distinct syllables.
16. The following Sanskrit words are used: *he du* for *hetu*, *pan ḍi ta* or *pan ti tal*

pan pi ta for *paṇḍita*, *bu ta* or *bu dha* for *Buddha*, and *lo ga* for *loka*.

17. Numerous notes are added in the space between lines, or at both sides, or at the top or bottom part of the folio.

Editorial principles

For the edition of the *dbu can* text the following principles have been applied:

1. The text is presented according to the general orthographic rules of *dbu can* text.
 - (a) *tsheg* is omitted after all other final letters than *-ng* before *shad(s)*.¹
 - (b) The first *shad* is not presented after the final letters *ka*, *ga* and *sha*.²
2. Numeral figures, *thig les* (°) and abbreviated spellings are spelled out.
3. The text is divided into paragraphs for readability and the paragraphs are spaced out. A verse is indicated by indention and each metrical line of a verse has a new line.
4. All the other orthographic features and spellings of the manuscript have been retained.
5. The text is structured according to *sa bcad* titles, although the author does not give systematically *sa bcad* titles. In case that the *sa bcad* title in the text is the proposal by the editors, it is marked by a wavy line.
6. Numbers added to the *sa bcad* titles are given by the editors.
7. The *sa bcad* titles given to a large segment are followed by the location of the Sanskrit text of the *Prasannapadā* edited by Anne MacDonald (Pr MacD) on which the segment comments.
8. Numbers added to verses indicate that the verses are supposed to be the composition of the author Zhang Thang sag pa 'Byung gnas ye shes.
9. Editorial signs

¹This rule is applied to *dbu can* texts in general. There is, however, an exception: the *hor* edition of Sa skya paṇḍita's *Rigs gter 'grel pa* (TBRC W1CZ2047) has *tsheg* before *shad*. I am indebted to F. Nishizawa for this information. Cf. also n. 2 below.

²Cf. *Bod kyi yi ge 'i spyi rnam* 69, 3-7 written by dMu dge bsam gtan (1914-1993) : *dmigs bsal ka ga sha ste phyi rkang can gyi yi ge gsum rkang mthar thon tshe shad gcig gi go chod stabs | chig shad can la logs su shad 'bri mi dgos la | nyis shad la gcig ma gtogs mi dgos pa dang | bzhi shad la gsum gyis chog pa yin | nga rkang mthar thon tshe | shad kyi gong du tsheg gcig thob la | nga yig ma gtogs gzhan la mi dgos so | |*

- (a) Folio- and line-numbers are inserted into the text and indicated in parentheses ().
- (b) Names referring to persons, texts or schools are underlined.
- (c) Sentences, phrases, and words which have an exact correspondence (*pratīka*) in the Tibetan version of the *Prasannapadā* are indicated by a **larger type** and **blue color**.
- (d) [] contains additions made by the scribe or someone else above or below the line or on top or bottom of the folio.
- (e) { } contains reconstruction by the editors and the original reading is given in the upper rank of footnotes with the sign Ms. (manuscript). Only obvious misspellings are emended (e.g., Ms. *gnyas* for *gnyis*).
- (f) [[]] contains conjectural addition by the editors.
- (g) ~ ~ contains letters deleted by the scribe or someone else.
- (h) + indicates an illegible letter due to blurring (if a part of the letter, i.e., prefixed letter etc., is legible, it is transcribed).

10. Footnotes

- (a) The upper rank of footnotes contains the original reading of the manuscript which is emended by the editors in the body of the text.
- (b) The lower rank of footnotes contains transcription of marginal notes, the Tibetan and Sanskrit texts of the *Prasannapadā* which the text cites or comments on, and the identified source of a citation.
- (c) “Marginal note” (MN.) means the notes added by the scribe or someone else in the space between lines, or at the top or bottom part of a folio.
 - i. If the marginal note is completely illegible, it remains blank after the sign MN.
 - ii. Transcription of letters occasionally remains as they appear.
 - iii. { } contains conjectural reading by the editors.

Abbreviations and Bibliography

Indian and Tibetan Sources

- Akutobhayā** *Mūlamadhyamakavṛtti-akutobhayā*. D3829 (*dBu ma* 1), P5229 (vol. 95). See Huntington 1986.
- Bod kyi yi ge'i spyi rnam** dMu dge bsam gtan, *Bod kyi yi ge'i spyi rnam blo gsal 'jug ngogs*. mTsho sngon mi rigs dpe skrun khang (青海民族出版社、西寧) 2004.
- dBu ma rtsa ba shes rab kyi ti ka** Pa tshab Nyi ma grags, *dBu ma rtsa ba'i shes rab kyi ti ka bstan bcos sgron ma gsal bar byed pa. bKa' gdams gsung 'bum*, vol.11.
- Chung Lun** *Piṅgala/青目 (羅什訳) 『中論』 大正新脩大藏經 (Taisho) no. 1564 (vol. 30).
- CŚ** Āryadeva, *Catuḥśataka*. D3846 (*dBu ma* 2), P5246 (vol. 95).
- CŚT** Candrakīrti, *Catuḥśatakaṭīkā*. D3865 (*dBu ma* 8), P5266 (vol. 98).
- D** sDe dge edition of the Tibetan Tripiṭaka. *sDe dge Tibetan Tripiṭaka, bstan 'gyur, preserved at the Faculty of Letters, University of Tokyo*. Tokyo 1977-1984.
- Dungkar Dictionary** Dungkar Losang Khirin Ley, *Dung dkar tshig mdzod chen mo*. China Tibetology Publications House (中国藏学出版社) Beijing 2002.
- Gangs can mkhas grub rim byon ming mdzod** 『雪城歴代名人辞典』 Kan zhu'u mi rigs dpe skrun khang (甘肅民族出版社) 1992.
- bKa' gdams gsung 'bum** 『噶当文集』 dPal brtsegs bod kyi yig dpe rnying zhig 'jug khang. Si khron mi rigs dpe skrun khang (百慈藏文古籍研究室編、四川民族出版社、成都) Chengdu 2006-2015.
- MA** Candrakīrti, *Madhyamakāvatāra*. See MABh.
- MABh** Candrakīrti, *Madhyamakāvatārabhāṣya*. L. de La Vallée Poussin (ed.), *Madhyamakāvatāra per Candrakīrti*. St. Pétersbourg 1907-1912.
- MMK** Nāgārjuna, *Mūlamadhyamakakārikā*. J.W. de Jong (ed.), *Mūlamadhyamakakārikāḥ*. Adyar Library and Research Center, Madras 1977. See also Ye 2011.
- Mahāvvyutpatti** Yumiko Ishihama and Yoichi Fukuda (eds.), *A New Critical Edition of the Mahāvvyutpatti. Sanskrit-Tibetan-Mongolian Dictionary of Buddhist Terminology*. The Toyo Bunko, Tokyo 1989.
- NBT** Dharmottara, *Nyāyabinduṭīkā. Paṇḍita Durveka Miśra's Dharmottrapradīpa*. Dal-sukhbhai Malvania (ed.), Kashi Prasad Jayaswal Research Institute, Patna 1971. D4231 (Tshad ma 16), P5730 (vol. 137).

- NBT** Vinītadeva, *Nyāyabinduṭīkā*. D4230 (Tshad ma 16), P5729 (vol. 137).
- NM** Dignāga, *Nyāyamukha*. See Katsura 1977.
- P** Peking edition of the Tibetan Tripiṭaka. *The Tibetan Tripitaka, Peking Edition, kept in the Library of the Otani University, Kyoto*. Suzuki Gakujutsu Zaidan, Tokyo 1955-1961.
- Pr** Candkrakīrti, *Prasannapadā Madhyamakavṛtti*.
- Pr D** Ibid. Tibetan sDe dge ed. no. 3860 (*dBu ma* 7).
- Pr LVP** Ibid. L. de La Vallée Poussin (ed.), *Mūlamadhyamakakārikās de Nāgārjuna avec la Prasannapadā*. St. Pétersbourg 1903-1913.
- Pr MacD** Ibid. Anne MacDonald (ed.), *In Clear Words. The Prasannapadā, Chapter One. Vol. I. Introduction, Manuscript Description, Sanskrit Text*. Austrian Academy of Sciences, Vienna 2015.
- Pr P** Ibid. Tibetan Peking ed. no. 5260 (vol. 98).
- PS** Dignāga, *Pramāṇasamuccaya*. See Hattori 1968.
- PST** Jinendrabuddhi, *Pramāṇasamuccayaṭīkā*. E. Steinkellner, H. Krasser and H. Lasic (eds.), *Jinendrabuddhi's Viśālāmalavatī Pramāṇasamuccayaṭīkā, Chapter 1. Part I: Critical Edition*. China Tibetology Reserach Center/Austrian Academy of Sciences, Beijing-Vienna 2005.
- Tshig gsal ba'i dka' ba bshad pa** Pa tshab Nyi ma grags. *bKa' gdams gsung 'bum*, vol. 11.
- Upālipariprcchā** See Python 1973.

Modern Studies

- Davidson 2005** Ronald Davidson, *Tibetan Renaissance: Tantric Buddhism in the Rebirth of Tibetan Culture*. Columbia University Press, New York.
- Dreyfus and Tsering 2010** Georges Dreyfus and Drongbu Tsering, “Pa tshab and the origin of Prāsaṅgika.” Pascale Hugon and Kevin A. Vose (eds.), *Journal of the International Association of Buddhist Studies* 32, number 1-2 (2009) 2010, 387-417.
- Franco 2011** Eli Franco, “Lokāyata.” *Brill's Encyclopedia of Hinduism*, vol. 3, 629-642.
- Fukuda 2003** Fukuda Yoichi 福田洋一 「初期チベット論理学における mtshan mtshon gzhi gsum をめぐる議論について」 (*On the dispute about mtshan mtshon gzhi gsum in early Tibetan logic) 『日本西藏学会会報』 (*Journal of the Japanese Association for Tibetan Studies*) 49, 13-25.
- Haarh 1986** Erik Haarh, “The Zhang-zhung Language. A Grammar and Dictionary of the Unexplored Language of the Tibetan Bonpos.” *Acta Jutlandica* XL:1. Skrifter fra Aarhus Universitet, Copenhagen.
- Hattori 1968** Masaaki Hattori, *Dignāga, On Perception, being the Pratyakṣapariccheda of Dignāga's Pramāṇasamucchaya from the Sanskrit fragments and the Tibetan versions*. Harvard University Press, Cambridge.

- Hugon 2010** Pascale Hugon, “The origin of the theory of definition and its place in Phya pa Chos kyi señ ge’s philosophical system.” *Journal of International Association of Buddhist Studies*, volume 32, number 1-2, 2009 (2010), 319-368.
- Huntington 1986** C. W. Huntington, “The Akutobhayā and Early Indian Madhyamaka.” Unpublished Ph.D dissertation. University of Michigan.
- Iuchi and Yoshimizu 2011** 井内真帆・吉水千鶴子 *A Study of the Grub mtha’ of Tibetan Buddhism 10. The Chapter of bKa’ gdams pa in Thu’u bkwan’s Grub mtha’ sel kyi me loni.* 『西藏仏教宗義研究』第九卷, トウカン 『一切宗義』「カダム派の章」 *Studia Tibetica* no.44. The Toyo Bunko, Tokyo.
- Kajiyama 1966** Yuichi Kajiyama, *An Introduction to Buddhist Philosophy. An Annotated Translation of the Tarkabhāṣā of Mokṣākaragupta.* Kyoto 1966. Reprints: Arbeitskreis für Tibetische und Buddhistische Studien Universität Wien. Vienna 1998; In *Studies in Buddhist Philosophy. Selected Papers.* Rinsen Books, Kyoto 2005.
- Katsura 1977** Katsura Shōryū 桂紹隆, “Inmyō shōrimonron kenkyū (1)” 「因明正理門論研究 (1)」 (A Study of the *Nyāyamukha* 1). 『広島大学文学部紀要』 (*Hiroshima daigaku bungakubu kiyō*) 37, 106-126.
- van der Kuijp 1999** Leonard W.J. van der Kuijp, “Remarks on the “Person of authority” in the dGa’ ldan pa / dGe lugs pa School of Tibetan Buddhism.” *Journal of the American Oriental Society* 119.4, 646-672.
- Lang 1990** Karen Christina Lang, “Pa tshab Nyi-ma-grags and the Introduction of Prāsaṅgika Madhyamaka into Tibet.” L. Epstein and R.F. Sherbourg (eds.), *Reflections on Tibetan Culture: Essays in Memory of Turrell V. Wylie.* Lewiston, 127-141.
- MacDonald 2015** Anne MacDonald (tr. and ed.), *In Clear Words. The Prasannapadā, Chapter One. Vol. II. Annotated Translation, Tibetan Text.* Austrian Academy of Sciences, Vienna.
- Martin 2010** Dan Martin, “Zhangzhung Dictionary.” *Revue d’Études Tibétaines* 18 (2010), 5-32.
- Nyima 2003** Dagkar Namgyel Nyima, *Zhang-zhung-Tibetan-English contextual Dictionary.* Selbstverlag, Bonn.
- Python 1973** Pierre Python, *Vinaya-Viniścaya-Upāli-Paripṛcchā. Enquête d’Upāli pour une exégèse de la discipline.* Adrien-Maisonneuve, Paris.
- Roesler and Roesler 2004** Ulrike and Hans-Ulrich Roesler, *Kadampa Sites of Phempo. A Guide to Some Early Buddhist Monasteries in Central Tibet.* Bauddha Books 2. Vajra Publications, Kathmandu.
- Salvini 2016** Mattia Salvini, “A Clear and Learned Guide in Reading Candrakīrti’s Prasannapadā” (Review of Pr MacD and MacDonald 2015). *Bulletin de l’École Française d’Extrême-Orient* 102, 415-435.
- Seyfort Ruegg 2000** David Seyfort Ruegg, *Three Studies in the History of Indian and Tibetan Madhyamaka Philosophy. Studies in Indian and Tibetan Madhyamaka Thought, Part 1.* Arbeitskreis für Tibetische und Buddhistische Studien Universität Wien, Vienna.

- Sørensen and Hazod 2007** Per K. Sørensen and Guntram Hazod, incorporation with Tsering Gyalbo, *Rulers on the Celestial Plain: Ecclesiastic and Secular Hegemony in Medieval Tibet. A Study of Tshal Gung-thang*. Austrian Academy of Sciences, Vienna.
- Steinkellner and Much 1995** E. Steinkellner and M. T. Much, *Texte der erkenntnistheoretischen Schule des Buddhismus. Systematische Übersicht über die buddhistische Sanskrit-Literatur II*. Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften, Göttingen.
- Vetturini 2007** Gianpaolo Vetturini, “The bKa’ gdams pa School of Tibetan Buddhism.” Revised PhD. dissertation, University of London.
- Ye 2011** Shaoyong Ye 叶少勇 『中論頌』 (*Mūlamadhyamakakārikā. New Editions of the Sanskrit, Tibetan and Chinese Versions, with Commentary and a Modern Chinese Translation*). 中西書局, 上海 Shanghai.
- Yoshimizu 2005** Chizuko Yoshimizu, “A Tibetan Text from the Twelfth Century Unknown to Later Tibetans.” *Cahiers d’Extrême-Asie* 15, 125-163.
- Yoshimizu 2014** Id., “Chapter Titles and Divisions of the *Mūlamadhyamakakārikā* in Early Tibetan Commentaries.” *Journal of Tibetology* 『藏学学刊』 9, 四川大学中国藏学研究所, Sichuan, June 2014, 182-193.
- Yoshimizu 2016a** Id., “How Did Tibetans Learn a New Text from the Text’s Translators and Comment on It? The Case of Zhang Thang sag pa (Twelfth Century).” Dorji Wangchuk (ed.), *Cross-Cultural Transmission of Buddhist Texts: Theories and Practices of Translation*. Indian and Tibetan Studies 5. Department of Indian and Tibetan Studies, Universität Hamburg, Hamburg, 353-372.
- Yoshimizu 2016b** Id., “Transmission of the *Mūlamadhyamakakārikā* and *Prasannapadā* to Tibet from Kashmir.” Eli Franco and Isabelle Ratié (eds.), *Around Abhinavagupta. Aspects of the Intellectual History of Kashmir from the Ninth to the Eleventh Century*. Leipziger Studien zu Kultur und Geschichte Süd- und Zentralasiens 6. Leipzig, 645-663.
- Yoshimizu and Nemoto 2013** Yoshimizu Chizuko and Nemoto Hiroshi, *Zhang Thang sag pa 'Byung gnas ye shes, dBu ma tshig gsal gyi ti ka, Part I, folios 1a-26a3 on Candrakīrti's Prasannapadā ad Mūlamadhyamakakārikā 1.1. Studies in Tibetan Religious and Historical Texts, vol.1*. Studia Tibetica no. 46. The Toyo Bunko, Tokyo.

Topic Outlines (*sa bcad*)

I. *sa bcad* of the entire text

- 1 ཚིགས་སྲུ་བཅད་པ་བཞི་པོའི་དོན་བཤད་པ། [1b1]
- 2 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་འབྲེལ་སྟོན་པ། [3b5]
- 3 རྩ་བའི་མཚན་བརྗོད་འཆད་པ། [4a2]
- 4 བརྗོད་བྱའི་དོན་དགོལ་པ། [9b2]
- 41 བྱད་པར་བཤད་པ། [9b2] ad Chapters 1-25
- 411 བྱད་པར་གཙོ་བོ། [9b2] ad Chapters 1-2
- 411.1 རྒྱུ་བརྟག་པའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་སྟོན་པ། [9b2] ad Chapter 1
- 411.11 འབྲེལ་བཤད་པ། [9b2]
- 411.12 སྐྱེ་བ་བཀག་པ། [9b5]
- 411.121 དམ་བཅའ་སྟོན་པ། [9b5]
- 411.122 འཕྲད་པ་སྟོན་པ། [11a4]
- 411.123 ལྷང་དང་འགལ་བ་སྤང་པ། [26a3]
- 411.124 དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་དཔྱད་པའི་དོན། [27b4]
- 411.13 བརྟན་པ་སྤང་པ། [36b1]
- 411.14 ལྷང་དང་སྐྱར་བ། [40b4]
- 411.2 འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་བརྟག་པ། ad Chapter 2
- 412 བྱད་པར་ཕལ་བ་དུག། ad Chapters 3-23
- 413 རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་པ་ལ་ཉ་ཆང་ཐལ་བ་སྤང་པ། [87a4]
- 413.1 བདེན་པ་བརྟག་པའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་སྟོན་པ། [87a4] ad Chapter 24
- 413.2 སྤང་བ་ལས་འདས་པ་བརྟག་པའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་སྟོན་པ། [90b5] ad Chapter 25
- 42 བྱད་གཞི་རྟེན་འབྲེལ་བཤད་པ། [93b2] ad Chapter 26
- 43 དེ་མཐོང་བའི་ཕན་ཡོན་བཤད་པ། [94a6] ad Chapter 27
- 5 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ངེས་པའི་དོན། [97a3]
- 6 འབྲེལ་བ་ཚིག་གསལ་བ་དང་འབྲེལ་པའི་དོན་བཤད་པ། [98a3]

II. *sa bcad* of the present text (26a3-40b5)

- 411.123 སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལསོགས་པས་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་ལྷུང་དང་འགལ་བ་སྤང་བ། [26a3] ad Pr MacD 198, 4-237, 13
- 411.123.1 འགལ་བ་དགོད་པ། [26a4] ad Pr MacD 198, 4-200, 7
- 411.123.2 ལན། [26a7] ad Pr MacD 201, 1-236, 6
- 411.123.21 སྐྱེ་བ་ལསོགས་པ་བསྟན་པ་དང་དོན་དུ་གྲུབ་པ་བཤད་པ། [26a7] ad Pr MacD 201, 1-205, 6
- 411.123.22 ལྷུང་སྟོན་པ། [26b4] ad Pr MacD 206, 1-213, 6
- 411.123.23 ལྷུང་དང་སྐྱར་བ། [27a1] ad Pr MacD 213, 7-236, 6
- 411.123.24 སྐྱེ་བ་མེད་པ་དགོས་ལ་ལྷུང་གི་གཞོན་པ་སྤང་བ། [27b3] ad Pr MacD 236, 5-237, 13
- 411.124 དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་དཔུང་པའི་དོན། [27b4] ad Pr MacD 238, 1-275, 9
- 411.124.1 དེས་པ་ཡོད་པར་འདོད་པ་དགག་པ། [27b5] ad Pr MacD 238,1-245,1
- 411.124.11 འདོད་པ། [27b5] ad Pr MacD 238,1-239,8
- 411.124.12 ལན། [28a1] ad Pr MacD 239,9-245,1
- 411.124.121 དེས་པ་མེད་པས་ཚད་མ་ལསོགས་པ་མེད་པ་བཤད་པ། [28a1] ad Pr MacD 239,9-240, 7
- 411.124.122 དེས་པ་མེད་ཅེས་པའི་བཀག་པ་ཡང་མེད། [28a3] ad Pr MacD 241,1-245,1
- 411.124.2 ཚད་མ་གངས་གཉིས་དེས་པ་དགག་པ། [28b8] ad Pr MacD 245,2-265, 9
- 411.124.21 མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་ཚུལ་བར་མི་འོས་པ། [28b8] ad Pr MacD 245,2-246,3
- 411.124.211 དོན་མེད་བརྗོད་པ། [28b8] ad Pr MacD 245,2-9
- 411.124.212 ཉེས་པ་མ་སྤང་བ་བརྗོད་པ། [29a3] ad Pr MacD 246,1-3
- 411.124.22 མཚན་ཉིད་བྱེད་སྐབས་ལ་རྟེན་ཏེ་མི་རུང་བ་བཤད་པ། [29a5] ad Pr MacD 246, 4-11
- 411.124.23 མཚན་ཉིད་ལས་སྐབས་ལ་རྟེན་ཏེ་མི་རུང་བ་བཤད་པ། [29b2] ad Pr MacD 247,1-258, 9
- 411.124.231 མཚན་ཉིད་ལས་སྐབས་རྟེན་པ་འགོག་པ། [29b2] ad Pr MacD 247,1-247,5
- 411.124.232 ཤེས་པ་བྱེད་པར་འདོད་པའི་རྟེན་པ་འགོག་པ། [29b4] ad Pr MacD 247,6-254, 4
- 411.124.232.1 ཉེས་པ་སོན་གནས་པ། [29b6] ad Pr MacD 248, 1-250, 5
- 411.124.232.2 རང་རིག་དགག་པ། [30a8] ad Pr MacD 250,6-254,4
- 411.124.232.21 གཞན་དུ་བཀག་པར་བཤད་པ། [30b1] ad Pr MacD 251, 1-2
- 411.124.232.22 རྟེན་མེད་པས་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ། [30b3] ad Pr MacD 251, 2-5
- 411.124.232.23 ལྷུང་གིས་གཞོན་པ་བརྗོད་པ། [30b6] ad Pr MacD 251, 6-254, 3
- 411.124.233 མཚན་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ། [30b7] ad Pr MacD 254, 5-256, 6

- 411.124.234 དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བཅོམ་དུ་མེད་པ་དགག་པ་བཤད་པ། [31a4] ad Pr MacD 256, 7-11
- 411.124.235 བྱེད་པ་པོ་མ་གྲུབ་པ་བཤད་པ། [31a6] ad Pr MacD 257, 1-258, 3
- 411.124.236 འཇུག་སྤྱད། [31b3] ad Pr MacD 258, 3-9
- 411.124.24 མཚན་ཉིད་བྱེད་སྐབ་ཚོལ་པའི་ལན་བཤད་པ། [31b6] ad Pr MacD 259,1-265, 2
- 411.124.241 ཚོལ་པ། [31b6] ad Pr MacD 259,1-4
- 411.124.242 ལན་བཅོམ་པ། [32a6] ad Pr MacD 259, 5-265, 2
- 411.124.25 བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་སྦྱོང་པ་དགག་པ། [33b5] ad Pr MacD 265, 3-7
- 411.124.26 འཇུག་བསྐྱེད། [33b7] ad Pr MacD 265, 8-9
- 411.124.3 མངོན་སུམ་གྱིས་མ་བྱུང། [33b8] ad Pr MacD 266,1-274, 4
- 411.124.31 དོན་ལ་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་མི་འཐད་པ། [34a5] ad Pr MacD 266,4-268, 11
- 411.124.32 མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱེ་མི་རུང་པ། [34b8] ad Pr MacD 269,1-274, 4
- 411.124.321 མངོན་པར་འདོད་པའི་སྐྱེ་བཤད་བཅོམ་པ། [35a1] ad Pr MacD 269,1-4
- 411.124.322 གཞན་ལྷགས་དགག་པ། [35a3] ad Pr MacD 269,5-274, 4
- 411.124.322.1 དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱེ་བཤད་དགག་པ། [35a3] ad Pr MacD 269,5-273, 5
- 411.124.322.11 དབང་པོ་ལ་མི་འཇུག་པར་ཐལ་བ་བཅོམ་པ། [35a4] ad Pr MacD 269, 5-271, 8
- 411.124.322.12 གངས་དང་ངོ་བོ་ལྷལ་ལས་འཐོབ་པ་བཤད་པ། [35b4] ad Pr MacD 271, 8-272, 4
- 411.124.322.13 གཤགས་པའི་སྐྱེ་སྤངས་པའི་ཕྱོགས་སྡེ་དགག་པ། [35b5] ad Pr MacD 272, 5-273, 2
- 411.124.322.14 རྣོན་པས་མ་བྱུབ་བཅོམ་པ། [35b7] ad Pr MacD 273, 3-5
- 411.124.322.2 རྟོག་བྲལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱེ་མི་འཐད་པ། [36a1] ad Pr MacD 273, 6-274, 4
- 411.124.4 ཀུན་རྗེས་པའི་ཚད་མ་བཤད་པ། [36a3] ad Pr MacD 274, 5-275, 7
- 411.124.5 འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་ནས་ཚད་མ་བཞི་ཡིན་ཅེས་འཇུག་སྤྱད། [36a5] ad Pr MacD 275, 8-9
- 411.13 བརྟེན་པ་སྤང་པ། [36b1] ad Pr MacD 276, 2-300, 2 (ad MMK 1.2)
- 411.131 ཕྱོགས་སྡེ་བཤད་པ། [36b1] ad Pr MacD 276, 2-278, 5
- 411.132 ལན་བཅོམ་པ། [36b9] ad Pr MacD 278, 6-280, 7
- 411.132.1 ཚོགས་བཅད་བཤད་པ། [37a1] ad Pr MacD 278, 6-280, 7 (ad MMK 1.3)
- 411.132.11 བཤད་པ་དང་པོ་མེད་པས་མི་སྐྱེ་བ། [37a1]
- 411.132.12 བཤད་པ་གཉིས་པ་གཞན་མེད་པས་མི་སྐྱེ་བ། [37a8]
- 411.132.13 འགྲུལ་པའི་ལྷོག་བྱུང་བཅོམ་པ། [37b4] ad Pr MacD 278, 10-280, 7
- 411.133 བྱ་བ་ལས་སྐྱེ་བ་དགག་པ། [37b6] ad Pr MacD 280, 8- 284, 8 (ad MMK 1.4)

- 411.134 རྟེན་གྱིས་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་པ་དགག་པ། [38a8] ad Pr MacD 284, 9-287, 9 (ad MMK 1.5-6)
- 411.134.1 རྟེན་ཉིད་མ་གྲུབ་པར་སྟོན་པ། [38a8] ad Pr MacD 284, 9-12
- 411.134.2 རིགས་པ་གཞན་གྱིས་འགོག་པ། [38b3] ad Pr MacD 286, 4-7
- 411.135 རྟེན་སོ་སོ་བས་མི་སྐྱེད་བར་སྟོན་པ། [38b7] ad Pr MacD 287, 10-295, 3 (ad MMK 1.7-10)
- 411.135.1 རྟེན་རྟེན་དགག་པ། [38b7] ad Pr MacD 288, 3-289, 7 (ad MMK 1.7)
- 411.135.2 དམྱིགས་རྟེན་དགག་པ། [39a2] ad Pr MaD 289, 8-292, 2 (ad MMK 1.8)
- 411.135.3 མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྟེན་དགག་པ། [39a8] ad Pr MaD 292, 3-294, 2 (ad MMK 1.9)
- 411.135.4 བདག་པོའི་རྟེན་བསལ། [39b7] ad Pr MacD 294, 3-295, 3 (ad MMK 1.10)
- 411.136 འབྲས་བུ་མེད་པས་མི་སྐྱེ་བ། [39b9] ad Pr MacD 295, 4-300, 2 (ad MMK 1.11-14)
- 411.14 ལྷང་དང་སྐྱར་བ། [40b4] ad Pr MacD 300, 3-303, 2

Text: *dBu ma tshig gsal gyi ti ka*
26a3-40b5

411.123 སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སོགས་པས་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་ལྷུང་དང་འགལ་བ་སྤང་བ། **ad Pr MacD 198, 4-237, 13**

སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སོགས་པས་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་ལྷུང་(26a4)དང་འགལ་བ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་ལས།

411.123.1 འགལ་བ་དགོད་པ། **ad Pr MacD 198, 4-200, 7**

དང་པོ་འགལ་བ་དགོད་པ་ནི་ **འདྲིར་སྦྱས་པ་གལ་ཏེ་** ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའོ¹⁾། །དོན་ནི་འདི་
ཡིན་ཏེ་སློབ་དཔོན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་ལ་སོགས་པ་ཁྱད་པར་བརྒྱད་བཤད་པ་ན་ཁ་ཅིག་ན་རེ་དེ་ནི་མདོའ་
དང་འགལ་ཏེ། མདོའ་ལས་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྤྲོད། ། **གཞག་ན་**
ཅེས་པ་མཚུངས་པའོ²⁾ བསམ་པ་རྗེས་སུ་བཟོད་པའོ། །

མ་རིག་པའི་(26a5)**ཉེན་གྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་**³⁾ ཅེས་པས་སྐྱེ་བ་མེད་ལས་བསྐྱོད་པ་སྐྱེ་
བའོ། ། **མ་རིག་པ་འགག་པས་འདུ་བྱེད་འགག་**⁴⁾ ཅེས་པས་འགག་མིན་ལས་བསྐྱོད་ཉེ་འགག་
པའོ། ། **ཉེ་མ་འདུ་བྱེད་རྣམས་མི་**{**རྟག་**}¹⁾ ཅེས་པས་⁵⁾ འགག་⁶⁾ མིན་ལས་བསྐྱོད་པ་བསྟན། **སྐྱེ་**
ཞིང་ ལས་⁷⁾ ཀྱང་པ་གསུམ་གྱིས་བསྐྱོད་པ་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་དང་ཆད་པ་གསུམ་ཡང་བསྟན་ཏོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ ལས་ **ཚོས་རྣམས་ཉེ་མ་ཉིད་འདི་**(26a6)**ནི་གནས་པ་ལོ་ན་སྟེ་** ཞེས་པའི་
བར་⁸⁾ ཉེ་མ་རྟག་མིན་ལས་བསྐྱོད་པ་རྟག་པ་བསྟན། ། **སེམས་ཅན་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་**

¹Ms. བརྟག་

¹Pr D12b5, P14a2: འདྲིར་སྦྱས་པ་གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སོགས་པས་
ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་རྣམས་པར་གཞག་ན་ནི་ (P གཞག་ན) །; MacD 198, 4f., LVP 39, 8: atrāha—yady evam
anutpādādiviśiṣṭaḥ pratītyasamutpādo vyavasthāpito (LVP vyavasthitho).

²Pr D12b5, P14a2, *cited above*.

³Pr D12b5f., P14a2f.: འོ་ན་ (P *inserts* ནི་) བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་མ་རིག་པའི་ཉེན་གྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་
སྐྱེ་བ་དང་། མ་རིག་པ་འགག་པས་འདུ་བྱེད་འགག་ཅེས་བྱ་བ་དང་།; MacD 198, 5f., LVP 39, 8f.: yat
tarhi bhagavatoktam—**avidyāpratyayāḥ saṃskārāḥ avidyānirodhāt saṃskāranirodhaḥ** ॥
(LVP *adds* iti l).

⁴Pr D12b6, P14a3, *cited above*.

⁵Pr D12b6, P14a3: ཉེ་མ་འདུ་བྱེད་རྣམས་མི་རྟག་ །སྐྱེ་ཞིང་འཇིག་པའི་ཚོས་ཅན་ཡིན། །སྐྱེ་ལས་འཇིག་
པར་འགྱུར་བ་སྟེ། །དེ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བ་བདེ། །; MacD 199, 2f., LVP 39, 11: **anityā bata** (LVP anityāś
ca te) **saṃskārā utpādavyayadharmiṇaḥ** | **utpada hi nirudhyante teṣaṃ vyupaśamaḥ**
sukham (LVP sukhah) ॥ Cf. Udānavarga I.3. Cf. also MacDonald 2015: 154, n.302.

⁶MN. bar.

⁷Pr D12b6, P14a3, *cited above*.

⁸Pr D12b7; P14a4: དེ་བཞིན་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་བྱུང་ཡང་རུང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་
མ་བྱུང་ཡང་རུང་། ཚོས་རྣམས་ཉེ་མ་ཉིད་འདི་ནི་གནས་པ་ལོ་ན་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་དང་།; LVP 40, 1: tathā,

ནི་ཅིག་སྟེ་གང་ཟུག་¹⁾ སོ་ཅེས་པས་ཅིག་མིན་ལས་བསྐྱོག་ནས་གཅིག་བསྟན། ། གཅིག་སྟེ་གང་
 ཟུག་བཞིའོ་²⁾ ཅེས་སྐར་ཡོད་པ་བཅོས་སོ། །མ་བཅོས་ཀྱང་མི་སྟོ་སྟེ་ཟུག་གཅིག་ལ་གསལ་བ་ཅིག་
 ཡོད་པ་སྟེ་ཁམས་ཀྱི་ཟུག་ལསོགས་པའོ། ། འཇིག་རྟེན་སྐྱོང་པའི་ཚོས་ནི་གཉིས་སྟེ་ (26a7) འོ་
 ཚ་ཤེས་པ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལསོགས་པ་དང་³⁾ ཅེས་པས་ཐ་དང་མིན་ལས་
 བསྐྱོག་ནས་ཐ་དང་དོ། ། དེ་བཞིན་འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་ནས་འདིར་འོངས་སོ་⁴⁾ ཞེས། འོང་
 མེད་ལས་བསྐྱོག་པ་འོང་བ་བསྟན། འཇིག་རྟེན་འདི་ནས་པ་རོལ་དུ་འགྲོའོ་⁵⁾ ཞེས་པས་འགྲོ་
 མེད་ལས་བསྐྱོག་པ་འགྲོ་བ་གསུངས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་ ཇི་ལྟར་འགལ་བར་མི་འགྱུར་⁶⁾ ཏེ་འགལ་
 བ་ལོ་ནའོ། །

411.123.2 ལན། ad Pr MacD 201, 1-236, 6

411.123.21 སྟེ་བ་ལསོགས་པ་བསྟན་པ་དང་དོན་དུ་གྲུབ་པ་བཤད་པ། ad Pr MacD 201, 1-205, 6

ལན་ལ་གསུམ་(26a8)ལས་དང་པོ་སྟེ་བ་ལསོགས་པ་བསྟན་པ་དང་དོན་དུ་གྲུབ་པ་ཁུངས་དང་
 བཅས་པ་བཤད་པ་ གང་གི་ཕྱིར་ ཅེས་པ་ལསོགས་པའོ་⁷⁾ ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་མདོའ་ཐམས་ཅད་
 དང་དོན་ངེས་དོན་གཉིས་སུ་གནས་ལ། །དེས་ན་མདོའ་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་བདེན་ཡང་དེ་ནི་དང་

utpādād vā tathāgatānām anutpādād vā tathāgatānām sthitaivaiśā dharmāṇām dharmatā l. For
 this citation, cf. Pr MacD 199, n.11, MacDonald 2015: 154, n.303 and 374, Appendix X.

¹⁾Pr D12b7f., P14a4f.: མེམས་ཅན་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་ནི་གཅིག་སྟེ། གང་ཟུག་བཞིའོ། །; MacD
 200, 1f., LVP 40, 2: eko dharmah sattvasthitaye yad uta catvāra āhārāḥ ll.

²⁾Pr D 12b7, P14a5, cited above.

³⁾Pr D13a1; P14a5: འཇིག་རྟེན་སྐྱོང་བར་བྱེད་པའི་ཚོས་ནི་གཉིས་ཏེ། འོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་པའོ་
 ཞེས་བྱ་བ་ལསོགས་པ་དང་། (P l I); MacD 200, 2, LVP 40, 2f.: dvau dharmau lokam pālayato hrīś
 cāpatrāpyam ca ll ityādi (LVP cetyādi) l.

⁴⁾Pr D13a1; P14a5: དེ་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་ནས་འདིར་འོངས་སོ། །; MacD 200, 4f., LVP 40, 4:
tathā paralokād ihāgamanam.

⁵⁾Pr D13a1; P14a5f.: འཇིག་རྟེན་འདི་ནས་འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་དུ་འགྲོའོ་; MacD 200, 5, LVP 40, 4:
ihalokāc ca paralokagamanam ll.

⁶⁾Pr D13a1f.; P14a6: དེ་ལྟར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་འགག་པ་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་པར་དུ་བྱས་
 པ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་འགལ་བར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན།; MacD 200, 6f., LVP 40, 5f.: evaṃ
 nirodhādiviśiṣṭaḥ pratītyasamutpādo deśito bhagavatā sa katham na nirudhyata iti ll.

⁷⁾Pr D13a2f., P14a6f.: གང་གི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་འགག་པ་ལ་སོགས་པ་དག་
 ཡོད་པར་ཐོས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་དང་པ་ (P བ་) དང་ངེས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་སྟོན་ཞུས་
 པར་དབྱེ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དབྱེ་མའི་བསྟན་བཅོས་འདི་མཇོད་པ་ཡིན་ཞོ། །; MacD 201, 1ff., LVP
 40, 7f.: yata eva (LVP evaṃ) nirodhādayaḥ pratītyasamutpādasyopalabhyante, ata evedam
 madhyamakaśāstraṃ praṇiṭam ācāryeṇa neyanītārthasūtrāntavibhāgopadarśanārtham l.

དོན་ཡིན་ལ། འདིར་ངེས་དོན་གསུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་མེད་དེ་ཞེས་སྟོན་ཏོ། ། **དེ་ཉིད་**
ཀྱི་ཕྱིར་¹⁾ ཅེས་པ་ནི་མདོའ་ནས་འགག་པ་(26b1)ལསོགས་པ་བཤད་པ་ཐོས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་
 རོ། །(འདི་²⁾ གི་རྩ་ཤེས། མདོའ་ཐམས་ཅད་དང་ངེས་གཉིས་སྲུ་གནས་དེ་གསལ་བར་བྱ་བའི་དོན་དུ་
 རྩ་ཤེས་མཛད་དོ། །མདོར་གཞག་དེ་རྒྱས་པར་སྟོན་པ་ནི་ **དེ་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པ་** ཀས་སོ་³⁾ ། །ཐ་
 དད་དུ་འབྱེད་བྱེད་རྩ་ཤེས་དབྱེད་བའི་ཡུལ་མདོའ་སྟེ། དང་ངེས་སྲུ་འབྱེད་པར་སྟོན་པའོ། ། **མ་ཡིན་**
ནོ་ ཞེས་པ་ཡན་ཆད་⁴⁾ ཀྱིས་དགག་པ་སྟེ། སུ་ཏ་ལ་ལྟོས་ནས་སྐྱེ་བ་(26b2)ལསོགས་པ་བསྟན་
 པ་དོན་མེད་པས་མི་སྟོན་ཏོ། ། **འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན་** ཞེས་པ་ནས་⁵⁾ སྐྱབ་པ་སྟེ། གང་ཟག་འདི་ལྟ་བུ་
 ལ་{རྟེན་}¹ འབྲེལ་འགོ་འོང་དང་སྐྱེ་འགག་ལསོགས་པ་ཡོད་པར་གསུང་པའོ། ། **དེ་ཁོ་ནའི་ནས་**
འགྲུར་རྟེན་ཞེས་བྱ་བ་ལསོགས་པ་གསུངས་སོ་ ཅེས་པའི་བར་⁶⁾ གི་ངེས་དོན་གྱི་མདོའོ། །

¹Ms. བརྟེན་

¹⁾Pr D13a2, P14a7, cited above.

²⁾Pr D13a3, P14a7, cited above.

³⁾Pr D13a3f., P14a7f.: དེ་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དག་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་
 དག་ནི་མ་རིག་ (P རིགས་) པའི་རབ་རིབ་དང་བྲལ་བ་དག་གི་ཡེ་ཤེས་ཟག་པ་མེད་པའི་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ལ་ལྟོས་ནས་
 རི་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD 201, 3ff., LVP 41, 1f.: tatra ya ete pratītyasamutpādasotyotpādādaya uktā,
 na te vīgatāvidyātīmirānāsra vajñānaviṣaya-(LVP timirānāsra viṣaya)-svabhāvāpekṣayā.

⁴⁾Pr D13a4, P14a8, cited above.

⁵⁾Pr D13a4, P14a8f. : འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། མ་རིག་པའི་རབ་རིབ་ཀྱིས་སློ་གོས་ཀྱི་མིག་ཉམས་
 པར་བྱས་པ་དག་གི་ཤེས་པའི་ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་ཡིན་ནོ།; MacD 201, 5f., LVP 41, 2f.: kiṃ tarhy
 avidyātīmiropahatamatinayanajñānaviṣayāpekṣayā || (LVP I).

⁶⁾Pr D13a4ff., P14b1ff.: དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པ་ལ་ལྟོས་ (P བཟོས་) ཀས་ནི་བཅོས་ལྡན་འདས་ཀྱིས་
 དགོ་སྟོང་དག་འདི་ནི་བདེན་པ་དམ་པ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཚོས་ཅན་མུ་ངར་ལས་འདས་
 པའོ། །(འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་བརྟེན་ (P རྟེན་) པ་སྐྱེ་ (P བསྐྱེ་) པའི་ཚོས་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་
 སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འདི་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་དམ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་མེད་ཀྱི། འདི་དག་ནི་སྐྱེ་
 བར་བྱེད་ (D བྱེད་) པའི་ཚོས་ཅན་ནོ། །(འདི་དག་ནི་བརྟེན་ (P རྟེན་) པ་སྐྱེ་མ་བྱིས་པ་འདྲིད་པའི་ཞེས་གསུངས་
 སོ། །དེ་བཞིན་དུ། གཟུགས་ནི་དབྱེད་བ་དོས་པ་འདྲ། །ཚོར་བ་རྒྱ་ཡི་རྒྱ་བུར་བཞིན། །(འདུ་ཤེས་སྐྱིག་རྒྱ་ལྟ་བུ་
 སྟེ། །(འདུ་བྱེད་རྒྱ་ཤིང་རྟོང་པོ་འདྲ། །རྣམ་ཤེས་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུ་ཞེས། །ཉི་མའི་གཉེན་གྱིས་བཀའ་སྐྱབ་ཏོ། །ཞེས་བྱ་བ་
 དང་། དེ་བཞིན་དུ་དགོ་སྟོང་བཅོན་འགྲུས་བཅམས་པ་དུན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་ལྡན་པ་ཉིན་དང་མཚན་དུ་
 ཚོས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་པ་ན། (P I I) འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་རྟེ་བར་ཞི་བའི་གོ་འཕང་ཞི་བ། ཚོས་
 རྣམས་བདག་མེད་པ་ཉིད་རྟོགས་པར་འགྲུར་རོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །; MacD 202, 2ff., LVP
 41, 4ff.: tattvadarśanāpekṣayā tūktam bhagavatā—etat dhi bhikṣavaḥ paramam satyam yad
 uta amośadharmā nirvāṇam sarvasaṃskārās ca mṛṣā mośadharmāṇaḥ || iti | (LVP ityādi I)
 tathā nāsty atra tathatā vā avitathatā vā, mośadharmakam apy etat pralopadharmakam apy
 etat mṛṣāpy etat, māyeyam bālalāpinī | iti | tathā **phenapiṇḍopamaṃ rūpaṃ vedanā bud-
 budopamaṃ | marīcisadrṣī sañjñā saṃskārāḥ kadalīnibhāḥ | māyopamaṃ ca vijñānam**

གཞན་ཡང་ཀུན་རྫོབ་བཟོད་བྱར་བསྟན་པའི་མདོའ་ནི་དྲང་དོན་ཡིན། དོན་དམ་བཟོད་བྱར་
 བསྟན་(26b3)པའི་མདོའ་ནི་ངེས་དོན་གྱི་མདོའ་ཡིན་པ་ལ། གང་ཟག་ཁ་ཅིག་འདི་དྲང་དོན་
 ཡིན་ནམ་ངེས་དོན་ཡིན་ཅེས་ཐོ་ཅོམ་ཟེའོ། །གང་ཟག་གཉིས་པ་ནི་དྲང་དོན་ལ་ངེས་དོན་ཡིན་ཅེས་
 འོག་པར་རྟོགས་སོ། །དེ་གཉིས་ཀྱི་ཐོ་ཅོམ་དང་འོག་ཤེས་སྤང་པའི་དོན་དུ་ལུང་དང་རིགས་པ་
 ལས་རྩ་ཤེ་བརྒྱུངས་པར་བཤད་པ། **དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་དགོངས་པ་** ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ¹⁾
 ། །རྩ་ཤེ་ཅོམ་པའི་རྒྱ་རིགས་པ་གང་ཡིན་སྟམ་(26b4)པ་ལ་རིགས་པ་བཤད་པ། **དེ་ལ་བདག་**
 ཅེས་པ་སོགས་པའོ²⁾ ། །

411.123.22 ལུང་སྟོན་པ། ad Pr MacD 206, 1-213, 6

གཉིས་པ་ལུང་སྟོན་པ་ནི་ **བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་** ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ³⁾ ། །འདི་དག་མདོའ་

**uktam ādityabandhunā || evaṃ dharmān vīkṣamāṇo bhikṣur ārabdhavīryavān | divā
 vā yadi vā rātrau samprajānan (LVP samprajñānan) pratismṛtaḥ | pratividhyet padam
 śāntaṃ saṃskāropaśamaṃ śivaṃ | nirātmatvaṃ (LVP nirātmakatvāc) ca dharmāṇām ||**
 ityādi || (LVP I).

¹⁾Pr D13b1f., P14b5ff.: དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་དགོངས་པ་མི་ཤེས་པས། འདིར་དེ་ལོ་ནའི་
 དོན་ཅན་གྱི་བསྟན་པ་ནི་གང་ཞིག་ཡིན། དགོངས་པ་ཅན་ནི་འདིར་གང་ཞིག་ཡིན་སྟམ་དུ་གང་
 ཞིག་ཐོ་ཅོམ་དུ་འགྱུར་བ་དང་། གང་ཞིག་སྟོ་ཞན་པ་ཉིད་ཀྱིས་དྲང་བའི་དོན་གྱི་བསྟན་པ་ལ་ངེས་
 པའི་དོན་དུ་རྟོགས་པ་དེ་གཉི་གའི་ཐོ་ཅོམ་དང་འོག་པའི་ཤེས་པ་དག་རིགས་པ་དང་ལུང་གཉིས་ཀྱི་སྐོ་
 རས་བསལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། སྟོབ་དཔོན་གྱིས་འདི་བརྩམས་སོ། །; MacD 205, 1ff., LVP 42,
 5ff.: yasyaivaṃ deśanābhiprāyānabhiññatayā sandehaḥ syāt—kā hy atra deśanā tattvārthā kā
 nu khalv ābhiprāyikīti—yaś cāpi mandabuddhitayā neyārthāṃ deśanāṃ nītārthāṃ avagac-
 chati, tayor ubhayor api vineyajanayor ācāryo yuktyāgamābhyāṃ saṃśayamithyājñānāyor
 apākaraṇārtham (LVP saṃśayamithyājñānāpākaraṇārtham) idam ārabdhavān |

²⁾Pr D13b2, P14b7f.: དེ་ལ་བདག་ལས་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་ནི་རིགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ཀོ། །;
 MacD 205, 5f., LVP 42, 9: tatra na svata ityādinā yuktir upavarṇitā |

³⁾Pr D13b3f., P14b8ff.: བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚོས་གང་ཞིག་ ། །སྟོབ་དེ་ནི་བརྒྱན་ཞེས་གསུངས། །འདུ་
 བྱེད་ཐམས་ཅད་སྟུ་བའི་ཚོས། །དེས་ན་དེ་དག་བརྒྱན་པ་ཡིན། །སྟོན་མཐའ་སྟོན་ (MMK མདོན་, cf. Mac-
 Donald 2015 : 168, n.327) རས་ཞེས་ལུས་ཚོ། །བྱུབ་པ་ཆེན་པོས་མིན་ཞེས་གསུངས། །འཁོར་བ་ཐོག་མ་
 མཐའ་མེད་དེ། །དེ་ལ་སྟོན་མེད་ཕྱི་མ་མེད། །བཅོམ་ལྡན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། །མཁུན་པས་ཀྱང་ལ་ན་
 ཡི། །གངམས་ངག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་པ་གཉི་གའང་དགག་པ་མཛད། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལུང་
 གསུངས་པ་ཡིན་ཀོ། །; MacD 206, 1ff., LVP 42, 10ff.: **tan mṛṣā moṣadharmā yad bhagavān
 ity abhāṣata | sarve ca moṣadharmāṇaḥ saṃskāras tena (LVP saṃskārāḥ, tena) te mṛṣā ||
 pūrvā prajñāyate koṭir nety uvāca mahāmuniḥ | saṃsāro 'navarāgro hi nāsyādir (LVP
 nāstyādir) nāpi paścimaṃ || kātyāyanāvavāde cāstīti nāstīti cobhayam | pratiśiddham
 bhagavatā bhāvābhāvavibhāvinā ||** ityādināgamo varṇitaḥ ||. Cf. MMK 13.1 : tan mṛṣā

ན་ཡོད་པ་གྲུས་བདེབས་པའོ། །སྐྱེ་བ་ལསོགས་པ་དང་དོན་སྐྱེ་མེད་ངེས་དོན་ཡིན་པའི་ཁྲུངས་གཉིས་
ལས་དང་པོ་ནི་འཕགས་པ་སློབ་གྲོས་¹⁾ རས་སོ²⁾ ། །གཉིས་པ་ནི་འཕགས་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་
རྒྱལ་པོ³⁾ ། །

གལ་ཏེ་སྐྱེ་འགག་ལསོགས་པ་མི་སྲིད་ན་(26b5)ཚེས་ཐམས་ཅད་བརྒྱན་ཡིན་ཞིང་མི་བདེན་པ་

moṣadharmā yad bhagavān ity abhāṣata | sarve ca moṣadharmāṇaḥ saṃskāras tena te mṛṣā
||; 11.1 : pūrvā prajñāyate koṭir nety uvāca mahāmuniḥ | saṃsāro 'navarāgro hi nāsyādir
nāpi paścimaṃ ||; 15.7 : kātyāyanāvavāde cāstūti nāstūti cobhayam | pratiṣiddham bhagavatā
bhāvābhāvavibhāvinā || (cf. MacDonald 2015 : 169, n.329).

¹⁾Pr D13b4ff., P15a2ff.: འཕགས་པ་སློབ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྐྱེད་པའི་མདོ་ལས། ངེས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་
སྐྱེ་ནི་གང་། དང་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྐྱེ་ནི་གང་ཞེ་ན། མདོ་སྐྱེ་གང་དག་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་བསྐྱེད་པ་དེ་དག་
ནི་དང་བའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །མདོ་སྐྱེ་གང་དག་འབྲས་བུ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་བསྐྱེད་པ་དེ་དག་ནི་ངེས་པའི་དོན་ཞེས་
བྱའོ། །མདོ་སྐྱེ་གང་དག་བདག་དང་། སེམས་ཅན་དང་། སྲོག་དང་། འགྲོ་བ་དང་། (P omits འགྲོ་བ་དང་)
། གསོ་བ་དང་། སྐྱེས་བུ་དང་། གང་ཟག་དང་། ཤེད་ལས་སྐྱེས་དང་། ཤེད་པ་དག་དང་། བྱེད་པ་པོ་
དང་། ཚོར་བ་པོ་དང་། སྐྱ་རྣམས་པ་སྐྱ་ཚོགས་སུ་བཤད་པ་དང་། བདག་པོ་མེད་པ་ལ་བདག་པོ་དང་བཅས་
པར་བསྐྱེད་པ་དེ་དག་ནི་དང་བའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །མདོ་སྐྱེ་གང་དག་སྣོང་པ་ཉིད་དང་། (P | I) མཚན་མ་མེད་པ་དང་།
(P | I) སློན་པ་མེད་པ་དང་། མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པ་དང་། མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་བྱུང་བ་དང་། དངོས་
པོ་མེད་པ་དང་། བདག་མེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་མེད་པ་དང་། སྲོག་མེད་པ་དང་། གང་ཟག་མེད་པ་
དང་། བདག་པོ་མེད་པ་ནས་(P མེད་པས་ན་)། རྣམས་པར་ཐར་པའི་སྐྱོད་པར་དུ་བསྐྱེད་པ་དེ་དག་ནི་ངེས་པའི་
དོན་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདི་དག་ནི་ངེས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་སྐྱེ་ལ་རྟོན་གྱི། དང་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྐྱེ་ལ་མི་རྟོན་པ་ཞེས་
བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་། (P | I); MacD 207, 2ff., LVP 43, 4ff: uktaṃ cāryākṣayamatisūtre—
katame sūtrāntā neyārthāḥ katame nītārthāḥ | ye sūtrāntā mārgāvatārāya nirdiṣṭā
ima ucyante neyārthāḥ | ye sūtrāntāḥ phalāvatārāya nirdiṣṭā ima ucyante nītārthāḥ
| yāvad ye sūtrāntāḥ śūnyatānimitāpraṇihitānabhisaṃskārājñātānutpādābhāvaniḥsattva-
nirjīvaniḥpudgalāsāmikavimokṣamukhā nirdiṣṭāḥ, ta ucyante nītārthāḥ | iyam ucyate
bhadanta śāradvatīputra nītārthasūtrāntapratīśaraṇatā, na neyārthasūtrāntapratīśaraṇatā || iti
||.

²⁾MN: skye nas dar gyi bar du dar nas yol gyi bar du zag ++ da+ du skye dgu'i snga mo
bshad ++ skyes pas de nas +d byed pas de skye 'jig rten byed pas dang bde 'dug gis 'bras bu
chor bas dang can pa ni ++'o nyer len gyi phung po lnga du 'dod pas lnga dang sems kyi dun
mi+n par 'dod pas das 'dzin pas lus sems kyi rtun grol +m du ++'pros bde ++ +en + rigs byed
kyi + dang ldan pa ga 'ong nas yod par ++ na.

³⁾Pr D14a2f., P15a7ff. : དེ་བཞེན་དུ་འཕགས་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་། སྣོང་པ་
བདེ་བར་གཤེགས་པས་བཤད་པ་ལྟར། །ངེས་དོན་མདོ་སྐྱེ་དག་གི་བྱེ་བྲག་ཤེས། ། གང་ལས་སེམས་ཅན་
གང་ཟག་སྐྱེས་བུ་བསྐྱེན་ (P བསྐྱེན་) ། ། ཚེས་དེ་ཐམས་ཅད་དང་བའི་དོན་དུ་ཤེས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །;
MacD 209, 2ff., LVP 44, 1ff.: tathāryasamādhirājasūtre (LVP tathā cāryasamādhirājasūtre)—
| nītārthasūtrāntaviśeṣa jānati (LVP jānati) yathopadiṣṭāṃ (LVP yathopadiṣṭā) sugatena
śūnyatā | yasmin punaḥ pudgala sattva puruṣo (LVP pūruṣā) neyārtha tāṃ (LVP
neyārthato) jānati sarvadharmān ||.

མེད་པ་ཡིན་ལ། ཐམས་ཅད་མེད་པའི་ཕྱིར་རྩོམ་པ་དོན་མེད་དོ། །འདི་ལྟར་དག་མི་དགའ་མེད་
ན་རྒྱ་དེ་གཉིས་མེད་པས་ངན་འགྲོ་བདེའ་འགྲོ་མེད། དེ་གཉིས་མེད་པས་འཁོར་བ་དང་སྤྱི་ངན་
འདས་གཉིས་མེད། དེས་ན་རྩོམ་པ་དོན་མེད་དེ། འཁོར་པ་སྤོང་པ་དང་ཐར་པ་ཐོབ་པའི་དོན་
དུ་ཐོས་བསམ་སྒྲམ་གསུམ་གྱི་འབད་པ་དོན་མེད་དོ། །ཞེས་བཞོལ་པ་སྟོན་པ་ནི། **གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་**
(26b6)ལསོགས་པ་ནས་¹⁾ སོ། །

ལམ་ནི་ **བཤད་པར་བྱ་སྟེ** རས་²⁾ སོ། །དོན་ནི་གང་ལ་རྩོམ་པ་དོན་མེད་པ་དེ་ལ་མི་སྟོན་ལ།
གང་ལ་བསྟན་པ་དེ་ལ་དོན་དང་བཅས་པའོ། །དང་པོ་འབྲུལ་པ་ཅན་ལ་བསྟན་པ་དོན་དང་བཅས་པ་
ནི་ **ཀུན་རྫོབ་གྱི་** ཅེས་པ་ནས་ **བསྟན་གྱི་** ཅེས་པའི་བར་³⁾ རོ། །བསྟན་པ་དོན་མེད་པ་མི་སྟོན་པ་
ནི་ **གང་ཞིག་** རས་⁴⁾ སོ། །སངས་རྒྱས་དང་སྤང་བཅས་གསུམ་ལ་ཡང་བསྟན་པ་(26b7)དོན་མེད་
པས་མི་སྟོན་པའོ། །**ཇི་སྐད་དུ་** རས་⁵⁾ དེ་དེ་དག་ལ་བསྟན་པ་དོན་མེད་པའི་ཁྱད་སྲོལ་སོ། །**གང་དག་**

¹⁾Pr D14a3ff., P15b1ff.: གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་མི་སྲིད་པ་ཡིན་དང་། ཚོས་ཐམས་ཅད་བརྟུན་
པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་འདི་བཅམས་པ་ཡིན་ན་ (D རོ་) ། །དེ་ལྟར་ནི་གང་བརྟུན་
(P རྟུན་) པ་དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་མི་དག་པའི་ལས་དག་མེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་མེད་པས་ངན་འགྲོ་དག་
མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། དག་བ་དང་བདེ་འགྲོ་དག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །བདེ་འགྲོ་དང་ (P འང་) ངན་འགྲོ་
མེད་པའི་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་
ནམ་ཞེ་ན་ (P omits རོ་) ... །; MacD 210, 3ff., LVP 44, 8ff.: nanu cotpādādīnām abhāve sati
yadi sarvadharmānām mṛṣātvapratipādanārtham idam ārabdhavān ācāryaḥ, nanv evaṃ sati
yan mṛṣā na tad astīti na santy akuśalāni karmāṇi, tadabhāvān na santi durgatayaḥ, na santi
kuśalāni karmāṇi, tadabhāvān na santi sugatayaḥ, sugatidurgatyaṣaṃbhavāc ca nāsti saṃsāra
iti sarvārambhavaiyarthyam eva syāt ll.

²⁾Pr D14a5ff., P15b4ff.: བཤད་པར་བྱ་སྟེ ... ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་གནས་པས་སྤྱི་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པའི་
སྐལ་བ་ཅན་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །; MacD 211, 2ff., LVP 44, 12ff.: ucyate ... viparyāsāvasthitatvān
na bhavyo nirvāṇam adhigantum ll.

³⁾Pr D14a5f., P15b4: ཀུན་རྫོབ་གྱི་བདེན་པ་ལ་ལྟོས་ (P བལྟོས་) རས་འདི་བདེན་པར་མངོན་པར་ (P
omits མངོན་པར་) ཞེན་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་གཉེན་པོ་ཉིད་དུ་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་དངོས་པོ་རྟོགས་བརྟུན་ (P རྟུན་)
པའི་དོན་དུ་བསྟན་གྱི།; MacD 211, 2f., LVP 44, 12f.: samvṛtisatyavyapekṣayā laukika-(LVP loka-
)syedaṃsatyābhīniveśasya pratipakṣabhāvena mṛṣārthatā bhāvānām pratipādyate asmābhiḥ
l.

⁴⁾Pr D14a6f., P15b4ff.: གང་ཞིག་བརྟུན་ (P རྟུན་) པ་ལས་བརྟུན་ (P རྟུན་) པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་འཕགས་
པ་རྟོགས་གྱིས་ནི་རྩུང་ཟད་ཀྱང་གཟིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་གང་གིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་བརྟུན་ (P རྟུན་) པའི་
དོན་ཅན་ཉིད་དུ་ཡོངས་སུ་མཁྱེན་པ་དེ་ལ་ཅི་ལས་ཡོད་ཅིང་འཁོར་བ་ཡོད་དམ། འདིས་ནི་ཚོས་འགའ་ཡང་ཡོད་
པ་ཉིད་དམ་མེད་པ་ཉིད་དུ་དམིགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD 211, 3ff., LVP 44, 13ff.: naiva tv āryāḥ
kṛtakāryāḥ kiṃcid upalabhante yan mṛṣā vāmṛṣā (LVP mṛṣā amṛṣā) vā syād iti l api ca yena
hi sarvadharmānām mṛṣātvam pariñātām, kiṃ tasya karmāṇi santi saṃsāro vāsti l na cāpy
asau kasyacid dharmasyāstitvaṃ nāstitvaṃ vopalabhate ll.

⁵⁾Pr D14a7ff., P15b6ff.: ཇི་སྐད་དུ་བཅོམ་ལུན་འདས་གྱིས་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པའི་མདོ་ལས།

ནས་¹⁾ ཚུམ་པ་དོན་ཡོད་སྟོན་ཏེ། །དགོས་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་དུག་སྤངས་པ་ཞེས་པ་བཞིན། ཕྱིན་
ཅི་ལོག་བཞི་དང་ལྗན་པས་དངོས་པོ་རང་བཞིན་ཅན་དུ་བདེན་པར་ཞེན་ནས་རྒྱ་ལས་བྱེད། །འབྲས་བུ་
འཁོར་བ་སྟོན་པ་²⁾ དེ་ལ་འགག་མེད་ལསོགས་པ་སྟོན་པའོ། །

གལ་ཏེ་བརྒྱན་པ་མེད་པའི་(26b8)ངོ་བོ་དེས་འཁོར་བ་དང་རྣམ་བུང་གཉིས་ཀ་སྐྱེད་མི་རུས་པའི་
ཕྱིར་རོ་³⁾ ། །རྟེན་འབྲེལ་གྱིས་དོན་བྱེད་མི་རུས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་ཚུལ་བ་ནི་ **ཡང་ཅི་དངོས་པོ་**
ནས་⁴⁾ ཏེ། རྱི་བ་ལས་རྱི་བ་བྱུང་བ་སྟེ་གོང་གི་བསྟན་པ་དོན་བྱེད་ལས་འཕྲོས་པའོ། །

ལན་ནི་བརྒྱན་ཡང་དོན་བྱེད་པ་མི་འགལ་ཏེ་སྐྱུ་མའི་ན་རྒྱུང་མས་གཞན་གྱི་ཉོན་མོངས་སྐྱེད་པ་དང་།
སྐྱུ་པའི་བྱུང་རྣམ་རྣམ་བུང་གི་རྒྱར་སོང་བ་(27a1)བཞིན་ནོ་⁵⁾ ། །

འོད་སྤངས་སེམས་ནི་ཀུན་དུ་བཅའ་ན་མི་རྟེན་དོ། །གང་མ་རྟེན་པ་དེ་ནི་མི་དམིགས་པའོ། །གང་མི་དམིགས་པ་དེ་ནི་
འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན། མ་འོངས་པ་ཡང་མ་ཡིན། ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །གང་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན། མ་
འོངས་པ་ཡང་མ་ཡིན། ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་ལ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ། །གང་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེ་ལ་འབྱུང་བ་
མེད་དོ། །གང་འབྱུང་བ་མེད་པ་དེ་ལ་འགག་པ་མེད་དོ། །ཞེས་རྒྱ་རྩེ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །; MacD 212, 2ff., LVP,
45, 1ff.: yathoktaṃ bhagavatāryaratnakūṭasūtre—cittaṃ hi kāśyapa parigaveṣyamāṇaṃ na
labhyate | yan na labhyate tan nopalabhyate | yan nopalabhyate tan naivātītaṃ nānāgataṃ na
pratyutpannam | yan naivātītaṃ nānāgataṃ na pratyutpannam tasya nāsti svabhāvaḥ | yasya
nāsti svabhāvas tasya nāsty utpādaḥ | yasya nāsty utpādas tasya nāsti nirodhaḥ || iti vistarāḥ ll.

¹⁾Pr D14b2f., P15b8ff.: གང་དག་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ལྗན་པས་ཚས་རྣམས་བརྒྱན་ (P རྒྱན་) པ་ཉིད་དུ་འོང་
དུ་མི་རྒྱུད་ཅིང་། དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་ཡོད་པར་རྟོགས་ནས་མངོན་པར་ཞེན་པ་དེ་ནི་ཚས་རྣམས་ལ་འདི་
བདེན་པར་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྟོ་ནས་མངོན་པར་ཞེན་པར་གྱུར་དང་། ལས་ཀྱང་བྱེད་ཅིང་འཁོར་བ་ན་
ཡང་ (P omits འཁོར་བ་ན་ཡང་) འཁོར་བར་འགྱུར་ལ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་གནས་པས་སྐྱུ་ངན་ལས་འདས་པ་
ཐོབ་པའི་སྐྱུ་བ་ཅན་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །; MacD 212, 9ff., LVP 45, 5ff.: yas tu viparyāsānugamān
mṛṣātvaṃ dharmāṇāṃ nāvagacchati pratītyabhāvānāṃ svabhāvam abhiniviśate, sa dharmeṣv
idamsatyābhiniveśitayābhiniviṣṭaḥ (LVP abhini[veśād abhini]viṣṭaḥ) san karmāṇy api karoti,
saṃsāre 'pi saṃsarati, viparyāsāvasthitatvān na bhavyo nirvāṇam adhigantum ll.

²⁾Read འཁོར་བར་འགྱུར་བ་ instead of འཁོར་བ་སྟོན་པ་.

³⁾rdzogs tshig “ro” is to be omitted.

⁴⁾Pr D14b3f., P16a2f.: ཡང་ཅི་དངོས་པོ་བརྒྱན་ (P རྒྱན་) པའི་རང་བཞིན་ཅན་རྣམས་ཀྱང་ (P inserts)
ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་པར་བྱུང་བའི་རྒྱར་འགྱུར་རམ་ཞེ་ན།; MacD 213, 3f., LVP 45, 8: kim
punar mṛṣāsvabhāvā api padārthāḥ saṅkleśavyavadānanibandhanam bhavanti ll.

⁵⁾Cf. Pr D14b4, P16a3: འགྱུར་ཏེ་དཔེར་ན་སྐྱུ་མའི་ན་རྒྱུང་ནི་དེའི་རང་བཞིན་མངོན་པར་མི་ཤེས་པ་རྣམས་
ཀྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱུ་པ་ནི་དགེ་བའི་ཙ་བ་བསགས་པ་རྣམས་
ཀྱི་རྣམ་པར་བྱུང་བའི་རྒྱར་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །; MacD 213, 5f., LVP 45, 8f.: tad yathā māyāyuvatis
tatsvabhāvānabhiññānāṃ tathāgataniṛmitaś copacitakuśalamūlānām ll.

411.123.23 ལུང་དང་སྐྱར་བ། ad Pr MacD 213, 7-236, 6

ལུང་དང་སྐྱར་བ་ནི་ལུང་དང་ལྗ་སྟེ། ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་འདུལ་བ་དང་དཀོན་ཚུགས་དང་
རྩི་སྲིད་པོ་དང་འཕགས་པ་ཉེ་བར་འཁོར་རོ། །དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་བརྟུན་པས་ཉོན་མོངས་པ་བྱེད་
པའི་ཁུངས་སོ། །གསུམ་པས་བརྟུན་པས་རྣམ་བཤུང་། བཞི་པས་ནི་ཀུན་ཉོན་རྣམ་བཤུང་གཉིས་ཀ་
བརྟུན་པས་སྐྱེད་པའོ། །ཐ་མ་ཡ[[ང]]ལྷེ་ཤའི་རྒྱར་འགྱུར་བའི་ལུང་ངོ་། །

ལུང་དང་པོའི་དོན་ནི་(27a2)དང་པོ་སྐྱུ་མ་མཁན་གྱིས་བྱད་མྱེད་གཅིག་སྐྱུལ་པ་ན་མི་ཅིག་དེ་ལ་
ཆགས་པ་སྐྱེས་དེའི་བསམ་པ་ལ་ལྷན་མོ་བས་བདག་གི་བཞིན་འགྱུར་བ་མཐོང་ན་ངོ་ཚ་སྐྱམ་སྟེ་བྱིལ་
1) དུ་ཕྱིན་ནས་བྱད་མྱེད་དེ་ཉིད་ལ་མི་རྟག་པ་ད[[ང]]སྐྱུག་བཟུལ་པ་དང་མི་གཙང་པ་ལསོགས་པ་
བསྐྱོམ་པར་བྱེད་དོ། །དེས་ན་བརྟུན་པས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་རྒྱ་བྱས་སོ། །2)

གཉིས་པ་འདུལ་བས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྒྱ་བྱེད་པར་གསུངས་ཏེ་³⁾ འབྲུལ་འཁོར་མཁན་དང་⁴⁾ རི་
མོ་མཁན་གཉིས་གྲོགས་པོ་(27a3)ཡིན་དང་། དེས་དེ་རང་གི་བྱིས་དུ་བོས་ནས་ཤིང་ལས་བྱས་
པའི་ན་རྩུང་མི་བཞིན་འགྲོ་འདུག་བྱེད་པ་ཞིག་བྱས་ནས་བཟུང་བ་འདྲིན་དུ་བཟུག་པས་མངོས་པས་
དེའི་ལག་པ་ནས་བཟུང་པས་འཁྲང་ཐང་གིས་བྱུང་པས་ཤིང་དུ་རྟོགས་ནས་ང་སྐྱུས་སྐྱམ་ཏེ་ཕྱིར་བྲོས་
སོ། །དེས་ཀྱང་སྐྱུས་ནས་ངོ་ཚ་བས་ལྷེབས་པའི་རྒྱལ་རི་མོ་ལ་བྲིས་ནས་གཞག་པས། དེའི་བསམ་
པ་ལ་ཡང་ལྷེབས་པ་བདེན་སྐྱམ་མོ། །དེ་ལྟ་ན་གཅིག་གིས་གཅིག་སྐྱུས་(27a4)ཏེ་མི་བདེན་པའི་བྱད་
མྱེད་ཀྱིས་རི་མོ་མཁན་ཆགས་པ་སྐྱེད་དོ། །5)

1) To be read as བྱིས་.
2) Cf. Pr D14b5f., P16a4ff.: ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟུན་པའི་མདོ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྷ་སྟེ།
དཔེར་ན་ལ་ལ་ཞིག་གིས་སྐྱུ་མ་མཁན་གྱི་རོལ་མོ་བྱུང་བའི་ཚེ། སྐྱུ་མ་མཁན་གྱིས་སྐྱུལ་པའི་བྱད་མེད་མཐོང་
ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་སེམས་དཀྱིས་ནས་འཁོར་གྱིས་འཇིགས་ཤིང་བག་ཚ་སྟེ། ལྷན་ལས་ལངས་ནས་སོང་
སྟེ། དེ་སོང་ནས་བྱད་མེད་དེ་ཉིད་ལ། མི་སྐྱུག་པ་དང་། མི་གཙང་བ་དང་། མི་རྟག་པ་དང་།
སྐྱུག་བཟུལ་བ་དང་། རྩོད་པ་དང་། བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ན་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །;
MacD 213, 7ff., LVP 46, 1ff.: uktaṃ hi dṛḍhādhyāśayaparipṛcchāsūtre—tad yathā kulapu-
tra māyākāranāṭake pratyupasthite māyākāranirmitaṃ striyaṃ dṛṣṭvā kaścīd rāgaparītacetāḥ
parśacchāradyabhayenothhāyāsanād apakramet | so 'pakramya tāṃ eva striyam aśubhato man-
asikuryāt, anityato duḥkhaṭaḥ sūnyato 'nātmato manasikuryāt || iti vistarāḥ ||.
3) MN.
4) MN.
5) Cf. Pr D14b6f., P16a6ff.: འདུལ་བ་ལས་ཀྱང་། འབྲུལ་འཁོར་མཁན་གྱིས་བྱས་པའི་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་
ན་རྩུང་ནི་ཡང་དག་པར་བདེན་པའི་ན་རྩུང་གིས་རྩོད་བཞིན་དུ། རི་མོ་མཁན་གྱི་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཞིར་
གྱུར་པར་བཤད་དོ། །དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་བརྟུན་ (P རྟུན) པའི་རང་བཞིན་ཅན་རྣམས་ཀྱང་གྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་
ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཞོ། །; MacD 214, 3ff., LVP : 46, 5ff.: vinaye ca—yantrakāraḥ

དགོན་བརྟེན་ལས་¹⁾ གི་འདི་སྐད་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དགོས་ཤིང་ལྟོང་ལྟོང་ལ་ཉིད་གསུངས་པ་ན། དེ་དག་མ་དང་མ་རྟོགས་ནས་སྟོན་ལས་ལངས་ཏེ་སོང་ངོ་། །དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དགོས་ཤིང་གཉིས་སོང་པའི་མཐུན་དུ་སྐྱུལ་ཏེ། །དང་པོ་ལོ་དང་མཐུན་པའི་གདམ་སྤྲུལ་ཏེ། ལྟོང་ལྟོང་པོ་མེ་ཚོ་དང་ལྡན་པ་གར་དོང་ཟེར་བ་ལ། (27a5)ལོ་པོ་ཅག་དགོན་པར་ཕྱིན་ཏེ་ཞི་གནས་བརྟེན་ཅེས་བྱས། ཞི་གནས་བརྟེན་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ཟེར་བ་ལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་བརྟེན་པ་ལ་སྐྱག་ཤིང་། མ་རྟོགས་ཟེར་ལྟོང་ལྟོང་པོའི་བསམ་པ་ལ་ངེད་དང་མཐུན་སྤྲུལ་སྟེ། ངེད་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱེད་དོ་ཟེར། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ལྟོང་ལྟོང་པོའི་མངོན་ལེན་བརྒྱུག་པས་ཐ་མར་འཐོང་ལམ་ཐོབ་པའོ། །དེས་ན་བརྟེན་པས་རྣམ་བུ་གི་རྒྱ་བྱས་པའི་ཁྲུངས་སོ། །མཐོང་ལམ་ཐོབ་ནས་(27a6)ལྟོང་སྐར་བྱ་ཏེ་གསུང་པ་དེ་ཚོས་བཟང་པོར་ཤེས་ནས་དེའི་ཐད་དུ་ཕྱིན་པ་ན་རབ་འབྱོར་གྱིས་དྲིས་ཏེ། དེ་དག་གིས་ལན་བཏབ་པས་གཞན་མང་པོའི་ཡང་དོན་བྱས་སོ། །

འཕགས་པ་རྗེ་རྗེས་པོ་ལས་གཉིས་ཀ་གསུངས་ཏེ། དང་པོ་བརྟེན་པས་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱ་བྱེད་པ་བརྟེན་པ། **འཇམ་དཔལ་འདི་ལྟ་སྟེ** ཞེས་པ་ནས་སོ²⁾ ། གཉིས་པ་བརྟེན་པས་ཀུན་ཉོན་དང་རྣམ་བུ་གཉིས་ཀའི་རྒྱ་བྱེད་པར་སྟོན་པ་ནི། **དེ་བཞིན་**(27a7)**དུ་འཇམ་དཔལ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་སེམས་ཅན་དཔལ་བའི་སྟོན་ཏེ་འདི་ནི་གཟུངས་ཀྱི་ཚོག་གོ** ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ³⁾ ། ། **སྟོན་** གི་མཚོན་བྱེད་དོ། །དེས་ན་དོན་གཞན་འཇོག་པས་ **གཟུངས་** སོ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་དཔལ་

¹Ms. དེང་

yantrayuvatiḥ sadbhūtayuvatiśūnyā sadbhūtayuvatirūpeṇa pratibhāsate, tasya ca citrakārasya kāmarāgās padībhūtā || tathā mṛṣāsavabhāvā api bhāvā bālānām saṅkleśanibandhanaṃ (LVP saṅkleśavyavadānanibandhanaṃ) bhavanti ||

¹⁾Cf. Pr D14b7ff., P16a8ff.: དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་དགོན་མཚོག་བརྟེན་པ་ལས་ཀྱང་ ... ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་དགོས་ཤིང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱུལ་པ་བརྟེན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གཉིས་ཀྱིས་དགོས་ཤིང་ལྟོང་ལྟོང་ལ་ཉིད་རྣམ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་བྱས་པ་ཡིན་ཞོ། །; MacD 214, 8ff., LVP 47, 1ff.: tathāyaratnakūṭasūtre ... iti || evaṃ mṛṣāsavabhāvābhyāṃ tathāgatanirmitābhyāṃ bhikṣubhyāṃ pañcānāṃ bhikṣuśatānāṃ vyavadānanibandhanaṃ kṛtam iti ||

²⁾Pr D16b2ff., P18a5ff.: འཕགས་པ་རྗེ་རྗེས་པོ་ལས་ཀྱང་། འཇམ་དཔལ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་... འཇམ་དཔལ་གཏི་མུག་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རབ་དུ་གྲོལ་བ་སྟེ། དེས་ན་གཏི་མུག་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་།; MacD 224, 9ff., LVP 50, 6ff.: uktaṃ cāryavajramaṇḍāyāṃ dhāraṇyāṃ—tad yathā mañjuśrīḥ ... atyantamukto hi mañjuśrīḥ sarvadharmair mohas tenocyate moha iti l.

³⁾Pr D16b5ff., P18b1ff.: དེ་བཞིན་དུ་འཇམ་དཔལ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་སེམས་ཅན་དཔལ་བའི་སྟོན་སྟེ། འདི་ནི་གཟུངས་ཀྱི་ཚོག་གོ ། ... བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟར་བདག་གིས་སེམས་ཅན་དཔལ་བ་ཁྲུངས་ལགས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །; MacD 226, 4ff., LVP 50, 12ff.: tathā narakamukhā mañjuśrīḥ sarvadharmā idaṃ dhāraṇīpadam ll... evaṃ ahaṃ bhagavan narakān paśyāmi || iti ll.

བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་འཁོར་བ་དང་མུང་འདས་ཡིན་པས་སྐོ་འམ་གཟུངས་ཏེ། དཔུལ་བ་རྒྱ་རྒྱུ་
 རྟོག་ལས་བྱུང་བ་ལྟར་འཁོར་བ་ཡང་རྣམ་རྟོག་ལས་བྱུང་ངོ། །དཔུལ་པ་མ་དམིགས་པ་བཞིན་འཁོར་
 (27a8)བ་མ་དམིགས་པ་རྣམ་བྱུང་ངོ། ། **སྦྱོམ་བྱུ་ལ་ལ་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ བརྒྱན་པས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་
 རྒྱ་བྱེད་པར་སྟོན་ཏེ། མི་གཅིག་གཉིད་ལོག་པས་སྦྱི་ལམ་དུ་དཔུལ་བར་ལྷུང་ནས་ལྷགས་ཀྱི་བྱུམ་
 པར་སྦྱོམ་བྱུ་བ་དང་བཅས་པར་བདག་ཉིད་བཅུག་པར་ཤེས། །དེ་ནས་སྦྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོར་བ་དྲག་
 ཅིང་མི་བཟོད་པ་སྲུན་པར་དགའ་བ་མྱོང་། དེ་ནས་སང་པའི་དུས་ན་ཡང་དཔུལ་བར་ལྷུང་ངོ་སྦྱོམ་
 དུ་བརྒྱུ་ནས་སང་མ་སང་ཀྱི་བྱེ་བྲག་མ་ཤེས་(27b1)ནས་ལུས་ངག་གི་འགྲུར་བ་བྱེད་དེ་དུ་ཞིང་ཚོ་
 ངེས་འདེབས་སོ། །

གཉིས་པ་རྣམ་བྱུང་གི་དཔེའ་ནི་དེའི་ཚོ་གོགས་པོ་ལསོགས་པས་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་ཅི་ཡིན་ཅེས་དྲིས་
 པ་ན། ངས་དཔུལ་བའི་དུ་ཁ་མྱོང་ངོ་ཞེས་སྦྱ་ཞིང་དེ་དག་ལ་ཁོ་སྦྱེ། ང་ལ་འདི་འདྲ་བ་ལ་གོགས་
 མི་བྱེད་པ་ཞེས་ཚོ་ངེས་འདེབས་སོ། །དེ་དག་གིས་དེ་འཇུག་བར་ཤེས་ཏེ་མ་འཇིགས་ཤིག་མ་འཇིགས་
 ཤིག་ཁྱོད་གཉིད་ལོག་པ་ཡིན་ཀྱི།¹⁾ (27b2) ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་ནས་གར་ཡང་སོང་པ་མེད་དོ་ཞེས་སྦྱས་
 སོ། །དེ་ནས་དེ་གཉིད་ལོག་པར་ཤེས་ཏེ་སྦྱར་ཡིད་བདེའ་བ་ཐོབ་པོ། །²⁾

¹Ms. ཀྱིས་

¹Pr D17a3ff., P18b6ff.: བཅོམ་ལྷན་འདས་འདི་ལྟ་སྦྱེ་ (P inserts) སྦྱོམ་བྱུ་ལ་ལ་ཞིག་གཉིད་ཀྱིས་ལོག་སྦྱེ་
 མི་ལམ་ན་བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་དཔུལ་བར་ལྷུང་བར་འདུ་ཤེས་པར་འགྱུར་ལ། དེས་དེ་ནི་ལྷགས་ཀྱི་བྱུམ་པ་སྦྱོམ་
 བྱུ་དུ་མ་དང་ལྷན་པ་ཁོལ་བ་འབར་བར་བདག་ཉིད་བཅུག་པར་ཡང་འདུ་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་དེ་ན་སྦྱག་བསྐྱེད་
 ཀྱི་ཚོར་བ་དྲག་ཅིང་མི་བཟོད་ལ་བརྟུག་ (P གནག་) པར་དགའ་ (P དགའ་) ཞིང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་མྱོང་བར་འགྱུར་
 རོ། །དེས་དེ་ན་ཡིད་ཀྱི་གདུང་བ་ཡོངས་སུ་མུང་བར་འགྱུར་ (P ཡིད་ཀྱི་ཡོངས་གདུང་བ་མྱོང་བར་འགྱུར་) ། དེ་
 དེ་ན་ (P inserts) སྦྱག་པར་འགྱུར། དངངས་པར་འགྱུར། ཀྱན་ཏུ་དངངས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་དེ་ནས་སང་
 པར་འགྱུར་ཞིང་རྫོམ་པ་དང་བཅས་པས་ཀྱེ་མ་སྦྱག་བསྐྱེད་ལོ། །ཀྱེ་མ་སྦྱག་བསྐྱེད་ལོ་ཞེས་དུ་ཞིང་ཚོ་ངེས་འདེབས་ལ་
 སྦྱེ་སྦྱགས་འདོན་པར་འགྱུར་ལགས་སོ། །; MacD 227, 6ff., LVP 51, 6ff.: tad yathā bhagavan kaścid
 eva puruṣaḥ suptaḥ svapnāntaragato narakagatam ātmānaṃ saṃjānīte | sa tatra kvathitāyāṃ
 samprajvalitāyāṃ anekapauruṣāyāṃ lohakumbhyāṃ prakṣiptam ātmānaṃ sañjānīyāt, sa tatra
 kharāṃ kaṭukāṃ tīvrāṃ duḥkhāṃ vedanāṃ vedayet | sa tatra mānaṣaṃ paridāhaṃ sañjānīyāt
 uttraset santraset (LVP omits santraset) santrāsam āpadyeta | sa tatra prativibuddhaḥ samāno
 (LVP samānaḥ) aho duḥkham aho duḥkham iti krandec chocet (LVP krandet śocet) paridevet
 ll.

²Cf. Pr D17a5ff., P19a2ff.: དེ་ནས་དེ་ལ་གོགས་པོ་དང་གཉེན་དང་སྦྱག་གི་གཉེན་མཚམས་རྣམས་
 ཀྱིས་ཅི་ཞིག་གིས་འདི་ལྟར་ཁྱོད་སྦྱག་བསྐྱེད་བར་གྱུར་ཞེས་དྲིས་པ་དང་། དེ་གོགས་པོ་དང་གཉེན་དང་སྦྱག་
 གི་གཉེན་མཚམས་དེ་དག་ལ་འདི་སྐད་དུ་ངས་ནི་སེམས་ཅན་དཔུལ་བའི་སྦྱག་བསྐྱེད་ཉམས་སུ་མྱོང་ངོ་ཞེས་སྦྱ་
 བར་བཞུད། དེ་བདག་གིས་ནི་སེམས་ཅན་དཔུལ་བའི་སྦྱག་བསྐྱེད་ཉམས་སུ་མྱོང་ན། ཁྱེད་ཅག་ཅི་ཞིག་
 གིས་འདི་ལྟར་ཁྱོད་ (P ཁྱོད་) སྦྱག་བསྐྱེད་བར་གྱུར་ཞེས་འདྲི་བར་བྱེད་དམ་ཞེས་དེ་དག་ལ་ཚོ་ངེས་འདེབས་པར་

ད་ནི་དོན་སྟོན་པ་ལས་དང་པོ་ཀུན་ཉོན་པ་ **བཅོམ་ལྷན་འདས་ཇི་ལྟར་སྐྱེས་བུ** ལས་སོ¹⁾
 ། །གཉིས་པ་རྣམས་བྱང་གི་དོན་བཤད་པ། **བཅོམ་ལྷན་འདས་ཇི་ལྟར་སྐྱེས་བུ་དེ་ལ** ལས་སོ²⁾
 ། །གྲོགས་པོ་ལསོགས་པའི་དོད་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཡིན་ཀོ། །

འཕགས་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་ལུས་པ་(27b3)ལས་ནི་བརྟུན་པས་འཁོར་བ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་
 བརྟུན་ཏེ། དཔུལ་བ་ལསོགས་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་རྟོག་པ་ལས་བྱང་ཅེས་སོ³⁾ ། །

བཞིན། ལྷོ་བར་བཞིན་དོ། །དེ་ནས་སྐྱེས་བུ་དེ་ལ་གྲོགས་པོ་དང་གཉེན་དང་སྐྱུག་གི་གཉེན་མཚམས་དེ་དག་འདི་
 སྐད་དུ། ལྷོ་སྐྱེས་བུ་མི་ (P མ་) འཛིགས་ཤིག་མ་འཛིགས་ཤིག་ (P inserts །) རྩོད་ནི་གཉིད་གྱིས་འོག་པ་ཡིན་
 གྱི། རྩོད་ཀྱིས་འདི་ནས་ལྷུར་ཡང་སོང་བ་མེད་དོ་ཞེས་སྐྱེས་བུ་བར་བཞིན་དོ། །དེ་ཡང་བདག་ནི་གཉིད་གྱིས་འོག་པར་
 ལྷུར་ཏེ། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་འདི་བདག་གིས་ཀུན་ཏུ་ (P དུ་) བརྟུགས་སོ་སྐྱེས་བུ་དེ་ལ་དུན་པ་སྐྱེ་བར་
 འགྱུར་ཞེང་། ལྷུར་ཡང་དེ་ཡིད་བདེ་བ་འཕྲོ་བ་པར་འགྱུར་ལགས་སོ། །; MacD 229, 2ff., LVP 51, 11ff.:
 atha tasya mitrajñātisālohitāḥ pariprccheyuḥ, kenaitat (LVP kena tat) tava (LVP te) duḥkham
 iti | sa tān mitrajñātisālohitān evaṃ vadet nairayikaṃ duḥkham anubhūtam | sa tān ākrośet
 paribhāṣet ahaṃ ca nāma nairayikaṃ duḥkham anubhavāmi yūyaṃ ca me uttari pariprcchatha
 kenaitat tava duḥkham iti | atha te mitrajñātisālohitās taṃ puruṣaṃ evaṃ vadeyur mā bhair
 mā bhair bhoḥ (LVP does not include the second mā bhair) puruṣa, supto hi tvam, na tvam ito
 grhāt kvacin nirgataḥ | tasya punar api smṛtir utpadyate supto 'ham abhūvam | vitatham etan
 mayā parikalpitam abhūtam (LVP does not include abhūtam) iti | sa punar api saumanasyaṃ
 pratilabhate ll.

¹⁾Pr D17b1ff., P19a6ff.: བཅོམ་ལྷན་འདས་ཇི་ལྟར་སྐྱེས་བུ་གཉིད་གྱིས་འོག་པ་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་
 ལ་སྐྱོ་བཏགས་ནས་བདག་ཉིད་མི་ལས་ཏུ་དཔུལ་བར་སོང་བས་འདུ་ཤེས་པར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ། བཅོམ་
 ལྷན་འདས་གྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ ... ། ... །རྟོགས་པ་དང་བཅས་པ་དེ་འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་འོག་དེས་འཛི་བའི་དུས་
 བཞིན་པར་ལྷུར་ནས་བདག་ཉིད་བསྐྱེད་པ་སྟོང་ཕྱག་མང་པོར་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་དག་ཏུ་སྐྱུག་བསྐྱེ་གྱི་ཚོར་
 བ་སྐྱོང་བར་འདུ་ཤེས་སོ། །; MacD 230, 4ff., LVP 52, 4ff.: tad yathā bhagavan sa puruṣo 'sat-
 samāropeṇa suptaḥ svapnāntaragato narakagatam ātmānaṃ sañjānīyāt, evam eva ... | ... | sa
 tena sañjñāviparyāseṇa kālagataḥ samāno bahūni kalpasahasraṇi narakeṣu duḥkhāṃ vedanāṃ
 vedayamānaṃ ātmānaṃ sañjānāti ll.

²⁾Pr D17b5ff., P19b3ff.: བཅོམ་ལྷན་འདས་ཇི་ལྟར་སྐྱེས་བུ་དེ་ལ་གྲོགས་པོ་དང་། གཉེན་དང་སྐྱུག་གི་གཉེན་
 མཚམས་རྣམས་གྱིས་འདི་སྐད་དུ་ལྷོ་སྐྱེས་བུ་མི་འཛིགས་ཤིག་མ་འཛིགས་ཤིག་རྩོད་ནི་གཉིད་གྱིས་འོག་པ་ཡིན་གྱི། རྩོད་
 ཀྱིས་འདི་ནས་གར་ཡང་སོང་བ་མེད་དོ་ཞེས་སྐྱེས་བུ་བར་བཞིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ ... ། ... །བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་ལྟར་བདག་
 གིས་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་ལུམས་ལགས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །; MacD 231, 6ff., LVP 52, 11ff.: tad yathā
 bhagavan tasya puruṣasya mitrajñātisālohitā evaṃ vadanti mā bhair (LVP bhaiḥ) mā bhair
 (LVP bhaiḥ) bhoḥ puruṣa, supto hi tvam, na tvam ito grhāt kutaścin nirgata iti, evam eva ... |
 ... | evam ahaṃ bhagavan narakān paśyāmi ll iti ll.

³⁾Cf. Pr D18a3ff., P20a2ff.: འཕགས་པ་ཉེ་བ་འཁོར་གྱིས་ལུས་པ་ལས་ཀྱང་ ... ། །འདོད་དང་འདོད་མེད་
 དེ་ཡང་འབྱུང་མིན་ཏེ། །འོངས་སུ་རྟོག་པ་སྐྱེ་བ་སྐྱིག་རྒྱ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །; MacD 233, 4ff., LVP 53,
 6ff.: uktaṃ cāryopālipariprcchāyām ... | ... | **so ca gaho agaho asabhūto māyamarīcisamā**

411.123.24 སྐྱེ་བ་མེད་པ་དགོས་ལ་ལྷུང་གི་གཞོན་པ་སྤང་བ། ad Pr MacD 236, 5-237, 13

བཞི་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དགོས་ལ་ལྷུང་གི་གཞོན་པ་སྤང་བ་ལས་དང་པོ་དགོལ་བ་བསྟན་པ་ **འདིར་སྐྱེས་པ་** ཉམས་སོ།¹⁾ ། །འདིར་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དགོས་ལྷུང་དང་འགལ་ཏེ་མདོའ་ལས་སྐྱེ་བ་གསུངས་པས་ཟེར་རོ། །

ལམ་ནི་བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་གསུངས་པ་ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡིན་ལ་²⁾ དེ་བདག་ཀྱང་འདོད་པས་ (27b4)མི་འགལ་ཅེས་སྟོན་ཏེ་³⁾ ། །ལྷུང་སྤྲེའོ་⁴⁾ ། ། ། །

མདོའ་དོན་བཤད་པ་བྱས་པ་ཡིས། །
འབྲུ་ལ་བཤད་པ་དགོས་མ་ཡིན། །

hi vikalpāḥ || iti ||. Cited from Upāliparipṛcchā 67–70. Cf. MacDonald 2015: 196, n.389.

¹⁾Cf. Pr D18a7f., P20a7f.: འདིར་སྐྱེས་པ། གལ་ཏེ་བདག་དང་གཞན་དང་གཉིས་དང་རྒྱ་མེད་པ་ལས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། ཇི་ལྟར་བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཞེས་གསུངས།; MacD 236, 5f., LVP 54, 9f.: atrāha—yadi svataḥ parata ubhayato 'hetutaś ca nāsti bhāvānām utpādaḥ, tat (LVP utpādas tatra) katham avidyāpratyayāḥ saṃskārā ity uktam bhagavatā ||.

²⁾MN '+ + + + m pa' i skye ba.

³⁾Cf. Pr D18b1ff., P20a8ff.: བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ནི་ཀུན་རྫོབ་པ་ (P omits བ་) ཡིན་གྱི་དེ་ལོ་རྣམས་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ལོ། །ཅི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། རྒྱུ་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་གྱིས་ཀུན་རྫོབ་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་གྱི། རྩོགས་བཞི་ཁས་སྤངས་པའི་སྐོ་ནས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་རང་བཞིན་དང་བཙས་པ་སྤྲོ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་ཞེས་ཁས་སྤངས་ན་ནི་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་པན་ཚུན་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་དངོས་པོ་རང་བཞིན་དང་བཙས་པར་སྤྲོ་བར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ལོ། །; MacD 236, 8ff., LVP 54, 10ff.: ucyate—saṃvṛtir eṣā (LVP eva) na tattvaṃ || kiṃ saṃvṛter vyavasthā na vaktavyā (LVP vyavasthānaṃ vaktavyam) || idampratyayatāmātreṇa saṃvṛteḥ siddhir abhyupagamyate, na tu pakṣacatuṣṭayābhyupagameṇa sasvabhāvavādaprasaṅgāt tasya cāyuktatvāt | idampratyayatāmātrābhyupagame hi sati hetuphalayor anyonyāpekṣatvān nāsti svābhāvikī siddhir iti nāsti sasvabhāvavādah ||.

⁴⁾Cf. Pr D18b3ff., P20b3ff.: དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། ལྷུག་བསྐྱེལ་རང་གིས་བྱས་པ་དང་། །གཞན་གྱིས་བྱས་དང་གཉི་གས་བྱས། །རྒྱ་མེད་རྟོག་གི་བ་ཡིས་འདོད། །ཁྱོད་ཀྱིས་བརྟན་ (P བརྟེན) ཉམས་འབྱུང་བར་གསུངས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་ཉིད་ལས་ཀྱང་། བྱེད་པོ་ལས་ལ་བརྟེན་བྱས་གིང་། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ། །བརྟེན་ཉམས་འབྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ། །གྲུབ་པའི་རྒྱ་ནི་མ་མཐོང་ངོ་། ། (P །) །ཞེས་འཆང་པར་འགྱུར་རོ། །བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལ་ཚས་ཀྱི་བརྗོད་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་ལ། འདི་སྐྱེས་པས་འདི་སྐྱེ་སྟེ། གང་འདི་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས། འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འདི་ཙམ་ཞེས་ལོ་ན་གསུངས་སོ། །; MacD 237, 3ff., LVP 55, 2ff.: ata evoktam—svayaṅkṛtaṃ parakṛtaṃ dvābhyāṃ kṛtaṃ ahetukaṃ | tārikikair iṣyate duḥkhaṃ tvayā tūktaṃ pratūyajam || iti || ihāpi vakṣyati—pratūtya kāraḥ karma taṃ pratūtya ca kārakam | karma pravartate nānyat paśyāmaḥ siddhikāraṇam || iti || bhagavatāpy etāvan mātram evoktam.

དོན་བཤད་འབྲུ་ཚོན་གྲུབ་པ་ ཅན། །
ལ་ལའི་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། (23)

411.124 དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་དཔུང་པའི་དོན། ad Pr MacD 238, 1-275, 9

དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་དཔུང་པའི་དོན་འདི་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཅེས་པ་སྐྱེ་མེད་ལ་བྱའོ། །ཡུལ་ཅན་ནི་
ཡུལ་སྐྱེ་བ་མེད་དེ་ཞེས་རྟོགས་པའི་སྒོའོ། །རྒྱ་ནི་ངེས་པའི་(27b5)རྒྱ་སྟེ་ཚད་མའོ། །དཔུང་པ་ནི་ངེས་
པ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་ཚད་མ་དཔྱད་པའོ། །དེ་ལ་ཤར་གསུམ་པའི་ཚད་མ་མི་འགོག་གི་ངེས་པ་ཅེས་པ་བདེན་
པར་འདོད་པ་རྣམས་སོ། །

411.124.1 ངེས་པ་ཡོད་པར་འདོད་པ་དགག་པ། ad Pr MacD 238, 1-245, 1

411.124.11 འདོད་པ། ad Pr MacD 238, 1-239, 8

འདི་ལ་གཉིས་ལས་དགོལ་བ་ངེས་པ་ཡོད་པར་འདོད་པ་དགག་པའི་ཕྱིར་བཤད་པ། **འདིར་**
འགའ་ཞིག་དག་དགོལ་བར་བྱེད་དེ་ ཞེས་པ་ལོ་སོགས་པའོ¹⁾ ། ། **འདིར་** སྐྱེ་མེད་རྟོན་པའི་
སྐབས་སོ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤང་པའི་(27b6)སྒོ་བ་མ་དག་ན་རེ་བྱེད་དབྱུང་པ་ལ་སྐྱེ་བ་
མེད་དོ་སྟུང་དུ་ངེས་པའི་སྒོ་ཞིག་ཡོད་དམ་མེད། ཡོད་ན་ངེས་པ་འདི་ཚད་མ་འམ་ཚད་མ་མ་
ཡིན་པ་{ལས་}¹ སྐྱེས་པ་ཞིག་ཡིན་གང་།

དེ་ལ་གལ་ཏེ་ཚད་མ་ལས་སྐྱེ་བར་འདོད་ན་ནི་ཚད་མའི་གངས་དང་མཚན་ཉིད་དང་ཡུལ་དང་རང་
གི་ངོ་བོ་འགྲུབ་པའི་རྒྱ་བརྗོད་དགོས་སོ། །ཕྱོགས་གཉིས་པ་ནི་མི་འཐད་དེ་གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་ཚད་མ་

¹Ms. ལ'

¹⁾Pr D18b6ff., P20b6ff.: འདིར་འགའ་ཞིག་དག་དགོལ་བར་བྱེད་དེ། དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་མེད་དོ་སྟུང་པའི་
ངེས་པ་འདི་ཚད་མ་ལས་སྐྱེས་པ་ཞིག་གམ། འོན་ཏེ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཞིག་ཡིན་གང་། དེ་ལ་གལ་ཏེ་ཚད་
མ་ལས་སྐྱེས་པར་འདོད་ན་ནི། ཚད་མ་དག་ནི་དུ་ཞིག་ །མཚན་ཉིད་ནི་གང་། ཡུལ་དག་ནི་ཅི་ཞིག་ །ཅི་བདག་ལས་
སྐྱེས་པ་ཞིག་གམ། གཞན་ནམ་གཉི་གའམ་རྒྱ་མེད་པ་ལས་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་བརྗོད་པར་བྱའོ། །འོན་ཏེ་ཚད་མ་མ་ཡིན་
པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ན་ནི། དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་ནི་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟོགས་པར་
མ་གྲུབ་པའི་དོན་ནི་ཚད་མ་མེད་པར་རྟོགས་པར་མི་རུས་སོ། ། ཚད་མ་མེད་པས་དོན་རྟོགས་པ་ཡང་མེད་ན་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་
ཡང་དག་པའི་ངེས་པ་འདི་ག་ལས་འགྲུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་
ནོ། །; MacD 238, 1ff., LVP 55, 11ff.: atra kecit paricodayanti—anutpannā bhāvā iti kim ayam
pramāṇajo niścaya utāpramāṇajaḥ | tatra yadi pramāṇaja iṣyate, tadedam vaktavyam—kati
pramāṇāni kiṃlakṣaṇāni kiṃviṣayāṇi kiṃ svata utpannāni kiṃ parata ubhayato 'hetuto veti
| athāpramāṇajaḥ sa na yuktaḥ pramāṇādhīnatvāt prameyādhigamasya | anādhigato hy artho
na vinā pramāṇair adhigantum śakyata iti ... l.

ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ¹⁾ ། །ད་ནི་རྩ་བའི་{བརྟག་}¹པ་གཉིས་པ་ལས་ལེན་པས་མེད་པ་(28a2)ལ་
 བཀོད་པའི་སྐྱོན་ཡང་མི་དགོས་སོ། །དེས་པ་བདེན་པར་གྱུར་པ་མེད་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། །ཁོ་བོ་
 ཚག་ལ་དེས་པ་དོན་དམ་པ་མེད་པའི་{གནད་}² ཀ་འདི་ལྟ་སྟེ། དེས་པ་ཡོད་པ་ལ་དེའི་འགལ་
 ལྷ་འམ་བཞེག་ཕྱགས་མ་དེས་པ་གྲུབ་དགོས། མ་དེས་པ་ནི་ཐེ་ཙམ་ལསོགས་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡོད་
 པར་མི་འཐད་ཅིང་ཁྱེད་རང་ཡང་མི་འདོད་དོ། །དེས་ན་ལྟོས་པ་འམ་ལྟོག་འཚམས་མ་གྲུབ་པས་
 ལྟོག་(28a3)པ་ག་ལ་འགྲུབ²⁾ ། །དཔེར་ན་ **བོང་བྱའི་རྩེ་རིང་པོ་དང་ཐུང་ཐུང་བཞིན་ཞོ**³⁾
 ། །བོང་བྱའི་རྩེ་རིང་པོ་དང་ཐུང་ཐུང་འགྲུབ་པ་ལ་དེའི་རྩ་གྲུབ་དགོས་པ་ལ་མ་གྲུབ་པོ། །རྣམ་པ་ཅིག་
 ཐུན་བོང་བྱའི་རྩེ་རིང་པོ་འགྲུབ་པ་ལ་ཐུང་ཐུང་གྲུབ་དགོས། ཐུང་ཐུང་གྲུབ་པ་ལ་རིང་པོ་གྲུབ་
 དགོས་པ་ལས། རིང་པོ་མེད་པས་ཐུང་ཐུང་ལྷེད་ཐུང་ཐུང་མེད་པས་རིང་པོ་མེད་དོ། །

411.124.122 དེས་པ་མེད་ཅེས་པའི་བཀག་པ་ཡང་མེད། ad Pr MacD 241, 1-245, 1

གལ་ཏེ་ རས་⁴⁾ མོལ་བ་སྟེ། (28a4) དེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་འག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་བཟོད་བྱ་
 ཡོད། དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དེས་པའི་སྐྱོ་ཡོད་པ་གྲུབ་པོ། །འདི་ལྟར་དབྱུང་མ་པ་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་
 བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན་ཅེས་པ་ལསོགས་པའི་འག་བཟོད་པས། དེས་པ་འདྲེན་པའི་
 འག་ཡིན་པས་དོན་ཡོད། དེ་ཡོད་པས་དོན་དེས་བྱེད་ཡོད་ཟེར་རོ། །

¹Ms. རྟག་ ²Ms. རན་

¹⁾Pr D19a3ff., P21a5ff.: བཟོད་པར་བྱ་སྟེ། གལ་ཏེ་ཁོ་བོ་ཚག་ལ་དེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་འགལ་(P འགལ་)ཞིག་
 ཡོད་པར་འགྱུར་ན་ནི། དེ་ཚད་མ་ལས་སྐྱེས་པ་ལས། ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ན། ཡོད་པ་
 རི་མ་ཡིན་ཞོ། ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདིར་མ་དེས་པ་ཡོད་ན་ནི་དེ་ལ་ལྟོས་(P བཟོས་)ཤིང་དེའི་གཉེན་པོར་གྱུར་པའི་
 དེས་པ་ཡང་ཡོད་པར་འགྲུབ་བཞིག་ན། གང་གི་ཚེ་རེ་ཞིག་ཁོ་བོ་ཚག་ལ་མ་དེས་པ་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ་ནི་
 དེ་དང་འགལ་བའི་དེས་(P ངས་)པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ། འབྲེལ་བ་ཚན་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་(P བཟོས་)པའི་ཕྱིར།
 MacD 239, 9ff., LVP 56, 4ff.: ucyate—yadi kaścīn niścayo nāmāsmākam syāt, sa pramāṇajo
 vā syād apramāṇajo vā | na tv asti | kiṃ kāraṇam | ihāniścayasambhave sati syāt tatpratipakṣas
 tadapekṣo niścayaḥ | yadā tv aniścaya eva tāvad asmākam nāsti, tadā kutas tadviruddho (LVP
 tadviruddhāviruddho) niścayaḥ syāt sambandhyanantaranirapekṣatvāt.
²⁾MN. mi ltos +o +.
³⁾Pr D19a5, P21a7: **བོང་བྱའི་རྩེ་རིང་པོ་(P བ་)དང་ཐུང་བ་ཉིད་བཞིན་ཞོ།** |; MacD 240, 3, LVP 56,
 7: kharaviṣṇānasya hrasvadīrghatāvāt |.
⁴⁾Pr D19a6f., P21b1f.: གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཁྱེད་ལ་དེས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། ཁྱེད་ཚག་གི་དངོས་པོ་རྣམས་
 རི། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱ་མེད་མིན། ཞེས་བྱ་བའི་དེས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་
 འག་འདི་ཇི་ལྟར་དམིགས་ཞེ་ན། MacD 241, 1ff., LVP 57, 4f.: yady evaṃ niścayo nāsti bhavataḥ
 (LVP sarvataḥ) katham punar idaṃ niścitarūpaṃ vākyam upalabhyate bhavatām—na svato
 nāpi parato na dvābhyāṃ nāpy ahetuto bhāvā bhavantīti |.

ཡན་ནི་ **བཅོད་པར་བྱ་སྟེ།** ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ¹⁾ ། །འོན་ནི་ངེས་(28a5)པ་སྐྱེད་པའི་ངག་འདི་
 རི་དངོས་སྐྱ་རང་ལ་གྲུབ་པའི་འཐད་པའི་སྐོ་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་བཅོད་ཀྱི། དབྱུང་མ་པ་ནི་འཕགས་པ་
 འབྲུ་ཏའི་རྗེས་སུ་འབྲང་པས་[རང་ལ་གྲུབ་པའི་] ངེས་པ་ཡེ་མེད་དོ། །ཅི་འཕགས་པ་ལ་རིགས་པ་མི་
 མངའ་འམ་ཞེ་ན། ངེས་པ་མེད་དོ་བྱས་པ་ན་འཐད་པ་མེད་དོ་ཞེས་གོའོ། །ཡན་བཅོད་པ་ཡོད་པ་
 འམ་མེད་པ་འདི་སྐྱས་སྐྱས་ཏེ་ངེས་པ་མེད་ཅེས་པའི་བཀག་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡང་(28a6)མེད་དོ། །དེའི་
 འཐད་པ་ནི་ **འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དམ་པ་ནི་ཅང་མི་གསུང་པ་ཡིན་ཏེ།** ཞེས་པ་²⁾ རྟེ།
 རྒྱལ་བའི་སྐས་པོ་མི་གསུང་བཞུགས། །མི་གསུང་པས་ནི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ། ། **དེའི་ཕྱིར་**
 ཅེས་པ་ནས་³⁾ རྒྱབ་བྱེད་མི་དམྱིགས་པ་ལྗོགས་ཀྱིས་དང་བཅས་པ་ཞིག་སྐྱས་ཏེ། འཐད་པ་དང་འཐད་
 པ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྐྱོས་པ་ཡོད་པས་ཀྱང་། །འཕགས་པ་ལ་རྒྱབ་བྱེད་དེ་(28a7)འོག་པའོ། །

གལ་ཏེ་འཕགས་པ་རྣམས་འཐད་པ་མི་གསུང་ན་འཐད་པ་ཅི་ཞིག་གིས་འཇིག་རྟེན་པས་དོན་དམ་
 ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱེད། རང་ལ་འཐད་པ་མེད་ན་ནི་གཞན་ལ་ཡང་འཐད་པ་སྟོན་པར་མི་རིགས་ཏེ།
 རང་ལ་ངེས་པ་མེད་ན་གཞན་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པའི་དོན་དུ་སྟོན་པ་མི་འཐད་པ་བཞིན་ནོ་ཅེ་ན། །འཕགས་
 པ་རྣམས་ནི་གཉིས་ཀ་རང་ལ་གྲུབ་པའི་འཐད་པས་མི་གསུང་(28a8)གི། །འོན་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་པ་
 རོལ་པོ་ཁོ་ན་ལ་རབ་དུ་གྲགས་པའི་འཐད་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ་གཞན་ལ་རྟོགས་པ་སྐྱེད་དོ། །དེ་ཡན་
 ཆད་ཀྱི་རྒྱལ་ལན་དེ་སྐྱགས་སྐྱག་པར་བྱ་ཏེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་གཞན་གྲགས་ཁོ་ནས་སྐོ་འདོགས་
 རྟོག་པ་ཡིན་ཅེས་པ་འོ། །[གཞན་ལ་ཚོས་སྟོན་པའི་] མངས་རྒྱས་ནི་སྐྱུལ་པ་འམ་འོངས་སྐྱ་སྟེ་སྟོན་གྱི་
 སྟོན་ལམ་དང་གདུལ་བྱས་ཚོས་ཐོས་པའི་ལས་བསགས་པ་གཉིས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་ལ་(28b1)སྣང་པ་
 འབྱུང་པའོ། །

¹⁾Pr D19a7, P21b2: བཅོད་པར་བྱ་སྟེ། ངེས་པར་གྱུར་པའི་ངག་འདི་ནི་རང་ལ་གྲུབ་པའི་འཐད་པའི་
 སྐོ་ནས་འཇིག་རྟེན་ལ་ཡོད་ཀྱི། འཕགས་པ་རྣམས་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD 241, 4f., LVP 57, 5f.:
 ucyate—niścitam idaṃ vākyaṃ lokasya svaprasiddhyaivopapattyā nāryāṇām ll.

²⁾Pr D19b1, P21b3: འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དམ་པ་ནི་ཅང་མི་གསུང་བ་ཡིན་ཏེ།; MacD 241, 7f., LVP
 57, 7f.: paramārtho hy āryas tūṣṇībhāvaḥ (LVP tūṣṇīmbhāvaḥ) l.

³⁾Pr D19b1ff., P21b3ff.: དེའི་ཕྱིར་གང་ལ་འཐད་པ་དང་འཐད་པ་མ་ཡིན་པ་མི་མངའ་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག་
 ལ་སྐྱོས་པ་མངའ་བར་ག་ལ་འགྱུར། གལ་ཏེ་འཕགས་པ་རྣམས་འཐད་པ་གསུང་བར་མི་མཛད་ན། ད་ནི་ཅི་ཞིག་
 གིས་འཇིག་རྟེན་པས་དོན་དམ་པ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛད་ཅེ་ན། འཕགས་པ་རྣམས་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ (P ཀྱིས་)ཐ་
 རྟེན་ཀྱིས་(P ཀྱི་)འཐད་པ་མི་གསུང་གི། །འོན་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་ཁོ་ན་ལ་རབ་དུ་གྲགས་པའི་འཐད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་
 དག་གཞན་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ནས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཁོང་(P རྒྱང་)དུ་རྒྱུད་པར་མཛད་དོ། །;
 MacD 241, 8ff., LVP 57, 8ff.: tataḥ kutas tatra prapañcasambhavo yata (LVP yad) upapattir
 anupapattir vā syāt ll yadi hy āryā upapattiṃ na varṇayanti kena khalv idāṇiṃ paramārtham
 lokam bodhayiṣyanti ll na khalv āryā lokasaṃvyavahāreṇopapattiṃ varṇayanti l kiṃ tu lokata
 eva yā prasiddhopapattiḥ, tāṃ parāvabodhārtham abhyupetya tayaiva lokam bodhayanti l.

གཞན་གྲགས་རྗེས་དཔག་བྱེད་ཚུལ་གྱི་དཔེའ་བཟོད་པ། **ཇི་ལྟར་ལྷུས་ལ་** རྣམ་¹⁾ སོ། །དོན་འདི་
 ཡིན་ཏེ་ཆགས་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་སྒྲོ་དང་ལྷན་པས་རང་གི་ལྷུས་མི་གཙང་པ་ཡིན་ཡང་མི་མཐོང་
 པར། དེ་ལས་ལྷོག་པར་གཙང་པར་སྒྲོམས་ཏེ་ཆགས་སོ། །དེའི་ཚེ་འདོད་ཆགས་ཅན་དེ་དག་འདོད་
 ཆགས་ཅན་དེ་དང་བྲལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །ཤག་ཐུབ་ཀྱི་(28b2)སྤྱུལ་པ་འམ་ལྷའི་སྤྱུལ་པས་ཁྱོད་
 ཀྱི་ལྷུས་འདི་ལ་སྦྲ་དང་པགས་པ་དང་སྟེ་མ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་པས་སྤར་གྱི་གཙང་འཛིན་ལོག་རྣམ་
 མི་ཆགས་སོ། ། **དེ་བཞིན་དུ་འདི་ན་སོ་སོའི་སྐྱེ་བ་དག་ཀྱང་མ་རིག་པའི་རབ་རིབ་ཀྱིས་**
སྒྲོ་གྲོས་ཀྱི་མིག་ཉམས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལྷག་
པར་སྒྲོ་བཏགས་རྣམ་ཚེས་ཤིན་དུ་ཉོན་མོངས་པར་འགྱུར་ཏེ་²⁾ ཅེས་སྤྱར་རོ། །ཕྱིན་ཅི་
 ལོག་ནི་སྐྱེ་(28b3)པ་ཡོད་པར་འཛིན་པའོ། །དེའི་ཁྱད་པར་བཤད་པ། **འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་**
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མ་དམིགས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་³⁾ ཅེས་པའོ། །དང་དེའི་བསྐྱེ་
 བྱ་བཤད་པ་ **འགའ་ཞིག་དུ་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལྷག་པར་སྒྲོ་བཏགས་རྣམ་**⁴⁾ ཅེས་
 པའོ། །དེ་དག་གི་དོན་ནི་བྱ་ཏ་ལ་མི་སྤང་པའི་རང་བཞིན་དག་མ་རིག་པ་ཅན་གྱི་སྐྱེ་བོས་ཡང་དག་
 པར་སྐྱེ་བར་བརྩུང་ནས་ལྷུའ་འགའ་ཞིག་དུ་སྐྱེ་བ་དང་འགྲོ་བ་དང་(28b4)འོང་པ་དང་འགོག་པ་
 ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལྷག་པར་སྒྲོ་བཏགས་པས་སྒྲོས་པའོ། །

¹⁾Pr D19b3ff., P21b5ff.: ཇི་ལྟར་ལྷུས་ལ་མི་གཙང་བ་ཉིད་ཡོད་དུ་བློན་ཀྱང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྗེས་སུ་སོང་བའི་
 འདོད་ཆགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ཡང་གཙང་བའི་རྣམ་པར་སྒྲོ་བཏགས་
 རྣམ་ཡོངས་སུ་ཉོན་མོངས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱུལ་
 པའམ་ལྷུ། ལྷུས་འདི་ལ་སྦྲ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སྤར་གཙང་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་བཀའ་བའི་ལྷུས་ཀྱི་(P ཀྱིས་
)སྒྲོན་རྣམས་ཉེ་བར་སྒྲོན་པར་བྱེད་དོ། །; MacD 242, 6ff., LVP 57, 11ff.: yathaiva hi vidyamānām api
 śarīrāsucitām viparyāsānugatā rāgiṇo nopalabhante śubhākāraṃ cābhūtam adhyāropya parik-
 liśyante | teṣāṃ vairāgyārthaṃ tathāgatanirmīto devo vā śubhasaṃjñayā prak pracchādītān
 kāyadoṣān upavarṇayet—santy asmin kāye keśā ityādīnā |.

²⁾Pr D19b5f., P21b8: དེ་བཞིན་དུ་འདི་ན་(P རྣམ་)སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དག་ཀྱང་མ་རིག་(P རིགས་)པའི་རབ་རིབ་
 ཀྱིས་སྒྲོ་གྲོས་ཀྱི་མིག་ཉམས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་; MacD 243, 1ff., LVP 58,
 1ff.: evam ihāpy ... bhāvānām avidyātīmiropahatamatinayanatayā viparītaṃ svabhāvam ...
 pṛthagjanāḥ |.

³⁾Pr D19b6, P22a1: འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མ་དམིགས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་།;
 MacD 243, 1, LVP 58, 1: āryaiḥ sarvathāpy anupalabhyamānātmakam ... |.

⁴⁾Pr D19b6, P22a1: འགའ་ཞིག་དུ་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལྷག་པར་སྒྲོ་བཏགས་རྣམ་ཚེས་ཤིན་དུ་ཉོན་མོངས་
 པར་འགྱུར་ཏེ།; MacD 243, 3, LVP 58, 2f.: adhyāropya kvacic ca kiñcid viśeṣam atitarāṃ parik-
 liśyanti ... |.

གཞན་གྲགས་བཟོད་པའི་ཡུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་བསྟན་ནས། ད་ནི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་སྐྱོར་བ་
 བསྟན་པ། **དེ་དག་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛོད་པ་ཡིན་ནོ།** ཞེས་སྐྱར་བའོ།¹⁾ ། ། **དེ་དག་** ཉི་མ་རིག་
 པ་ཅན་ནོ། ། འཐད་པ་གང་གིས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱེད་ཀ་ཞེས་དེ་དག་ལ་གྲགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཅེས་
 སོ། ། (28b5) ཞེས་ནི་འཐད་པའི་རྣམ་པའོ། ། དུས་རྣམ་བྱེད་ཀ་ད་ལྟར་རོ། ། སུས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱེད་
 ཀ་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། ། འཐད་པ་བཤད་པ་ནི་ **བུམ་པ་** ལས་²⁾ སོ། ། འོན་འདི་ཡིན་ཏེ་པ་འོལ་
 པོ་མངོན་གསལ་གྱི་བུམ་པ་མི་སྤྲེ་བར་འདོད། ། འཇིམ་རང་གི་བུམ་པ་སྤྲེ་བར་འདོད་དོ། ། དེས་ཁྲབ་
 པ་ཕྱོགས་ཚོས་ཁས་སྐྱེས་སོ། ། དེའི་ཚེ་འཇིམ་རང་གི་བུམ་པ་འདི་མི་སྤྲེ་སྟེ། (28b6) ཡོད་པའི་ཕྱིར་
 མངོན་གསལ་གྱི་བུམ་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་དེ་དག་ལ་གྲགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་
 ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྐྱར་རོ། །

གཞན་གྲགས་ཀྱིས་རང་སྤྲེ་བཀག་ནས་གཞན་སྤྲེ་འགོག་པ་ནི། **དེ་དག་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛོད་**
པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སྐྱར། **གཞན་** ཉི་ལྟར་བཞིན་ནོ། ། འོན་ནི་མེ་སོལ་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ལས་སྤྲེ་གྱུ་མི་སྤྲེ་
 པར་འདོད་པ་ན། (28b7)ས་བོན་དང་སྤྲེ་གྱུ་ཡང་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ས་བོན་ལས་སྤྲེ་གྱུ་མི་སྤྲེ་ཅེས་
 པའོ། ། **ངེས་པར་གྱིས་** ཞེས་དེ་དག་ལ་གྲགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ **ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛོད་པ་ཡིན་**
ནོ། ཞེས་སྐྱར་རོ། ། ཅི་སྟེ་བུམ་པ་འཇིམ་པ་ལས་སྤྲེ་བ་དང་མེ་སོལ་ལས་མི་སྤྲེ་བ་ནི་བདག་ {ཅག་} ¹
 གིས་ཉམས་སྤྲོད་པས་ན་གྲབ་པོ་ཅེ་ན། ལན་སྐྱབ་བྱ་དང་མཚུངས་པས་སྟེ་ཉམས་སྤྲོད་པ་ནི་

¹Ms. བཅག་

¹Pr D19b6ff., P22a2ff.: དེ་དག་ད་ལྟར་(P ལྟ་)འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བུམ་པ་ཡོད་པ་འཇིམ་པ་ལ་སོགས་
 པ་དག་ལས་སྤྲེ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁས་སྐྱེས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྲེ་བའི་སྤྲེ་ལས་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་ཡང་སྤྲེ་བ་ཡོད་པ་
 མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་པར་གྱིས་ཤིག་ཡང་ཇི་ལྟར་མེ་དང་སོལ་པ་ལ་སོགས་པ་གཞན་
 དུ་གྱུར་པ་དག་ལས་སྤྲེ་གྱུ་མི་སྤྲེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས། ། བྱ་བར་ཁས་སྐྱེས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ས་བོན་ལ་སོགས་པ་
 བཟོད་པར་འདོད་པ་དག་ལས་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ངེས་པར་གྱིས་ཤིག་ཅི་སྟེ་ཡང་འདི་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་
 ཉམས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ་སྟེ་ལན་ལྟར་འདི་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། འདི་ལྟར་ཉམས་སྤྲོད་བ་ནི་བརྟུན་(P ལྟར་)པའི་
 འོན་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཉམས་སྤྲོད་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་སྤྲེ་བ་གཉིས་ཉམས་སྤྲོད་བ་བཞིན་
 ནོ། ། དེའི་ཕྱིར་ཉམས་སྤྲོད་བ་ཡང་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་མཚུངས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེས་ཕྱིར་(P omits དེས་
 ཕྱིར་)བརྟུག་པར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་དག་ལ་གྲགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛོད་པ་ཡིན་ནོ། །;
 MacD 243, 3ff., LVP 58, 3ff.: tān idānīm āryās tatprasiddhayaivopapattyā paribodhayanti—
 yathā vidyamānasya ghaṭasya na mrdādibhya utpāda ity abhyupetam, evam utpādāt pūrvam
 vidyamānasya ghaṭasya vidyamānatvān nāsty utpāda ity avasīyatām | yathā ca parabdhūtebhyo
 jvālāngārādibhyo 'nkurasyotpattir nāstīty abhyupetam, evam vivakṣitebhyo 'pi bījādibhyo
 nāstīty avasīyatām || athāpi syād—anubhava eṣo 'smākam iti | etad apy ayuktam | yasmād
 anubhava eṣa mṛṣānubhavatvāt (LVP mṛṣā, anubhavāt) taimirikadvicandrādyanubhavavad iti
 | tatas cānubhavyāpi sādhyasamatvāt tena pratyavasthānaṃ na yuktam iti ll.

²Pr D19b7, P22a2, cited above.

བརྒྱན་ཏེ། (28b8)རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་སྐྱོང་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་ **ཉམས་སུ་སྤྱོད་པ་སྐྱབ་བྱ་**
དང་མཚུངས་ སེལེས་ **དེ་དག་ལ་གྲགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་** ཅེས་པ་འདིར་ཡང་སྐྱར་¹⁾ ཏེ། ལྷུབ་
བྱ་དང་མཚུངས་པ་ཡང་པ་རོལ་པོ་རང་ལ་གྲུབ་པ་ལོ། །

དེའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་²⁾ ཅེས་པ་འདུག་སྟེ་ཆེན་པོ་ལོ། །

411.124.2 ཚད་མ་གྲངས་གཉིས་ངེས་པ་དགག་པ། **ad Pr MacD 245, 2-265, 9**

411.124.21 མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་ཚུལ་བྱ་བར་མི་འོས་པ། **ad Pr MacD 245,2 -246, 3**

ཚད་མ་དགག་པ་ལ་བཞི་ལས་དང་པོ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་ཚུལ་བྱ་བར་མི་འོས་པ་ལོ། །

411.124.211 དོན་མེད་བརྗོད་པ། **ad Pr MacD 245,2-9**

འདི་ལ་གཉིས་ལས་དོན་མེད་(29a1)བརྗོད་པ། **ཅི་སྟེ་ཚད་མ་དང་** [[ནས་]] {སྟམ་}¹ **ན་**
ཅེས་པའི་བར་³⁾ གྱིས་བསམས་པ་སྤངས་པ་སྟེ། སྤང་པའི་སྟོབ་མ་དག་ན་རེ་ཁོ་བོ་ ཅག་ཚད་མ་
གཉིས་དང་གཞལ་བྱའི་ཐ་སྟོན་ནི་བདེན་པར་མངོན་པར་འཛིན་པའི་འཇིག་རྟེན་པ་ལ་གྲུབ་པ་འདི་
ཉིད་བསྟན་ཚུལ་སུ་བརྗོད་དོ་ཟེར། །འོ་ན་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲུབ་པ་འདི་ཉིད་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱར་ཐ་
སྟོན་དུ་བརྗོད་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེས་དྲིས་སོ། ། **གལ་ཏེ་** (29a2)ནས་དྲིས་ལན་ཏེ་ **རྟོག་གི་**

¹Ms. མཉམ་

¹⁾Pr D20a2, P22a6, *cited above*.

²⁾Pr D20a3f., P22a6ff.: དེའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་དེའི་རང་བཞིན་ཕྱིན་
ཅི་ལོག་ལྷག་པར་སྐྱོ་བ་དྲགས་པའི་གཉེན་པོར་རབ་དུ་བྱེད་པ་དང་པོ་བརྟམས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་
འགའ་ཞིག་དུ་སྐྱོ་བ་དྲགས་པའི་ཁྱད་པར་དེ་བསལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རབ་དུ་བྱེད་པ་ལྷག་མ་བརྟམས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་
ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ལ་འགོ་བ་(P བ་དང་)པོ་དང་། བགོད་པར་བྱ་བ་དང་འགོ་བ་(D འགོ་བར་བྱ་བ་)ལ་
སོགས་པ་ཁྱད་པར་རོ་ཅོག་མ་ལུས་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་ལོ། །; MacD 244, 4ff.,
LVP 58, 10ff.: tasmād anutpannā bhāvā ity evaṃ tāvad viparītasvarūpādhyāropapratipakṣeṇa
prathamaprakaraṇārambhaḥ | idānīm kvacid yaḥ kaścid viśeṣo 'dhyāropitaḥ,
tadvīśeṣāpākaraṇārthaṃ śeṣaprakaraṇārambho gantrgantavyagamanādiko 'pi niravaśeṣo
viśeṣo nāsti pratīyasamutpādasyeti pratipādanārtham ||.

³⁾Pr D20a4f., P22a8f.: ཅི་སྟེ་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་ཐ་སྟོན་འཇིག་རྟེན་པ་འདི་ཉིད་ཁོ་བོ་ཅག་
གི་བསྟན་བཅོས་སུ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ་སྟམ་ན།; MacD 245, 2f., LVP 58, 14f.: atha syāt—eṣa eva
pramāṇaprameyavyavahāro laukiko 'smābhiḥ śāstreṇānuvarṇita iti |.

པས་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་བཅོལ་པས་¹⁾ ཚད་མ་བརྒྱལ་པར་བྱས་པས་དེ་བརྒྱུག་པའི་
 རོན་དུའོ། །དོན་ནི་རྒྱུང་པན་པས་ཚད་མ་མངོན་སུམ་ཅིག་སུ་ཡིན་ཟེར། དཔྱེད་པ་པས་ཚད་མ་གསུམ་
 ཡོད་ཟེར། ཁ་ཅིག་ཚུལ་དུག་ཡིན་ཟེར་ནས་མཚན་ཉིད་ལོག་པ་བྱས་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་འཇིག་
 རྟེན་ཡང་ལྷགས་ནས་ཐ་སྐད་ལོག་པ་བྱེད་པ་དེ་བརྒྱུག་པའི་ཚད་དུ་ཚད་མའི་བསྟན་(29a3)བཅོས་
 ཡོད་པ་ཡིན་ནོལེས་སྒྲུབ། །དེ་སུན་འབྱེན་པ་ནི་ **འདི་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ་** ལེས་པ་ལསོགས་
 པའོ²⁾ ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་སྤྲེལ་པས་མཚན་ཉིད་ལོག་པ་བྱས་ནས་ཐ་སྐད་ལོག་པ་བྱེད་པའི་རྗེས་
 སུ་འཇིག་རྟེན་ཡང་ལྷགས་ཏེ་ཐ་སྐད་ལོག་པ་སྤྲེལ་ན་དེ་བརྒྱུག་པ་འབྲས་བུར་འབད་ན། ད་ལྟ་ནི་འཇིག་
 རྟེན་རང་ལ་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་ཐ་སྐད་བྱེད་པས་དོན་མེད་དོ། །

411.124.212 ཉེས་པ་མ་སྤང་བ་བཅོལ་བ། ad Pr MacD 246, 1-3

ཉེས་པ་མ་(29a4)སྤང་བ་¹ བཅོལ་བ་ **གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་** ཅེས་པ་ལསོགས་པའོ³⁾ ། །དོན་
 འདི་ལྟ་སྟེ་ **ཚོད་བརྒྱུག་ལས་** ཐུག་མེད་བཀོད་པའི་ཉེས་པ་མ་བསལ་བས་ཚད་མ་མི་འབད་ཏེ། གཞན་
 བྱ་ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་གཞན་བྱ་རྟོགས་པ་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་སོ། །དེའི་ཚེ་རྟོགས་བྱེད་
 ཚད་མ་དེ་ཉིད་གང་གིས་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་ཚད་མར་འཇོག་ ། །དེ་ལ་སྐབས་བྱེད་བྱུང་ན་ནི་[ཚད་
 མ་གཞན་]ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་(29a5)ལ། མེད་ན་ཡང་ཚད་མ་ཚད་མར་མ་གྲུབ་པོ། །ཚད་མ་ཚད་
 མར་རང་རིག་པས་གྲུབ་ཟེར་ན་ཡང་དབུ་མ་པ་ལ་སྐབས་བྱེད་པ་མཚུངས་སོ། །

¹Ms. མ་སྤང་བ་

¹⁾Pr D20a5, P22b1f.: གལ་ཏེ་རྟོག་གེ་པ་དག་གིས་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཅོལ་པས། དེ་བརྒྱུག་པར་བྱས་
 པས་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་དེའི་མཚན་ཉིད་ཡང་དག་པར་བཅོལ་བ་ཡིན་ནོལེ་ན།; MacD 245, 5f., LVP 58, 15ff.:
 kutārīkaiḥ sa nāśīto viparītalakṣaṇābhīdhānena, tasyāsmābhiḥ samyaglakṣaṇam uktam iti
 cet l.

²⁾Pr D20a5f., P22b2ff.: འདི་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལ་རྟོག་གེ་ངན་པས་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་
 ལོག་བཅོལ་པས་བྱས་པའི་མཚན་བྱ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡོད་པར་འགྱུར་ན་ནི་དེའི་(P འདིའི་)དོན་དུ་འབད་པ་འབྲས་བུ་དང་
 བཅས་པར་འགྱུར་བཞིག་ན། དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་པས་འབད་པ་འདི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དོ། །; MacD 245, 7ff.,
 LVP 59, 1ff.: etad apy ayuktam l yadi hi kutārīkair viparītalakṣaṇapraṇayanakṛtaṃ (LVP
 -praṇayanam kṛtaṃ) lakṣyavaiparītyaṃ lokasya syāt, tadarthaṃ prayatnasāphalyaṃ syāt, na
 caitad evam iti vyartha evāyaṃ prayatna iti ll.

³⁾Pr D20a6f., P22b4f.: གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་གཞན་བྱ་རྟོགས་པ་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ན་ཚད་
 མ་དེ་དག་གང་གིས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཚོད་པ་(P omits ཚོད་པ་)བརྒྱུག་
 པ་ལས་བཤད་པའི་སྟོན་དེ་མ་སྤངས་པས་ཡང་དག་པའི་མཚན་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་
 ཡིན་ནོ། །; MacD 246, 1ff., LVP 59, 4ff.: api ca yadi pramāṇādhīnaḥ prameyādhigamas tāni
 pramāṇāni kena paricchidyanta ityādinā vigrahavyāvartanyāṃ vihito doṣaḥ l tadaparīhārāt
 samyaglakṣaṇadyotakatvam api nāsti ll.

411.124.22 མཚན་ཉིད་བྱེད་སྐབ་ལ་རྟེན་ཏེ་མི་རུང་པ་བཤད་པ། ad Pr MacD 246, 4-11

གངས་གཉིས་མི་རུང་བ་ལས་གསུམ་ལས་དང་པོ། །དེ་ལ་ཡང་གསུམ་ལས་བྱེད་པ་སྐབ་པ་ལ་རྟེན་ཏེ་མི་རུང་པ་བཤད་པ། གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་རང་དང་ནས་སྤྲོད་ཅེས་པའི་བར་¹⁾ གྱིས་བསམ་པ་བྲལ་བ་སྟེ། གཞན་བྱ་གཉིས་ཀྱིས་ཚད་(29a6)མ་གཉིས་སུ་འཇོག་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་སྤྱི་ལོ། །དེ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི་བྱེད་སྐབ་བྱེད་སྟེ་འདིས་མཚན་པར་བྱེད་པས་མཚན་ཉིད། དེ་སུན་འབྲུན་པ་ནི་ཅི་མཚན་ཉིད་དེ་གཉིས་གང་ལ་ཡོད་པའི་མཚན་གཞི་དེ་ཡོད་དམ་མེད་²⁾ ཅེས་བརྟག་གོ། །

འདི་ལྟར་བོད་པ་ནི་མཚན་གཞི་འཚོས་ཅན་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། མཚན་བྱ་སྐབ་བྱ་ལ་འདོད་དོ། །རྒྱ་གར་ན་དེ་གཉིས་{གཅིག} ¹ ཟླ། (29a7)མཚན་གཞི་ཉིད་མཚན་བྱའོ། །མཚན་བྱ་ཉིད་མཚན་གཞི་ལོ། །ལ་ལྟ་ལ་ལྟ་³⁾ ཅེས་པ་བསྐྱེད་གཉིས་ལས་མེད་པ་དང་པོ་ནི་མཚན་ཉིད་ཡིན་གཉིས་པ་ནི་རེས་མཚན་གཞི་རེས་མཚན་བྱར་སྐྱར་པོ། །

གལ་ཏེ་མཚན་གཞི་ཡོད་ན་ཚད་མའི་གཞན་བྱ་ལས་གཞན་བྱ་གཞན་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་གངས་ངེས་ཉམས་ཏེ། གཞན་བྱ་གསུམ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཚད་མ་གསུམ་པ་(29a8)གྲུབ་པོ་⁴⁾ ། །འོན་ཏེ་མཚན་གཞི་མེད་ན་ནི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མེད་པར་ཐལ་རྟེན་ཅེས་གཞི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་⁵⁾ ། །

དོན་ནི་ལུགས་ཀྱིས་མཚན་གཞི་ཞེས་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པ་ལ་ཟེར་ལ། ད་ལྟར་མེད་པས་རྟེན་པ་གལ་འཐད་ཅེས་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་གཞན་བྱ་གསུམ་མམ་ཡེ་མེད་དུ་གྱུར་ཏོ། །⁶⁾གལ་ཏེ་

¹Ms. བཅིག
¹Pr D20a7f., P22b4f.: གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་རང་དང་སྤྱི་ལོ་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཀྱི་དབང་གིས་མཚན་མ་(read: ཚད་མ་ according to MacD) གཉིས་སྤྲོད་(D སྤྲོད)ན་ཏེ།; MacD 246, 4, LVP 59, 7: kiṃ ca yadi svasāmānyalakṣaṇadvayānurodhena pramāṇadvayam uktaṃ, ... l.
²Pr D20b1, P22b5: ཅི་མཚན་ཉིད་དེ་གཉིས་གང་ལ་ཡོད་པའི་མཚན་གཞི་དེ་ཡོད་དམ་འོན་ཏེ་མེད།; MacD 246, 5, LVP 59, 7f.: yasya tal lakṣaṇadvayaṃ kiṃ tal (LVP omits tal) lakṣyam asti atha nāsti ... ll.
³lakṣaṇalakṣya.
⁴Cf. Pr D20b1, P22b5: གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་དག་ལས་གཞན་པའི་(D omits གཞན་པའི་)གཞན་བྱ་ཡོད་པས་ཇི་ལྟར་ཚད་མ་གཉིས་ཡིན།; MacD 246, 6, LVP 59, 8: yady asti tadā tadaparaṃ prameyam astīti katham pramāṇadvayam ll.
⁵Cf. Pr D20b1f., P22b6: འོན་ཏེ་མཚན་གཞི་མེད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་རྟེན་མེད་པས་(P བས་ནི་)མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་(P པ་)ཇི་ལྟར་ཚད་མ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ།; MacD 246, 6f., LVP 59, 8f.: atha nāsti lakṣyaṃ tadā lakṣaṇam api nirāśrayaṃ nāstīti katham pramāṇadvayam ll.
⁶MN. gzhag pa yang rang gis gzhag pas chog gzhag pa la bltos nas 'jog na rang tshig dang

མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་ཁས་སྒྲངས་པས་(29b1)གྲངས་ངེས་ཉམས་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ།
 གཞལ་བྱ་གསུམ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཚད་མ་གསུམ་ཡོད་པར་ཐལ་ཅེས་པ་ཏེ་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ། མཚན་
 གཞི་མཚན་སྲུང་གཞལ་བྱ་མཚན་སྲུང་དུ་འདུ་ཤོག་གྲུར་གཞལ་བྱ་ཤོག་གྲུར་དུ་འདུས་སོ་སྟམ་ན་མ་
 ཡིན་ཏེ་ཐ་དད་ལ་དུས་མཉམ་པས་ཁྱབ་དེ་ལ་དངོས་པོར་གྲུབ་པ་ཅིག་དགོས་པས་གསུམ་པ་གྲུབ་པོ། །
 1)དོན་དམ་གྱི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་དེ་འོང་། (29b2)སྱིར་རྩོམ་གཞི་གཞི་གསལ་མས་ཐམས་ཅད་དགག་
 དུ་འདོད། འདིར་འཐད་པ་ཐད་སོ། །མ་རེ་རེས་འགོག་པ་ནི་རྩ་ཤེའི་སྱི་ལྷགས་སོ། །བདག་ཉིད་ཀྱི་
 སྲུང་པོ། །

411.124.23 མཚན་ཉིད་ལས་སྐྱབ་ལ་རྟེན་ཏེ་མི་རུང་པ་བཤད་པ། ad Pr MacD 247, 1-258, 9

411.124.231 མཚན་ཉིད་ལས་སྐྱབ་རྟོག་པ་འགོག་པ། ad Pr MacD 247, 1-247, 5

མཚན་ཉིད་ནི་བྱེད་སྐྱབ་མ་ཡིན་གྱི་ལས་སྐྱབ་ཅེས་ཟེར་བའི་{རྟོག་པ་}¹ བཟོད་པ། **ཅི་སྟེ་ཡང་**
འདི་ ཅེས་པ་ནས་²) སོ། །ཚོལ་བ་དེའི་བསམ་པ་ནི་མཚན་ཉིད་མཚོན་བྱེད་དུ་བྱས་ན་གཞལ་བྱ་
 གསུམ་པ་འམ་ཡེ་མེད་དུ་འགྲོ་བ་བདེན་ཡང་ཁོ་བོ་(29b3)ཅག་ནི་དེ་ལྟར་མི་སྣ་ཏེ། མཚན་ཉིད་
 མཚོན་བྱར་འདོད་དོ། དེས་ན་ཉེས་པ་ལྷ་མ་གཉིས་མེད་དོ་ཟེར། **བྱེད་པ་** ནི་ཀེད་³) ཅེས་པ་ **ལྷ་ཏེ་**
 ནི་ཡོད་⁴) ཅེས་ཟེར། **པལ་ཆེ་**⁵) ནི་སྐྱའི་བརྟན་བཅོས་ལ་འདི་གཉིས་མང་པོ། ། **ལས་**⁶) ནི་མཚན་
 གཞིའོ། །དེ་ལ་ཡོད་ལ་ཅེས་པའི་རྒྱུན་བྱིན་ལས་མཚོན་བྱར་འགྲོའི་{ཅེའོ}² ། །

དེ་འགོག་པ་ནི་ **དེ་ལྟ་ན་ཡང་** ཞེས་པ་ནས་⁷) སོ། །དོན་ནི་གཞལ་(29b4)བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་

¹Ms. རྟག་པ་

²Ms. ཅེའོ་

'gal ste | gzhag 'byol + thal ltos pa'i 'grub po grub pa'am ma grub pa'i go nas.
 1)MN. gsum du bsdu'am mi sdu pas ngo bo gcig la zlog pa tha dad zer na yang ldog pa ngo bo nyid med phyr ces yang ngo bo gcig pa'i + nas skyon 'ong gsung.
 2)Pr D20b2f., P22b7f.: ཅི་སྟེ་ཡང་འདིས་མཚོན་པར་བྱེད་པས་ནི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་གྱི། དོན་ཅི་ལེ་ན།
 བྱེད་པ་དང་ལྷ་ཏེ་(P ལྷ་ཏེ་)ནི་པལ་ཆེའོ་ཞེས་བྱ་བས་ལས་ལ་ལྷ་ཏེ་(P ལྷ་ཏེ་)བྱས་ནས་འདི་མཚོན་པར་བྱ་བས་ན་མཚན་
 ཉིད་ཡིན་ཞོ་སྟམ་ན།; MacD 247, 1f., LVP 60, 1f.: atha syāt—na lakṣyate 'neneti lakṣaṇaṃ, kiṃ
 tarhi kṛtyalyuṭo bahulam iti karmaṇi lyuṭaṃ kṛtvā lakṣyate tad iti lakṣaṇaṃ ll.
 3)kṛtya. See Pr MacD 247, 2 (cited above).
 4)lyuṭ. See Pr MacD 247, 2 (cited above).
 5)Pr D20b3, P22b7, cited above.
 6)Pr D20b3, P22b7, cited above.
 7)Pr D20b3, P22b8: དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། གང་གིས་
 དེ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་དེ་དང་ལས་ཐ་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་འགྲུར་རོ། །; MacD 247,
 4f., LVP 60, 2f.: evam api tenaiva tasya (LVP tenaitasya) lakṣyamānatvāsambhavād yena tal

བའི་སྐྱོན་མཚུངས་ཏེ། མཚོན་བྱ་ཡོད་ན་ཡང་མཚོན་བྱེད་ཉིད་མཚོན་བྱེད་དུ་མི་སྲིད་པས་དེ་ལ་
མཚོན་བྱ་མཚོན་པར་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་པ་དེ་གཉིས་མ་དང་པས་གཞལ་བྱ་གསུམ་པ་གྲུབ་པོ། །
གང་གིས་¹⁾ བྱི་མཚོན་བྱེད་དོ། ། **དེ་**²⁾ བྱི་མཚོན་བྱེད་དོ། །

411.124.232 ཤེས་པ་བྱེད་པར་འདོད་པའི་རྟོག་པ་བཤད་པ། ad Pr MacD 247,6-254, 4

གཉིས་པ་ཤེས་པ་{བྱེད་}¹ པར་འདོད་པའི་རྟོག་པ་བཤད་པ་ **ཅི་སྟེ་ཤེས་པ་བྱེད་པ་** ཉན་³⁾
སོ། །གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་པར་སྤང་(29b5)པར་འདོད་ཉན་འདི་སྐད་ཟེར་ཏེ། མཚོན་བྱེད་
ཤེས་པ་ཡིན་གྱི་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་ནོ། །བྱེད་པ་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་མཚོན་ཉིད་དུ་འདུའ་པས་གཞལ་
བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་པ་དང་ཡེ་ཤེས་མི་གནས་སོ། །འདི་ལྟར་སྐྱབ་བྱེད་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་མཚོན་ཉིད་ནི་ཡུལ་
སོ་སོར་རིག་པ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་རང་གི་མཚོན་ཉིད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་ཤེས་རང་
གི་མཚོན་ཉིད་དུ་འདུས་སོ། ། **དེ་ཡང་**⁴⁾ (29b6)ནི་ཤེས་པའོ། །རང་གི་མཚོན་ཉིད་ནི་ཤེས་པའི་རང་
གི་མཚོན་ཉིད་ཡུལ་སོ་སོར་རིག་པའོ། །

དེ་འགོག་པ་ལ་ས་གཙོད་བཞིར་བྱེད། །འདི་ལྟར་བྱས་པས་འབྲེལ་ལུགས་སམ་སྤུང་ལུགས་གསལ།
སྤར་བདུན་དུ་བྱས་པ་དེས་གང་ལས་གང་འབྲེལ་མི་ཤེས་སྐད་དོ། །

411.124.232.1 ཉེས་པ་སོ་ན་གནས་པ། ad Pr MacD 248, 1-250, 5

དང་པོ་ཉེས་པ་སོ་ན་གནས་པ་ལ་གཉིས་ལས་ངོ་བོ་བཤད་པ། **བཤད་པར་བྱས་ཏེ་** ཉན་⁵⁾
སོ། །དོན་ནི་དབུང་(29b7)གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་པ་གནས་ཅེས་སྟོན་དོ། ། **རེ་ཤིག་** ཉན་ **བོར་**
ཉན་ ཅེས་པའི་བར་⁶⁾ གྱིས་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་རང་གི་མཚོན་ཉིད་ཅེས་པ་མཚོན་བྱེད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་

¹Ms. ཤེས་
(LVP yenaital) laksyate tasya karaṇasya karmaṇo ’rthāntaratvāt sa eva doṣaḥ ll.
¹⁾Pr D20b3, P22b8, cited above.
²⁾Pr D20b3, P22b8, cited above.
³⁾Pr D20b3f., P23a1: ཅི་སྟེ་ཤེས་པ་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལ། དེ་ཡང་རང་གི་མཚོན་ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་
འདུ་བའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་འདི་མེད་དོ་སྟེ་ས་ན།; MacD 247, 6f., LVP 60, 4: atha syāt—jñānasya karaṇatvāt
tasya ca svalakṣaṇāntarbhāvād ayam adoṣa iti l.
⁴⁾Pr D20b4, P23a1, cited above.
⁵⁾Pr D20b4, P23a1, cited below.
⁶⁾Pr D20b4f., P23a1ff.: བཤད་པར་བྱ་སྟེ། རེ་ཞིག་འདིར་ཇི་ལྟར་དེས་དེ་མཚོན་པར་བྱེད་པས་སའི་
སྤ་བ་དང་། ཚོར་བའི་སྤོང་བ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཡུལ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པ་ལྟར་བདག་

པ་ཞིག་ལ་གྲགས་པ་ཡིན་པ་ལ་བྱེད་ཀྱིས་ཉེས་པ་ལས་ཐར་བར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་དེ་བོར་ཅེས་འཆད་
དོ། ། **རེ་ཤིག་** རི་རིམ་པ་སྟོན་པ་སྟེ་ཤེས་པ་བྱེད་པར་འདོད་པ་ལ་སྟོན་བཞི་ལས་དང་པོ་སོ་ན་གནས་
པ་སྟོན་པའོ། ། **འདིར་**¹⁾ རི་(29b8)སྐབས་སོ། ། **ཇི་ལྟར་**²⁾ རི་དཔེའ་སྟེ་སའི་སྲ་བ་ལ་སོགས་པ་
གསུམ་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་གྲགས་པས་དཔེར་བྱེད་པའོ། ། **རང་གི་མཚན་ཉིད་**³⁾ ཅེས་
པའི་དོན་ནི་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །

བཤད་པ་བོར་⁴⁾ ཅེས་པ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་བྱེད་སྐབ་དུ་གྲགས་པ་དེ་བོར་ནས་ལས་སྐབ་དུ་
འདོད་ཅེས་པའོ། །དེ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་གྲགས་པ་སྤངས་པའི་ཉེས་པ་བཟུང་ནས། (30a1)ད་ནི་ཉེས་པ་
འབྱུང་པའི་གཞི་མ་གྲགས་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཁས་སྤངས་ཅེས་སྟོན་པ་ **ལས་སུ་སྐབ་པ་** རས་⁵⁾ སོ། །དོན་
ནི་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ནི་ལས་སྐབ་རྣམ་ཤེས་བྱེད་སྐབ་དུ་བྱས་པ་ན། དོན་འདི་ལྟ་བུ་
ཞིག་དུ་སོང་སྟེ། གཞལ་བྱའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སའི་སྲ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ལས་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། །འཇལ་
བྱེད་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡུལ་སོ་སོ་རིག་པ་ནི་(30a2)བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལོ་ཞེས་རང་གི་མཚན་
ཉིད་དང་འཇལ་བྱེད་ཤེས་པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་སྐྱས་སོ། །

དེ་ལ་ཉེས་པ་སོ་ན་གནས་པ་བཤད་པ་ **དེ་ལ་གལ་ཏེ་** རས་⁶⁾ སོ་[[[]]]རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རང་གི་
མཚན་ཉིད་ཡུལ་སོ་སོ་རིག་པ་དེ་མཚན་བྱེད་ཡིན་ན་འདི་ལ་མཚན་བྱ་རྣམ་ཤེས་ཅིག་ཡོད་པས་ཁྱབ་
པོ། །དེས་ན་གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་བ་བྱུང་སྟེ་མཚན་བྱ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཅིག་དང་རང་སྤྱིའི་

ཉིད་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་གཞན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། རབ་
དུ་གྲགས་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་པའི་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་བོར་ནས།; MacD 248, 1ff., LVP 60, 4ff.:
ucyate—iha bhāvānām anyāsādhāraṇam ātmīyaṃ yat svarūpaṃ, tat svalakṣaṇaṃ, tadyathā
pṛthivyāḥ kāthinyaṃ, vedanāyā anubhavaḥ (LVP viṣayānubhavo), vijñānasya viṣayaṃ prati
(LVP viṣayapṛati) vijñaptiḥ, tena hi tadvān (LVP tal) lakṣyata iti kṛtvā. prasiddhyanugatām
(LVP prasiddhānugatām) ca vyutpattim avadhūya ... l.

¹⁾Pr D20b4, P23a1, cited above.
²⁾Pr D20b4, P23a1, cited above.
³⁾Pr D20b5, P23a2, cited above.
⁴⁾Pr D20b5, P23a3, cited above.
⁵⁾Pr D20b5f., P23a3f.: ལས་སུ་སྐབ་པ་ཁས་ལེན་ཞིང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བྱེད་པའི་ངོ་བོར་རྟོགས་པས་ནི།
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་ལས་ཉིད་ཡིན་ཞིང་།རང་གི་མཚན་ཉིད་གཞན་ནི་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་སྐྱས་
པར་འགྱུར་རོ། །; MacD 249, 1ff., LVP 60, 7ff.: karmasādhanaṃ abhyupagacchātā (LVP abhyu-
pagacchati) vijñānasya ca karaṇabhāvaṃ pratipadyamānenedam (LVP pratipadyamānenety)
uktaṃ bhavati—svalakṣaṇasyaiva karmatā svalakṣaṇāntarasya karaṇabhāvaś ceti l.
⁶⁾Pr D20b6, P23a4f.: དེ་ལ་གལ་ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་བྱེད་པ་ཡིན་ན་ནི། དེ་ལ་ཐ་དང་
པར་གྱུར་པའི་ལས་ཤིག་ཡོད་པར་འགྱུར་དགོས་པས་ཉེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །; MacD 249, 4f., LVP 61,
1f.: tatra yadi vijñānasvalakṣaṇaṃ karaṇaṃ, tasya vyatiriktena karmaṇā bhavitavyam iti sa
eva doṣaḥ ll.

གཉིས་(30a3)དང་གསུམ་མོ། ། **ལས་**¹⁾ ཅི་མཚན་བྱི་རྣམ་ཤེས་སོ²⁾ ། །

ཡན་ལག་ལ་གསུམ་ལས་དང་པོ་བྱད་པར་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་པའི་རྒྱལ་བ་བཤད་པ་ **ཅི་**
སྟེ་ས་ལསོགས་པ་ ཅས་³⁾ མོ། །ཐུ་མ་ལ་ཁྲབ་པ་མ་གྲུབ་པར་ཤོལ་ཏེ། གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཅེས་བསྟན་པ་ན། དངོས་སྣ་ན་རེ་བྱུང་པ་ཡང་གྲུབ་སྟེ་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་རང་གི་(30a4)དབྱེའ་བ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་གཞལ་བྱ་གསུམ་མེད་ན་ཅི་སྟེ་བྱེད་
པའི་རང་དུ་ལས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་སའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྲ་
བ་དང་རྒྱུའི་གཤེར་བ་ལསོགས་པ་རྣམས་ཡུལ་སོ་སོ་རིག་པར་འདུ་སྟེ། དེས་དེ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། ། **སོགས་**⁴⁾ ཀྱིས་གཤེར་བ་དང་གཡོའ་བ་ལསོགས་པའོ། ། **དེའི་ལས་**⁵⁾ ཅི་རྣམ་ཤེས་བྱེད་
པ་དེའི་ལས་སོ། ། **དེ་ཡང་**⁶⁾ ཅི་ལས་དེ་(30a5)ཡང་སྟེ་སྲ་བ་ལསོགས་པའོ། ། **རང་གི་མཚན་**
ཉིད་⁷⁾ ཅི་ཡུལ་སོ་སོ་རིག་པའོ། །ཐ་དང་མ་ཡིན་ན་རྣམ་ཤེས་སུ་ལས་འདུ་བས་གཅིག་པའོ་ཟེར་རོ། །

ལན་བཟོད་པ་ **དེ་ལྟ་ན་ནི་** ཅས་⁸⁾ མོ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་གཞལ་
བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྣམ་ཤེས་མཚན་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ལས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་
ཁོ་ན་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་(30a6)རོ། །དེ་ལ་འདོད་ཏོག་ཟེར་ན་དམིགས་བསལ་གྱི་བཟོད་པ་མ་
ཚང་ཅེས་སྟོན་པ། **དེའི་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་** ཅེས་པ་ཅས་⁹⁾ མོ། །དོན་ནི་འདི་

¹⁾Pr D20b6, P23a4, *cited above*.
²⁾MN. pa tsab na re las yod na de nang du rang spyi ra na (?) du byas byed pa de dang gnyis du song zer l 'di ltar byas na shes pa'i rang mtshan yod kyang gnyis mi 'ong te byed pa der las 'dus zer ro l li na re spyir byed pa de la las yod dam med yod na rang spyi gnyis dang gsum med na ye med de skad byas pa la yod kyang gsum mi 'gro na ci to de las log pas byed rang mtshan gzhan las yin pas so l ci de nas 'di ltar na skyon spong du bya li ltar na khyab bsgrub du bya ll.
³⁾Pr D20b6f., P23a5: ཅི་སྟེ་ས་ལ་སོགས་པར་གཏོགས་པའི་སྲ་བ་ལ་སོགས་(D སགས་)པ་རྣམ་པར་ཤེས་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེའི་ལས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་དང་པ་མ་ཡིན་ཞོ་སྟུམ་ན།; MacD 249, 6ff., LVP 61, 3f.: atha syāt—yat pṛthivyādigaṭaṃ kāṭhinyādikaṃ vijñānagamyam, tat tasya karmāsty eva tac ca svalakṣaṇāvyatiriktam iti l.
⁴⁾Pr D20b7, P23a5, *cited above*.
⁵⁾Pr D20b7, P23a5, *cited above*.
⁶⁾Pr D20b7, P23a5, *cited above*.
⁷⁾Pr D20b7, P23a5, *cited above*.
⁸⁾Pr D20b7f., P23a5f.: དེ་ལྟ་ན་ནི་དོན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རང་། །གི་མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །; MacD 249, 9f., LVP 61, 4f.: evaṃ tarhi vijñānasvalakṣaṇasya karmatvābhāvāt prameyatvaṃ na syāt, karmarūpasyaiva svalakṣaṇasya prameyatvāt l.
⁹⁾Pr D21a1f., P23a6ff.: དེའི་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་སྟེའི་མཚན་ཉིད་

སྐད་བཅོམ་པར་རིགས་ཏེ་གཞུག་བྱ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་དང་སྤྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །རང་གི་
 མཚན་ཉིད་ཟུང་བཅད་གཅིག་ནི་གཞུག་བྱ་ཡིན་ཏེ་མཚན་པར་བྱ་བའོ། །ཟུང་བཅད་ནི་གཞུག་བྱ་མ་ཡིན་
 ཏེ། (30a7)མཚན་པར་བྱེད་པའོ་ཞེས་བཅོམ་པར་རིགས་པ་དེ་སྐད་མ་བཅོམ་དོ། །ཤལ་ཏེ་རྣམ་ཤེས་
 གུང་ལས་ཡིན་པས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཅེས་པ་མི་གནས་ཅེས་སོ། །དེ་དགག་པའི་
 ཕྱིར་ཐུག་པ་མེད་པ་བཤད་པ་ **ཅི་སྟེ། དེ་ཡང་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ ཏེ། སྤྱི་བཤད་ཡུལ་སོ་སོ་རིག་
 པ་གཉིས་ལས་ཡིན་ཀྱ། དེ་གཉིས་ལ་དེ་ལས་གཞན་པའི་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། (30a8)ཤེས་བྱེད་
 མེད་ན་ཤེས་བྱ་ཡོད་པར་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་པ་ཡོད་ན་ཡང་བྱེད་པ་དེ་ཉིད་གང་གིས་ངེས།
 དེ་ལ་ཡང་བྱེད་པ་དགོས་པས་ངེས་འབྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཐལ་བ་བསྐྱོག་པ་ནི་ཐུག་པ་དང་
 བཅས་པས་ཁྱད་པར་གཞུག་བྱ་མ་ཡིན། །དེ་མ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མཚུངས་པར་ཐལ་བ་གནས་སོ། །

411.124.232.2 རང་རིག་དགག་པ། ad Pr MacD 250, 6-254, 4

ཅི་སྟེ་རང་རིག་པ་ཡོད་དོ་ ཞེས་པ་ལསོགས་པའི་²⁾ བསམ་པ་ནི་(30b1)ལ་ཅིག་ན་རེ་རང་གི་
 མཚན་ཉིད་ཡུལ་སོ་སོ་རིག་པའི་རྣམ་ཤེས་དེ་ཤེས་པ་གཞན་ཞིག་གིས་མཚན་པར་བྱེད་ན་ཐུག་མེད་དུ་
 འགྱུར་བ་བདེན་ཡང་མཚན་བྱེད་ནི་རང་རིག་ཉིད་ཡིན་པས་ཐུག་མེད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་རང་
 རིག་ནི་རྣམ་ཤེས་དང་ངོ་བོ་གཅིག་པས་རྣམ་ཤེས་ལས་ཡིན་པ་ལྟར་འདི་ཡང་གཞུག་བྱ་ཡིན་ཞེས་
 སྟེ། །

དོ་ཞེས་བྱ་བས། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཟུང་བཅད་ཅིག་ནི་གཞུག་བྱ་ཡིན་ཏེ། མཚན་པར་བྱ་བས་ན་ཞེས་(P ཞེས་)དེ་
 ལྟར་བསྐྱད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཟུང་བཅད་ཅིག་ནི་གཞུག་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ་འདིས་མཚན་པར་བྱེད་པས་ན་ཞེས་བཅོམ་པར་གང་
 ཡིན་པའོ་ཞེས་ཁྱད་པར་འདི་ཙམ་ཞིག་བཅོམ་པར་བྱ་དགོས་སོ། །; MacD 249, 10ff., LVP 61, 5ff.: tataś ca
 dvidvidham prameyaṃ svalakṣaṇaṃ sāmānyalakṣaṇaṃ cety etad viśeṣya vaktavyaṃ—kiṃcid
 svalakṣaṇaṃ prameyaṃ yal lakṣyata ity evaṃ vyapadiśyate, kiṃcid aprameyaṃ yal lakṣyate
 'neneti vyapadiśyata iti l.

¹⁾Pr D21a2f., P23a8f.: ཅི་སྟེ་དེ་(P omits དེ་)ཡང་ལས་སུ་སྐྱབ་པ་ཡིན་ན་ནི། དེའི་ཚེ་དེ་ལ་བྱེད་པ་
 གཞན་ཞིག་ཡོད་པར་བྱ་དགོས་ལ། ཤེས་པ་གཞན་ཞིག་བྱེད་པའི་ངོ་བོར་རྟོག་(D རྟོགས་)ན་ཡང་ཐུག་པ་མེད་པའི་
 རྟོན་དུ་འགྱུར་རོ། །; MacD 250, 3ff., LVP 61, 7ff.: atha tad api karmasāadhanam, tadā tasyānyena
 karaṇena bhavitavyaṃ, jñānāntarasya karaṇabhāvarikalpanāyām anavasthādoṣaś cāpadyate
 ll.

²⁾Pr D21a3f., P23b1f.: ཅི་སྟེ་རང་རིག་པ་ཡོད་དེ་དེས་ན་རང་རིག་པས་དེ་(em. following MacDonald,
 P དེས་, D དེས་དེ་)དེ་འདྲིན་པའི་ཕྱིར་ལས་ཉིད་(P omits ཉིད་)ཡིན་དང་། གཞུག་བྱའི་ཁོངས་སུ་འདུ་བ་ཡོད་
 པ་ཡིན་ནོ་སྟམ་དུ་སེམས་ན་; MacD 250, 6f., LVP 61, 10f.: atha manyase—svasaṃvittir asti. tataḥ
 svasaṃvittiyā grahaṇāt karmatāyāṃ satyām asty eva prameyāntarbhāva iti l.

411.124.232.21 གཞན་དུ་བཀག་པར་བཤད་པ། ad Pr MacD 251, 1-2

རང་རིག་དགག་པ་ལ་གསུམ་ལས་དང་པོ་གཞན་དུ་བཀག་པར་བཤད་པ། (30b2) **བཤད་པར་བྱ་སྟེ་** ཅེས་པ་ལསོགས་པའོ¹⁾ ། །དོན་ནི་ངེས་འབྱེད་རང་རིག་མ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་ནི་དབྱུང་ལ་འཇུག་པར་བསྟན་ཟིན་ཏེ། རང་རིག་ལ་སྐྱབ་བྱེད་མེད་པ་དང་གཞོན་བྱེད་ཡོད་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི་རང་རིག་ལ་སྐྱབ་བྱེད་གཞན་ཡང་མེད་ལ་རང་གིས་རིག་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། །དོ་བོ་ཆ་མེད་ཅིག་ལ་སྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་བྱེད་འགལ་ལོ། །མི་འགལ་ན་ཕ་དང་བྱ་གཉིས་ཀྱང་གཅིག་དུ་འགྱུར་བ་(30b3)ལསོགས་པའོ། །གཞན་ཡང་རང་གིས་རང་གྲུབ་ན་རལ་གྱིའི་སོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་ཉིད་གཞོན་པར་ཁས་ལོང་ཅིག་ཅེས་འགོ་སྟོན་མོ། །རང་གི་མཚན་ཉིད་ལྟ་མ་ནི་སའི་སྲ་དུའོ། །རང་གི་མཚན་ཉིད་ལྱི་མ་ནི་རྣམ་ཤེས་སོ། །

411.124.232.22 རྟེན་མེད་པས་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ། ad Pr MacD 251, 2-5

གཞན་ཡང་རྟེན་མེད་པས་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ་ **གཞན་ཡང་ཤེས་པ་** ལས²⁾ ཏེ། དོན་ནི་རང་རིག་གཞན་རིག་ཅེས་པ་ནི་ཤེས་པའི་ཚོས་ཡིན་པས་ཤེས་པ་རྟེན་རིག་རྟེན་པ་(30b4)ཡིན་ལ་དེ་ནི་ཕན་ཚུན་རྟེན་པས་མ་གྲུབ་སྟེ། །རྟེན་པ་རྟེན་མེད་པར་མི་འགྲུབ། །རྟེན་པ་མཚོན་བྱེད་དུ་ཁས་སྐྱོངས་པས་རྟེན་ཡང་མཚོན་བྱེད་མེད་པར་མི་འགྲུབ་སྟེ། །མཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ན་ཞེས་པའི་རིགས་པ་འདིར་བསྟན་པའོ། །ཐལ་བ་དེ་བརྗོད་སྟེ་རང་རིག་མ་གྲུབ་པས་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ། །ཐུག་མེད་དུ་མི་འདོད་པས་བརྗོད་པ་མ་ཚང་པར་ཐལ་བ་གནས། །བརྗོད་པ་མ་ཚང་(30b5)པར་མི་འདོད་པས་རང་གི་མཚན་ཉིད་རིལ་པོ་ལས་སུ་ཁས་སྐྱོང་དགོས། །དེ་ལྟར་ཁས་སྐྱོངས་པས་ཁྱད་པར་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་འདོད་ཐོག་བྱེད་པ་ལ་བསལ་བ་བྱུང་། །འདོད་ཐོག་ལ་བསལ་བ་བྱུང་པས་གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་བའི་ཁྱབ་པ་གྲུབ་པོ། །དེས་ན་གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་བའི་ཁྱབ་པ་གྲུབ་པོ། །དེས་ན་གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་བ་སོ་ན་གནས་སོ། ། (30b6)

¹⁾Pr D21a3f., P23b2f.: བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དབྱུང་ལ་འཇུག་པ་ལས་རང་རིག་པ་རྒྱས་པར་བཀག་པའི་ཕྱིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་གཞན་གྱིས་མཚོན་པར་བྱེད་པ་(P omits པ་)ལ། །དེ་ཡང་རང་རིག་པ་དེས་མཚོན་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ལོ། །; MacD 251, 1f., LVP 61, 11f.: ucyate—vistareṇa madhyamakāvātāre svasaṃvittiniṣedhāt svalakṣaṇaṃ svalakṣaṇāntareṇa lakṣyate tad api svasaṃvittiyeti na yujyate l.

²⁾Pr D21a4f., P23b3f.: གཞན་ཡང་ཤེས་པ་དེ་ཡང་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་དང་པར་མ་གྲུབ་ལ། །མཚན་གཞི་མེད་ན་རྟེན་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་རང་རིག་པ་ག་ལ་ཡོད།; MacD 251, 2ff., LVP 62, 1ff.: api ca tad api nāma jñānaṃ svalakṣaṇavyatirekeṇāsiddham (LVP °āsiddher) asaṃbhavāl lakṣyābhāve nirāśrayalakṣaṇapravṛtṭyasambhavāt sarvathā nāstūti kutaḥ svasaṃvittiḥ ll.

411.124.232.23 ལུང་གིས་གཞོན་པ་བརྗོད་པ། ad Pr MacD 251, 6-254, 3

གསུམ་པ་ལུང་གིས་གཞོན་པ་བརྗོད་པ་ **དེ་སྐད་དུ་ཡང་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ མོ། **དམིགས་པ་**
ཡོད་པ་ལས་སེམས་འབྱུང་བར་²⁾ ཅེས་པའོ། །དམིགས་པ་ནི་མདོའ་སྡེ་པ་ལས་བསོགས་པ་ལྟར་
ཤེས་པའི་རྣམ་པར་གཟུགས་དང་སྐྱེ་ལསོགས་པ་ལ་བྱའོ། །དམིགས་པ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་ལ་བྱས་ན་
ནི་དེ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཅེས་པའི་སྐྱོན་བརྗོད་མི་འབྲང་དེ། ཐལ་བ་འདོད་ཐོག་དུ་འགྲོའོ། །བསྐྱོག་པ་
(30b7)ནི་རང་རིག་མ་གྲུབ་པས་རྣམ་ཤེས་ལས་སུ་མ་གྲུབ། དེས་ན་གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་བ་
སོན་གནས་སོ། །

¹⁾Pr D21a5ff., P23b4ff.: དེ་སྐད་དུ་ཡང་འཕགས་པ་གཟུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ལུས་པ་ལས། དེ་སེམས་ཡང་
དག་པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་བས། སེམས་གང་ལས་བྱུང་ཞེས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱན་དུ་(D ཏུ)ཚོལ་ཞིང་དེ་འདི་སྐྱམ་
དུ་སེམས་ཏེ། དམིགས་པ་ཡོད་པ་ལས་སེམས་འབྱུང་བར་(D པར་)འགྱུར་རོ་སྐྱམ་མོ། །དེ་ཡང་འདི་སྐྱམ་དུ་སེམས་
ཏེ། ཅི་དམིགས་པ་དེ་ཡང་གཞན་ལ་སེམས་དེ་ཡང་གཞན་མས། འོན་ཏེ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སེམས་
ཡིན། གལ་ཏེ་རེ་ཞིག་དམིགས་པ་ཡང་གཞན་ལ་སེམས་ཀྱང་གཞན་ན་ནི་སེམས་དེ་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་དམིགས་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སེམས་ཡིན་ན་ནི། སེམས་ཀྱིས་(P ཀྱི་)སེམས་དེ་ཇི་ལྟར་མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཀྱིས་
སེམས་དེ་མཐོང་བར་མི་རུང་ངོ་། །འདི་ལྟར་སྡེ་དཔེར་ན་རལ་གྱིའི་སོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རལ་གྱིའི་སོ་དེ་ཉིད་བཅད་པར་མི་རུས་
པ་དང་། སོར་མོའི་རྩེ་མོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སོར་མོའི་རྩེ་མོ་དེ་ཉིད་ལ་རེག་པར་མི་རུས་པ་དེ་བཞིན་དུ། སེམས་དེ་ཉིད་
ཀྱིས་སེམས་དེ་ཉིད་མཐོང་བར་མི་རུས་སོ་སྐྱམ་ནས། དེ་འདི་ལྟར་ཚུལ་བཞིན་རབ་དུ་སྦྱོར་བ་ལ། གང་སེམས་མི་
གནས་པ། ཆད་པ་མ་ཡིན་པ། རྟག་(P བརྟག་)པ་མ་ཡིན་པ། ཐེར་ཟུག་དུ་མི་གནས་པ། རྒྱ་མེད་པ་མ་ཡིན་
པ་(D omits པ་)། རྒྱུན་དང་མི་འགལ་བ་དེ་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་པ་(P omits པ་)། གཞན་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་པ། དེ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་པ་(P omits པ་)གཞན་ཡང་མ་ཡིན་པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་སེམས་ཀྱི་འབྲི་ཤིང་། སེམས་ཀྱི་ཚོས་
ཉིད། སེམས་ཀྱི་མི་གནས་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་(D omits ཀྱི་)རྒྱ་བ་མེད་པ་དང་། སེམས་སྣང་བ་མེད་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དེ་ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་ཉིད་འབྲུག་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་ཤེས་སོ། ། དེ་ལྟར་མཐོང་ངོ་། །དེ་
བཞིན་ཉིད་ཇི་ལྟར་བ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་དེ་དག་དབེན་པ་ཉིད་དུ་རབ་དུ་ཤེས། དེ་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་འདི་ནི་རིགས་
ཀྱི་བྱ་བུ་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སེམས་ལ་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་བུའི་དུན་པ་ཉི་བར་གཞག་པའི་སྦྱོང་པ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ་
ཞེས་གསུངས་སོ། །; MacD 251, 6ff., LVP 62, 4ff.: tathā cōktam āryaratnacūḍaparipṛcchāyām—
sa cittam asamanupaśyaṃs cittadhārām paryeṣṭe—kutaḥ svit (LVP kutaścīt) tasyōtpattir iti |
tasyaivaṃ bhavati—ālambane sati cittam utpadyate | tat kim anyad ālambanam anyac cittam
atha yad evālambanaṃ tad eva cittam | yadi tāvad anyad ālambanam anyac cittam, tadā
dvicittatā bhaviṣyati | atha yad evālambanaṃ tad eva cittam, tat katham cittam (LVP cittena)
cittam samanupaśyati | na ca cittam cittam samanupaśyati | tadyathāpi nāma tayaivāsīdhārāyā
saivāsīdhārā na śakyate chettum, na tenaivāṅgulyagreṇa tad evāṅgulyagraṃ śakyate spraṣṭam
| evam eva na tenaiva cittena tad eva cittam śakyam draṣṭum | tasyaivaṃ yoniśaḥ prayuk-
tasya yā cittasyānavasthānatānucchedāsāśvatatā na kūṭasthatā nāhetukī na pratyayaviruddhā
na tato nānyato na saiva nānyā tāṃ cittadhārām cittalatām cittadharmatām cittānavasthītatām
cittāpracāratām cittādrīṣyatām cittāśvalakṣaṇatām (LVP cittāśvalakṣaṇatām) tathā jānāti tathā
paśyati yathā tathatām na ca nirodhayati | tāṃ ca cittavivekatām tathā prajānāti tathā paśyati
| iyaṃ kulaputra (LVP inserts bodhisattvasya) citte cittānupaśyanā smṛtyupasthānam iti ||

²⁾Pr D21a6, P23b5, cited above.

411.124.233 མཚན་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ། ad Pr MacD 254, 5-256, 6

དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ་ **གཞན་ཡང་མཚན་ཉིད་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ སོ། །ད་ རི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ལས་ཡིན་པ་དང་ཤེས་པ་བྱེད་པ་ཡིན་པར་ཁས་སྤྲངས་ ཀྱང་ཉེས་པ་འོང་པར་སྟོན་ཏེ། མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་གཉིས་གཅིག་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་ཐ་དད། ། (30b8)འེ་ ཤེས་པ་དང་ན་ཅི་མཚན་ཉིད་དེ་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་བཞིན་དུ། མཚན་ཉིད་ཀྱང་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཚན་ཉིད་ བཀག་ནས་མཚན་གཞི་འགོག་པ་ནི། །མཚན་གཞི་དེ་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མ་ ཡིན་པ་བཞིན་དུ་མཚན་གཞི་འཕང་མཚན་གཞིར་མི་འགྱུར་རོ། ། (31a1)

ཐ་དད་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་སྟོན་གཞན་དགོང་པ་ **དེ་བཞིན་དུ་** རྟེན་མཚན་ཉིད་རྣམ་ཤེས་དེ་མཚན་ གཞི་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ལས་ ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་ལ་ལྟོས་པ་ **མེད་པར་ཡང་འགྱུར་ཏེ།** ། མི་ལྟོས་པ་ **དེའི་ཕྱིར་དེ་མཚན་གཞི་མ་ཡིན་ཏེ་མཚན་ཉིད་** ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་མཁའི་མེ་ཏྲོག་བཞིན་ལོ་³⁾ ། །འདོན་པ་དེ་ལས་བསྐྱོག་པ་ཡང་ བྱ་སྟེ་དེ་བཞིན་དུ་མཚན་(31a2)གཞི་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་ལ་ ལྟོས་པ་མེད་པར་ཡང་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་པ་ལོག་གསུང་པའོ། །

མཚན་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་ལ་ཉེས་པ་བཀོད་ནས་ད་ནི་ཐ་མི་དང་པར་འདོད་ པ་དགག་པའི་ཕྱིར་བཟོད་པ། **ཅི་སྟེ་མཚན་ཉིད་དང་** རྟེན་མཚན་ཉིད་⁴⁾ སོ། །[[མཚན་ཉིད་དང་] མཚན་གཞི་

¹⁾Pr D21b4f., P24a4ff.: གཞན་ཡང་མཚན་ཉིད་དེ་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པར་འགྱུར་རམ་ཐ་མི་དང་པར་ འགྱུར་གང་། དེ་ལ་གལ་ཏེ་རེ་ཞིག་ཐ་དད་པ་ཡིན་ན་ནི། དེའི་ཚེ་(P omits ཚེ་)མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པའི་ ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་དད་ པའི་ཕྱིར་མཚན་གཞི་ཡང་མཚན་གཞི་མ་ཡིན་པ་ལྟར་མཚན་གཞིར་མི་འགྱུར་རོ། །; MacD 254, 5ff., LVP 63, 9ff.: kim ca bhedena vā tal lakṣaṇaṃ lakṣyāt syād abhedena vā | tatra yadi tāvad bhedena, tadā lakṣyād bhinnatvād alakṣaṇaval lakṣaṇam api na tal lakṣaṇam | lakṣaṇāc ca bhinnatvād alakṣyaval lakṣyam api na lakṣyam |.

²⁾Pr D21b5f., P24a6f.: དེ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་ལ་ ལྟོས་(P བཟོས་)པ་མེད་པར་ཡང་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་མཚན་གཞི་མ་ཡིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་ལ་ལྟོས་(P བཟོས་)པ་ མེད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་མཁའི་མེ་ཏྲོག་བཞིན་ལོ། །; MacD 255, 2ff., LVP 64, 1f.: tathā lakṣyād bhinnatvāl lakṣaṇasya lakṣaṇanirapekṣaṃ lakṣyam syāt, tatas ca na tal lakṣyam lakṣaṇanirapekṣatvāt khapuspavat |.

³⁾Pr D21b5f., P24a6f., cited above.

⁴⁾Pr D21b6f., P24a6ff.: ཅི་སྟེ་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དག་ཐ་མི་དང་པ་(D inserts ཉིད་)ཡིན་ན་ རི། །དེའི་ཚེ་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་མི་དང་པའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་གི་བདག་ཉིད་བཞིན་དུ་མཚན་གཞིའི་མཚན་གཞི་

བ་མེད་པས་ཀྱིས། རྒྱལ་བྱེད་དེ་མེད་མེད་དང་དེ་མེད་ཡོད་པ་འགལ། དེ་ད་ལྟ་དམིགས་ཏེ་སྒྲོམ་
མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་གཉིས་ཐ་དད་དུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། ། **ཕན་ཚུན་རྣམ་པར་དབྱེའ་**
བ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་མེད་པ་ཡིན་ན་¹⁾ ཅེས་པ་རྒྱལ་བྱེད་དོ། ། **བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཉིད་ཅེས་**
བྱ་བར་འགྱུར་ན་²⁾ ཅེས་པ་རྒྱལ་བྱེད་ཏེ། །རྒྱལ་བྱེད་དང་འགལ་བར་(31a6)དམིགས་པ་སྟོན་པ་ནི་
གང་ན་རྣམ་པར་ནས་³⁾ སོ། །བརྗོད་མེད་མ་གྲུབ་པས་ཉེས་པ་མཚུངས་པའོ། །

411.124.235 བྱེད་པ་པོ་མ་གྲུབ་པ་བཤད་པ། ad Pr MacD 257, 1-258, 3

བྱེད་པ་པོ་མ་གྲུབ་པ་བཤད་པ། **གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་ཤེས་པ་** རྣམ་⁴⁾ སོ། །རྒྱལ་བྱེད་མི་
དམིགས་པས་རྣམ་ཤེས་བྱེད་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། ཤེས་པ་བྱེད་པ་ཡིན་པ་ལ་བྱེད་པ་པོ་ཡོད་པས་རྒྱལ།
རྒྱལ་བྱེད་བྱེད་པ་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་བྱེད་པ་མི་གནས་སོ། །དཔེར་ན་ཏ་རེ་བྱེད་པ་ཡིན་(31a7)པ་ལ་
བྱེད་པ་པོ་ལྟ་སྟེ་ཡོད་པས་རྒྱལ་དགོས་ཏེ། ཏ་རེ་སྐྱང་བ་ཡོད་པས་བྱེད་པར་མི་འོང་ངོ་། །ཤེས་པ་
བྱེད་པ་ཡིན་ན་ཤེས་པས་རྒྱལ་བྱ་སྟེ་རྣམ་ **ཤེས་** ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་ **བྱེད་པ་ཡིན་**
ན་⁵⁾ ཅེས་པའོ། །རྒྱལ་བྱེད་བརྗོད་པ་ནི་ **ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱེད་པ་པོ་གང་ཞིག་**
ཡིན་ན་མ་ཡིན་⁶⁾ ཅེས་དགག་པར་བྱའོ། ། **ཅི་སྟེ་དེར་སེམས་པ་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་དུ་རྟོག་ན་**
⁷⁾ ཅེས་པ་རྟོག་པའི་བསམ་(31a8)པ་ནི། རྒྱལ་བྱེད་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཅེས་པའི་ཏེ་དུ་མ་གྲུབ་
སྟེ། སེམས་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ཞེས་པའོ། །

དེ་འགོག་པ་ནི་ **དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ་** ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའོ་⁸⁾ ། །དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ་རྒྱལ་
བྱེད་མི་དམིགས་པར་སྟོན་ཏེ། །འདི་ལྟར་སེམས་བྱུང་གི་ཤེས་པ་བྱེད་པ། སེམས་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་

sati dvayor apy abhāva eveti | tasmād avācyatayāpi nāsti siddhiḥ ||.

¹⁾Pr D22a3, P24b4, cited above.

²⁾Pr D22a3, P24b4, cited above.

³⁾Pr D22a3, P24b4, cited above.

⁴⁾Pr D22a4, P24b5f.: གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་ཤེས་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ན། ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱེད་པ་པོ་གང་
ཞིག་ཡིན། བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། གཙོད་པའི་བྱ་བ་བཞིན་ལོ། །;
MacD 257, 1ff., LVP 64, 14ff.: api ca yadi jñānaṃ karaṇaṃ viṣayasya paricchede kaḥ kartā |
na ca kartāram antareṇāsti karaṇādīnāṃ sambhavaḥ, cchidikriyāyām iva |.

⁵⁾Pr D22a4, P24b5, cited above.

⁶⁾Pr D22a4, P24b6, cited above.

⁷⁾Pr D22a5, P24b6: ཅི་སྟེ་དེར་སེམས་པ་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་དུ་རྟོག་ན།; MacD 257, 3, LVP 65, 1: atha
cittasya tatra kartṛtvaṃ parikalpyate, ... |.

⁸⁾Pr D22a5f., P24b6ff.: དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དོན་ཚན་ལྟ་བུ་ནི་སེམས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡིན་
ལ་དོན་གྱི་ཀྱང་པར་ལྟ་བུ་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་དོན་མཐོང་རྣམ་པར་ཤེས། ། དེ་
ཡི་ཀྱང་པར་(P བས་)སེམས་ལས་བྱུང་། །ཞེས་ཁས་སྐྱོངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །; MacD 257, 3ff., LVP 65, 1ff.:
tad api na yuktaṃ yasmād arthamātradarśane (LVP —darśanam) cittasya vyāpāro `rthaviśeṣe

ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་དགོས་ཀྱི་བྱ་བ་ཕལ་པ་རེ་བྱེད་ཅིང་གཙོའ་བོའི་བྱ་བ་གཅིག་བྱེད་པས་(31b1)ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན་བྱེད་པ་པོ་ལྷ་སྤྱི་ལྱི་དཔུང་པ་གཡོའ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་དགོས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡིན་ལ། །ཤིང་གཉག་པ་ནི་སྤྱིའི་བྱ་བ་ལ། བྱེད་པ་སྣ་རེ་གྱེན་དུ་འདེགས་པ་དང་གྱུར་དུ་འབབ་པ་ལ་སོགས་པ་དགོས་ཀྱི་བྱ་བ་ལ། །ཤིང་གཉག་པ་ནི་སྤྱིའི་བྱ་བ་གཙོའ་བོ་ཡིན་པ་བཞིན་མོ། །

ད་ལྟ་ནི་ཁྱབ་བྱེད་སྤྱིའི་བྱ་བ་དང་འགལ་བ་སོ་སོའི་བྱ་བ་གཙོའ་བོ་དམྱིགས་པ་འམ། ཡང་ན་ཁྱབ་(31b2)བྱེད་སྤྱིའི་བྱ་བ་གཙོའ་བོ་མ་དམྱིགས་སོ། །ཁྱབ་བྱེད་མི་དམྱིགས་པའི་ནང་ན་འགལ་ཁྱབ་དམྱིགས་པ་ཡོད་པ་ཡིན་པས་དེའི་ལྷོག་ཁྱབ་འཆང་པ་ནི། **བྱེད་པ་པ་ལ་སོགས་པ་** ཅས་¹⁾ ཏེ་དོན་ལྡར་བཅོམ་པ་དེ་ཉིད་དོ། ། **བྱེད་པ་པ་** ཅས་པ་ནི་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དང་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱིའི་མིང་སྟེ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱེད་པ་པ་ཟེར་བའོ། །ཁྱབ་བྱེད་གཙོའ་བོའི་བྱ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་མི་དམྱིགས་པར་སྟོན་པ་ནི་ **འདྲིར་ནི་ཤེས་པ་དང་** (31b3)ཅས་²⁾ མོ། །གལ་ཏེ་ཤེས་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་སྤྱིའི་བྱ་བ་གཙོའ་བོ་མེད་ན་གཙོའ་བོ་གང་ཡིན་ཅེས་འདྲི་བ་ནི་ **འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན་**³⁾ ཅས་པའོ། །དེའི་ལན་ནི་སེམས་ཀྱི་བྱ་བ་གཙོའ་བོར་གྱུར་པ་ནི་དོན་ཅམ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ཡིན་ལ་སེམས་བྱུང་གི་བྱ་བ་གཙོའ་བོར་གྱུར་པ་ནི་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའོ། །

(LVP 'rthaviśeṣa[darśana]ṃ caitasānām, tatrārthadrṣṭir vijñānaṃ tadviśeṣe tu caitasāḥ || ity abhyupagamāt l.

¹⁾Pr D22a6, P24b8: བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་ཕལ་པ་སྐབ་པའི་སྟོན་ལ། གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་ཅིག་བསྐབ་པར་བྱ་བ་ལ་ཡན་ལག་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་ལས་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན།; MacD 257, 6ff., LVP 65, 4f.: ekasyāṃ hi pradhānakriyāyāṃ sādhyāyaṃ yathāsvaṃ guṇakriyānirvṛttidvāreṇāṅgībhāvopagamāt karaṇādīnāṃ karaṇādītvam l.

²⁾Pr D22a6f., P25a1: འདྲིར་ནི་ཤེས་པ་དང་(D omits དང་)རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་གཅིག་མེད་དོ། ; MacD 258, 1, LVP 65, 5f.: na ceha jñānavijñānāyor ekā pradhānakriyā l.

³⁾Pr D22a7, P25a1f.: འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་ནི་དོན་ཅམ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ཡིན་ལ། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ནི་ཤེས་པའི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།; MacD 258, 1ff., LVP 65, 6f.: kiṃ tarhi l arthamātraparicchittir (LVP kiṃ tarhy arthamātraparicchittir) vijñānasya pradhānakriyā, jñānasya tv arthaviśeṣapariccheda... l.

411.124.236 འཇུག་སྤྱད། ad Pr MacD 258, 3-9

དེས་ན་¹⁾ ཅེས་པ་ལསོགས་པ་²⁾ འཇུག་སྤྱད་དོ། །

ཅི་སྟེ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ ཅེས་པ་ནས་³⁾ (31b4)ཁྱབ་བྱེད་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་ ཅེས་ཚོལ་ཏེ། བྱེད་པ་པོ་མེད་ཀྱང་བྱེད་པ་ཡོད་ན་ཅི་སྟེ། །བདག་མེད་སྟོན་པའི་ལུང་ལས་བྱེད་པ་ པོ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་ཀྱང་བྱེད་པ་དང་བྱ་བ་ལསོགས་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་འབྲུང་དོ་ཅེ་ན། འདི་ ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་ལུང་གི་དོན་མ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལུང་གི་དོན་ནི་བྱེད་པ་པོ་དོན་དམ་མེད་ ཅེས་པ་འཇུག་ ཡང་ན་དབང་ཕྱག་ལསོགས་པའི་བྱེད་པ་པོ་(31b5)མེད་ཅེས་འཇུག་པར་བཞེད་ དོ། །

དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་དང་བཅེད་མེད་དང་། བྱེད་པ་པོ་⁴⁾ མ་གྲུབ་པ་གསུམ་ནི་ཐལ་བ་སྤྲུམ་སྤྲུམ་ལ་ ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་ཟེར་པ་ལ་བྱི་མ་བྱི་མ་བཏང་པའོ། །དེས་ན་ཐལ་བ་འདི་ལྟར་བསྟོགས་སྟེ་བྱེད་པ་པོ་མ་ གྲུབ་པའི་ཕྱིར་བཅེད་མེད་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། བཅེད་མེད་མ་གྲུབ་པས་དེ་ཉིད་དང་གཞན་མ་གྲུབ། དེ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་སོ་ན་གནས། (31b6)དེ་གནས་པས་དང་པོའི་མཚུངས་ པར་ཐལ་བའི་ཉེ་པ་གནས་པའོ། །དེས་མཚན་ཉིད་ལས་སྐྱབ་དུ་འདོད་པའི་རྟོག་པ་བཀག་གོ། །

411.124.24 མཚན་ཉིད་བྱེད་སྐྱབ་ཚོལ་པའི་ལན་བཤད་པ། ad Pr MacD 259, 1-265, 2

411.124.241 ཚོལ་པ། ad Pr MacD 259, 1-4

ད་ནི་ཕྱོགས་དང་པོ་བྱེད་པ་ཡིན་པར་འདོད་དེ་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་ལྟར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ ཀྱང་མཚན་བྱེད། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མཚན་བྱེད་ཡིན་ཞེས་ཚལ་པའི་ལན་བཤད་པ་ ཅི་སྟེ་

¹⁾MN. shes pa byed par ma grub pas mtshon bya mtshon byas mi mtshon pas mtshon byed gzhan zhig dgos de yod na gzhal bya gsum du thal ba gnas so zhes bsams pa'o l.

²⁾Pr D22a7f., P25a2f.: དེས་ན་ཤེས་པ་བྱེད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ལ། ཤེས་པ་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་མ་ཡིན་ཞོ། །དེའི་ ཕྱིར་ཉེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་འབྱུང་རོ། །; MacD 258, 3f., LVP 65, 7f.: iti nāsti jñānasya karaṇatvaṃ, nāpi cittasya kartṛtvaṃ | tataś ca sa eva doṣaḥ |.

³⁾Pr D22b1f., P25a3f.: ཅི་སྟེ་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལུང་ལས་ན། བྱེད་པ་པོ་རྣམ་པ་ ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་བྱ་བ་ལསོགས་པའི་ཐ་སྐད་ནི་བྱེད་པ་པོ་མེད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཉིད་དོ་སྟུམ་ན། འདི་ཡང་ཡོད་ པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་གི་དོན་ཡང་དག་པར་མ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་རོ། ། འདི་ཡང་དབུ་མ་ལ་(D omits ལ་)འཇུག་པ་ལས་ བསྟན་ཟེན་དོ། །; MacD 258, 5ff., LVP 65,9ff.: atha syāt—anātmānaḥ sarvadharmā ity āgamāt kartuḥ sarvathābhāvāt kartāram antareṇāpi vidyata eva kriyādivyavahāra iti | etad api nāsti, āgamasya samyagarthānavadhāraṇāt | etac coktaṃ (LVP etad evoktaṃ) madhyamakāvātāre ll.

⁴⁾MN. byed pa po ma grub pas +'i bya ba bsgrub ma yin pa bad pa logs pa gcig yin na zhang (?).

ཡང་ ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའོ¹⁾ ། །དོན་ནི་ལས་སྐབ་(31b7)དུ་བྱས་པ་ལ་ཉེས་པ་ཡོད་པས་ཡང་བྱེད་
 སྐབ་ཡིན་ཟེར། བྱེད་སྐབ་ལ་བཀོད་པའི་གཞལ་བྱ་གསུམ་པ་དང་ཡེ་མེད་དུ་གྲུབ་པའི་ཉེས་པ་མི་
 འོང་སྟེ། མཚན་གཞིའ་འདོད་པས་ཡེ་མེད་མ་ཡིན་ལ། མཚན་གཞིའ་དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་ལས་
 བྱ་དང་མེད་པས་གཞལ་བྱ་གསུམ་པ་དང་ཡེ་མེད་དུ་གྲུབ་པ་འདི་ཉེས་པ་¹⁾ མི་གནས་སོ། །དཔེར་ན་
 འཛིའ་གུའི་ལུས་སྐྱ་གཅན་(31b8)ཀྱི་འགོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ལོ། །འདི་ལྟར་ལུས་དང་འགོའ་གཉིས་ནི་
 རྒྱད་པར་ཅན་ཏེ་དངོས་པོར་ཡོད་པའོ། །འཛིའ་གུ་དང་སྐྱ་ཅན་གཉིས་ནི་རྒྱད་པར་ཏེ་རྒྱད་པར་ཅན་
 ལས་བྱ་དང་དུ་སྟེད་པའོ། །འདི་དང་ཀྱི་ནི་རྒྱག་པ་ཡིན་ལ་འདི་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞི་བྱ་དང་དང་གཞི་བྱ་
 མི་དང་ཀྱི་རྒྱག་པའོ། །དང་པོ་ནི་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེས་བུ་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་རྒྱལ་པོ་དང་སྐྱེས་བུ་གཉིས་བྱ་དང་
 རོ། །(32a1)མ་མི་དང་ནི་སའི་སྲ་བ་ཅེས་པ་སྟེ་སྲ་བ་ནི་རྒྱད་པར་ཅན་རང་གི་མཚན་ཉིད་དོ། །ས་ནི་
 དེའི་རྒྱད་པར་མཚན་བྱ་ཡིན་ལ་སྲ་བ་ལས་ལོགས་སུ་ས་མ་གྲུབ་པས་མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་ལས་བྱ་
 མི་དང་དུ་གྲུབ་པའོ། །དཔེར་ན་འཛིའ་གུའི་ལུས་ཅེས་པ་དང་སྐྱ་ཅན་ཀྱི་འགོ་ཅེས་པའི་དེ་དང་ཀྱི་ཡང་
 བྱ་མི་དང་ཀྱི་རྒྱག་པ་སྟེ། ལུས་ལས་བྱ་དང་དུ་འཛིའ་གུ་མེད། འགོའ་ལས་བྱ་དང་པའི་(32a2)སྐྱ་
 ཅན་མེད་པ་བཞིན་ལོ། །འདི་ལྟར་{འཛིའ་}²⁾ གུ་ཅེས་པ་ནི་ཐོན་བོད་ལ་རན་མག་མེད་པའི་ཚོ་ཡོས་
 འཐག་པར་བྱེད་པའི་དོ་གྲུ་བཞི་བས་བག་ཚམ་འཛོང་པ་སོ་ལུང་བསྟོད་པ་ཆ་ཅིག་ཡོད་པའོ། །ལྟོ་བལ་
 ནི་བྱིས་པ་ཅེད་མོ་བྱེད་པའི་གཟུགས་ཅིག་ལ་ཟེར་ཏེ།²⁾ ཤེལ་བོ་ཏི་ཀ་³⁾ ཅེས་པ་སྟེ་ཤེལ་ཚོའི། བོ་
 ཏི་ཀ་གཟུགས་སུ་བྱས་པ་ཅེས་པ་ཡིན་པས། ཤིང་ངམ་ཚོ་ལས་བྱས་པའི་གཟུགས་ཅིག་ལ་འཛིའ་གུ་
 (32a3)ཟེར། །འོ་སྟོལ་ཀྱི་ཤོ་མའི་བག་མ་བྱེད་པ་དང་འདྲའོ། །དེའི་ལུས་ལས་བྱ་དང་པའི་འཛིའ་གུ་མེད་
 དོ། །

⁴⁾སྐྱ་ཅན་ནི་སྐལ་པ་དང་པོ་ལ་རི་རབ་ལ་བསྐྱབ་ཤིང་བྱས། དགའ་བོ་འཛོག་པས་སྐབ་ཐག །
 [+རོས་]སྟོབས་པོ་ཆེས་བསྐྱབས་པ་ན་དང་པོ་[དེ་ནས་] ཆང་བུང་པ་ལྟས་འཐུངས་⁵⁾ མོ། །དེ་ནས་
 བདུད་རྩི་འཐུང་པ་བཟའ་སྐྱ་ཅན་འཛོལ་གྱིས་འཐུངས་པ་ན་འཐུང་འཐུག་གི་བསམ་པ་ལ་འདི་ད་ལྟ་

¹Ms. དང་ཡ་མང་ང་གཞལ་བ་ ²Ms. འཛིའ་

¹⁾Pr D22b2f., P25a4ff.: ཅི་སྟེ་ཡང་དཔེར་ན་མཚན་གུའི་ལུས་སྐྱ་གཅན་ཀྱི་འགོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ལུས་དང་
 འགོ་ལས་བྱ་དང་པའི་རྒྱད་པར་མེད་ཀྱང་རྒྱད་པར་དང་རྒྱད་པར་ཀྱི་གཞིའི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ། རང་
 གི་མཚན་ཉིད་ལས་བྱ་དང་པའི་ས་(P ལས་)ལ་སོགས་པ་མེད་ཀྱང་སའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བྱ་བར་འགྱུར་
 རོ་སྟམ་ན།; MacD 259, 1ff., LVP 66, 1ff.: athāpi syāt—yathā śilāputrakasya śariraṃ rāhoḥ
 śira iti śarīraśirovyatirikta viśeṣaṇāsambhava 'pi viśeṣaṇaviśeṣyabhāvo 'sta, evaṃ pṛthivyāḥ
 svalakṣaṇam iti svalakṣaṇavyatirikta pṛthivyasaṃbhava 'pi bhaviṣyātīti l.

²⁾MN. dus +um pa gang ltung pa dpal + sngon gyis +u pas 'grin pa sngon por song pa
 +sags zhe.

³⁾śilāputraka.

⁴⁾MN. pa tsab na re lo sduṣ 'di mu stegs pas skas pa yin zer +mi shes pa +us tha +.

⁵⁾MN. pas lta ma yin du song zer.

ཡང་གཞོན་འགལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་(32a4)ན་བདུན་རྩེ་འབྲུངས་ནས་མི་འཆི་བར་ལྷུར་ན་ཐམས་ཅད་ལ་
གཞོན་པར་བྱེད་སྐྱམ་སྒྲེ། བསད་པའི་ཕྱིར་འཁོར་ལོ་བརྒྱབ་པས་སྐྱེ་བཅད། ཁ་རང་ན་བདུན་
རྩེ་ཡོད་པས་འགོའ་སློག་དང་བཅས་པས་མ་ཤིའོ། །དེ་ལྟར་ན་ལྷུས་གཞན་མེད་པའི་འགོའ་བོ་ཅིག་སུ་
ཡིན་པས་འགོའ་མ་ཐ་དད་པའི་སྐྱ་ཅན་མེད་ལ། ཐ་དད་མེད་ཀྱང་རྒྱག་པའི་སྐྱ་ཡོད་པ་ལྟར་མཚན་
ཉིད་དང་མཚོན་བྱ་ཐ་དད་མེད་པར། རྒྱག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་(32a5)གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་མི་འལྷུར་
རྟོ།།

བྱུང་པར་¹⁾ བྱི་འཆིའ་གུ་དང་སྐྱ་གཅན་ནོ། །བྱུང་པར་གྱི་གཞི་²⁾ བྱི་ལྷུས་དང་འགོའ་བོ། །
རང་གི་མཚན་ཉིད་³⁾ བྱི་སྐྱ་བ་དང་གཤེར་བ་ལསོགས་པའོ། །སོགས་⁴⁾ གྱིས་ཆུ་མེ་རླང་ལསོགས་
པའོ། །སའི་⁵⁾ ཅེས་པ་ནི་རྒྱག་པ་འཐད་ཅེས་ཟེར་བའོ། །སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཞུང་དུ་མ་བཀོད་དེ་
འདུས་བྱས་མི་རྟག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲེ། མི་རྟག་པ་མཚན་ཉིད་དོ། །(32a6)འདུས་བྱས་མཚན་བྱ་སྒྲེ།
མཚན་ཉིད་དང་ཐ་དད་མེད་པའོ། །ཚོལ་བའི་དོན་དོ། །

411.124.242 ལན་བཅོལ་པ། ad Pr MacD 259, 5-265, 2

ལན་བཅོལ་པ་ དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། མི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ལསོགས་
པའོ⁶⁾ ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་དཔེའ་ལ་རྒྱག་པའི་སྐྱ་འཐད་ཀྱང་དོན་ལ་རྒྱག་པ་འགལ་ཅེས་སྟོན་ཏོ། །འདི་
ལྟར་སྐྱ་བ་པོས་ལྷུས་འགོ་ཅེས་པ་ངག་གིས་བཅོལ་པ་ན་ཉན་པ་པོ་ལ་ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་པའི་དངོས་པོ་
གཞན་ལ་རེ་བ་དང་(32a7)བཅས་པའི་སློབ་འབྲུང་བར་འལྷུར་ཏེ། སྤྱིའི་ལྷུས་ཡིན་སྤྱིའི་འགོ་ཡིན་
སྐྱམ་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་ཀྱི། འཆིའ་གུའི་ལྷུས་ཡིན་པར་འདུག་སྐྱ་ཅན་གྱི་འགོའ་པ་ཟེར་ཅེས་པའི་
ངེས་པ་མི་སྐྱེ་སྒྲེ། ལྷན་ཅིག་འབྲུང་པའི་དོན་གཞན་ལ་ལྷོས་པ་དང་བཅས་ནས་འདུག་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དཔེར་ན་གང་གི་སློབ་པ་འམ་ལག་པ་ཅེས་བཅོལ་པ་ན་ཉན་པ་པོའི་རྒྱུད་ལ་ལྷ་སྐྱིན་གྱི་སློབ་པའི་

¹⁾Pr D22b2, P25a5, cited above.
²⁾Pr D22b2, P25a5, cited above.
³⁾Pr D22b2, P25a5, cited above.
⁴⁾Pr D22b3, P25a5, cited above.
⁵⁾Pr D22b2, P25a5, cited above.
⁶⁾Pr D22b3f., P25a6f.: དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། མི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྷུས་དང་མགོའི་སྐྱ་དག་
ནི་སློབ་དང་ལག་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ལྷན་ཅིག་འབྲུང་བའི་དངོས་པོ་གཞན་ལ་ལྷོས་(P བལྷོས་)པ་དང་བཅས་
ཏེ་འདུག་པས། ལྷུས་དང་མགོའི་(P ཡི་)སྐྱ་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སློབ་སྐྱེས་པ་ལྷ་ཞིག་གང་གི་(P གིས་)ལྷུས་
གང་གི་མགོ་སྐྱམ་དུ་ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་(emendation following MacD, DP དཔྱེད་)པའི་དངོས་པོ་གཞན་ལ་
རེ་བ་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་འལྷུར་ལ།; MacD 259, 5ff., LVP 66, 3ff.: naitad evam atulyatvāt
| śarīraśīraḥśabdāyor hi buddhyādīpānyādivat sahabhāvīpadārthāntarasāpekṣatāpravṛttāu
śarīraśīraḥśabdāmātrālanbanabuddhyupajñānane (LVP ālambano buddhyupajñānanaḥ) janaḥ
(LVP omits janaḥ) saha coripadārthāntarasākāṅkṣa eva vartate—kasya śarīraṃ kasya śīra iti l.

སྐྱམ་པའི་ཤེས་པ་མི་(32a8)སྐྱེད་པར་སྐྱེད་ཀྱི་ལྟ་བུར་སྐྱམ་པའི་ཤེས་པ་མ་ངེས་པ་སྐྱེད་པ་བཞིན་
ནོ། །དེས་ན་སྐྱ་གཙན་གྱི་འགོའ་ཅེས་བཞེད་པ་ན་བྱམས་པའི་འགོའ་ཡིན་ནམ་སྐྱམ་པའི་དོགས་པ་
གཙོད་པས་ཁྱད་པར་གྱི་སྐྱ་སྐྱར་དགོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འཆིའ་གཏེ་ལུས་ཅེས་པས་ཀྱང་བྱམས་པ་འམ་
ཉེར་རུས་ལ་སོགས་པའི་ལུས་ཡིན་པར་དོགས་པ་གཙོད་པས་དུག་པའི་སྐྱ་སྐྱར་དགོས་སོ། །

དོན་ལ་ནི་དུག་པ་མི་འབྲང་དེ་ངག་(32b1)གིས་སྐྱ་བ་ཅེས་བཞེད་པ་ན་ས་འམ་རྒྱ་འམ་མེ་ལ་སོགས་
པ་གང་གི་སྐྱ་བ་ཡིན་སྐྱམ་པ་རེ་བ་དང་བཅས་པའི་སྐྱོ་སྐྱེད་ན་ནི་དེ་ཅོད་པའི་ཆེད་དུ་སའི་སྐྱ་བ་ཅེས་
བཞེད་དགོས་ཏེ། སྐྱ་བ་དེ་རྒྱ་བསོགས་གྱི་མ་ཡིན་གྱི་སའི་ཡིན་ཅེས་དགག་སྐྱབ་བྱེད་པ་བཞིན་
ནོ། །སྐྱ་བ་གཅེས་བཞེད་པས་ས་ཁོ་ན་གོ་བར་བྱེད་གྱི་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མཚོན་བྱས་ཅེས་
པའི་བཞེད་པ་སྐྱོན་མེད་དེ། སྐྱ་སྐྱར་བ་ནི་དོན་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་(32b2)ལ་དོན་ནི་གོ་བར་གྱུར་
ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འཇུག་པས་ ཅེས་པ་ཡན་ཆད་¹⁾ གྱིས་ཏེ་དུ་དང་དཔེའ་བསྟན་ཏེ། **ལྷན་ཅིག་འབྲུང་པའི་**
དངོས་པོ་གཞན་ལ་ལྷོས་²⁾ ཅེས་པ་ནི་ལྷན་ཅིག་དུ་ཡོད་པའི་ལྷ་གཅིག་ལ་ལྷོས་པའི་དོན་ཏེ།
དཔེར་ན་ལག་པ་དེ་ལག་པ་ཅན་གྱི་དངོས་པོར་ཞིག་ལ་རག་ལས་པ་བཞིན་ནོ། །**འཇུག་ལ་** ཅེས་པ་
ཡན་ཆད་³⁾ སྐྱབ་བྱ་སྟེ་ **སྐྱ་ཅོམ་**⁴⁾ ནི་ལུས་དང་འགོ་སྐྱང་གི་ཉན་(32b3)པའི་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་གྱི་ཅེས་
པའོ། ། **ཅོམ་** གྱིས་འཆིའ་དགུ་དང་སྐྱ་ཅན་དང་འབྲེལ་པར་འཛིན་པའི་སྐྱོ་གཙོད་པའོ། ། **རེ་བ་དང་**
བཅས་པ་⁵⁾ ནི་སྐྱོ་འཚོམ་པ་སྟེ་ལུས་འགོ་ཅེས་པའི་བཞེད་པ་ཉན་པ་པོས་སོས་པ་ན་སྐྱེད་འགོ་ལུས་
ཡིན་སྐྱམ་པ་སྟེ་ཚོམ་སྐྱེད་པའོ། །

སྐྱ་བ་པོས་ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱར་ནས་སྐྱ་བཞེད་པས་ཉན་པ་པོའི་རེ་བ་སེལ་བར་བཤད་
པ་ **གཅིག་ཤོས་ཀྱང་** ཅེས་པ་(32b4)ལ་སོགས་པའོ⁶⁾ ། **གཞན་དང་འབྲེལ་**⁷⁾ ནི་ལྷ་སྐྱེན་

¹⁾Pr D22b3, P25a6, cited above.
²⁾Pr D22b3, P25a6, cited above.
³⁾Pr D22b4, P25a7, cited above.
⁴⁾Pr D22b4, P25a7, cited above.
⁵⁾Pr D22b4, P25a7, cited above.
⁶⁾Pr D22b4f., P25a7f.: ཅིག་ཤོས་ཀྱང་ཀྱང་པར་གཞན་(P གཞན་)དང་འབྲེལ་པ་བསལ་
བར་འདོད་པས་འཇིག་རྟེན་པའི་བཟའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ། ཀྱང་པར་མཆི་གུ་དང་སྐྱ་གཙན་
གྱི་སྐྱས་རྟོགས་པ་པོའི་རེ་བ་སེལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་རིགས་(D རིགས་ན།); MacD 259,
8ff., LVP 66, 5ff.: itaro 'pi viśeṣānāntarasambandhanirācīkīrṣayā (LVP viśeṣānāntara-)
śīlāputrakarāhuviśeṣānadhvaninā laukikasamketānuvidhāyinā pratipattuḥ (LVP pratikartuḥ)
kāñkṣām apahantīti yuktam l.
⁷⁾Pr D22b4, P25a7, cited above.

གྱི་འགོའ་མ་ཡིན་གྱི་སྐྱ་ཅན་གྱི་འགོའ་ཡིན་པ་དང་བྱམ་པའི་ལུས་མ་ཡིན་གྱི་འཆིའ་གྱའི་ལུས་ཡིན་
 ཞེས་བསྟན་པར་འདོད་པའོ། །དེ་ལྟར་བསྟན་པར་འདོད་ནས་བཅོམ་པའི་སྐྱ་དེ་ལ་ཁྱད་པར་གཉིས་ཏེ།
 འཇིག་རྟེན་པའི་བཟའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་¹⁾ དང་པོ་སྟེ། དངོས་པོ་དེ་ལས་འཇིག་རྟེན་པས་འཆི་
 གྱའི་ལུས་ཅེས་པ་དང་། **སྐྱ་ཅན་གྱི་འགོའ་**(32b5)ཅེས་བཟའ་བྱས་པ་བཅོམ་པའི་སྐྱ་གཅིག་ཡིན་
 ཅེས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་ **ཁྱད་པར་**²⁾ ཅེས་པ་སྟེ་ལྷ་སྦྱིན་གྱི་འགོའ་བཅད་ནས་སྐྱ་ཅན་གྱི་འགོའ་ཅེས་
 ཁྱད་པར་སྟོན་པའི་སྐྱ་ཡིན་པའི་དོན་སྟོ། །དོན་ལ་དུག་པ་མི་འབྱད་པར་སྟོན་པ་ནི་ **འདྲིར་སྲ་བ་**
ལསོགས་པ་ ཞེས་པ་ནས་³⁾ སོ། །**འདྲིར་** ནི་དོན་ལ་དུག་པ་མི་འབྱད་པའི་སྐྱབས་འདྲིར་རོ། །

གལ་ཏེ་སྐྱ་སྟེགས་པས་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་ཐ་(32b6)དང་དུ་འདོད་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་
 ཁོ་བོས་ཀྱང་འབྲངས་པས་དུག་པ་འབྱད་དོ་ཞེ་ན་དགལ་བ་དགོད་པ་ནི་ **གལ་ཏེ་སྐྱ་སྟེགས་** ཅས་⁴⁾
 སོ། །ལན་གྱི་དོན་ནི་རིགས་པ་དང་འགལ་བར་སྐྱ་བའི་སྐྱ་སྟེགས་པའི་ལུགས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་པར་མི་
 འབྱད་དེ། དེ་ཁས་ལེན་ན་ནི་སྐྱ་སྟེགས་པའི་ཚད་མ་བཞི་ཡང་ཁས་ལེན་པར་ཐལ། སྐྱ་སྟེགས་པ་
 ནི་ཚད་མ་གཉིས་པའི་སྟེང་དུ་དངོས་པོ་མེད་པ་དང་དོན་གྱིས་གོ་བའི་ཚད་མ་(32b7)འདོད་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །

དཔེར་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ། གཞན་ཡང་འཆི་གུ་ནི་ **ཡོད་པའི་ཕྱིར་དཔེར་འདི་རིགས་**
པ་མ་ཡིན་ནོ་⁵⁾ ཅེས་སྐུར་རོ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་ཀུན་རྫོབ་དུ་འགོའ་དང་ལུས་གཉིས་གྲུབ་པར་
 འདོད་པ་བཞིན་དུ་འཆི་གུ་དང་སྐྱ་གཅན་ཡང་ཡོད་པས་འགོ་དང་ལུས་གྲུབ་ལ་སྐྱ་ཅན་དང་འཆི་གུ་མ་
 གྲུབ་ཟེར་བའི་དཔེར་མ་གྲུབ་པོ། །དེས་ན་དོན་ཡང་མ་གྲུབ་སྟེ། **སྲ་བ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ཐ་སྦྱད་གྱི་**
 (32b8)ཡན་ལག་དུ་ས་ཡང་ཡོད་པའོ། །

1)Pr D22b4, P25a8, cited above.
 2)Pr D22b4f., P25a8, cited above.
 3)Pr D22b5, P25a8f.: འདྲིར་སྲ་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་ས་ལ་སོགས་པ་མེད་པས་
 ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་མི་རིགས་སོ། །; MacD 260, 2f., LVP 66, 7f.: iha tu
 kāthinyādivyatiriktaprthivvyādyasambhava sati na yukto viśeṣaṇaviśeṣyabhāvaḥ.
 4)Pr D22b5f., P25b1ff.: གལ་ཏེ་སྐྱ་སྟེགས་པ་དག་གིས་མཚན་གཞི་ཐ་དང་པར་ཁས་སྐྱབས་པའི་ཕྱིར་དེའི་
 དོར་ཁྱད་པར་བཅོམ་པ་ལ་སྟོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱ་སྟེགས་པས་ཀུན་དུ་བརྟགས་པའི་
 དངོས་པོ་རིགས་པ་དང་འགལ་བ་དག་ནི་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཁས་སྐྱབས་པར་མི་རིགས་ཏེ། ཚད་མ་གཞན་
 ལ་སོགས་པ་ཁས་སྐྱབས་པར་(P སྐྱབས་བར་)ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །; MacD 260, 4ff., LVP 66, 9ff.:
 tīrthikair vyatiriktalakṣyābhyupagamāt tadanurodhena viśeṣaṇābhidhānam aduṣṭam iti cet |
 naitad evam | na hi tīrthikaparikalpītā yuktividhurāḥ padārthāḥ svasamaye 'bhyupagantum
 nyāyyāḥ, pramāṇāntarāder apy abhyupagamaprasaṅgāt |
 5)Pr D22b7, P25b4, cited below.

འཆི་གུ་ལ་བྱང་པར་ལྷ་ལས་དང་པོ་བཤད་པ་ **ལུས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་**¹⁾ ཅེས་པ་སྟེ་ལུས་ལ་རྟེན་པ་
 ཡིན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་བྱང་པར་བྱེད་པ་སྟེ་འཆི་འགུའི་ལུས་ཞེས་བཟོད་པས་ལུས་བྱང་པར་དུ་བྱེད་
 པ་སྟོ། །གསུམ་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་ཡན་ལག་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། ཡོས་ཐོགས་འཆི་འགུས་ཀྱང་
 པ་འཆག་ཅེས་ཟེར་བའོ། །བཞི་པ་མ་བརྟགས་ན་གྲུབ་པ་སྟེ། (33a1)དོན་དམ་གྱི་རིགས་པས་དཔུང་
 ན་མི་རྟེན་པའོ། །བདག་གིས་ཀུན་བརྟགས་གྱིས་དབེན་པ་ལ་ཟེར་བར་གོའོ། །ལྷ་པ་རྟེན་པ་པོ་སྟེ་ལུས་
 རྟེན་པ་ཡིན་པའོ། །ཤོང་དུ་ལུས་བརྟེན་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་སྟམ་ན་མི་འགལ་ཏེ་པར་རྟེན་རྒྱུར་
 རྟེན་ཡིན་པས་སོ། །འཆི་གུ་ནི་བྱང་པར་ཅན་ལོ། །སྐྱ་ཅན་བཤད་པའི་ཕྱིར་གཞན་ཡང་ **དཔེའ་འདི་**
རིགས་པ་མ་ཡིན་ལོ²⁾ །། (33a2)ཞེས་སྐུར་རོ། །སྐྱ་གཅན་གྱི་བྱང་པར་དང་པོ་ནི་འགོའི་རྟེན་ཅན་
 ཏེ་འགོའ་བོ་རྟེན་པའོ། །རྟེན་པ་པོ་ཅེས་པས་འགོའ་བོ་རྟེན་དུ་བརྟན་ཏེ། ཤོང་མ་གསུམ་ཡང་སྐུར་ཏེ་
 བྱང་པར་དུ་བྱེད་པ་ནི་སྐྱ་གཅན་གྱི་འགོ་ཅེས་པས་འགོའ་བྱང་པར་དུ་བྱེད། **ཐ་སྟོན་གྱི་ཡན་ལག་**³⁾
 ནི་སྐྱ་གཅན་གྱིས་སྐྱ་བ་ཁར་བརྟག་ཅེས་པ་ལས་ཐོགས་པའོ། ། **མ་བརྟགས་ན་གྲུབ་པ་**⁴⁾ ནི་མ་དཔུང་
 ན་(33a3)གྲུབ་པའོ། ། **གང་ཟག་ལས་ཐོགས་པ་**⁵⁾ ནི་དཔེའ་སྟེ་གང་ཟག་དང་ཤིང་རྩ་ཅེས་པ་ཀུན་
 རྩོམ་དུ་སྤང་པོ་དང་ཡན་ལག་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོད་པ་བཞིན་འཆི་འགུ་དང་སྐྱ་གཅན་ཡང་ཡོད་པའོ། །

གལ་ཏེ་དེ་ཙམ་⁶⁾ ཞེས་པས་ནི་དཔེའ་གྲུབ་ཅེས་ཚོལ་བའོ། །ལུས་དང་འགོའ་གཉིས་དམིགས་
 གྱི་དེ་གཉིས་ལས་ཐ་དད་པའི་འཆི་གུ་དང་སྐྱ་གཅན་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དཔེའ་གནས་
 (33a4)སོ་སྟམ་སོ། ། **དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་** ལས་⁷⁾ ཏེ་ལན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟོན་ལ་དཔུང་

¹⁾Pr D22b7, P25b3f.: ལུས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་བྱང་པར་དུ་(P omits དུ་)བྱེད་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་ཡན་
 ལག་དུ་གྱུར་པ་མ་བརྟགས་ན་གྲུབ་པ་རྟེན་པ་པོ་མཆི་གུ་དང་། མགོའི་རྟེན་ཅན་བརྟེན་པ་པོ་སྐྱ་གཅན་ནི་གང་
 ཟག་ལ་ཐོགས་པར་བརྟགས་པ་ལྟར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དཔེའ་འདི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ལོ། །; MacD 260, 9ff., LVP
 67, 3ff.: ...pudgalādiprajñāptivat svaśārīropādānasya (LVP saśārīro-) śīlāputrakasyopādātur
 laukikavyavahārāṅgabhūtasya viśeṣaṇasyāvīcāraprasiddhasya sadbhāvāt śīropādānasya (read
 sadbhāvāc chira-upādānasya) ca rāhor upādātuḥ sadbhāvād ayuktam etan nidarśanam ll.

²⁾Pr D23a1, P25b4, cited above.

³⁾Pr D22b7, P25b3, cited above.

⁴⁾Pr D22b7, P25b3, cited above.

⁵⁾Pr D22b7, P25b3f., cited above.

⁶⁾Pr D23a1, P25b4: གལ་ཏེ་དེ་ཙམ་ཞིག་དམིགས་པས་ལུས་དང་མགོ་ལས་ཐ་དད་པའི་
 དོན་གཞན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དཔེའ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ་ཞེ་ན།; MacD 261, 3f., LVP 67, 6f.:
 śārīraśīrovyatiriktasyārthāntarasyāsiddhes tanmātrasyopalambhāt siddham eva nidarśanam iti
 cet l.

⁷⁾Pr D23a1ff., P25b4ff.: དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟོན་ལ་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་དཔྱད་
 པ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་མ་བརྟགས་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་རྣམ་
 པར་དཔུང་ན་གསུགས་ལ་ཐོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པར་བདག་མེད་མེད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་སྤང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་
 འཇིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྩོམ་དུ་འདི་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ། སྐྱ་གཅན་དང་མཆི་གུ་གཉིས་ཀྱང་ཡིན་པས་

ལ་དེ་ལྟ་བུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དང་། མ་དཔུང་པའི་ངོ་ན་གཉིས་པོ་ཡང་ཡོད་དོ། །དཔེར་ན་དཔུང་
 པ་བྱས་ན་གཟུགས་ལསོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་བདག་མེད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་མ་དཔུང་པའི་སྒོ་
 ལ་མུང་པོ་ལ་རྟེན་པ་ཅན་ཡོད་དེ། ལྷ་སྦྱིན་དང་མཚོན་སྦྱིན་དགེ་བ་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་ལསོགས་པ་
 (33a5)ལྟ་བུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱ་ཅན་དང་འཆི་གུ་ཡང་ཡོད་དེ། སྐྱ་གཅན་དང་འཆིའ་གུ་ཅེས་པའི་
 སྐྱའི་བརྗོད་བྱ་ཅམ་དུ་ཡོད་ཅེས་བདག་གིས་གོའོ། །སྐྱ་ཅན་དང་འཆི་གུ་ཀྱང་རྩོམ་དུ་ཡོད་པར་སྐྱབ་
 པའི་ཆེད་དུ་འགོའ་སྦྱོམ་བརྗོད་པ། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་དབྱེད་ན་ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ། །དོན་ནི་
 ཐ་སྐད་དུ་མཚན་ཉིད་སྲ་བ་ཡོད་ན་མཚོན་བྱ་ས་ཡང་ཡོད། །སྲ་བ་མེད་པ་ན་ས་ཡང་མེད་ཅེས་སོ། །
 (33a6)དེས་ན་ས་འདི་ཡོད་དེ་སྒོ་བ་དཔོན་གྱི་གུ་ལྱིས་ཀྱང་ས་དང་སྲ་བ་ལ་ལྷོས་ནས་སྦྱོན་པར་གྲུབ་
 ཏོ། །དེས་ན་གཞལ་བྱ་གསུམ་པར་ཐལ་བ་སོ་ན་གཞས་སོ། །

དཔུང་པ་བྱས་ན་ཐམས་ཅད་མི་འགྲུབ་ལ་མ་དཔུང་པའི་ཐ་སྐད་དུ་འཆིའ་གུ་དང་སྐྱ་གཅན་སྐྱའི་
 བརྗོད་བྱ་ཅམ་དུ་ཡོད་དོ་ཞེས་སྦྱོན་པ་ **འདི་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་** ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ¹⁾ །། **དེ་ལྟ་མ་**
ཡིན་ན་²⁾ ཅེས་ནི་ལྷོས་པ་ལས་གཞན་དུ་དངོས་པོར་གྲུབ་(33a7)ན་ཅེས་པའོ། ། **ལྷན་པ་མ་ཡིན་**
ནམ་³⁾ ཅེས་པ་ནི་འཐད་པ་དང་ལྷན་པར་ཐལ་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཅེས་པའོ། ། **དེ་ཁོ་ན་**⁴⁾ ནི་དོན་དམ་
 མོ། །གལ་ཏེ་འཆི་གུ་དང་སྐྱ་ཅན་ནི་འཐད་པས་དཔུང་ན་མ་གྲུབ་པས་མེད་དོ་ཅེ་ན། **འཐད་{པས་}**།
རྣམ་པར་དབྱེད་པ་ན་⁵⁾ ཅེས་པ་སྦྱོས་ཏེ་འཐད་པས་བཀག་ན་ཐམས་ཅད་མི་འགྲུབ་པོ། །

¹Ms. པ་

དཔེ་གྲུབ་པ་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་དབྱེད་(P དབྱེད་)ན་ས་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ཡང་སྲ་བ་ལ་སོགས་
 པ་ལས་ཐ་དད་པའི་མཚན་གཞི་མེད་ལ། མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པར་རྟེན་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མེད་
 (P ཡོད་)མོད་ཀྱི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་འདི་ནི་ཀྱང་རྩོམ་དུ་ཡོད་དེ། དེ་བས་ན་སྒོ་བ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་ཕན་
 ཚུན་ལྷོས་(P བལྷོས་)པ་ཅམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྐོ་ནས་གྲུབ་པར་རྣམ་པར་གཞག་(P བཞག་)པ་མཛོད་དོ། །; MacD
 261, 5ff., LVP 67, 7ff.: naitad evam | laukike vyavahāra itthaṃ vicārāpravṛtter avicārataś
 ca laukikapadārthānām astitvāt | yathaiva hi rūpādivyatirekeṇa vicāryamāṇa ātmā na
 sambhavati, api ca lokasaṃvṛtyā skandhānupādāyāsyaṣṭitvam, evaṃ rāhuśilāputrakayor apīti
 nāsti nidarśanasiddhiḥ | evaṃ pṛthivyādīnām yady api kāṭhinyādivyatiririktaṃ vicāryamāṇaṃ
 lakṣyaṃ nāsti lakṣyavyatirekeṇa ca lakṣaṇaṃ nirāśrayaṃ, tathāpi saṃvṛtir eṣeti paras-
 parāpeksayamātrayā (LVP parasparāpeksayā tayoh) siddhyā siddhiṃ vyavasthāpayāṃ
 babbhūvur ācāryāḥ |

¹Pr D23a4, P25b8: འདི་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་གདོན་མི་ཟ་བར་ཁས་སྒྲུང་བར་བྱ་སྟེ།; MacD 262, 2f., LVP 67, 12: avaśyaṃ caitad evam abhyupeyam |

²Pr D23a4, P25b8f.: དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ཀྱང་རྩོམ་འཐད་པ་དང་ལྷན་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེས་ན་འདི་དེ་(P ན་
)ཁོ་ན་ཉིད་དུ་འགྲུར་གྱི་ཀྱང་རྩོམ་དུ་མི་འགྲུར་འོ། །; MacD 262, 3f., LVP 67, 12ff.: anyathā hi saṃvṛtir
 upapattyā na viyujyeta | tadeyaṃ (LVP tad eva) tattvam eva syāt, na saṃvṛtiḥ |

³Pr D23a4, P25b8, cited above.

⁴Pr D23a4, P25b8, cited above.

⁵Pr D23a4f., P26a1: འཐད་པས་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་ན་མཚི་གུ་ལ་སོགས་པ་དག་ཁོ་ན་མི་སྲིད་པ་ནི་

འཆད་པར་འགྱུར་པ་¹⁾ ཅི་

གཟུགས་ཀྱི་རྒྱ་ཅི་མ་གཏོགས་པར། །
གཟུགས་ནི་ཡོད་(33a8)པ་མ་ཡིན་ནོ། །

ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའོ²⁾ ། ། འདི་³⁾ ཅི་སྐྱ་ཅན་དང་འཆིག་ལོ། །

མ་དཔུང་པར་འཇོག་པའི་ཚུལ་རྣམས་དབྱེ་བ་བཅོམ་པ་ **ཅི་སྐྱ་ཞིབ་མོ་** ལས་⁴⁾ སོ། །ཚོལ་བ་
དག་ན་རེ་རང་དང་སྤྱིའི་གཞལ་བྱ་ལ་བྱེད་སྐབ་དང་ལས་སྐབ་ཀྱི་དཔུང་པ་ཞིབ་མོ་འདིས་ཅི་ཡང་
དགོས་པ་མེད་ཀྱི། ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་ཐ་སྐད་ཐམས་ཅད་ནི་བདེན་པར་མི་སྤྱོད། །འཇིག་རྟེན་
པའི་ཚད་མ་དང་(33b1)གཞལ་བྱ་དང་ཇི་ལྟར་གྲགས་པའ་ཚུལ་འདིས་འཇོག་གོ་བཅར་རོ། །

ལན་གྱི་དོན་ནི་ཁོ་བོ་ཡང་དེ་བཞིན་སྐྱ་ཏེ། **དཔུང་པ་ཞིབ་མོ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྐད་ལ་**
བརྟུག་པ་ ལ་དགོས་པ་མེད་དེ⁵⁾ ། ། ཀུན་རྫོབ་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་བཞིན་རྗེས་སུ་
འབྲང་ངོ་ཞེས་སྟོན་ཏེ། ཀུན་རྫོབ་བཤད་པ་ཀུན་རྫོབ་གནས་པར་འགྱུར་ཅེས་སྐྱར་རོ། །དེའི་ཁྱད་

མ་ཡིན་ཏེ།; MacD 262, 4f., LVP 68, 1f.: na copapattyā vicāryamāñānām śilāputrakādīnām evāsaṃbhavaḥ l.

¹⁾Pr D23a5f., P26a1ff.: འཆད་པར་འགྱུར་བའི་འཐད་པས་གཟུགས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་པས། དེ་དག་ཀྱང་མཆིག་གུ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡོད་པ་མ་(D omits མ་)ཡིན་པ་ཉིད་དུ་
ལས་སྐབས་པར་འགྱུར་ན། དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་པས། འདི་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD 262, 5ff., LVP
68, 2f.: vakṣyamāṇayā yuktyā rūpavedanādīnām api nāstim saṃbhava iti teṣām api saṃvṛtyā
śilāputrakādīvan nāsatitvam āstheyam syāt l na caitad evam ity asad etat ll.

²⁾Cf. MMK 4.1: གཟུགས་ཀྱི་རྒྱ་ཅི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ནི་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཟུགས་ཞེས་བྱ་
བ་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ཀྱི་རྒྱ་ཡང་མི་སྐྱང་ངོ་། །; rūpa kāraṇanirmuktaṃ na rūpam upalabhyate l
rūpeṇāpi nirmuktaṃ dṛśyate rūpakāraṇam ll.

³⁾Pr D23a6, P26a2, cited above.

⁴⁾Pr D23a6f., P26a3f.: ཅི་སྐྱ་ཞིབ་མོར་དཔུང་པ་འདིས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། །ཁོ་བོ་ཅག་ཚད་མ་དང་གཞལ་
བྱའི་ཐ་སྐད་ཐམས་ཅད་བདེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ནི་མི་སྤྱོད། །འོན་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་ལ་རབ་དུ་གྲགས་པའི་ཚུལ་
འདིས་རྣམས་པར་འཇོག་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་སྐྱམ་ན།; MacD 263, 2ff., LVP 68, 5f.: atha syāt—
kim anayā sūkṣmekṣikayā l naiva hi vyaṃ sarvam (LVP sarva-) amuṃ (LVP omits amuṃ)
pramāṇaprameyavyavahāraṃ satyam ity ācakṣmahe l kiṃ tu lokaprasiddhir eṣāmunā nyāyena
vyavasthāpyata iti l.

⁵⁾Pr D23a7f., P26a4f.: བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དཔུང་པ་ཞིབ་མོ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྐད་ལ་བརྟུག་པ་འདིས་
ཅི་དགོས་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་དེ་སྐད་དུ་སྐྱ་སྟེ། ཀུན་རྫོབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅམ་གྱིས་བདག་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟོན་པ།;
MacD 263, 5ff., LVP 68, 7f.: ucyate—vayam apy evaṃ brūmaḥ (LVP 68, 7, Salvini 2016:
432, MacD brumaḥ) kim anayā sūkṣmekṣikayā laukike (LVP laukika-) vyavahāre 'vatārikayā
l tiṣṭhatu tāvad eṣā viparyāsamātrāsādītātmabhāvasattākā saṃvṛtir ... l.

བྱེད་སྐྱབ་ལས་གྲུབ་འདོད་པ་དག། (33b5)

གང་ཡང་མི་འདོད་ཞེས་བཞེད་པ།

སྟོན་པའི་རིགས་པ་བཤད་པའོ། །། (24)

411.124.25 བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་སྐོང་པ་དགག་པ། ad Pr MacD 265, 3-7

བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་སྐོང་པ་དགག་པ་ནི་ **ཅི་སྟེ་སྐྱ་རྣམས་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ སོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ་
སྐྱའི་རྣམ་གཞག་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་ལསོགས་པ་བྱེད་སྐྱབ་བྱེད་པ་དང་ལས་སྐྱབ་ཁས་སྒྲངས་ན་ཉེས་པ་
འོང་པས་སྐྱའི་རྣམ་གཞག་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཁས་མི་ལེན་ལ། རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གྲུབ་པ་
འདི་(33b6)ཙམ་གྱིས་ཚོག་གོ་ཞེས་སྟོའོ། །དེ་དགག་པའི་ཕྱིར་བཤད་པ་ **འདི་ནི་ཤིན་དུ་དཀའ་**
སྟེ་ ཅེས་པ་ནས་²⁾ སོ། །དཀའ་བ་ནི་ལན་གདབ་དཀའ་ཅེས་མི་ཟེར་གྱི། དཀའ་བ་ནི་མི་ཟེར་པ་
འམ་མ་རུངས་པའི་དོན་ཏེ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་ལསོགས་པ་ཁྱེད་རང་ཁས་
ལེན་བཞིན་དུ་མི་འདོད་པ་ནི་ཤིན་དུ་མ་རུངས་པ་ཞིག་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་སྟོན་པོ་མཐོང་
(33b7)དོ་ཞེས་ཁྱེད་ཉིད་སྐྱ་བ་ན། སྟོན་པོ་ནི་ལས་ཡིན་མཐོང་པ་ནི་བྱ་བ་མིག་ནི་མཐོང་པ་པོ་ཡིན་
མོ། །འགྲོ་ཅེས་སྐྱ་བ་ན་ཡང་འགྲོ་བ་བྱ་བ་རྒྱུ་བ་བྱེད་པ་ལས་ལས་སོ། །དེས་ན་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་ལྟར་
ཡིན་བཞིན་དུ་དོར་བར་འདོད་པ་ནི་སྐྱད་པ་འི་གནས་སོ། །

411.124.26 འཇུག་བསྟུ་བ། ad Pr MacD 265, 8-9

གང་གི་ཚེ་དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་ ཅེས་པ་ལསོགས་པ་³⁾ ནི་འཇུག་བསྟུ་བའོ། །དོན་ནི་ཕྱོགས་ཀྱི་
གྲང་པོས་(33b8)ཚད་མ་གཉིས་ཡིན་གྱི་ལུང་དང་ཉེར་འཇལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཞེས་བཞེད་པ་ན་ཀུན་

¹⁾Pr D23b4f., P26b2: ཅི་སྟེ་སྐྱ་རྣམས་ལ་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོའི་འབྲེལ་བར་(P པ་)སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་
བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་བྱ་བའི་ལེན་པར་མི་བྱེད་དོ་ཞེ་ན།; MacD 265, 3f., LVP 69, 8: atha—śabdānām
evam kriyākāraḥ sambandhapūrvikā vyutpattir nāṅgīkriyate l.

²⁾Pr D23b5, P26a2f.: འདི་ནི་ཤིན་དུ་དཀའ་སྟེ། ཁྱེད་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོའི་འབྲེལ་བས་རབ་དུ་ལྷགས་པའི་
སྐྱ་དེ་དག་ཁོ་རྣམས་ལྟར་བྱེད་ཅིང་། བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱའི་དོན་ཡང་མི་འདོད་པས། ཞེ་མ་
ཀྱི་དུད་ཀྱི་དོན་འདོད་པ་ཙམ་ལ་རྟག་ལས་ཏེ་འཇུག་པ་ཉིད་དོ། །; MacD 265, 5ff., LVP 69, 8ff.: tad idam
atikaṣṭhaṃ l tair eva kriyākāraḥ sambandhapravṛttaiḥ śabdair bhavān vyavaharati śabdārthaṃ
kriyākaraṇādikaṃ ca necchatīti l aho bateccchāmātrapratibaddhapravṛtītā (LVP -pravṛtīto)
bhavataḥ ll.

³⁾Pr D23b6, P26b3f.: གང་གི་ཚེ་དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་གཉིས་གནས་པ་མེད་པ་དེའི་ཚེ་ལུང་
ལ་སོགས་པ་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ལུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྟོན་མ་ཚད་མ་གཞན་
ཉིད་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་མོ། །; MacD 265, 8f., LVP 69, 11f.: yadā caivaṃ prameyad-
vayam avyavasthitam, tadā sāmānyalakṣaṇāviśayatvenāgāmāder nāpramāṇāntaratvam (LVP
[sva]sāmānyalakṣaṇ[ā]viśayatvenāgāmādinām pramāṇāntaratvam) l.

ཚོལ་དུ་དེ་གཉིས་ཀྱང་ཚད་མ་ཡིན་པས་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་ངེས་མ་གྲུབ་པར་སྟོན་དྲོ། །ཉེར་འཇུག་
སོགས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་གསུམ་གཞུང་ན་ཡོད་དེ། རང་དང་སྤྱི་ནི་མངོན་སུམ་རྗེས་དཔག་གོ། ། །

411.124.3 མངོན་སུམ་གྱིས་མ་ཁྲུབ། ad Pr MacD 266, 1-275, 7

རྟོག་གེ་པའི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་ངེས་བཀག་ནས། (34a1)ད་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་ཁྲུབ་ཅེས་
བསྟན་པ། **གཞན་ཡང་བུམ་པ་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ སོ། ། **གཞན་ཡང་** ཅི་སྟོན་སོག་པ་སྟེ་མ་ཁྲུབ་
པའི་སྟོན་ཡང་ཡོད་པའི་ཐ་ཚིག་གོ། །རྟོག་གེ་བ་རྣམས་ན་རེ་འཇིག་རྟེན་ན་རི་ལྟར་གྲགས་པ་རྟོག་
གའི་བསྟན་བཅོས་སུ་དབྱེད་དོ་ཞེས་འདོད་པ་ལ་ཉེས་པ་བཤད་པ། **བུམ་པ་མངོན་སུམ་**²⁾ ཞེས་བྱ་
བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་འཇིག་(34a2)རྟེན་པའི་ཐ་སྟངས་མ་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་ **མཚན་ཉིད་མ་ཁྲུབ་**
པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་³⁾ ཞེས་སྤྱར་རོ། །དོན་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་མངོན་སུམ་གྱི་ཐ་སྟངས་བྱེད་པ་བུམ་པ་དང་
སྐུ་བ་ལ་སོགས་པ་མ་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་མ་ཁྲུབ་པར་ཐལ་ཅེས་པའོ། །

པན་པི་ཏ་ན་རེ་རྟོག་གེ་པ་འདོད་པའི་རྟོག་བྲལ་དེས་བུམ་པ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ་མ་ཁྲུབ་
པར་ཐལ་ཅེས་ཟེར་བའོ། །ཡོ་ཙ་ན་རེ་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་གྱི་རྟོག་གའི་(34a3)མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་
བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་བུམ་པ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ་མ་ཁྲུབ་པར་ཐལ་ཅེས་བཤད་པའོ། །འདི་ལྟར་
འཇིག་རྟེན་པ་གྲུབ་མཐས་སྟོ་མ་བསྐྱུར་བ་རྣམས་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་དོན་ཡུལ་ཟེར་དྲོ། མངའ་རིས་སུ་
འཇམ་ཀུན་དར་ཞེས་པ་གཙོ་བོ་ཞིག་ལ་མངོན་སུམ་གང་ལ་ཟེར་དྲིས་པ་ན། མངོན་སུམ་ལྲག་
འདི་ཀུན་ཡིན་མོད་ ཅེས་ཡུལ་ལ་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་མངོན་སུམ་ཡུལ་(34a4)ལ་ཟེར་དྲོ⁴⁾ ། དེ་
ཡུལ་དེ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་འམ་ཤེས་པ་ཡིན་ལོ་མི་ཟེར་རོ། །གལ་ཏེ་ཁྲུབ་པ་མེད་དེ་བུམ་པ་དོན་
དམ་མེད་པས་མ་བསྐྱུས་སོ་ཟེར་བ་ལ་བཤད་པ་ **འཕགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྟངས་ཁས་སྒྲངས་**
པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མ་ཁྲུབ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་དེ་⁵⁾ ཅེས་པ་སྟོན་སོ། །དོན་ནི་དོན་དམ་
དུ་མ་བསྐྱུས་པས་མ་ཁྲུབ་མི་ཟེར་གྱི་ཀུན་ཚོལ་དུ་མ་བསྐྱུས་པས་མ་ཁྲུབ་ཅེས་སྟོན་དྲོ། ། **འཕགས་**

¹⁾Pr D23b6f., P26b4f.: གཞན་ཡང་བུམ་པ་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་འཇིག་
རྟེན་པའི་ཐ་སྟངས་མ་བསྐྱུས་(P བསྐྱུ་)པའི་ཕྱིར་དང་། འཕགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྟངས་ཁས་སྒྲངས་
པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མ་ཁྲུབ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་དྲོ། དེས་ན་འདི་ནི་མི་རིགས་སོ། །; MacD 266, 1ff.,
LVP 69, 13f.: kim ca ghaṭaḥ pratyakṣa ityevamādikasya laukikavyavahārasyāsaṃgrahād
anāryavyavahārābhyupagamāc cāvyāpitā lakṣaṇasyeti na yuktam etat ll.

²⁾Pr D23b6, P26b4, cited above.

³⁾Pr D23b7, P26b5, cited above.

⁴⁾MN. rgyu mtshan 'dris na mi +o skad.

⁵⁾Pr D23b7, P26b5, cited above.

(34a5) **པ་** རི་དོན་དམ་མོ། ། **ཐ་སྐྱད་** རི་ཀུན་རྗེས་པོ། ། **འདི་ནི་**¹⁾ ཅེས་པ་ནི་ཐ་སྐྱད་པའི་ཚད་མ་
འཇིག་རྟེན་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཟེར་བ་འདི་ **མི་རིགས་སོ**²⁾ ། །

411.124.31 དོན་ལ་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་མི་འཐད་པ། **ad Pr MacD 266,4-268, 11**

གལ་ཏེ་སུམ་པ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ་ལ་བསྐྱེད་བཅོས་ཀྱིས་མ་ཁྲབ་པ་ཅི་འགལ་སུམ་པ་ལ་མངོན་
སུམ་ཟེར་བ་ནི་བཏགས་ནས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཅེས་ཚོལ་བ་ནི་ **ཅི་སྟེ་སུམ་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་**
ནས་³⁾ སོ། །འདིས་སུམ་པ་བཏགས་པ་ཡིན་(34a6)ལུགས་སྟོན་ཏེ། །སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་མཚེད་
ཀྱི་རྗེས་བརྗོད་པོ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་བཅད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་མངོན་སུམ་ཞེས་བཏགས་ཏེ། །ཡུལ་
ལ་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྐྱས་བརྗོད་པའོ། །རྗེས་བརྗོད་ལ་བརྟེན་ནས་སུམ་པར་འཇིག་པ་ཡིན་པས་སུམ་པ་
ཡང་མངོན་སུམ་དུ་བཏགས་པ་སྟེ། མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་ཞེས་བཏགས་པའོ། །དེས་
ན་སུམ་པ་བཏགས་པའི་(34a7)བཏགས་པར་སོང་ངོ་། །དེའི་ཕྱིར་ **རྒྱ་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་པ་**
བྱས་ཏེ་⁴⁾ ཅེས་པ་འཐད་པ་སྟེ། **རྒྱ་** རི་སུམ་པ་དང་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པའོ། ། **འབྲས་བུ་** རི་མངོན་
སུམ་མོ། ། **སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་འབྲུང་པ་བདེའ་**⁵⁾ ཞེས་པ་སོ་སོར་ཐར་པ་ནས་གསུངས་པ་
ནི་དཔེའ་སྟེ། **སངས་རྒྱས་བྱང་པ་** རི་རྒྱའོ། ། **བདེའ་བ་** རི་འབྲས་བུ་སྟེ། སངས་རྒྱས་འཇིག་
རྟེན་དུ་བྱོན་ནས་གདུལ་བྱ་དགའ་བ་ལ་བཀོད་པས་འཇིག་རྟེན་(34a8)ལ་འདི་དང་ཕྱི་མར་བདེའ་བ་
འབྲུང་པའོ། །དེས་ན་དོན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱ་བཏགས་སོ། །དཔེའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ལ་
འབྲས་བུ་བཏགས་ཏེ་སངས་རྒྱས་བདེའ་ཞེས་བྱས་པ་ན་སངས་རྒྱས་བདེའ་བའི་རྒྱ་ཡིན་ལ་དེ་ལ་འབྲས་
བུ་བདེའ་བ་ཅེས་པ་བཏགས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་མཚོན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་མཚོན་ཉིད་ལ་ཞུགས་པ་ནི་འདོད་
པ་ལོ་ན་ཡིན་པས་མ་ཁྲབ་པ་མེད་དེ་ཟེར་རོ། །

¹⁾Pr D23b7, P26b5, *cited above*.

²⁾Pr D23b7, P26b5, *cited above*.

³⁾Pr D23b7f., P26b5ff.: ཅི་སྟེ་སུམ་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པ་དག་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་
མས་ཡོངས་སུ་གཅད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་རྒྱ་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་
པ་བྱས་ཏེ། སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་འབྲུང་པ་བདེ། ། ཞེས་བསྟན་(P སྐྱད་)པ་དེ་བཞིན་དུ། སྟོན་པོ་ལ་
སོགས་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྒྱུར་པའི་རྒྱ་ཅན་གྱི་སུམ་པ་ཡང་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱ་(D རྒྱས་)བཏགས་པ་བྱས་ནས་མངོན་སུམ་
ཞེས་བྱ་བར་བརྗོད་དོ་སྟེ་སྟེ་ན།; MacD 266, 4ff., LVP 70, 1ff.: atha syāt—ghaṭopādānanilādayaḥ
pratyakṣāḥ pratyakṣapramāṇaparicchedyatvāt | tataś ca yathaiva kāraṇe kāryopacāraṃ kṛtvā
buddhānāṃ sukha utpāda iti vyapadiśyate, evaṃ pratyakṣanilādinimittako 'pi ghaṭaḥ kārye
kāraṇopacāraṃ kṛtvā pratyakṣa iti vyapadiśyate ll.

⁴⁾Pr D23b7f., P26b6, *cited above*.

⁵⁾Pr D24a1, P26b6, *cited above*.

ལན་ནི་ **རྣམ་པ་དེ་**(34b1)**ལྟ་བུའི་ཡུལ་ལ་ནི་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ མོ། །དཔེའ་ལ་ཐ་དང་ཡོད་
པས་འཐད་ཀྱང་དོན་རྗེས་བརྒྱད་དང་བུམ་པ་ལ་ཐ་དང་མེད་པས་བཏགས་པ་མི་འཐད་ཅེས་སྟོན་
ཏེ། དཔེའི་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་རྒྱ་སངས་རྒྱས་ཡིན་འབྲས་བུ་འཇིག་རྟེན་པའི་བདེའ་བའོ། །དེ་
གཉིས་ཐ་དང་དམྱིགས་པས་རྒྱ་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་མོ། །

དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་གཉིས་ཏེ། **དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་**
པའི་ཕྱིར་དང་²⁾ ཅེས་པ་དང་པོ་ཏེ། **ཤག་ཐུབ་ལྟ་**(34b2)**བུ་དེ་ཡང་འདུའ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐལ་གྱི་**
རང་བཞིན་ཡིན་པས་བདེའ་བར་མི་འཐད་དོ། །དཀའ་བ་རྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་རྒྱ་ཅན་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་བདེའ་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ་³⁾ ཅེས་པ་གཉིས་པ་སྟེ། **ཤག་ཐུབ་ཀྱིས་འགོ་གཏོང་རྐང་ལག་**
གཏོང་གངས་མེད་གསུམ་དུ་བྱས་པས་བདེའ་བ་མ་ཡིན་པའོ། །གདགས་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་དངོས་ལ་
གནོད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་གདགས་དགོས་པར་བཤད་པ། དེ་ལ་བདེའ་ཞེས་བཞེད་པ་ན་འབྲེལ་
པ་མེད་པ་ཡིན་(34b3)**པས་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་ལ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་རིགས་ན་**
⁴⁾ ཅེས་པའོ། །འབྲེལ་པ་མེད་པ་ནི་སྟོ་འབྲེལ་པ་འམ་འཚོམ་པ་སྟེ་ཁ་ལད་ཅེས་པ་སྟོ་འབྲེལ་པ་འམ་
འཚོམ་པ་ལ་ཟེར་རོ། །དེའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ་སངས་རྒྱས་བདེའ་ཞེས་བཞེད་པ་ན་མ་འབྲེལ་པས་སྟོ་
འཚོམ་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་སྐྱུག་བསྐལ་ཅན་ལ་བདེ་ཟེར་བ་འདི་ཚུག་ཡིན་སྟུམ་ནས་ཤེས་པ་ཚོམ་གྱིས་
ཆ་བའོ། །དཔེར་ན་བྲམ་ཟེའ་མེ་ཅེས་པ་ནི་བྲམ་ཟེའ་མེ་ཟེར་བ་འདི་ཚུག་ཡིན་སྟུམ་ནས་(34b4)སྟོ་
འཚོམ་པ་བཞིན་འོ། །འབྲེལ་རྟོག་ཅན་གཞན་ཕལ་པ་ཡིན་ཅེས་པ་ **རྣམ་འབྲེལ་གྱི་རྐང་པ་དེའི་དོན་**
ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་འོ། །

དོན་ལ་བཏགས་པར་མི་འཐད་པར་སྟོན་པ་ **བྲམ་པ་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བ་འདིར་ནི་** ཅེས་
པ་ནས་⁵⁾ མོ། །དོན་ནི་གཅིག་ལ་གཅིག་འདོགས་པ་ལ་ཐ་དང་དུ་གྲུབ་དགོས་པ་ལས་ཐ་དང་དུ་བྲམ་

¹⁾Pr D24a1f., P26b7f.: རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་ལ་ནི་བཏགས་པ་མི་རིགས་ཏེ། འབྲུང་བ་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་བདེ་
བ་ལས་ཐ་དང་པར་དམིགས་ལ།; MacD 267, 1f., LVP 70, 3f.: naivaṃvidhe viṣaya upacāro yuktaḥ |
utpādo hi loka sukhavyatirekeṇopalabdhaḥ |

²⁾Pr D24a2, P26b8: དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་།; MacD 267, 2,
LVP 70, 4f.: sa ca saṃskṛtalakṣaṇasvabhāvatvād... |

³⁾Pr D24a2, P26b8: དཀའ་བ་རྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་རྒྱ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བདེའ་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ། ; MacD
267, 2f., LVP 70, 5: anekaduṣkaraśatahetutvād asukha eva |

⁴⁾Pr D24a2f., P26b8f.: དེ་ལ་བདེའ་བ་ཞེས་བཞེད་པ་ན་འབྲེལ་པ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པས་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་
བུའི་ཡུལ་ལ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་རིགས་ན།; MacD 267, 3f., LVP 70, 5f.: sa sukha iti vyapadiśyamāno
'saṃbaddha evety evaṃvidhe viṣaye (LVP evaṃviṣaye for evaṃvidhe viṣaye) yukta upacāraḥ
||

⁵⁾Pr D24a3, P27a1f.: བྲམ་པ་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བ་འདིར་ནི་གང་ཞེས་བཏགས་(D བཏགས་)ནས་མངོན་སུམ་

པ་མ་གྲུབ་པས་བདགས་པ་མི་འབྲང་ཅེས་སོ། །

གལ་ཏེ་སྡོན་པོ་ ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་¹⁾ བརྒྱལ་བའི་དོན་ནི་སྡོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དང་ (34b5)གྲུབ་ན་ལྟ་གདགས་ཅི་དགོས། རྗེས་བརྒྱུད་ལས་བྱུང་པ་ཐ་དང་དུ་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ གྱིས་འདོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཟེར་རོ། ། **དེ་ལྟར་ན་ཡང་ཆེས་** ཅེས་པ་ནས་²⁾ ལན་ཏེ། དོན་ནི་ གདགས་གཞི་གྲུབ་དགོས་པ་ལས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྲུམ་པར་མེད་པར་བྲུམ་པ་ལ་མངོན་སྲུམ་ ཅེས་བདགས་པ་གལ་འབྲང་དོ། །དཔེར་ན་ **བོང་བྱུའི་རྩ་ལ་རྗེན་པོར་**³⁾ འདོགས་པ་མི་འབྲང་ པ་བཞིན་ནོ། །རྩ་ཉིད་མ་གྲུབ་པར་རྗེན་པོ་མི་སྲིད་པ་ལྟ་བུའོ། (34b6)ཏ་ཆང་ཐལ་བ་དགོད་པ་ནི་ **གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་** ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའོ⁴⁾ ། །དོན་ནི་ཐ་དང་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འདོགས་ བ་འབྱུང་པ་བཞི་ལས་ཐ་དང་དུ་སྡོན་པོའི་དྲི་རོ་རེག་བཞི་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་བདགས་པ་ཅམ་པར་ ཐལ་ཅེས་སྟོན་ཏོ⁵⁾ ། །

ཇི་སྐད་དུ་ ཅེས་པ་ནས་⁶⁾ བྲུངས་ཏེ། རྒྱུང་ལ་སོགས་པ་བཞི་པོ་ལས་ཐ་དང་དུ་གཟུགས་དྲི་

ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་བྲུམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་མངོན་སྲུམ་མ་ཡིན་པ་ལོགས་ཤིག་དུ་དམིགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD 267, 4ff., LVP 70, 6f.: ghaṭaḥ pratyakṣa ity atra tu na hi ghaṭo nāma (LVP kaścid, see MacD 267, n.11) yo 'pratyakṣaḥ prthagupalabdho yasyopacārāt pratyakṣatvaṃ syāt ll.

¹⁾Pr D24a3f., P27a2: གལ་ཏེ་སྡོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དང་པའི་བྲུམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་བདགས་པའི་ མངོན་སྲུམ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན།; MacD 267, 7f., LVP 70, 8: nīlādīvyatiriktasya ghaṭasyābhāvād aupacārikam pratyakṣatvam iti cet l.

²⁾Pr D24a4, P27a2f.: དེ་ལྟར་ན་ཡང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་བདགས་པར་མི་རེགས་ཏེ། གཞི་གདགས་བྱ་ མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །; MacD 267, 9f., LVP 70, 8f.: evam api sutarām upacāro na yukta up- acaryamānasyāśrayasyābhāvāt l.

³⁾Pr D24a4, P27a3: བོང་བྱུའི་རྩ་ལ་རྗེན་པོ་ཉེ་བར་འདོགས་པ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD 267, 10, LVP 70, 9: na hi kharaviṣāṇe (LVP kharaviṣāṇa-) taikṣṇayam upacaryate ll.

⁴⁾Pr D24a4f., P27a3ff.: གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྐད་ཀྱི་ཡན་ལག་དུ་གྱུར་པའི་བྲུམ་པ་སྡོན་པོ་ལ་ སོགས་པ་ལས་ཐ་དང་པར་གྱུར་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉེ་བར་བདགས་པ་པའི་མངོན་སྲུམ་ཉིད་དུ་རྟོག་(D རྟོགས་)ན་ ནི་དེ་ལྟར་ན་ནི་སྡོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་མ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དང་པ་མེད་པས་སྡོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་བདགས་པ་ པའི་མངོན་སྲུམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཤིག་; MacD 268, 1ff., LVP 70, 10ff.: api ca lokavyavahārāṅgabhūto ghaṭaḥ | yadi nīlādīvyatirikto nāstīti kṛtvā tasyaupacārikam pratyakṣatvaṃ parikalpyate, nanv evam sati prthivyādīvyatirekeṇa nīlādīkam api nāstīti nīlāder apy aupacārikam (LVP asyau- pacārikam for apy aupacārikam) pratyakṣatvaṃ kalpyatām ll.

⁵⁾MN. zer pa'i don go rtogs pa'i rtags par thal ces par lo sems.

⁶⁾Pr D24a5f., P27a5f.: ཇི་སྐད་དུ། ཇི་ལྟར་གཟུགས་སོགས་མ་གཏོགས་པར། ། བྲུམ་པ་ཡོད་པ་(P པར་)མ་ཡིན་པ། ། དེ་བཞིན་རྒྱུང་ལ་སོགས་པ་ནི། ། མ་གཏོགས་(P གཏོགས་)གཟུགས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན། ། ཞེས་ བཤད་དོ། །; MacD 268, 5ff., LVP 70, 12ff.: yathoktam—rūpādīvyatirekeṇa yathā kumbho na vidyate | vāyādīvyatirekeṇa tathā rūpaṃ na vidyate ll iti l.

411.124.321 མངོན་པར་འདོད་པའི་སྐྱབ་བཤད་བཟོད་པ། ad Pr MacD 269, 1-4

དང་པོ་མངོན་པར་འདོད་པའི་སྐྱབ་བཤད་བཟོད་པ། ། གཞན་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱེ་ནི་ ཅེས་
 པ་ནས་¹⁾ སོ། །སྐྱབ་ཀྱི་ལྷགས་སྟོན་ཏེ་སྤྲོ་ཏེ་ཨ་ཁུ་ཅེས་པ་²⁾ རི་དེའི་ནང་ནས་
 ཨ་ཁུ་དང་པོ་ལོ། །མ་ཁུ་ན་ནི་སྤྲོ་ཏེ་ཁུ་ཅེས་ཏེ། སྤྲོ་ཏེ་ལོ་ལོ། །ཨ་ཁུ་ནི་དབང་པོ་ལོ། །དེ་ལ་ལྷ་
 སྐྱེས་³⁾ བརྟལ་ན་སྤྲོ་ཏེ་ཨ་ཁུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་³⁾ ཅེས་པའོ། །དེ་བསྐྱུར་ན་ནི་ལ་དབང་མངོན་ཕྱོགས་ཅེས་
 པས་སྟེ། དབང་པོ་ཡུལ་ལ་(35a2)ཕྱོགས་བཞེན་པའི་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་ཅེས་ཟེར་རོ། །འདྲིལ་
 རྟེན་པ་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་ཟེར་བའི་རྗེས་སུ་སྐྱབ་བས་འབྲངས་ནས་བཤད་པའོ། །དེས་ན་མངོན་པ་
 རི་སྐྱེ་ལ་འམ་མངོན་པ་ཉིད་དོ། །སུམ་ནི་ལང་ལུང་གི་སྐད་དེ་འཛིན་པའོ། །དེ་ལྟར་མངོན་འཛིན་
 ཅེས་པའོ། །ཚོས་མཚོག་དང་དུལ་ལྷ་གཉིས་དང་མི་མཐུན་ཏེ་ཚོས་མཚོག་གིས་སྤྲོ་ཏེ་རྟེན་པ་ལ་ཟེར་
 ཏེ་དབང་རྟེན་ཅེས་སོ། །བཤད་པ་བྱེད་པའི་ཚེ་རྒྱ་སྐད་ལ་བཤད་དོ། །གཞན་ཡང་སྤྲོ་ཏེ་ཨ་ཁུ་ལྷ་ལྷ་
 (35a3)ནི་པ་རོ་སྐྱེའི་དོན་གྱི་བཟོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དབང་པོ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་དོན་ནི་
 སྤྲོ་ཏེ་ཁུ་ཡིན་ལོ། །

ཡུལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་ནི་ **འདི་ལ་དབང་པོ་** རས་³⁾ སོ། །ཤེས་པ་མངོན་སུམ་
 བཏགས་པ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་ནི་ **དེ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པ་** རས་⁴⁾ སོ། །དཔེར་ན་རྩ་
 ལས་བྱང་པའི་མེ་ལ་རྩ་མེ་ཟེར་བ་བཞེན་མངོན་སུམ་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་མངོན་སུམ་ཅེས་བྱས་པའོ། །

¹ Ms. རགས་
² Ms. སྐྱ་སྟེ།

³ Ms. ལྷ་ལྷ་ལྷ་

¹⁾Pr D24b1f., P27b1: གཞན་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱེ་ནི་སྐྱོག་དུ་མ་གྱུར་པའི་དོན་གྱི་ཚོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། དབང་པོ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་དོན་ནི་མངོན་སུམ་ཡིན་ལོ། །; MacD 269, 1f., LVP 71, 10: api
 cāparokṣārthavācivāt pratyakṣaśabdasyākṣābhimukho (LVP -śabdasya sāksād abhimukho)
 'rthaḥ pratyakṣaḥ l.

²⁾MN. pra.

³⁾Pr D24b2f., P27b1ff.: འདི་ལ་དབང་པོ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པས་ཞེས་བྱས་(D བྱ་བ་)ནས་བྱས་པ་དང་སྟོན་པོ་
 ལ་སོགས་པ་(P པས་)སྐྱོག་དུ་མ་གྱུར་པ་ནས་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་(P གྱུར་) །ལ། དེ་ཡོངས་སུ་གཙོད་
 པར་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་ནི་རྩ་(P རྩ་)དང་སོག་(P སོགས་)མའི་མེ་བཞེན་དུ་མངོན་སུམ་གྱི་རྒྱ་ཚན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་
 སུམ་ཉིད་དུ་ཚོད་པར་བྱེད་དོ། །; MacD 269, 2ff., LVP 71, 10ff.: pratigatam akṣam asminn iti kṛtvā
 ghaṭanīlādīnām aparokṣāṇām pratyakṣatvaṃ siddhaṃ bhavati l tatparicchedakasya jñānasya
 tṛṇatuṣāgnivat pratyakṣakāraṇatvāt pratyakṣatvaṃ vyapadiśyate l.

⁴⁾Pr D24b3, P27b2, cited above.

411.124.322 གཞན་ལུགས་དགག་པ། ad Pr MacD 269, 5-274, 4

411.124.322.1 དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱབ་བཤད་དགག་པ། ad Pr MacD 269, 5-273, 5

གཞན་ལུགས་དགག་པ་ལ་གཉིས་ལས་དང་པོ་འོ། །

411.124.322.11 དབང་པོ་ལ་མི་འཇུག་པར་ཐལ་བ་བཟོད་པ། ad Pr MacD 269, 5-271, 8

(35a4)འདི་ལ་བཞི་ལས་དང་པོ་དབང་པོ་ལ་མི་འཇུག་པར་ཐལ་བ་བཟོད་པ་ **གང་ཞིག་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་** ཅས་¹⁾ སོ། །**དུལ་ལྷ་ནི་སྐྱབ་བཤད་འདི་ལྟར་བྱེད་དེ་སྤྱི་ཨ་ལྷ་ག་ཏམ་ཅེས་** པ་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པ་ཅེས་པས་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་དོ། །ཨ་ལྷ་ནི་དབང་པོ་འོ་སྤྱི་ཨ་ལྷ་བརྟེན་འབྲེལ་སྐྱབ་བཤད་ཀྱི་སྐབས་དང་འདྲ་བར་སྒྲོམ་པར་འདོད་དོ། །ག་དམ་སྐྱབ་སྐྱེས་ནི་འཇུག་ཅེས་པའོ། །དེ་ལ་སྐྱོན་གཉིས་བཤད་པ་ **དེའི་ལྟར་ན་ཤེས་པ་དབང་པོའི་ཡུལ་**

(35a5)**ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡུལ་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བྱེད་བྲག་དུ་བཤད་པ་མི་རིགས་པར་**²⁾ ཐལ། དོན་ནི་སྤྱི་ཨ་ལྷ་ལ་བྱས་ན་རྣམ་ཤེས་དབང་པོའི་ཤེས་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། རྣམ་པོ་ལས་ཤིག་པའི་ཡུལ་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྤྱི་ཨ་ལྷ་ལ་སྐྱབ་བཤད་པ་མི་རིགས་པར་འགྱུར་རོ། །རྣམ་ཤེས་ཡུལ་ལས་དོན་སོ་སོ་ལ་འཇུག་ཅེས་བསྟན་པས། སྤྱི་ཨ་ལྷ་ཅེས་པ་གྲགས་པ་མ་བཟོད་པར་ཐལ། སྤྱི་ཨ་ལྷ་ཐ་མ་གྲགས་(35a6)པ་བཟོད་པར་ཐལ་ཅེས་སྟོན་པའོ། །

དབང་པོའི་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་ཡུལ་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དོན་སོ་སོ་བ་ཉིད་དུ་ཐལ་ཞེས་བཟོད་པ་ནི་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་ཅེས་ཚོལ་བ་སྟོན་པ་ནི། **ཅི་སྟེ་ཇི་ལྟར་སྟོན་པ་** ཅེས་པ་ལས་ཤིག་པའོ³⁾ ། དོན་ནི་སྤྱི་ཨ་ལྷ་དོན་སོ་སོ་ལ་འཇུག་ཀྱང་མིང་བསམ་པ་སྤྱི་ཨ་ལྷ་ཐ་མ་ཅེས་པའི་

¹⁾Pr D24b3f., P27b3f.,: གང་ཞིག་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པས་ཞེས་བྱ་བས་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱབ་བཤད་ཀྱི་འཆད་པར་བྱེད་པ། དེ་(P དེའི་)ལྟར་ན་ནི་ཤེས་པ་ནི་དབང་པོའི་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡུལ་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བྱེད་བྲག་དུ་བཤད་པ་མི་རིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡུལ་སོ་སོ་བ་འཇུག་དོན་སོ་སོ་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བར་ནི་མི་འགྱུར་རོ། །; MacD 269, 5ff., LVP 72, 1ff.: yas tv akṣam akṣaṃ prati vartata iti pratyakṣaśabdāṃ vyutpādayati tasya jñānasyendriyāviśayātṛvād viśayaviśayātṛvā ca na yutvā vyutpattiḥ, prativīśayam tu syāt pratyartham iti vā ||. For this explanation of the word pratyakṣa, cf. NM 15 and MacDonald 2015: 276, n.518.

²⁾Pr D24b3f., P27b3f., cited above.

³⁾Pr D24b4ff., P27b4ff.: ཅི་སྟེ་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བ་གཉིས་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་རྟེན་གསལ་བ་དང་ཞན་པའི་རྟེན་སུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་དག་འགྱུར་(D གྱུར་)ན་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་རྟེན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་པར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ། དོན་དང་དོན་སོ་སོ་ལ་འཇུག་མོད་ཀྱི་དེ་ལྟར་ཡང་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རྟེན་(P བརྟེན་)ཀྱིས་བསྟན་པས་མངོན་

མིང་མི་འཕྲོལ་ཏེ། །རྟེན་དབང་པོས་བྱུང་པར་དུ་བྱུང་པར་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབེར་ན་ཡུལ་དང་
 དབང་པོ་གཉིས་ཀ་ལས་(35a7)རྣམ་ཤེས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཡང་དབང་པོས་མཚོན་པར་བྱེད་པ་བཞིན་
 རོ། །འདི་ལྟར་གསུགས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཞེས་བརྗོད་ན་ཅི་དབང་ཤེས་ཡིན་རྣམ་ཡིད་ཤེས་ཡིན་རྣམ་ཞེས་
 ལྟོ་ཐོ་ཚོམ་དུ་འགྱུར་ལ། དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བརྟན་པ་ན་ཡིད་ཤེས་ལ་ཟེར་རམ་སྟུམ་
 དུ་སྐྱོ་མི་འཚོམ་མོ། །དེས་ན་འདི་ལྟར་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚོན་བྱེད་ཡིན་པས་མ་གྲགས་པས་མི་བརྗོད་
 རོ། །ལུགས་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱུ་གྱུ་སྟོན་པ་ནི་ལོ་ག་ན་མཐོང་སྟེ། (35a8)འཇུགས་ལས་སྐྱེས་པའི་སྐྱ་གྱུ་
 ཅེས་སྐྱས་ན་གང་གི་སྐྱ་གྱུ་ཡིན་ཅེས་ཐོ་ཚོམ་འབྱུང་ལ། རྣམ་གྱི་སྐྱ་གྱུ་ཅེས་བརྟན་པས་ས་ལའི་སྐྱ་
 གྱུ་ལས་གསུམ་པ་ཡིན་རྣམ་སྟུམ་པ་གཙོད་པ་དང་། སྐྱ་ཅེས་བརྗོད་ན་གང་གི་སྐྱ་ཡིན་མི་ཤེས་པས་
 ལྟོ་འཚོམ་ལ། རྗེས་སྐྱ་ཅེས་བརྟན་པ་ན་དུང་སྐྱ་ལས་གསུམ་པ་ཡིན་རྣམ་སྟུམ་དུ་གཙོད་པས། རྣམ་
 དང་རྗེས་གཉིས་ལུགས་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚོན་བྱེད་ཡིན་ལ། དེ་རྣམ་སྐྱ་གྱུ་དང་སྐྱ་གཞན་བཅད་རྣམ།
 (35a9)སྟོན་པ་ལྟར་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱའི་དོན་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ཡང་། དབང་པོ་དང་དབང་
 པོ་ལ་བརྟེན་རྣམ་འཇུག་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཞེས་བརྗོད་དགོས་ཏེ། དང་པོས་ལུགས་མོང་མ་ཡིན་པར་
 མཚོན་པར་བྱེད་མི་རུས་ལ། ཕྱི་མ་ནི་ལུགས་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚོན་བྱེད་དེ། ཡིད་རྟོག་བཅས་
 གཙོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གསུགས་པའི་མིང་འདི་སྟོན་དགོས་སོ་ཞེས་ཚོམ་ལོ། ། **གསལ་བ་དང་
 རྟན་པ**¹⁾ ནི་རྟེན་དབང་པོ་གསལ་བ་རྟེན་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་(35b1)གསལ་བ། དབང་པོ་ལྟར་ཏེ་མི་
 གསལ་བ་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་མི་གསལ་བའོ། །དབང་པོ་འགྱུར་ན་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་འགྱུར་ཏེ། དབང་པོ་ལ་
 བད་ཀན་གྱི་རབ་རིབ་ཆགས་ན་རྣམ་ཤེས་ལ་སྐྱ་ཤད་དུ་སྦྱང་བ་འབྱུང་བའོ། །

ལུགས་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། རྗེས་སྐྱ་གྱུ་ཞེས་ལུགས་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་སྟོན་(P ལྟོང་)པ་ནི་མཐོང་བ་ཡིན་ལོ་
 ལྟམ་ལ།; MacD 270, 2ff., LVP 72, 4ff.: atha syāt—yathobhayādhīnāyām api vijñānapravṛttāv
 āsrayasya paṭumandatānuvidhānād vijñānānām tadvikāravikāritvād āsrayeṇaiva vyapadeśo
 bhavati cakṣur vijñānam iti, evaṃ yady apy artham arthaṃ prati vartate tathāpy akṣam
 akṣam āsṛitya vartamānaṃ vijñānam āsrayeṇa vyapadeśāt pratyakṣam iti bhaviṣyati । drṣṭo
 hy asādhāraṇena kāraṇena (LVP omits kāraṇena) vyapadeśo bherīśabdo yavāṅkura iti ।

¹⁾Pr D24b5, P27b5, cited above.

དེ་དག་གི་པའི་ལམ་བཤད་པ་ **འདི་ནི་སྐྱ་མ་དང་མི་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ་** ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའོ།¹⁾
 ། །དོན་ནི་དཔེའ་ལ་སྐྱུ་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱ་སྐྱོར་དགོས་པ་འཐད་ཀྱང་དོན་ལ་སྐྱུ་མོང་མ་ཡིན་པའི་
 སྐྱ་བཟོད་པ་དོན་མེད་པས་མི་འཐད་ཅེས་སྟོན་ཏོ། ། (35b2)འདི་ལྟར་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་
 པ་ཞེས་བཟོད་ན་རྣམ་ཤེས་དུག་པོ་རང་གང་ལ་ཟེར་གྲུ་མེད་ཅེས་ལ་ཟེར་སྟུང་དུ་སྟོ་
 འཚོམ་མོ། །ལ་དོག་དྲི་རོ་རེག་ཀྱང་སྤང་པའི་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཅེས་བཟོད་
 པ་ན་མིག་ཤེས་དང་རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་ཆ་མེད་པས་རེ་བ་དང་བཅས་པའོ། །ཡང་
 ར་ཡིད་ཤེས་དང་རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་གྱི་ཚེ་མེད་ཅེས་ཀྱི་སྟེ། རྟེན་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཡུལ་ཅིག་
 ལ་འབྱུང་པའི་ཕྱིར་རོ། ། (35b3)དེའི་ཚེ་མིག་གི་[དབང་པོའི་] རྣམ་ཤེས་ཅེས་[དོན་གྱིས་] པ་སྟུང་ན་
 རི་རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་ལ་མི་འཇུག་སྟེ། རྟེན་གྱིས་དེ་དག་ལ་འཇུག་པ་
 བཅད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་དཔེའ་ལ་སྐྱུ་མོང་མ་ཡིན་པས་བཟོད་པར་རིགས་སོ། །

དོན་ལ་སྐྱུ་མོང་མ་ཡིན་པས་བཟོད་པ་དོན་མེད་པར་སྟོན་པ་ནི་ **འདིར་ནི་ཚད་མའི་མཚན་**
ཉིད་ ཅེས་པ་ནས་²⁾ ཏེ། དོན་ནི་ཁྱོད་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་དུ་འདོད་པས་ཡིད་རྟོག་
 བཅས་བཅད་ཟེན་ཏོ། ། (35b4)དེའི་ཕྱིར་དོན་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པ་ཅེས་བཟོད་པར་འགྱུར་ཏེ། དབང་
 པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པ་ཅེས་བཟོད་པ་དོན་གྱི་དེ། བཅད་བྱ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

¹Ms. ཟེ་

¹⁾Pr D24b6ff., P27b7ff.: འདི་ནི་སྐྱ་མ་དང་མི་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། དེར་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་
 པ་དེ་ལྟར་བྱ་ལ་སོགས་པས་ཡུལ་གྱིས་(D ཀྱི་)རྣམ་པར་ཤེས་པ་བསྟན་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་གི་དབྱེ་བ་(D རྣམ་
 པར་དབྱེ་བ་)མ་བསྟན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་
 ཡུལ་གཅིག་(P ཅིག་)ལ་འཇུག་(D འདུག་)པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་སྐྱོར་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་ལ་རྣམ་
 པར་ཤེས་པ་ཞེས་བཟོད་ན་ནི། ཅི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་སྐྱེས་པ་ཞིག་གསལ། འོན་ཏེ་
 ཡིད་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཅེས་ཤེས་པ་རེ་བ་དང་བཅས་པ་ཉིད་(emendation following MacD, DP ཡིད་)དུ་འགྱུར་
 ལ། རྟེན་གྱིས་བསྟན་ན་ནི་ཡིད་ཀྱི་(P ཀྱིས་)རྣམ་པར་ཤེས་པ་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་
 ཡིན་ཡང་ཕན་ཚུན་དབྱེ་བ་གྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །; MacD 270, 8ff., LVP 72, 8ff.: naitat pūrveṇa tulyam |
 tatra hi viṣayeṇa vijñāne vyapadiśyamāne rūpavijñānam ity evamādīnā vijñānaṣaṭkasya bhado
 nopadirśitaḥ syād manovijñānasya cakṣurādivijñānaiḥ sahaikaviṣayapravṛttatvāt | tathā hi
 nīlādivijñānaṣaṭke vijñānam ityukte sākāṃkṣa eva pratyayo (LVP pratyayāj) jāyate—kim etad
 rūpīndriyajam vijñānam āhosvin mānasam iti | āśrayeṇa tu vyapadeśe manovijñānasya (LVP
 manovijñāna-) cakṣurādivijñānaviṣayapravṛttisaṃbhave 'pi parasparabhedāḥ siddho bhavati
 l.

²⁾Pr D25a2f., P28a2f.: འདིར་ནི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་བཟོད་པར་འདོད་པས་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་ཚམ་ཞིག་
 མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ཁས་སྤངས་པས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལས་འདི་ཁྱད་པར་དུ་མངོན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། སྐྱུ་
 མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་དགོས་པ་རྒྱུང་བྱེད་ཀྱང་མ་མཐོང་ངོ་། །; MacD 271, 5ff., LVP 73,
 4ff.: iha tu pramāṇalakṣaṇavivakṣayā kalpanāpoḍhamātrasya pratyakṣatvābhyupagame sati
 vikalpakād eva tadviśeṣasyābhimatatvād (LVP tadviśeṣatvā-) asādhāraṇakāraṇena vyapadeśe
 sati na kiṃcit prajojanam upalakṣyate l.

411.124.322.12 གངས་དང་ངོ་བོ་ཡུལ་ལས་འཐོབ་པ་བཤད་པ། ad Pr MacD 271, 8-272, 4

གངས་དང་ངོ་བོ་ཡུལ་ལས་འཐོབ་པ་བཤད་པ་ **ཚད་མའི་གངས་** གཉིས་ **འཇུག་པ་** ཅེས་
པ་ནས་¹⁾ སོ། །དོན་ནི་ཚད་མ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པ་གཞལ་བྱ་མངོན་སུམ་པ་དང་ཤོག་གྱུར་གྱིས་
འཇོག་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚད་མར་ཡང་གཞལ་བྱའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པས་འཇོག་པའི་ཕྱིར། སྤྲ་ཏེ་
ཨར་ཐའི་[སྐྱ་](35b5)རྩ་བར་ཐོས་པར་ཐལ་ཅེས་སྟོན་དོ། ། **གཞལ་བྱའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་**
པ་ཙམ་གྱིས་²⁾ ཅེས་པ་ནི་ཤེས་པ་དོན་དང་འདྲ་བར་སྐྱེས་པ་ལ་ཚད་མར་འཇོག་པའི་ཕྱིར་ཚད་མའི་
རང་གི་ངོ་བོ་ཡུལ་གྱིས་གཞལ་པའོ། ། **མི་མཐོང་**³⁾ ཞེས་བང་པོ་སྟོན་པ་དོན་མེད་དོ། །

411.124.322.13 གྲགས་པའི་སྐྱ་སྤངས་པའི་ཕྱོགས་ལྔ་དགག་པ། ad Pr MacD 272, 5-273, 2

གྲགས་པའི་སྐྱ་སྤངས་པའི་ཕྱོགས་{ལྔ་}¹⁾ བཟོད་པ། ། **གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་** ཅེས་པ་ནས་⁴⁾
སོ། །དོན་ནི་སྐྱ་བས་མ་གྲགས་པའི་སྐྱ་སྤྲ་ཏེ་ཨར་ཐའོ་ནས་ཐ་སྐྱད་བྱེད་པར་(35b6)ཐལ་ཞེས་བཟོད་
པའི་{ལན་}²⁾ དུ། །**དུལ་ལྷ་**ཀ་ཏེ་བྱལ་པ་མ་གྲུབ་སྟེ་དོན་སོ་སོ་ལ་འཇུག་ཀྱང་སྤྲ་ཏེར་ཐར་མི་བཟོད་ན་
ཅི་སྟོ། །སྤྲ་ཏེ་ཨར་ཐམ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྤྲ་ཏེ་ཐའི་སྐྱ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་ཐ་སྐྱད་འདིས་བཟོད་
པ་ཡིན་ཞེས་སྟོན་པའོ། །

དེ་དགག་པའི་ཆེད་དུ་བཤད་པ། **བཤད་པར་བྱ་ཏེ་** ཅེས་པ་ནས་⁵⁾ སོ། །དོན་ནི་འཇིག་རྟེན་ལ་
དབང་རྟེན་གྱི་སྐྱ་སྤྲ་ཏེ་ཐའི་གྲགས་པ་ནི་ཁྱོད་བདེན་ལོ། །དོན་ཀྱང་དེ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་སྤངས་ནས་སྤྲ་ཏེར་

¹Ms. ལྔ་ ²Ms. ལྷན་

¹⁾Pr D25a3f., P28a3ff.: ཚད་མའི་གངས་སུ་འཇུག་པ་གཞལ་བྱའི་གཞན་གྱི་དབང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞལ་
བྱའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟོན་པའི་ཚད་མ་དག་གི་རང་གི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་འཇོག་
པའི་ཕྱིར་དབང་པོས་བསྟན་པ་རྩུང་བྱང་གྱང་མི་མཐོང་བས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡུལ་ཁོ་ནས་བསྟན་པར་རིགས་
སོ། །; MacD 271, 8ff., LVP 73, 6ff.: prameyaparatantrāyām ca pramāṇasamkhyāpravṛttau
prameyākārānukāritāmātratayā ca samāsādītātmabhāvasattākayoḥ pramāṇayoḥ svarūpasya
vyavasthāpanān nendriyeṇa vyapadeśaḥ kiṃcid upakarotīti sarvathā viṣayeṇaiva vyapadeśo
nyāyyaḥ ll.

²⁾Pr D25a3, P28a4, cited above.

³⁾Pr D25a4, P28a4, cited above.

⁴⁾Pr D25a4, P28a5f.: གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ཀ་བཟོད་པར་འདོད་པའི་དོན་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱ་རབ་དུ་གྲགས་པའི་
ཕྱིར་དང་། དོན་སོ་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱ་མ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་རྟེན་ཁོ་ནས་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་ལ་རྟེན་(P བརྟེན་)པར་
བྱེད་དོ་ཞེ་ན།; MacD 272, 5ff., LVP 73, 9ff.: loke pratyakṣaśabdasya prasiddhatvād vivakṣite
'rthe pratyartham iti cāprasiddhatvād (LVP pratyarthaśabdasy[ā]prasiddhatvād) āśrayeṇaiva
vyutpattir āśrīyata iti cet l.

⁵⁾Pr D25a4ff., P28a6f.: བཤད་པར་བྱ་སྟེ་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱ་འདི་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་ནི་ཡོད་མོད་
གྱི། དེ་རྗེས་འཇིག་རྟེན་ཀ་(P omits ཀ་)ཡིན་པ་དེ་ལྷན་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་སྐྱས་པ་ཉིད་དོ། ། འཇིག་

ཐ་(35b7)ལོ་ནས་བཟོད་པའི་ཕྱིར་དང་། འཇིག་རྟེན་ན་བཟོད་པའི་ཕྱིར་ལྟར་ལོ་བོས་བཟོད་པའོ། །འདི་ལྟར་དུལ་ལྷན་ནི་ཕྱིར་ལྟར་ལྟེ་ཤེས་པ་ལ་སྐྱུར་ནས་ཡུལ་ལ་མ་སྐྱུར་བས་སྐྱུར་བ་རོང་བར་བཤད་པའོ། །

411.124.322.14 རྣོན་པས་མ་ཁྲབ་བཟོད་པ། ad Pr MacD 273, 3-5

རྣོན་པས་མ་ཁྲབ་པ་བཟོད་པ་ **བསྐྱོས་པའི་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་** ཅེས་པ་ནས་¹⁾ སོ། །སྐྱོན་འདི་ཤིན་ཏུ་སྤང་དེ་མིག་ཤེས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཅིག་དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་མ་ཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་དེ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་སོ་སོ་ཅེས་(35b8)པ་སྐྱོན་པ་འམ་བསྐྱོས་པའི་སྐྱོན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐད་ཅིག་མ་ལ་དང་པོའི་སྐྱ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་བརྟོན་པ་མེད་པ་ན་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་མེད་པར་གྲུབ་སྟེ། བྱེ་མ་གཅིག་ལ་ཏིལ་མར་འབྱེན་པའི་རུས་པ་མེད་པ་ན་ཐམས་ཅད་ལ་མེད་པ་བཞིན་ཅེས་སྐྱོན་པ་ནི་ **རེ་རེ་ལ་** ཅེས་པ་ནས་²⁾ སོ། །དོན་གྱི་རུང་པ་བཤད་པ་ **རྟོག་པ་དང་བྲལ་པའི་ཤེས་པ་ཉིད་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ཁས་སྤངས་པའི་ཕྱིར་**³⁾ རོ། ། (36a1) **མངོན་སུམ་ཚད་མར་རྟོག་པ་ནི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་**⁴⁾ ཞེས་སྐྱུར་རོ། །

རྟེན་པའི་དོན་ཇི་ལྟར་གནས་པ་སྤངས་ནས་དེ་བྱེ་བྲག་དུ་འཆད་པར་བྱེད་ན་ནི། རབ་དུ་གྲགས་པའི་སྐྱ་ཡང་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟར་མི་འགྱུར་རོ། །; MacD 272, 8ff., LVP 74, 1f.: ucyate—asty ayam pratyakṣaśabdo loke prasiddhaḥ | sa tu yathā loke tathāsmābhir ucyata eva | yathāsthitalaukikapadārthatiraskāreṇa tu tadvyutpāde kriyamāṇe prasiddhaśabdatiraskāro 'pi (LVP —tiraskāraḥ prasiddhaḥ) syāt | tataś ca pratyartham (LVP pratyakṣam) ity eva (LVP evaṃ [na]) syāt ||

¹⁾Pr D25a6, P28a7f.: རྐྱོས་པའི་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་གཅིག་གི་(P གིས་)རྟེན་ཅན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཅིག་(P ཅིག་)མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་ལ། རེ་རེ་ལ་མངོན་སུམ་ཉིད་མེད་ན་ནི་མང་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །; MacD 273, 3ff., LVP 74, 3ff.: ekasya ca cakṣurvijñānasyaikendriyakṣaṇāśrayasya pratyakṣatvaṃ na syād vīpsārthābhāvāt | ekaikasya ca pratyakṣatvābhāve bahūnām api na syāt ||

²⁾Pr D25a6, P28a8, cited above.

³⁾Pr D25a6f., P28a8f.: རྟོག་པ་དང་བྲལ་པའི་ཤེས་པ་ཉིད་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ཁས་སྤངས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྤང་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་ཚད་མ་དང་གཞལ་བའི་ཐ་སྤང་བཤད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་(D ཕྱིར་ན་)མངོན་སུམ་ཚད་མར་རྟོག་པ་ནི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །; MacD 273, 6ff., LVP 74, 6ff.: kalpanāpoḍhasyaiva ca jñānasya pratyakṣatvābhyupagamāt tena ca loksyā saṃvyavahārābhāvāl (MacD -bhāvād) laukikasya ca pramāṇaprameyavyavahārasya vyākhyātum iṣṭatvād vyarthaiva pratyakṣapramāṇakalpanā saṃjāyate ll.

⁴⁾Pr D25a7, P28b1, cited above.

411.124.322.2 རྟོག་བྲལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱེ་མི་འབྲང་བ། ad Pr MacD 273, 6-274, 4

གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་དུ་ཡང་འདོད་ལ་དོན་ཡོད་ན་ཅི་སྟོ་ཅེ་ན། དེའི་ལན་དུ་བརྗོད་པ་
དེས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྐྱད་བརྗོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་
ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་ཐ་སྐྱད་བཤད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང་ མངོན་སུམ་ཚད་
མར་རྟོག་པ་ནི་དོན་སྐྱེད་¹⁾ རྟོ། །དེའི་བསམ་པ་འདི་ཡིན་ཏེ་རྟོག་གི་པས་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་
ཐ་སྐྱད་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་(36a2)རྗེས་སུ་འབྲང་བེར་པ་དང་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་དུ་
བྱས་པ་གཉིས་འགལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་པ་རྟོག་བྲལ་གྱི་ཤེས་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཐ་སྐྱད་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་
རྟོ། །

ལྷང་གིས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་དུ་བསྟན་ཏེ་ཅེ་ན། ལྷང་གི་དགོངས་པ་དེ་ལྟར་མ་
ཡིན་པར་བཤད་པ་ མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་པས་སྟོན་པོ་ཤེས་ ཅེས་པ་ནས་²⁾
སྟོ། །དོན་ནི་ལྷང་གིས་མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་དུ་སྟོན་པ་བཀག་ནས་དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལྷ་པོ་སྐྱབ་པར་
སྐྱབ་པ་ཡིན་ཅེས་འཆད་པའོ། །

411.124.4 ཀུན་རྗེས་པའི་ཚད་མ་བཤད་བ། ad Pr MacD 274, 5-275, 7

(36a3)རྟོག་བྲལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱེ་མི་འབྲང་བར་བརྗོད་ནས་ཀུན་རྗེས་པའི་ཚད་མ་བཤད་
པ་ དེའི་ཕྱིར་གལ་ཏེ་ ཞེས་པ་ནས་³⁾ སྟོ། །དོན་ནི་ཀུན་རྗེས་པའི་ཚད་མ་བཞི་སྟོན་ཏེ། རང་

¹⁾Pr D25a7, P28b1, cited above.
²⁾Pr D25a7ff., P28b1ff.: མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་པས་སྟོན་པོ་ཤེས་ཀྱི་སྟོན་པོའོ་ (P omits འོ་)སྐྱམ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་ལྷང་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་བརྗོད་པའི་དོན་ཅན་གྱི་སྐབས་མ་
ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དང་། དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྷ་པོ་རྣམས་སྐྱབ་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཉིད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷང་ལས་ཀྱང་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་ཉིད་མ་ཡིན་པས་
འདི་ནི་མི་རིགས་སོ། །; MacD 274, 1ff., LVP 74, 8ff.: cakṣurvijñānasamaṅgī nīlaṃ jānāti no 'u
nīlam iti cāgamasya pratyakṣaṇābhidhānārthasyāprastutatvāt pañcānām indriyavijñānānām
jadatvapratipādakatvāc ca nāgamād api kalpanāpoḍhasyaiva vijñānasya pratyakṣatvam iti na
yuktam etat ll.
³⁾Pr D25b2ff., P28b3ff.: དེའི་ཕྱིར་གལ་ཏེ་མཚན་གཞི་འཇམ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དམ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་རུང་
སྟེ། འཇིག་རྟེན་ན་ཡོད་ན་ནི་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་སྟོག་དུ་མ་ལྟར་པ་
ཡིན་ཏེ།དེའི་ཕྱིར་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞལ་(P བཞལ་
)ཤོ། །སྟོག་བ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་དག་ནི་རབ་རིབ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་(P བལྟོས་)ནས་མངོན་སུམ་ཉིད་མ་
ཡིན་ལ། རབ་རིབ་ཅན་ལ་སོགས་པ་ལ་ལྟོས་(P བལྟོས་)ནས་ནི་མངོན་སུམ་ཉིད་ཁོ་ནའོ། ། སྟོག་དུ་ལྟར་པའི་
ཡུལ་ཅན་རྟོགས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ལ་མི་འཁྲུལ་བ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པའོ། །དབང་པོ་ལས་འདས་

གི་མཚན་ཉིད་དང་སྤྱི་ལོ་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞིའི་འཇིག་རྟེན་ལོད་པ་དེ་དག་དབང་པོ་ཡུལ་
 ལ་ཕྱོགས་བཞིན་པ་ནི་མངོན་སུམ་མོ། །ཤེས་པ་དང་ཡུལ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་དུ་དཔྱིགས་པའི་ཡུལ་
 དེ་མངོན་སུམ་དུ་སྟོན་པའོ། །རྒྱ་བ་གཉིས་སྣང་དང་རབ་རིབ་ལསོགས་པ་ཡུལ་གྱི་ཆ་དེ་ནི་མིག་མ་
 (36a4)བཙུག་པ་དང་རབ་རིབ་མེད་པ་ལ་ལྷོས་ནས་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ལ། རབ་རིབ་ཅན་ལ་
 རི་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ། །མཚན་གཞིའི་དང་རང་དང་སྤྱི་ལོ་མཚན་ཉིད་གསུམ་པོ་ལྟོག་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་
 རྟགས་ཀྱི་སྐོར་ནས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལསོགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་རྗེས་དཔག་གོ། །དབང་པོ་ལས་
 འདས་པའི་དོན་ཡིད་ཆེས་པའི་ཚིག་ནི་ལྷང་ངོ། །འདྲ་བ་ལས་ཉམས་སུ་སྐྱོང་པའི་དོན་རྟོགས་པ་ནི་
 ཉེར་འཇལ་ལོ། །དཔེར་ན་བོད་པས་འབྲོག་གི་བ་མེན་མ་(36a5)མཐོང་ནས་འབྲོག་པ་{བོད་}¹ དུ་
 འོངས་པ་ལ་དྲིས་པ་ན། ¹)དེ་ན་རེ་བ་ལང་འདྲི་འདྲའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལས་བ་མེན་འདི་ལྟ་བུ་ཅིག་ཡོད་
 པར་འདུག་ཅེས་དོན་སྤྱི་ཅིག་རྟོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །

¹Ms. བོད་

པའི་དོན་མངོན་སུམ་དུ་རིག་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་དག་གི་(P གིས་)ཚིག་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལྷང་ངོ། །འདྲ་བ་
 ལས་ཉམས་སུ་མ་(emendation following MacD, DP omits མ་)སྐྱོང་བའི་དོན་རྟོགས་པ་ནི་ཉེ་བར་འཇལ་བ་
 རྟེ། དཔེར་ན་བ་མེན་(D མན་)ནི་བ་ལང་དང་(P omits དང་)འདྲའོ་སྟེ་བ་ལྟ་བུའོ། །; MacD 274, 5ff., LVP
 75, 2ff.: tasmāl loke yadi lakṣyaṃ yadi vā svalakṣaṇaṃ sāmānyalakṣaṇaṃ vā sarvam eva
 sāksādupalabhyamānatvād aparokṣaṃ, ataḥ pratyakṣaṃ vyavasthāpyate tadviśayaṇa jñānena
 saha | dvicandrādīnām tv ataimirikajñānāpekṣayāpratyakṣatvaṃ, taimirikādyapekṣayā tu
 pratyakṣatvam eva | parokṣaviśayaṃ tu jñānaṃ sādhyāvyabhicāriṅgotpannam anumānam
 | sāksādatīndriyārthavidām (MacD sāksād atī-) āptānām yad vacanaṃ sa āgamaḥ | sādrśyād
 ananubhūtārthādhigama upamānaṃ gaur iva gavaya iti yathā ||

¹)MN. nyams su ma myong byas na legs lo tsa / bod pas 'brog du phyin pa na de kho na
 ltar 'dug snyam nas nyams su myong zha / de ni rtags de 'dra ma mthong ba nyer 'jal du
 bshad pa dang 'gal sems snyam su myong pa ni don rang gi mtshan nyid ma yin spyi b+yos
 ma yin des ba man dngos su mthong gnyis ka + dgongs dam bead ++m.

411.124.5 འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་ནས་ཚད་མ་བཞི་ཡིན་ཅེས་འཇུག་སྟུང་། ad Pr MacD 275, 8-9

འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་ནས་ཚད་མ་བཞི་ཡིན་ཅེས་འཇུག་སྟུང་པ་ནི། **དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་** ལས་¹⁾ སོ། །དོན་ནི་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་རང་སྐྱར་གྱུ་བ་པ་མེད་ཀྱི་ཅིག་ལ་ཅིག་ལྟོས་པ་སྟེ། ཚད་མ་གཞལ་བྱ་ལ་ལྟོས་ཏེ་གཞལ་བྱ་མེད་ན་ཚད་མར་མི་འབྲང་དེ་ཚད་{དེ}¹ ཚད་ན་ཅི་ལ་(36a6)ཚད། གཞལ་བྱ་ཡང་ཚད་མ་ལ་ལྟོས་ཏེ། ཚད་མ་མེད་ན་གཞལ་བྱར་མི་འབྱུང་སྟེ། གཞལ་བྱ་{དེ}² ཡིན་ན་ཅིའི་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་ཡིན། ཐེ་ཚོམ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཞེ་ལུལ་{དེ}³ ཡུལ་ཚམ་དུ་འབྱུང་བ་ཀྱང་གཞལ་བྱར་མི་འབྱུང་སྟེ། གཞལ་བྱ་ནི་ཚད་མའི་ཡུལ་ལ་ཟེར་ཏེ་ཚད་མས་གཞལ་བར་བྱ་བས་གཞལ་བྱ་ཅེས་ཟེར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་མཐོང་ཚད་འདི་ཉིད་འཇིག་རྟེན་པ་བཞིན་(36a7)གཞལ་གོ། །

གང་ཞིག་བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྲིད་འཛོམས་{བཙུ}⁴ལྟ་གཉིས་མེད་སྐྱགས་རྒྱད་པ། །
བཙུན་པའི་འབྲུག་ཅན་དངོས་གདོན་གྱིས་ཟིན་{འགྲོ}⁵བ་གྲོལ་བར་འདྲེན་བྱེད་པ། །
ཀླུ་གྲུབ་དེའི་སྐྱེས་གྱུར་སྐྱེ་མེད་སྐྱེས་སེལ་སྐྱེ་བ་གྲགས་པ་ས་སྟེངས་ཀྱབ་པ་དེས། །
དབྱུང་མའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱས་པར་བྱ་ཕྱིར་དམ་བཙུན་ལ་སོགས་མེད་པར་གསལ་བར་སྟོན་པའི་གཞུང་། །
དངོས་སྐྱེའི་འབྲུག་པ་སྟོན་བྱེད་ནག་རིན་ཆེན་གཏེར་(36a8)གྱུར་གལ་པའི་དོན། །
རིག་པའི་འབྲུང་གཞུང་འཕམ་ཡུལ་རྩི་རྩི་{གདན}⁶འདྲ་བསྐྱེ་ཅོག་འབྲུངས་ས་དེར། །
སྐྱེ་གྲགས་དྲི་ཡིས་སྟོས་པ་ཐོས་པའི་ཞོར་ལྟར་དགོའ་སྟོང་འབྲུང་གཞུང་ལེ་ཤེས་དེས། །
བཙུན་པའི་གྲོགས་བསྟེན་མ་འབྲུག་ངག་གི་འཕྲེང་པ་དྲི་མེད་སྟོའི་ལོ་བཞེད། ། །

(25)

¹Ms. ད་
²Ms. ཏ་
³Ms. ཏེ་
⁴Ms. ཚེ་
⁵Ms. བགྲོ་
⁶Ms. བདན་

¹⁾Pr D25b5f., P28b7ff.: དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཚད་མ་བཞི་ལས་འཇིག་རྟེན་གྱིས་(D ཀྱི་ gyi is better?)དོན་རྟོགས་པར་རྟོགས་པར་(P omits རྟོགས་པར་)འཇིག་པ་ཡིན་ནོ། ། དེ་དག་ཀྱང་ཕན་རྐྱེན་ལྟོས་(P བཟོས་)པས་འབྲུག་པར་འབྲུར་ཏེ། ཚད་མ་དག་ཡོད་ན་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཏུ་འབྲུར་ལ། གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཡོད་ན་ཚད་མ་དག་ཏུ་འབྲུར་གྱི་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་གཉིས་དོ་བོ་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD 275, 8f., LVP 75, 9ff.: tad evaṃ pramāṇacatuṣṭayāl lokasyārthādhigamo vyavasthāpyate | tāni ca parasparāpekṣayā sidhyanti | satsu pramāṇeṣu prameyārthāḥ, satsu prameyeṣv artheṣu pramāṇāni | no tu khalu svābhāvīkī pramāṇaprameyayoḥ siddhir iti (MacD omits satsu pramāṇeṣu prameyārthāḥ ...siddhir iti l. See MacDonald 2015: 292–294, note 543).

[བཀྲ་ཤིས་བར་གྱུར་ཅིག །]

ཡ་ལྷོ་སྤྱངས་པ་འདྲ། །
མ་ལྷོ་བླགས་པ་འདྲ། །
དབུའ་ཞབས་སྟོམས་པར་ཡོད། །
དེ་ལ་གཟིགས་པར་ལྷ། །
དེ་དེ། །། (26)¹⁾

(36b1) རྒྱུན་བརྟག་པའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་ལ་དོན་བཞི་ཡོད་པ་ལས་འབྲེལ་དང་སྐྱེ་བ་དགག་པ་
བཤད་ཟིན་ཏོ། །

411.13 བརྒྱུད་པ་སྤང་བ། ad Pr MacD 276, 2-300, 2 (ad MMK 1.2)

411.131 ཕྱོགས་སྤང་བཤད་པ། ad Pr MacD 276, 2-278, 5

དེ་ནི་བརྒྱུད་པ་སྤང་བ་སྟོན་པ་ལས་ཐོག་མ་ཕྱོགས་སྤང་བཤད་པ་ **འདིར་མཛེར་ཏོ**²⁾ ཞེས་སྐུར་རྟོ།

¹⁾This verse seems to be setting a riddle (gab tshig, lde'u).
²⁾Pr D25b6ff., P29a2ff.: འདིར་རང་གི་སྤང་བ་དག་ན་རྟོ། གང་འདི་འདི་སྤང་དུ་དངོས་པོ་རྣམས་བདག་
ལས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་སྤངས་པ་དེ་ནི་རིགས་ཏེ་རང་ལས་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་རྟོ། །གང་ཡང་གཉི་ག་ལས་(D ལ་
)སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་སྤངས་པ་དེ་ཡང་རིགས་ཏེ་ཡན་ལག་གཅིག་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་རྟོ། །རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱོགས་ནི་ཤིན་ཏུ་
ཐ་ཚད། [P omits |] ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་དགག་པ་ཡང་རིགས་ཀྱི་གང་འདི་སྤང་དུ་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་
ཞེས་སྤངས་པ་དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་དག་ཁོ་ན་དངོས་པོ་
རྣམས་ཀྱི་སྤྱད་པར་བྱེད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རྟོ། །རྒྱུན་རྣམས་(D རྣམས་)བཞི་སྟེ་རྒྱ་དང་ནི། །དམིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་
ཐག།བདག་པོ་ཡང་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། རྒྱུན་ལ་པ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །(MMK 1.2) དེ་ལ་སྐུབ་པར་བྱེད་པ་ནི་རྒྱ་ཡིན་ཞོ་
ཞེས་བུ་བའི་མཚན་ཉིད་ལས་ན་གང་ཞེས་གང་གི་སྐུབ་བྱེད་པ་བོན་གྱི་ངོ་བོར་གནས་པ་དེ་ནི་དེའི་རྒྱའི་རྒྱུན་ཞོ། །དམིགས་
པ་གང་གིས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཚེས་ཅན་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་དེའི་དམིགས་པའི་རྒྱུན་ཞོ། །རྒྱ་འགགས་(P འགགས་)མ་ཐག་པ་
ནི་འབྲས་བུ་འབྲུང་བའི་རྒྱུན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ས་བོན་འགགས་(P འགགས་)མ་ཐག་པ་ལྷ་གྲ་འབྲུང་བའི་རྒྱུན་ཡིན་པ་
བཞིན་ཞོ། །གང་ཞེས་ཡོད་པས་གང་འབྲུང་བ་(P inserts |] དེ་ནི་དེའི་བདག་པོ་ལོ། །འདི་དག་ནི་རྒྱུན་བཞི་ལོ། །གཞན་
གང་དག་སྤངས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་སྤངས་པ་དང་། ཕྱིས་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་འདི་རྣམས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་འདུས་
པ་ཡིན་ཞོ། །དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་དག་ནི་རྒྱུན་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྒྱུན་ལ་པ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། [P omits
|] ཞེས་དེས་པར་གསུང་བ་ཡིན་ཞོ། །དེའི་ཕྱིར་གཞན་དུ་གྱུར་པ་འདི་དག་ལས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་གཞན་
ལས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞོ་ཞེས་འཛེར་ཏོ། །; MacD 276, 2ff., LVP 76, 1ff.: atrāhuḥ svayūthyāḥ—
yad idam uktaṃ na svata utpadyante bhāvā iti tad yuktaṃ svata utpattivaiyarthyaṭ | yac
coktaṃ na dvābhyām iti tad api yuktaṃ ekāṃśāhāneḥ (LVP ekāṃśa[vaikalyāt]) | ahetupakṣas
tv ekāntanikṛṣṭa iti tatpratiṣedho 'pi yuktaḥ | yat tu khalv idam ucyate nāpi parata iti
tad ayuktaṃ yasmāt parabhūtā eva bhagavatā bhāvānām (LVP [bhāvā]nām) utpādakā
nirdiṣṭāḥ || catvāraḥ pratyaṃ hetur ārambaṇam (LVP hetuś cālambanam) anantaram |

གང་གིས་ {མཛེར་} ། ཀྱང་ རང་གི་སྡེ་པ་དག་¹⁾ གྲོ། །རང་གི་སྡེ་པ་ཐམས་ཅད་ཡིན་ཏེ་གཙོར་ཉམ་
ཐོས་སོ། །

དེ་དག་འདི་སྐད་འདོན་ཏེ། དབུ་མ་ལས་བརྟམ་(36b2)པ་བཞི་བཀག་པའི་གསུམ་ནི་དེ་ལོ་ན་ལྟར་
ཡིན་པས་ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་དགག་པར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཁྱེད་ཀྱིས་བཀག་པ་ནི་རྗེས་སུ་ཡི་རང་
འབྲུལ་ལོ། །འོན་ཀྱང་གཞན་སྡེ་འགོག་པ་ནི་མི་འཐད་དེ་ལྷང་གིས་གཞོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཙམ་ལྟར་
འདས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་བཞི་ལོ་ནས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེད་པར་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ **རྒྱུན་བཞི**²⁾ ནི་རྩ་བས་བསྟན་ཏེ། (36b3)གང་ཞིག་སྐྱབ་ཕྱེད་ཀྱི་ངོ་བོར་གནས་
པ་ནི་ **རྒྱུའི་རྒྱུན**³⁾ ཏེ་རྒྱ་གང་ཞིག་གིས་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་སྐྱབ་པར་ཕྱེད་པ་ས་བོན་ནི་རྒྱ་གྲོ། རྩང་
པ་ཙམ་ཡིན་ཏེ་སྐྱང་ནང་གི་ས་བོན་ལྟ་བུའོ⁴⁾ ། །དེ་ནི་རྒྱ་ཙམ་ཡིན་ཏེ་ལྷ་གུ་སྐྱེད་པ་ལ་རུམ་པ་དང་ན་
[བ་] གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། **དམྱིགས་པ**⁵⁾ ནི་དམིགས་པར་ཕྱེད་པས་དམྱིགས་པ་
མ་ཡིན་གྱི་དམྱིགས་པར་བྱ་བས་དམིགས་པ་སྟེ་ཡུལ་ལོ། །སྤྱིར་སེམས་དང་(36b4)སེམས་ལས་བྱུང་
པ་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ། མི་སྡེ་བའི་ཚོས་ཅན་⁶⁾ ཞེས་པ་⁷⁾ གཏན་མི་སྡེ་བ་དང་། སྡེ་བའི་ཚོས་ཅན་
⁸⁾དེའི་དམིགས་ཡུལ་⁹⁾ ནི་དམྱིགས་པའི་རྒྱུན་སྟེ། དེས་ན་གན་པོ་འཁར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷང་བ་
བཞིན་དམིགས་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་འབྱུང་པའོ། །

¹Ms. +ཟེར་

tathaiṅādhipateyaṃ ca pratyayo nāsti pañcamaḥ || (MMK 1.2)* tatra nirvartako hetur iti lakṣaṇād yo hi yasya nirvartako bījabhāvenāvasthitaḥ, sa tasya hetupratyayaḥ | utpadyamāno dharmo yenārambanenotpadyate, sa tasyārambanapratyayaḥ | kāraṇasyānantaro (LVP - ā[na]ntaro) nirodhaḥ kāryasyotpattipratyayaḥ, tadyathā bījasyānantaro (LVP -ā[na]ntaro) nirodho 'ṅkurasyotpādapratyayaḥ | yasmin sati yad bhavati tat tasyādhipateyam iti ta ete catvāraḥ pratyayāḥ | (LVP ||) ye cānye purojātasahajātapaścājjātādayasyaḥ, ta eteṣv evāntarbhūtāḥ | īśvarādayas tu pratyayā eva na sambhavantīti | ata evāvadhārayati pratyayo nāsti pañcama iti | (LVP ||) tasmād ebhyaḥ parabhūtebhyo bhāvānām utpatter (LVP utpat- tir) asti parata utpattir iti || *Ye 2011 counts this verse as MMK 1.3 in accordance with *Piṅgala's *Chung Lun* (青目『中論』) and *Akutobhayā*.

¹⁾Pr D25b6, P29a2, cited above.
²⁾MMK 1.2 cited above.
³⁾MMK 1.2 cited above.
⁴⁾MN. +++ da'i steng du chogs pa dang nus pa thogs med ste spyir rgyu gsum du yod.
⁵⁾MMK 1.2 cited above.
⁶⁾MN. rang gi go shes.
⁷⁾MN. gzugs sgra la sogs pa las.
⁸⁾MN. gzhan rig go she nas.
⁹⁾MN. + lasogs pa.

དེ་མ་ཐག་པ་¹⁾ རི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་ཅེས་པ་མཚུངས་པ་ནི་ཤེས་པར་པོ། །དེ་མ་ཐག་
 (36b5)པ་ནི་བར་མ་ཆད་པའོ་ཅེས་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་མ་ཡིན་གྱི། རྒྱ་འགགས་པ་དང་འབྲས་
 བུ་སྐྱེ་བ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་དུས་དང་རྗེས་ཀྱིས་{མ་ཚོད་} ¹པའི་རྒྱ་གཅིག་ལ་བྱའོ། །འདི་ལྟར་སྐད་ཅིག་
 དང་པོ་ལ་རྒྱ་གཞན་གཉིས་པ་ལ་འགགས་གསུམ་པ་ལ་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་བྱེད་པ་དེའོ། །དེ་ཡང་སྐྱེ་
 འགག་དུས་མཉམ་པར་འདོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་པས་སྒོ་རྩེད་པ་སྐྱེ་སྐྱེ་འགག་གཉིས་ཐ་དང་
 བར་དུ་གཞན་གྱིས་{མ་ཚོད་} ²པར་འདོད་པའོ། །(36b6)དཔེར་ན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་ས་བོམ་
 འགགས་གསུམ་པ་ལ་ལྷ་གུ་འབྱུང་པའི་རྒྱུ་ལྟ་བུའོ། །**བདག་པོའི་རྒྱུ་ན་** ³ ²⁾ རི་མེ་གང་ཞིག་
 ཡོད་པས་དུ་བ་གང་ཞིག་འབྱུང་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། {སན་} ⁴ འདོགས་པའི་དང་མི་འདོགས་པའི་བདག་རྒྱུ་
 གཉིས་ཡོད་དེ། མེ་དུང་ལྟ་བུ་ནི་སན་འདོགས་པ་སྟེ་དེ་ལ་སན་པ་བསྐྱབས་ནས་བསྐྱེད་པའོ། །དུ་
 བ་དང་དུས་མཉམ་པའི་དངོས་པོ་གཞན་རྣམས་ནི་སན་མ་བཏགས་པའི་བདག་རྒྱུ་ཏེ། གཞོད་པ་
 མ་བྱས་པ་(36b7)ཚམ་ལ་སན་བཏགས་ཟེར་ཏེ། དཔེར་ན་གྲོང་དཔོན་གྱིས་གྲོང་པ་ལ་གཞོད་པ་མ་
 བྱས་པ་ན་གྲོང་དཔོན་གྱིས་བདག་ཅག་བདེ་བར་བྱས་ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

རྐང་པ་བཞི་པས་³⁾ རི་རྒྱུན་བཞི་ཁོ་ན་ཡིན་པས་གཞན་འགོག་སྟེ། གང་རྒྱུན་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་
 འདི་བཞིར་འདུ་འདི་བཞིར་མ་འདུས་ན་རྒྱུན་ཡང་མ་ཡིན་ཅེས་སྟོན་ཏེ། སྤྱིར་གསུམ་ཡོད་དེ་རྒྱུན་
 རྩ་བ་དང་དུས་མཉམ་པ་དང་། འཕྱི་བའོ། དང་པོ་ནི་ལྲར་བཤད་པ་དེ་ཉིད་དོ། (36b8)དུས་
 མཉམ་པ་ནི་རྒྱ་གུ་དང་གྲིབ་མ་དང་མར་མེ་དང་འོད་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་འབྲས་བུ་རྩ་ལ་རྒྱུན་འཕྱི་བ་
 རི་བྱ་དང་ནམ་ནངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། འབྲས་བུ་བྱའི་སྐད་རྩ་མ་རྒྱ་ནམ་ནངས་པ་འཕྱི་བའོ། དེ་དག་
 ཐམས་ཅད་གཙོར་བདག་པོའི་རྒྱུ་དུ་འདུས་སོ། དབང་ལྷག་ལམས་གསུམ་པ་སྐྱེད་བྱེད་དུ་འདོད་པ་ནི་
 དེ་བཞིར་འདུས་ཀྱང་མ་འདུས་རྒྱུན་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་རིམ་དང་གཅིག་ཅར་གྱི་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པས་
 འགོ་བའི་སྐྱེད་བྱེད་མ་ཡིན་ནོ། །

¹Ms. མཚོད་
²Ms. མཚོད་

³Ms. འ་
⁴Ms. སན་

¹⁾MMK 1.2 cited above.
²⁾MMK 1.2 cited above.
³⁾MMK 1.2d cited above.

411.132 ལན་བཟོད་པ། ad Pr MacD 278, 6-280, 7

(36b9) དེ་དགག་པའི་ཕྱིར་ལན་བཟོད་པ། དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ་ ཞེས་པ་ལསོགས་པའོ¹⁾
 ། །ལུང་འགལ་འདི་ལྟར་སྤང་སྟེ། བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་རྒྱུན་ལས་སྟེ་བར་གསུངས་པ་བདེན་མོད་
 གྱི། དེ་དང་འགལ་བ་མེད་དེ། ལུང་ལས་དྲང་དོན་གྱི་སྟེ་བ་ཀུན་ཚོ་བ་ཡོད་པར་བཤད་ལ།
 བདག་གིས་ནི་ངེས་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བདེན་པའི་སྟེ་བ་བཀག་པ་ཡིན་པར་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུན་
 གཞན་ལས་སྟེ་བ་ནི་བདག་གིས།(37a1)ཀུན་ཚོ་བ་དུ་ཡང་འགོག་མོད་གྱི་རྒྱུན་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ལས་
 སྟེ་བར་བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ཡང་མེད་དོ། དེ་ལྟར་མི་གསུང་པའི་ནད་ཀ་ནི་འདིར་
 འཆད་པའི་རིགས་པས་གཞོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

411.132.1 ཚེགས་བཅད་བཤད་པ། ad Pr MacD 278, 6-280, 7 (ad MMK 1.3)

ཚེགས་བཅད་འདི²⁾ ལ་བཤད་པ་གཉིས་སྟེ། མེད་པས་མི་སྟེ་བ་དང་། གཞན་མེད་པས་མི་སྟེ་
 བའོ། །

411.132.11 བཤད་པ་དང་པོ་མེད་པས་མི་སྟེ་བ།

དང་པོ་ལྟར་ན་ཕྱེད་དང་པོས་ཕྱོགས་ཚོས་བསྐྱབ་འོག་མས་(37a2)གཞན་གྲགས་ཕྱེད་པའོ། །

དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི།
 རྒྱུན་ལསོགས་{ལ་} །ཡོད་མ་ཡིན།³⁾

ཅེས་པའོ། །

¹Ms. བ'

¹Pr D 26a5, P29b1: དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་རྒྱུན་གཞན་དུ་གྱུར་པ་དག་ལས་སྟེ་
 བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དེ།; MacD 278, 6, LVP 77, 8: atrocitate—naiva hi bhāvānām parabhūtebhyah
 pratyayebhya utpattir iti l.

²MMK 1.3 cited in Pr D26a5f., P29b1f.: དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། རྒྱུན་ལསོགས་ལ་ཡོད་
 མ་ཡིན། །བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ཀྱ། །གཞན་དངོས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཀོ། །; MacD 278, 8ff., LVP 78, 1f.:
**na hi svabhāvo bhāvānām pratyayādiṣu vidyate | avidyamāne svabhāve parabhāvo na
 vidyate ll.** Ye 2011 counts this verse as MMK 1.2 in accordance with *Piṅgala's *Chung Lun*
 (青目『中論』) and *Akutobhayā*.

³MMK 1.3ab cited above.

དངོས་པོ་ ཞི་འབྲས་བུའི་དངོས་པོའོ། ། **སོགས་** ཀྱིས་བསྐྱུ་བྱ་ནི་རྒྱུ་འདུས་པ་དང་སོ་སོ་བ་
 ལསོགས་པའོ། ། **ལ་** ཅེས་པ་ནི་གཞིའི་བདུན་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་འདི་རྒྱུ་བསྐྱུ་བྱ་ འབྲས་བུའི་
 དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་རྒྱུ་བྱི་སྤང་ན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཅེས་(37a3)བྱ་བའོ། དཔེར་ན་
 འཁར་གཞོང་གི་ནང་ན་རྒྱ་བྱུག་ཡོད་པ་ལྟར་རྒྱུ་བྱི་ཐེག་ན་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཅེས་དམ་བཅས་
 པའོ¹⁾ ། །འབྲས་པ་ནི་སྤང་ན་ཡོད་ན་དམིགས་པར་ཐལ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་
 མེད་པར་ཐལ་ཅེས་འགལ་བཅོལ་དོ། །གཞན་ཡང་ཡོད་ན་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་ཏུ་ཐལ་བའི་ཉེས་པའང་ཡོང་
 ངོ་²⁾ ། །སྐྱེ་བ་དེ་ནི་ངེས་པ་སྟེ་ཕ་རོལ་པོས་ཡོད་སྲིད་པ་ཅེས་ཏུ་(37a4)ལས་སྤངས་ན་ནི། ཡོད་སྲིད་
 པའི་ཕྱིར་དམིགས་པར་ཐལ་བྱས་ན་ཁྲབ་པ་མ་གྲུབ་ཟེར་ཡང་། ད་ལྟ་ནི་ཡོད་པར་ངེས་པར་འདོད་
 ལ། ཡོད་ངེས་ལ་དམིགས་པས་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཕྱོགས་ཚོས་བསྐྱུ་བས་ནས་ཐལ་བ་བཅོལ་བ་

བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན།
གཞན་དངོས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་³⁾

ཞེས་སོ། །

བདག་གི་དངོས་པོ་ ཞི་འབྲས་བུའི་བདག་གི་དངོས་པོའོ། ། ཡོད་མིན་ནི་(37a5)རྒྱུ་བྱི་
 སྤང་ན་ཡོད་པ་མིན་པའོ། ། **གཞན་** དང་ **དངོས་པོ་** འི་བར་ན་ལས་ཅེས་པའི་ཚིག་མ་མངོན་པ་
 ཡིན་པས། གཞན་ལས་དངོས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན་ཅེས་སོ་⁴⁾ ། །དངོས་པོ་ནི་རྩ་བ་ན་རྩ་བ་ཅེས་པ་
⁵⁾འབྱུང་པས་ན་དངོས་པོ་ཡིན་པས་གཞན་ལས་འབྱུང་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཅེས་པའོ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་
 བར་གསུམ་པ་ལྟར་ན་ཡོད་མེད་སྐྱེ་འགག་གི་མེད་པས་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་སྤོང་པ་ཡིན་ཏེ། མེད་པས་མི་
 སྐྱེ་ཅེས་(37a6)སྟོན་པའོ། །ཐལ་འབྱུར་བ་ལྟར་ན་གཞན་གྲགས་ཏེ། གང་དང་གང་མེད་པ་དེ་དང་
 དེ་མི་སྐྱེ་སྟེ་རི་བོང་གི་རུ་བཞིན་འབྲས་བུའི་དངོས་པོ་ཡང་མེད་པས་མི་སྐྱེ་ཅེས་བཞུག་ཏོ། །ཐལ་བ་

¹⁾Cf. MABh 93, 14ff.: གང་གི་ཚེ་གཞི་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ་འབྲས་བུ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་
 འཁར་གཞོང་དང་རྒྱ་བྱུག་ལྟར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། ། གང་ཞིག་གང་ན་མེད་པ་དེ་ནི་དེ་ལས་སྐྱེ་བ་མ་
 ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་བྱེ་མ་དག་ལ་ཉིལ་མར་བཞིན་ཏེ།

²⁾Cf. Pr D26a7, P29b4: གལ་ཏེ་ཡོད་པར་རྒྱུར་ན་ནི།གཟུང་ཏུ་ཡོད་པའམ་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པར་འབྱུར་རོ། །;
 MacD 279, 2f., LVP78, 5: yadi syāt, gr̥hyeta cotpādavaiyarthyaṃ ca syāt l.

³⁾MMK 1.3cd cited above.

⁴⁾Cf. Pr D26b1, P29b5f.: གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ནི་གཞན་དག་ལས་སྐྱེ་བ་སྟེ་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །; MacD
 279, 6, LVP 78, 7: parebhya utpādaḥ prabhāvaḥ sa na vidyate.

⁵⁾Cf. Pr D26b1, P29b5: འབྱུང་བས་ན་དངོས་པོ་སྟེ་སྐྱེ་བའོ། །; MacD 279, 4, LVP 78, 7: bhavanam
 bhāva utpādaḥ.

འདིའི་ཕྱོགས་ཚོས་དངོས་སུ་ཁས་སྒྲུབ་སྟེ་རྒྱུ་ལྡན་ཏེ་འབྲས་བུ་ཡོད་པར་མི་འདོད་དོ། དེས་ན་
 འདི་ལ་ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་ཅེས་ཚོལ་བ་སྲིད་དེ། མེད་པའི་ཕྱིར་མི་སྐྱེ་བར་ཐལ་ཅེས་བསྟན་པ་ན་ཁྲུབ་
 པ་མ་གྲུབ་ཟེར་རོ། (37a7)དེ་ལ་འདི་སྐད་བྱ་སྟེ་འོ་ན་རི་ཤོང་གི་སྤྲུལ་སྐྱེ་བར་ཐལ། མེད་པ་སྐྱེ་
 བའི་ཕྱིར་ཅེས་བྱ། འདི་ཡང་ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་ཟེར་ཏེ་འོང་ལ་འདི་ཚོ་ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་
 བཟོན་ཅིག་ཅེས་བྱ། དེ་ནི་བཟོན་དགོས་ལ་བཟོན་པ་ན་བསྐྱབ་བྱ་དང་མཚུངས་ཅེས་བྱ། ཁོ་ན་རེ་
 རི་ཤོང་སྤྲུལ་སྐྱེ་བ་ལྟར་ཁྱེད་ཀྱི་ལྟུང་ལ་འདི་ཚོ་ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་
 ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ། (37a8)དེ་ལྟར་བཟོན་ན་ནི་བཀལ་བ་ལ་འཇུག་སྐྱེས་པའོ། །

ཡང་ན་མེད་པ་རྒྱ་ལས་སྐྱེ་བེར་ན་དབུ་མ་སྤང་པའི་ཚོད་མ་ཚོད་ཀྱི་ལྷག་པས་བཀག་པས་ཁྲུབ་པ་
 གྲུབ་པའོ། །ལ་¹⁾ ལྷལ་གྱི་བདུན་པར་བྱས་པའི་བཤད་པ་དེ་ལེགས་མོད་ཀྱི། སྐག་གི་མེད་པས་མི་
 སྐྱེ་ཞེས་སྟོན་པ་དང་སྐྱོས་སོ། །དེས་ན་འདི་ལ་ས་གཙོད་ཀྱི་མིང་མ་བྱས་སོ། །

411.132.12 བཤད་པ་གཉིས་པ་གཞན་མེད་པས་མི་སྐྱེ་བ།

བཤད་པ་གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་རྒྱུ་ལྡན་པ་དང་པོ་སྤར་དང་འདྲ། (37a9)གཉིས་པ་པའི་²⁾ ལ་²⁾ རི་
 ཡོད་པའི་དོན་གྱི་བདུན་པ་སྟེ། རྒྱུ་ལྡན་པའི་ཚོ་ན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཅེས་པའོ³⁾ ། །རྒྱུ་དང་འབྲས་
 བུ་གཉིས་དུས་གཅིག་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཅེས་པའི་དོན་ཏེ། རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་དུས་ཐ་དང་དུ་པ་རོལ་
 པོ་ཡང་འདོད་ལ། དུས་གཅིག་ན་རིགས་པས་ཀྱང་གཞོད་དེ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་མེད་དུ་ཐལ། དུས་
 གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། སྤྲུལ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ལྡན་པ་ལ་རྒྱུ་མེད་པ་ལ་བཏགས་པས་རྒྱུ་མེད་
 དུ་འགྱུར་རོ། (37b1)གཞན་ཡང་འབྲས་བུ་དེ་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སུན་གདགས་བྱ་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ། རྒྱུ་ལྡན་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་སུན་འདོགས་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ཕྱོགས་
 ཚོས་བསྐྱབས་ནས་བྱེད་འོག་མས་གཞན་གྲགས་ཏེ། འབྲས་བུའི་བདག་གི་དངོས་པོ་རྒྱུ་ལྡན་པའི་
 ཚོ་ན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་མེད་ན། གཞན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། དངོས་པོ་(37b2){གཞན་}³⁾ཉིད་
 ཅེས་པ་རྒྱུ་དུ་འགྲོ་བའོ། །དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་གཞན་ཉིད་ཡོད་པ་ལ་དུས་དེ་ཉིད་ན་འབྲས་བུའི་དངོས་
 པོ་ཡོད་དགོས་ཏེ། འབྲས་བུ་ལ་ལྟོས་ནས་རྒྱ་གཞན་ཅེས་འདོགས་པའོ། རྒྱུ་འབྲས་དུས་ཐ་དང་པའི་

¹Ms. སོག་ ³Ms. རི་
²Ms. རི་

¹⁾MMK 1.3b cited above.
²⁾MMK 1.3b cited above.
³⁾Cf. MABh 93, 12ff.: དེ་མེད་ན་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་གཞན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་ཡོད་པས་
 རྒྱུ་ལྡན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བདུན་པ་ཡིན་ནོ། ། (yasya ca bhāvena bhāvalakṣaṇam, Pāṇini
 II.3.37, cited in MacDonald 2015: 306, 564)

ནད་ཀྱིས་རྒྱལ་ཡོད་པ་ན་འབྲས་བུ་མེད་དེ་མ་སྐྱེས་པས་སོ། ། འབྲས་བུ་ཡོད་དུས་ན་རྒྱལ་མེད་དེ་འགགས་
པས་སོ། ། དེས་ན་འབྲས་བུ་མ་གྲུབ་པས་རྒྱུ་ལྡན་གཞན་ཉིད་མ་གྲུབ། དེ་(37b3)མ་གྲུབ་པས་གཞན་སྐྱེ་
མེད་དོ། །

དེ་ལྟར་ན་རྟགས་བརྒྱད་པ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་མ་གྲུབ་པར་གཞན་ཉིད་མ་གྲུབ། གཞན་ཉིད་
མ་གྲུབ་པས་གཞན་སྐྱེ་མེད་པའོ། །གལ་ཏེ་གཞན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཅེས་པའི་དེ་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ་ཕྱིས་
འབྲུང་གི་འབྲས་བུ་དང་ད་ལྟ་ཡོད་པའི་རྒྱ་གཉིས་སྟོན་དུས་མཉམ་དུ་གཟུང་དུ་བདུབ་པའི་ཕྱིར་འབྲས་
བུ་ཡང་གྲུབ་པོ་སྐྱེ་བ། ལྷ་ཕྱི་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ནི་རྣམ་རྟོག་ཡིན་(37b4)ལ། རྟོགས་ལུལ་
སྟོ་བཏོགས་ཡིན་པས་མ་གྲུབ་པོ། གལ་ཏེ་རྒྱུ་ལ་བསམས་ནས་ཐ་དད་དུ་གྲུབ་པོ་ཅེ་ན། རྒྱུ་ནི་
འབྲེང་པ་དམག་ལསོགས་བཞིན་བརྒྱན་ལ། རྒྱུ་ཅན་སྐད་ཅིག་ལ་ནི་དུས་མཉམ་མེད་དེ། རྒྱུ་
སྐད་ཅིག་ཡོད་པ་ན་འབྲས་བུ་མེད་པ་ལསོགས་པའོ། །

411.132.13 འགྲེལ་པའི་ལྷོག་ཁྲབ་བཟོད་པ། ad Pr MacD 278, 10-280, 7

ཐལ་བ་བཤད་ནས་འགྲེལ་པའི་ལྷོག་ཁྲབ་བཟོད་པ། **གལ་ཏེ་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་**
རྣམས་རྒྱུ་ (37b5) **ལསོགས་པའི་རྒྱུ་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ཡང་རུང་སྟེ།** ཡོད་པར་གྱུར་པ་
དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་ཅེས་སྐུར་རོ¹⁾ ། ། **རུང་** ཅེས་པ་ནི་རྒྱུ་གང་ཡིན་ཡང་རུང་ཅེས་པའོ། ཡོད་
མ་ཡིན་ནི་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད་པའོ། **རུང་** ཅེས་པ་མང་པོ་སྟོན་པ་ཡིན་པས་དེ་བཤད་པ་ནི་ **འདུས་**
པ་འཇམ་ ཅེས་པ་བཞིའོ²⁾ ། ། **རྒྱ་དང་རྒྱུ་གྱི་ཚོགས་པ་ལས་གཞན་**³⁾ ཅེས་པའི་གཞན་ལ་
གཉིས་སྟེ་ **ཚོགས་པ་ལས་གཞན་** ཅེས་(37b6)པས་རྒྱ་རྒྱུ་མ་འཚོགས་པ་ཁ་ཡར་བ་ཡིན་པས་
དེ་ལ་བྱའོ། །ཡང་ན་ **གཞན་** ཅེས་པ་རྒྱ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ལ་བྱའོ། **སྐྱེས་པའི་** ཅེས་པ་ནས་⁴⁾ ལྷོག་

¹⁾Pr D26a6ff., P29b2f.: གལ་ཏེ་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་རྒྱུ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་གཞན་དུ་གྱུར་
པ་འདུས་པའཇམ་སོ་སོ་བཤམ་འདུས་པ་དང་(P inserts 1) སོ་སོ་བ་དག་གས། རྒྱ་དང་རྒྱུ་གྱི་ཚོགས་པ་
ལས་གཞན་འགའ་ཞིག་ལ་ཡང་རུང་སྟེ། སྐྱེས་པའི་སྐྱ་རོལ་དུ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ནི་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་
ཞིག་ན། གང་ཞིག་སྐྱེ་བའི་སྐྱ་རོལ་དུ་(P ཏུ)ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ།; MacD 278, 10ff.,
LVP 78, 3ff.: yadi hi hetvādiṣu parabhūteṣu pratyayeṣu samasteṣu vyasteṣu vyastasamasteṣu
hetupratyayasāmāgryā anyatra vā kvacid bhāvānām kāryāṇām utpādāt pūrvam sattvaṃ syāt,
syāt tebhya utpādaḥ | na caivaṃ yadutpādāt pūrvam sadbhavaḥ (Salvini 2016: sadbhāvaḥ)
syāt |

²⁾Cf. Pr D26a6, P29b3, cited above.
³⁾Pr D26a6, P29b3, cited above.
⁴⁾Pr D26a7, P29b, cited above.

བྱ་བ་པོ། །འདི་ལ་ས་མེད་ཀྱི་མིང་བཏགས་སོ།

411.133 བྱ་བ་ལས་སྐྱེ་བ་དགག་པ། ad Pr MacD 280, 8-284, 8 (ad MMK 1.4)

རིགས་པ་དེས་སྐྱེ་བ་བཞག་པ་ན་བད་སྤོང་པ་བ་ན་རེ་རྒྱུན་བཞིས་བྱ་བ་སྐྱེད་ལ། རྒྱུན་དང་ལྷན་
ཅིག་པའི་བྱ་བ་དེས་འབྲས་སུ་སྐྱེད་པས་སྐྱེ་བ་གྲུབ་པོ་བཟེང་ཏེ¹⁾ ། དོན་ནི་སྤྱི་གདམས་པ་འཕྲོ་བ་²⁾
(37b7)པ་བཞིས་བྱ་བ་གཅིག་སྐྱེད། བྱ་བ་དེས་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་དོ། །དཔེར་ན་རྒྱུན་སྐྱེད་པོ་ལྷ་བ་མེ་
རྒྱ་ལ་སོགས་པས་ **ཚོས་པའི་བྱ་བ་**²⁾ གཅིག་སྐྱེད། བྱ་བ་དེས་འབྲས་ཆེན་ཆོས་པར་སྐྱབ་པ་བཞིན་
ཅེདོ། །

དེ་དགག་པའི་དོན་དུ་བཤད་པ་ **བྱ་བ་རྒྱུན་དང་ལྷན་པ་མེད་**³⁾ ཅེས་སོ། རྒྱུན་གྱིས་བསྐྱེད་

¹Ms. ལས་

²Ms. འཕྲོ་

¹Cf. Pr D26b5ff., P30a3ff.: དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྷན་རྒྱུན་དག་ལས་སྐྱེ་བར་སྐྱེ་བ་བཞག་པ་ཡིན་དང་། བྱ་
བ་ལས་སྐྱེ་བར་སྐྱེ་བ་ནི། མིག་དང་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུན་དག་ནི་དངོས་སུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པར་
མི་བྱེད་གྱི། རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་ཞེས་བྱ་ལ། བྱ་བ་དེས་ཀྱང་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་རྒྱུན་དང་ལྷན་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི་རྒྱུན་དག་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། འབྲས་ཆེན་གྱི་འཚོང་པའི་བྱ་བ་བཞིན་
ལོ་སྐྱེས་དུ་སེམས་སོ། །; MacD 280, 8ff., LVP 79, 1ff.: tad evaṃ pratyayebhya utpādavādini
pratiṣiddhe, kriyāta utpādavādī manyate—na cakṣūrūpādayaḥ pratyayāḥ sāksāḍ vijñānaṃ
janayanti | vijñānajanikriyāniṣpādakatvāt tu pratyayā ucyante | sā ca kriyā vijñānaṃ janayati |
tasmāt pratyayavatī vijñānajanikriyā vijñānajanikā, na pratyayāḥ, yathā parikriyā odanasyeti
||.

²Pr D26b7, P30a5, cited above.

³Pr D26b7ff., P30a5ff.: བཤད་པ། བྱ་བ་རྒྱུན་དང་ལྷན་པ་མེད། །(MMK. 1.4a) གལ་ཏེ་བྱ་བ་འགའ་
ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ནི། དེ་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུན་དག་གིས་རྒྱུན་དང་ལྷན་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པར། །(P
omits །) །བྱེད་པ་ཞིག་ན། ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ལྟོ་ལྟོ་བྱ་བ་འདི་འདོད་པ་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
སྐྱེས་ཟེན་པ་ལ་འདོད་དམ། མ་སྐྱེས་པ་ལ་(P omits ལ་)འཕྲུ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ལ་ཡིན་གྲང་ན། དེ་ལ་སྐྱེས་ཟེན་པ་
ལ་མི་རིགས་ཏེ། བྱ་བ་ནི་དངོས་པོ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ན། དངོས་པོ་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི་དེ་ལ་བྱ་བས་ཅི་ཞིག་
དགོས་ཏེ། འདི་ནི་སྐྱེས་པར་གྱུར་པ་སྐྱེས་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་(P omits འགྱུར་བ་)རིགས་པ་(P inserts འཕྲུ་)མ་
ཡིན་ཏེ། །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་བསྐྱེན་པ་ཡིན་ནོ། །མ་སྐྱེས་པ་ལ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ་སྐྱེ་བ་
འདི་ནི་བྱེད་པ་མེད་པར་རིགས་པའི་འོ་འོ་འཇུག་མིན། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྲུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་སྐྱེ་བཞིན་
པ་ལ་ཡང་བྱ་བ་སྤོང་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་སྐྱེ་བཞིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །;
MacD 281, 3ff., LVP 79, 5ff.: ucyate—**kriyā na pratyayavatī** | (MMK 1.4a) yadi kriyā kācit
syāt, sā cakṣurādibhiḥ pratyayaiḥ pratyayavatī vijñānaṃ janayet | na tv asti | katham kṛtvā |
iha kriyeyam iṣyamāṇā jāte vā vijñāna iṣyate 'jāte vājāyamāne vā | tatra jāte na yuktā, kriyā
hi bhāvaniṣpādakā | bhāvaś cen niṣpannaḥ kim asya kriyayā || **jātasya janma punar eva ca**

པའི་བྱ་བ་རྒྱུན་དང་ལྡན་པ་མེད་ཅེས་པ་དམ་བཅའོ། །འཕྲད་པ་ཀླུ་འཕྲུག་ལ་མངའ་བ་འགྲེལ་པས་
སྟོན་ཏེ། (37b8)བྱ་བ་ཡོད་ན་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པ་འཕྲད་པ་ལ་བྱ་བ་ཉིད་མ་གྲུབ་སྟེ། འབྲས་བུ་བཀག་
པའི་སྟོ་ནས་མ་གྲུབ་སྟེ། བྱ་བས་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་ན་རྣམ་ཤེས་སྐྱེས་པ་འམ་མ་སྐྱེས་པ་འམ་སྐྱེ་
བཞིན་པ་ཞིག་བྱ་བས་སྐྱེད། དང་པོ་ནི་མི་འཕྲད་དེ་སྐྱེས་ཟེན་པ་ནི་ཡོད་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་
ལ་བྱ་བ་དོན་མེད་དེ་གྲུབ་ཟེན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཡོད་ཀྱང་སྐྱེ་ན་ཕྱག་མེད་དུ་ཡང་འགྱུར་རོ། (37b9)

སྐྱེས་པར་གྱུར་པ་སྐྱར་ཡང་སྐྱེ་བར་རིགས་པའང་མ་ཡིན་ཉིད་¹⁾

ཅེས་སོ། །

གཉིས་པ་མ་སྐྱེས་པ་ཞིག་བྱ་བས་སྐྱེད་པ་མི་འཕྲད་དེ་ཕན་ཚུན་རྟེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་
པ་ནི་མ་གྲུབ་པས་མེད་པ་ཡིན་ལ། སྐྱེད་བྱེད་བྱ་བ་ནི་རྟེན་ཏེ། ལས་སམ་བྱེད་པ་པོ་ལ་རྟེན་པ་སྐྱབ་
བྱེད་གཡོའ་བ་དང་བཅས་པ་ནི་བྱ་བ་[འི་མཚན་ཉིད་དོ།] འོ། །དེ་ལྟར་ན་འབྲས་བུ་འགྲུབ་པ་ལ་རྒྱ་བྱ་
བ་གྲུབ་དགོས། ། (38a1)བྱ་བ་གྲུབ་པ་ལ་རྟེན་འབྲས་བུ་གྲུབ་དགོས་པས་མི་འགྲུབ་པོ།

སྐྱེ་བ་འདི་ནི་བྱེད་པོ་མེད་པར་རིགས་པའི་ངོ་བོ་འང་མིན་²⁾

ཅེས་འབྲུང་ངོ། །

བརྟག་པ་གསུམ་པ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་མི་འཕྲད་དེ། དེ་ལྟར་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡིན་པ་ལ་སྐྱེས་མ་སྐྱེས་
གཉིས་ཡོད་ལ། དེ་གཉིས་གོང་མ་གཉིས་སུ་འདུས་པས་མ་གྲུབ་སྟེ།

སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་བྱེད་སྐྱེད་ཕྱིར། །(38a2)

སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་སྐྱེ་བ་མེད་³⁾

ཅེས་སོ། །

གལ་ཏེ་ལྷན་སྐྱེས་པ་དང་ཕྱིས་འབྲུང་བ་གཉིས་བསྟོམས་པས་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡིན་ལ་དེས་ན་སྐྱེ་བ་གྲུབ་
ཅེ་ན། འོ་ན་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བཞིན་པར་ཐལ། སྐྱེས་ཟེན་པ་དང་མ་སྐྱེས་
པ་གཉིས་གསུ་བཞིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

naiva yuktam || (MA 6.8cd) ityādinā ca madhyamakāvātāre pratipāditam etat || ajāte 'pi na
yuktā, kartrā vinā janir iyaṃ na ca yuktarūpā || (MA 6.19d) ityādivacanāt || jāyamāne 'pi
bhāve kriyā na saṃbhavati jātājātavyatirekeṇa jāyamānābhāvāt l. Cf. MMK 1.4: kriyā na
pratrayavati nāpratrayavati kriyā | pratrayā nākriyāvantaḥ kriyāvantaś ca santy uta ll.

¹⁾MA 6.8d: jātasya janma punar eva ca naiva yuktam ll.

²⁾MA 6.19d: kartrā vinā janir iyaṃ na ca yuktarūpā ll.

³⁾CŚ 15.16ab cited in Pr D27a3, P30b2: སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་བྱེད་སྐྱེད་ཕྱིར། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་སྐྱེ་བ་མིན། །;
MacD 282, 6, LVP 80, 3: jāyamānārdhajātavāj jāyamāno na jāyate l.

ཡང་ན་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བཞིན་པ། །

ཉིད་ནི་ཡིན་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །¹⁾

ཅེས་པའི་དོན་དོ། དེ་ལྟར་ན་དུས་གསུམ་པ་ཅན་(38a3)ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མི་སྲིད་
དོ། །དཔེར་ན་མོ་ཤམ་གྱི་བྱ་བ་ཉིད་མེད་པར་བྱ་བ་ལང་དང་ལྷན་པར་མི་འཐད་པ་བཞིན་ལོ²⁾ ། །གལ་ཏེ་
རྒྱུན་མེད་པའི་བྱ་བ་ཡོད་པས་སྐྱེད་དོ་ཅེ་ན། དེ་འགོག་པ་ནི་ **རྒྱུན་དང་མི་ལྷན་བྱ་བ་མེད་**³⁾
ཅེས་པ་སྟེ། **བྱ་བ་**ནི་འབྲས་བུ་རྒྱུན་ནི་རྒྱུའོ། དེས་ན་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་འབྲས་བུ་འབྲུང་པར་མི་འཐད་དོ།
དཔེར་ན་འབྲས་བུ་སྐྱམ་བུའི་རྒྱ་སྐྱལ་མར་མི་རིགས་(38a4)ན་འཇག་མ་ལས་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་འཐད་
པ་བཞིན་ལོ⁴⁾ ། །

གལ་ཏེ་བྱ་བ་ལས་སྐྱེད་པར་མི་འཐད་ཀྱང་རྒྱུན་ལས་སྐྱེའོ་ཞེས་ཚོལ་ལོ། །བརྒྱལ་བ་འདི་ནི་མི་འཐད་
དེ།⁵⁾ ལྷར་བཀག་ནས་ཡང་ཁས་ལེན་པ་མི་རིགས་མོ་སྐྱམ་ན། གཞན་ལ་ཕན་པ་[པ་ར་ཏེ་ཏ]འི་ཞལ་
ནས་ཚོལ་བ་ནི་བྱི་ལ་⁶⁾ དང་འབྲ་བས་ཡང་འདི་སྐད་ཟེར་བའོ། །འདི་ལྟར་ཁ་ཆེའི་ལྷག་པོ་ལ་ཁང་པའི་
ཕྱོགས་རེ་རྒྱ་ཐབ་ཀྱིས་(38a5)ཚོད་ནས་ཡོང་སྟེ། འཕར་དུ་བྱ་གང་ཞེང་འདོམ་གང་དཀྱུས་འདོམ་
ལྷ་དུག་ཡོད་པ་ཕྱོགས་གསུམ་བརྩེགས་གཅིག་ན་སྒོ་མང་པོ་ཡོད་པའོ། དེའི་དམིག་དུ་བྱི་ལ་ལྷགས་
པ་ན་དུང་པ་བྱུང་པས་སྲིག་གཅིག་བྱ་སྐྱ་གཏང་དེ་ནས་ཡང་གཅིག་དུ་དེ་ནས་ཡང་ལྷར་གྱི་སར་ཚུགས་
ཀྱིས་གཏོང་པ་དང་འབྲ་གསུང་ངོ་། །དེ་དགག་པའི་ཕྱིར་ **བྱ་བ་མི་ལྷན་རྒྱུན་མ་ཡིན་**⁷⁾ ཅེས་དྲེ།

¹⁾CS 15.16cd cited in Pr D27a3f., P30b2: ཡང་ན་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བཞིན་པ། ཉིད་ནི་ཡིན་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །; MacD 282, 7, LVP 80, 4: **atha vā jāyamānatvaṃ sarvasyaiva prasajyate** ll.

²⁾Cf. Pr D27a4ff., P30b2ff.: དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མི་སྲིད་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་ཡོད་པ་ཡང་
(P omits ཡང་) མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ བྱ་བ་རྒྱུན་དང་ལྷན་པ་མེད། །(P omits ། །) (MMK 1.4a)ཅེས་
གསུངས་དྲེ། མོ་གཤམ་གྱི་བྱ་བ་ལང་(P གྲང་)དང་ལྷན་ལོ་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། ། འདི་ནི་ཁྱུང་པར་
མེད་པར་བྱུང་པར་ཅན་ཡོད་མི་ན། །(P omits ། །) (MA 6.57c) ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་(D པ་)དབུ་མ་ལ་འཇུག་
པ་ལས་བཟུན་པ་ཉིད་དོ། །; MacD 282, 9ff., LVP 80, 5ff.: yataś caivaṃ triṣu kāleṣu janikriyāyā
asambhavas, tasmān nāsti sā ll ata evāha—**kriyā na pratyayavatīti** (MMK 1.4a) | **viśeṣaṇam
nāstīti vinā viśeṣyam** | (MA 6.57c) ityādinā pratipāditam etan madhyamakāvātāre | na hi
bandhyāputro gomān ity ucyate l.

³⁾MMK 1.4b cited in Pr D27a5, P30b5 : **རྒྱུན་དང་མི་ལྷན་བྱ་བ་མེད།** །; MacD 283, 3, LVP 80, 10: **nāpratyayavatī kriyā** l.

⁴⁾Cf. Pr D27a5f., P30b5f.: གང་གི་ཚེ་བྱ་བ་རྒྱུན་དང་ལྷན་པ་མེད་པ་དེའི་ཚེ་ཇི་ལྟར་རྒྱུན་དང་མི་ལྷན་པ་རྒྱུ་
མེད་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་དྲེ།སྐྱམ་བུ་སྐྱལ་མའི་རང་བཞིན་དུ་མི་རིགས་པས།འཇག་མའི་རང་བཞིན་དུ་ཁས་ལེན་པ་ནི་མ་
ཡིན་ནོ། །; MacD 283, 4ff., LVP 80, 11f.: yadā pratyayavatī nāsti, tadā katham apratyayavatī
nirhetukā syāt | na hi tantumayaḥ paṭo na yukta iti viraṇamayo ’bhyupagamyate l.

⁵⁾MN. yang na ’gog byed kyī ’thad pa ma ’bral bas kyang spongs pa yin | gsung zha.

⁶⁾MN. rgya thab ++ +s.

⁷⁾MMK 1.4c cited in Pr D27a7, P30b6f.: **བྱ་བ་མི་ལྷན་རྒྱུན་མ་ཡིན།**; MacD 283, 10, LVP 80,

ཉེན་ཉེན་དུ་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་བྱ་བ་ཡོད་པས་(38a6)འཛོག་ལ་དེ་མ་གྲུབ་པས་ཉེན་མི་འགྲུབ་
བོ། །

གལ་ཏེ་བྱ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཉེན་སྲིད་བྱེད་ཡིན་ཅེ་ན། བྱ་བ་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན། །མ་ཡིན་
ཅེས་སྐར་བ་¹⁾ སློམ་སོ། ཡོད་དང་འོན་ཏེ་དེའི་བར་དུ་གོང་ན་ཡོད་པའི་མ་ཡིན་སྐར་ལོ། །འོན་
ཏེ་ནི་དེས་གཟུང་ངོ་། དེ་སྐར་ན་དེའི་ཕྱིར་བྱ་བ་དང་ལྡན་ཡོད་མ་ཡིན་པ་ལོ་ན་ཅེས་པའོ། །དོན་
ནི་བྱ་བ་ལྡར་བཀག་བྱིན་པས་(38a7)མ་གྲུབ་ལ²⁾ ། བྱ་བ་མེད་པར་བྱ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཉེན་
ཡོད་པར་གལ་འབྲས། གཞན་ཡང་བྱ་བ་འགོག་པའི་རྒྱལ་དེས་དཔེའ་ཡང་བཀག་སྟེ། བྱ་བས་
འབྲས་ཆན་གྱི་ཚོས་པ་སྐབ་ན། འབྲས་ཆན་སྐྱེས་པ་འམ་མ་སྐྱེས་པ་འམ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཞིག་³⁾ ཚོས་པ་
[[མ་]]⁴⁾ སྐབ། དོན་མེད་པ་དང་ཕན་རྒྱུན་རྟེན་པ་དང་མ་གྲུབ་པ་སྟེ་བཤད་བྱིན་ཏོ། །

411.134 ཉེན་གྱིས་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་སྲིད་པ་དགག་པ། ad Pr MacD 284, 9-287, 9 (ad MMK 1.5-6)

411.134.1 ཉེན་ཉིད་མ་གྲུབ་པར་རྟོན་པ། ad Pr MacD 284, 9-12

(38a8) འདྲིར་སྐྱས་པ་ཉེན་བྱ་བ་དང་ལྡན་ མི་ལྡན་ལ་སོགས་པའི་ དཔུང་པ་ ཞིབ་མོ་འདི་
ཅི་དགོས། ཉེན་དུ་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་ལ་ལྷོས་ནས་ཉེན་ཡིན་ལ། ད་ལྟ་
སྟིག་ལ་སོགས་པའི་ཉེན་གྱིས་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་སྲིད་པའི་ཕྱིར་སྟིག་དང་ཡུལ་ལ་སོགས་པ་ཉེན་ཡིན།
རྣམ་ཤེས་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་གྲུབ་པོ་ཞེས་དངོས་པོར་སྐྱ་བ་དག་འདོན་ཏེ⁵⁾ ཅེ་ན། ཉེན་ཉིད་མ་

15: pratyayā nākriyāvantaḥ.

¹⁾Pr D27b1, P30b8: བྱ་བ་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན། །མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྐབས་དང་སྐར་ལོ། །; MacD 284, 3, LVP 81, 1: **kriyāvantaś ca santy uta** || (MMK 1.4d) neti prakṛtenābhisambandhaḥ l.

²⁾Read མ་གྲུབ་ལ་ (Ms. པས་མ་གྲུབ་ལ་).

³⁾MN. tshos pa dang ma tshos pa dang 'tshod bzhin pa re re.

⁴⁾There is a sign for insertion.

⁵⁾Cf. Pr 27b2f., P31a2f.: འདྲིར་སྐྱས་པ། ཉེན་བྱ་བ་དང་ལྡན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་
པར་དཔུང་པ་འདིས་ལོ་བོ་ཅག་ལ་ཅི་དགོས། གང་གི་ཕྱིར་མིག་ལ་སོགས་པའི་ཉེན་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་
པོ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཉེན་ཉིད་ཡིན་
ཞེང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །; MacD 284, 9ff., LVP 81, 5ff.: atrāha—kiṃ na etena kriyāvantaḥ pratyayā ityādivicāreṇa | yasmāc cakṣurādīnāṃ pratītya
pratyayān vijñānādayo bhāvā jāyante, tasmāc cakṣurādīnāṃ pratyayatvaṃ tebhyaś cotpādo
vijñānādīnām iti ll.

གྲུབ་(38a9)པར་སློན་པ་ལས་ཕྱིད་དང་པོ་ཇིས་བཟོད་དེ། **འདི་དག་**¹⁾ ཅི་རྒྱུ་བཞི་པའོ། །སྐྱེ་བས་
 ཅི་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་སྐྱེ་བའོ། དེའི་ཕྱིར་ཅི་རྒྱུ་ལས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་དེའི་ཕྱིར་པོ། ཕྱིད་འོག་
 མས་འགོག་སྡེ་རྒྱུ་རྒྱུ་པ་གསུམ་པ་ཏེ་དུའོ། །བཞི་པ་ཐལ་བའི་བསྐྱབ་བྱའོ། །**མི་སྐྱེ་** ཅི་འབྲས་བུ་མི་སྐྱེ་
 བའོ། ཇི་སྲིད་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་མི་སྐྱེ་བ་དེ་སྲིད་དུ་རྒྱུ་དུ་མངོན་པར་འདོད་པ་དེ་རྒྱུ་མ་ཡིན་
 པར་ཐལ། (38b1)རྒྱུ་དུ་འཇོག་པའི་རྒྱ་མཚན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་པོ། འདི་ལྟར་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་
 དུས་ཐ་དད་པ་དང་། རྒྱ་རྒྱར་འཇོག་པའི་རྒྱ་མཚན་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པ་ཡིན་པར་ནི་པ་ལོ་པོ་ཉིད་
 འདོད་ལ། དུས་ཐ་དད་པ་ནི་ཅད་ཀྱིས་རྒྱ་མཚན་མི་འགྲུབ་སྟེ། རྒྱ་ཡོད་པའི་དུས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མ་
 སྐྱེས་པས་མེད་ལ། འབྲས་བུ་ཡོད་པའི་དུས་ཀྱི་རྒྱ་འགགས་པས་མ་གྲུབ་པོ། །དེ་ལྟར་ཅ་དང་པོའི་
 དུས་ཀྱི་(38b2){རྒྱ}་མཚན་མ་གྲུབ་པས་རྒྱུ་མེད། དུས་གཉིས་པའི་ཚེ་རྒྱ་མཚན་ཅན་རང་མེད་
 པས་རྒྱུ་མི་འབྲད་དོ།

ཅི་སྟེ་རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ་ཅེས་པ་ནི་ཁྲབ་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། རྒྱ་ཡོད་དུས་
 ཀྱི་རྒྱ་མཚན་འབྲས་བུ་མེད་ཀྱང་རྒྱུ་དུ་རིགས་སྟེ། རྒྱུ་གཞན་ཞིག་དང་ཕྱད་པས་རྒྱུ་དུ་བྱེད་
 དོ་སྟོམ་ན། རྒྱུ་གཉིས་པ་འདི་ཡའང་རྒྱ་མཚན་མ་གྲུབ་པའི་ཉེས་པ་དེ་ཉིད་ཡོང་སྟེ²⁾ ། རྒྱུ་
 (38b3)ཕྱི་མ་དེ་རྒྱུ་དུ་གང་གིས་འཇོག། །དེ་ལ་འཇོག་བྱེད་ཞིག་ཡོད་ན་ནི་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་ཏེ།
 གསུམ་པ་ལོ་གསུམ་པ་ལ་ཡང་འཇོག་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་པོ། རྒྱུ་གཉིས་པ་ལ་འཇོག་བྱེད་མི་
 དགོས་ན་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ལ་ཡང་མི་དགོས་པར་ཁས་ལོང་གི། །དེ་ལྟར་རྒྱ་མཚན་མ་གྲུབ་པས་རྒྱུ་
 མ་གྲུབ་པར་ཐལ་བ་གནས་སོ། །

¹Ms. རྒྱུ་

¹Cf. MMK 1.5 cited in Pr 27b3f., P31a4: འདི་དག་ལ་བརྟེན་སྐྱེ་བས་ན། །དེ་ཕྱིར་འདི་དག་རྒྱུ་ཅེས་
 གྲག། ཇི་སྲིད་མི་སྐྱེ་དེ་སྲིད་དུ། །འདི་དག་རྒྱུ་མིན་ཇི་ལྟར་མིན། །; MacD 285, 2f., LVP 81, 9f.: **utpadyate**
pratītyemān itīme pratīyāh kila | yāvan notpadyata ime tāvan nāpratīyāh katham ll.

²Cf. Pr D27b5f., P31a6: ཅི་སྟེ་སྐྱེ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་རྒྱུ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཅིག་(P གཅིག་)ལ་
 རྟོས་(P བཟོས་)ནས་རྒྱུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་འོ་ཞེས་བྱ་བར་འདོད་ན། འདི་ཡང་མི་རུང་སྟེ། གང་ཞིག་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་
 འདིའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་རྟོག་པ། རྒྱུ་གཞན་དེའི་རྒྱུ་ཉིད་དེ་ཡང་རྒྱུ་ཡོད་ན་ཡིན་པས་འདི་ལ་ཡང་དཔུང་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་
 རོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་མི་རིགས་སོ། །; MacD 285, 8ff., LVP 82, 1ff.: *atha matam—pūrvam apratyayāḥ*
santaḥ kiñcid anyam pratīyāyāḥ apeḥṣya pratīyāyātvaḥ pratīpadyanta iti | etad apy ayuktam
| yat tat pratīyāntaram apratyayasya pratīyāyātvena kalpyate, tad api pratīyāyātve satīyasya
pratīyāyo bhavati (LVP inserts l) tatrāpy eṣaiva cinteti (LVP cintaneti) na yuktam etat ll.

411.134.2 རིགས་པ་གཞན་གྱིས་འགོག་པ། ad Pr MacD 286, 4-7

རིགས་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་འགོག་པ་ནི་འདི་ལྟར་སྟེ། (38b4) རྒྱུན་གྱིས་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་པར་
རྟོགས་པ་ནི་འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་ཡོད་པ་འཇམ་མེད་པ་ཞིག་སྐྱེད། དེ་གཉིས་ཀ་མི་འབྲང་པའི་དམ་
བཅའ་ཕྱིད་དང་པོས་སྟོན་ཏེ།

ཡོད་དམ་མེད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། །
རྒྱུན་ནི་རུང་པ་མ་ཡིན་ཏེ།¹⁾

ཅེས་པའོ། །འབྲང་པ་ནི་ཕྱིད་འོག་མ་སྟེ²⁾ ། འབྲས་བུ་མེད་པ་སྐྱེ་ན་ནི་རྒྱུན་ལྡན་པར་མ་གྲུབ་སྟེ།
རྒྱུན་ཅེས་པའི་སྐྱེ་དེས་འབྲས་བུ་(38b5)འཕངས་སྟེ། གང་གི་རྒྱུན་ཡིན་ན་འབྲས་བུའི་རྒྱུན་ཡིན་
ཅེས་གྲུབ་དགོས་སོ། དཔེར་ན་བྱས་ཅེས་པས་རྒྱུ་རྒྱུན་གྱིས་བྱས་ཅེས་པ་འཕེན་པ་བཞིན་ཀོ། །དེས་
ན་ཁྱེད་རང་རྒྱུ་འབྲས་དུས་ཐ་དད་དུ་འདོད་པའི་ནད་ཀྱིས་རྒྱུན་ཡོད་དུས་ན་འབྲས་བུ་མེད་ལ། རྒྱབ་
ཕྱིད་དུ་གྱུར་པའི་འབྲས་བུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་མ་གྲུབ་པོ། །གཞན་གྲགས་སོ། །

གལ་ཏེ་འབྲས་བུ་ཕྱིས་འབྱུང་པ་ལ་ལྟོས་ནས་(38b6)རྒྱུན་ཅེས་བསྟན་ཏེ་ཅེ་ན³⁾ ། དེ་ལ་ཕན་
ཚུན་རྟེན་པས་མ་གྲུབ་ཏེ། རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུ་ལྟོས་པ་ནི་ལྷགས་ཡིན་ལ། རྒྱུ་ཡང་འབྲས་བུ་ལ་ལྟོས་
ཏེ་རྒྱུར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་པས་སོ། །དེས་ན་གྲུབ་དུས་མི་འོང་སྟེ། རྒྱུ་ཡོད་དུས་ན་འབྲས་བུ་
མེད། འབྲས་བུ་ཡོད་དུས་ན་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་བུ་ཡོད་པ་སྐྱེད་དོ་ཟེར་ན་ནི་དོན་མེད་

¹⁾Cf. Pr D27b6f., P31a8 f.: གཞན་ཡང་མིག་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱུ་དུ་རྟོགས་པ་ནི་
འདི་ཡོད་པའཇམ་མེད་པ་ཞིག་ལ་རྟོག་གང་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་རིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་བཤད་པ། མེད་
དམ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། །རྒྱུན་ནི་རུང་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །(MMK 1.6ab); MacD 286, 4ff., LVP 82, 4ff.:
kim̐ ceheme cakṣurādayo vijñānasya pratyayāḥ kalpyamānāḥ sato vāsyā kalpyerann asato vā
| sarvathā ca na yujyate ity āha (LVP inserts l) **naivāsato naiva sataḥ pratyayo ’rthasya
yujyate** | (MMK 1.6ab).

²⁾Cf. Pr D27b7f., P31b1f.: དེ་(P omits དེ་)ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བཤད་པ། མེད་ན་གང་གི་རྒྱུན་དུ་
འགྲུས། ཡོད་ན་རྒྱུན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། (MMK 6cd)མེད་པ་སྟེ། །(P omits །)ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ལ་ནི་རྒྱུན་དུ་
ཇི་ལྟར་འགྲུས། ; MacD 287, 1ff., LVP 82, 7ff.: kasmād ity āha—asataḥ pratyayaḥ kasya sataś ca
pratyayena kim || (MMK 1.6cd) asato hy arthasyāvidyamānasya katham̐ pratyayaḥ syāt ||.

³⁾Cf. Pr D28a1f., P31b2f.: གལ་ཏེ་འབྱུང་བར་འགྲུར་བས་སྟོན་པར་འགྲུར་རོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ནི་
མ་ཡིན་ཏེ།གལ་ཏེ་འབྱུང་བར་འགྲུར་བས་བསྟན་འདོད་ན། རུས་པ་མེད་པར་འདི་ཡི་འབྱུང་འགྲུར་མེད་ (D
ནི། །ཡོད་མིན་) (MA 6.58ab)ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་ཉེས་པ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡོད་ན་སྟེ་བདོག་པ་སྐྱེ་བ་
ཐོབ་ཟེན་པ་ལ་ཡང་རྒྱུན་ཡོད་ས་སུ་བརྟག་པས་(P བརྟག་པ་)འབྲས་བུ་མེད་པ་ཉིད་དོ། ; MacD 287, 4ff., LVP
82, 9ff.: bhaviṣyatā vyapadeśo bhaviṣyatīti cet | naivam **bhaviṣyatā ced vyapadeśa iṣṭaḥ
śaktim̐ vinā nāsti hi bhāvītāsyā** | (MA 6.58ab) ityādinoktadoṣatvāt || sato ’pi vidyamānasya
labdhajanmano niṣphalaiva prayayakalpanā ||.

པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་སྐར་བཞིན་དགག་(38b7)སྒྲེའོ། རྒྱུ་ཐམས་ཅད་འདུས་ནས་འབྲས་བུ་སྦྱང་
པ་བཀག་ཟེན་ཏེ¹⁾ །།

411.135 རྒྱུ་སོ་སོ་བས་མི་སྦྱང་བར་སྟོན་པ། ad Pr MacD 287, 10-295, 3 (ad MMK 1.7-10)

དེ་ནི་རྒྱུ་སོ་སོ་བས་ཀྱང་མི་སྦྱང་བར་སྟོན་ཏེ²⁾ ། །ལ་ཅིག་ན་རེ་རྒྱུ་འདུས་པས་མི་སྦྱང་པ་བདེན་
མོ། འོན་ཀྱང་རྒྱུ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་གྲུབ་ལ་དེས་ན་སྦྱང་པར་བྱེད་དོ།

411.135.1 རྒྱུ་རྒྱུ་དགག་པ། ad Pr MacD 288, 3-289, 7 (ad MMK 1.7)

དང་པོ་རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ནི་སྦྱབ་བྱེད་དེ། དེ་ལ་སྦྱབ་བྱེད་རྒྱ་ཞེས་བྱ། ཅེས་འབྲུང་ངོ་[ཞེ་]།
ན³⁾། ཏེ་དུ་བསྦྱབ་བྱ་དང་(38b8)མཚུངས་པར་བཟོད་པ་ ཇི་ལྟར་སྦྱབ་བྱེད་རྒྱ་ཞེས་བྱ། རྩེ⁴⁾
མི་འཐད་ཅེས་སོ། བྱེད་[དང་] པོས་མཚན་ཉིད་འགོག་ཀྱང་པ་བཞི་པས་རྒྱ་རྒྱུ་ཡོད་པར་བཟོད་
པའི་ངག་འགོག་གོ། [ཚོས་⁵⁾ རི་འབྲས་བུའི་ཚོས་རྣམ་ཤེས་སོ། །དེ་ལ་འདི་ལྟར་བརྟགས་ཏེ་ཚོས་
ཡོད་པ་འམ་མེད་པ་འམ་ཡོད་མེད་གཉིས་ག་གྲུབ་ཅེས་སོ། འགྲུབ་པ་དང་སྦྱོབ་པ་དོན་གཅིག་གོ། །དེ་
ལ་ཡོད་པ་སྦྱོབ་པ་དོན་མེད་འགག་སྒྲེའོ། །མེད་པ་སྦྱོབ་(38b9)ཟེར་ན་དགག་བག་ཙམ་དཀའ་ལྟེ། མེད་
པ་དང་སྦྱོབ་པ་གཉིས་ག་ད་ལྟར་བ་བཟོད་པའི་སྦྱ་ཡིན་ལ་དེས་ན་འགལ་ཏེ། མེད་ན་སྦྱོབ་པར་འགལ་
སྦྱོབ་མེད་པར་འགལ་ལོ། དེ་གཉིས་ག་ད་ལྟར་བཟོད་པའི་སྦྱ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་ད་ལྟ་མེད་

¹Ms. ཤེ་

¹⁾Cf. Pr D28a2, P31b3f.: དེ་ལྟར་རྒྱུ་འདུས་པ་རྣམས་འབྲས་བུ་སྦྱང་པར་རུས་པ་མེད་པས་རྒྱུ་
ཉིད་མ་ཡིན་པར་བསྟན་ནས།; MacD 287, 10f., LVP 83, 1f.: evaṃ samastānām pratyayānām
kāryotpādanāsāmarthyenāpratyayatvam udbhāvyātaḥ (LVP udbhāvyā) ।

²⁾Cf. Pr D28a2, P31b4: དེའི་འོག་དུ་སོ་སོ་བ་རྣམས་རྒྱུ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པར་བྱེད་ཏེ།; MacD 287,
10, LVP 83, 1f.: (LVP atah) paraṃ vyastānām apratyayatvaṃ pratipādyate ॥

³⁾Cf. Pr D28a3, P31b4ff.: འདིར་སྦྱས་པ།གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་རྒྱུ་རྣམས་མི་སྦྱང་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟར་ཡང་མཚན་
ཉིད་ཉེ་བར་བསྟན་པ་ལས་རྒྱུ་གྲུབ་པ་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །དེ་ལ་སྦྱབ་པར་བྱེད་པ་ནི་(P བྱེད་པའི་)རྒྱུ་ཞེས་རྒྱུ་རྒྱུ་གྱི་
མཚན་ཉིད་བཟོད་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་མོ་གཤམ་གྱི་བུ་ལ་ནི་མཚན་ཉིད་ཉེ་བར་སྟོན་པ་ལ་(P omits ལ་)མི་བཟོད་དོ།;
MacD 287, 12ff., LVP 83, 3ff.: atrāha—yady apy evaṃ pratyayānām asaṃbhavaḥ, tathāpy
asty eva lakṣaṇopadeśāt pratyayaprasiddhiḥ । tatra nirvartako hetur iti lakṣaṇam ucyate het-
upratyayasya । na cāvidyamānasya lakṣaṇopadeśo yukto vandhyāsutasyeveti । (LVP ॥)

⁴⁾MMK 1.7 cited in Pr D28a4, P31b6f.: གང་ཚེ་ཚོས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་འགྲུབ་
པ། ཇི་ལྟར་སྦྱབ་བྱེད་རྒྱ་ཞེས་བྱ། །དེ་ལྟར་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ།; MacD 288, 5f., LVP 83, 7f.: na san nāsan
na sadasan dharmo nirvartate yadā । katham nirvartako hetur evaṃ sati na (LVP hi)
yujyate ॥ As for the reading of this verse, see MacDonald 2015: 322, n.592.

⁵⁾Cf. MMK 1.7 cited above.

པ་གཅིག་ཕྱིས་སྤེལ་བའི་མཚན་མཚན་གྱིས་དགག་གོ། །བརྟམ་པ་གསུམ་པ་འབྲས་བུ་ཡོད་ཀྱང་
 ཡོད་མེད་ཀྱང་མྱོད་པ་གྲུབ་ཟེར་ན་ནི་འགལ་བ་སྟེ། (39a1)འབྲས་བུ་ནི་དངོས་པོའི་ཚོས་ཡིན་ལ།
 དེ་ཡོད་པར་ཡོངས་སུ་ཚོད་ན་མེད་པ་རྣམ་པར་བཅད་མེད་པར་གྲུབ་ན་ཡོད་པར་རྣམ་པར་བཅད་
 པའི་ཕྱིར་གཉིས་ག་ཡིན་པ་མི་སྲིད་དོ། །གཞན་ཡང་ཕྱོགས་གཉིས་ག་མ་བཀོད་པའི་ཉེས་པ་ཡོང་ངོ་
 ། །རྟེན་པས་སྤེལ་བར་བརྗོད་པའི་སྐོར་འགོག་པ་ནི། **དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མི་རིགས་པ་** ཅེས་པའོ¹⁾ ། **དེ་ལྟ་**
 རི་མཚན་ཉིད་མ་གྲུབ་(39a2)པ་ **དེ་ལྟ་ཡིན་ན་འོ་མི་རིགས་** རི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུའི་
 རྟེན་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་པ་མི་རིགས་པའོ། །

411.135.2 དམྱིགས་རྟེན་དགག་པ། ad Pr MaD 289, 8-292, 2 (ad MMK 1.8)

དམྱིགས་རྟེན་དགག་པ་ནི་གཟུགས་ལསོགས་པ་གང་གིས་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་པ་སྒོང་པ་
 འཕམ་སྤྲེད་པར་བྱེད་པས་དམིགས་པའི་རྟེན་ཡིན་ཅེས་ཟེར་བ་ནི་ཕྱོགས་ལྔ་མའི་བསམ་པའོ²⁾ ། །དེ་
 སུན་འབྲིན་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། འབྲས་བུ་རྣམ་ཤེས་ཡོད་པ་ལ་རྟེན་མིན་ནམ་མེད་པ་ལ་རྟེན་ཡིན།
 (39a3)ཕྱོགས་དང་པོ་འགོག་པ་ནི་ཕྱེད་གོང་འོག་མཚོར་ཏེ་འོག་མ་དང་པོར་འབྱུང་ངོ་། ། **ཅི་སྟེ་**
ཚོས་³⁾ རི་དང་པོར་དམིགས་པ་མེད་པར་གྲུབ་ན་ཅེས་ཁ་བསྐང་སྟེ། **ཚོས་** རི་འབྲས་བུའི་ཚོས་རྣམ་
 ཤེས་ལསོགས་པའོ། དེ་ཡུལ་མེད་པར་ཡོད་ཀྱ། **དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར་**⁴⁾ ཅེས་
 པ་སྟེ། དམིགས་ཡུལ་ཡོད་པ་དོན་མེད་ཅེས་པ་སྟེ་⁵⁾ ཡུལ་མེད་པར་རྣམ་ཤེས་གྲུབ་ན་ཡུལ་དགོས་

¹⁾Pr D28a6f., P32a2: དེའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུའི་རྟེན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྐྱེས་པ་གང་ཡིན་པ་
 དེ(D རྟེན)། དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ། །

²⁾Cf. Pr D28a7f., P32a3f.: འདིར་དམིགས་པ་དང་བཅས་པའི་ཚོས་གང་དག་ཅེ་ན། སེམས་དང་སེམས་
 ལས་བྱུང་བ་ཐམས་ཅད་དོ། །ཞེས་བྱ་བའི་ལུང་ལས་ན། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་གཟུགས་ལསོགས་པའི་
 དམིགས་པ་གང་གིས་ཅི་རིགས་པར་སྤྲེད་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་དེ་དག་གི་དམིགས་པའི་རྟེན་ཡིན་པ་ན།; MacD 290, 1ff.,
 LVP 84, 3f.: iha sārambaṇā dharmāḥ (LVP sālambanadharmāḥ) katame sarve (LVP sarva-)
 cittacaittā ity āgamāc (LVP āgamāt l) cittacaittā yenārambaṇenotpadyante (LVP -ālabbane-)
 yathāyogaṃ tūpādinā, sa teṣām ārambaṇapratyayaḥ (LVP ālabhana-) l (LVP ll).

³⁾MMK 1.8 cited in Pr D28a7, P32a3: ཡོད་པའི་ཚོས་འདི་དམིགས་པ་ནི། །མེད་པ་ཁོ་ན་ཉེ་བར་
 བསྟན། །ཅི་སྟེ་ཚོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། །དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། ; MacD 289, 9f., LVP 84, 1f.:
anārambaṇa (LVP anālabhana) **evāyaṃ san dharma upadīsyate l athānārambaṇe** (LVP
 -ālabbane) **dharme kuta ārambaṇaṃ (LVP ālabhanaṃ) punaḥ ll.**

⁴⁾MMK 1.8d cited above.

⁵⁾Cf. Pr D28b2f., P32a5f.: དེ་ལ་ཡོད་པ་དག་ལ་ནི་དམིགས་པའི་རྟེན་དེ་དོན་མེད་དེ། ཚོས་བསྤྲེད་པར་
 བྱ་བའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་བྱེད་ན། དེ་ནི་དམིགས་པའི་སྐོར་འགོག་པ་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དོ། །ཅི་སྟེ་དེ་
 ལྟར་ཚོས་རང་གི་བདག་ཉིད་དམིགས་པ་མེད་པར་རབ་དུ་གྲུབ་ན། འདི་ནི་དམིགས་པ་དང་ལྡན་པར་བརྟམས་པས་
 ཅི་ཞིག་བྱ།; MacD 290, 4ff., LVP 84, 5ff.: tatra vidyamānānām nārthas tadārambaṇapratyayena
 (LVP -ālabhana-) l dharmasya hy utpattiyartham ārambaṇaṃ (LVP ālabhanaṃ) parikalpy-

པ་མེད་དོ། ། (39a4) ཡུལ་གྱིས་དེ་སྐྱེད་པ་ཡིན་པ་ལ་ཡུལ་མེད་པར་སྐྱེས་ཟེན་པའི་ཕྱིར་སྐྱེད་བྱེད་དོན་
 མེད་དོ། ། དེས་ན་ཡོད་པའི་ཚོས་འདི་དམིགས་པ་ནི། **མེད་པ་ལོ་[[ན་]]** ཡིན་པ་ལ་བྱེད་གྱིས་ **ཉེ་**
བར་བསྟན་ ཅེས་¹⁾ ཞར་བྱུང་སྟེ། ཡོད་པ་དང་ཚོས་གཞི་མཐུན་ལོ། དེ་ལྟར་ན་ཡོད་པ་འང་
 ཡིན་ཚོས་ཀྱང་ཡིན་སྟེ་འབྲས་བུ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་ཤེས་སོ། འབྲས་བུ་དེ་དངོས་པོ་
 ལ་ **དམིགས་པ་མེད་པ་ལོ་ན་** ཡིན་(39a5)པ་ལ་ **བྱེད་གྱིས་རང་འདོད་** གྱིས་བརྟགས་ནས་
 དམིགས་པ་ཡོད་པར་ **ཉེ་བར་བསྟན་** ཅེས་པའོ²⁾ ། །

བརྟག་པ་གཉིས་པ་ལས་ལེན་པ་འགོག་པ་³⁾ ནི་ **ཚོས་འདི་དམིགས་པ་མེད་པ་ནི་** ། ། **ཡིན་**
པ་ལོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན་⁴⁾ ། ཅེས་བཅོས་སྟེ། ཀྱང་པ་གཉིས་པའི་ **མེད་པ་** དང་པོ་ལ་སྐྱུར་
 དང་པོའི་ **ཡོད་པ་** གཉིས་པ་ལ་སྐྱུར་བས་ **ཡིན་པ་** ཅེས་པ་སྟེ། **ས་ཏ་** ཅེས་པ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་
 གཉིས་གལ་འགོ་བལས་འདིར་ **ཡིན་པ་** འོ། ཕྱེད་འོག་(39a6)མ་ལ་བཅོས་སུ་མེད་དོ། **ཚོས་** ནི་
 སྐར་བཞིན་འབྲས་བུའི་ཚོས་སོ། དོན་ནི་རྣམ་ཤེས་དངོས་པོ་ལ་མེད་པ་ཡིན་པ་ལོ་ན་འོ། ། **ཉེ་བར་**
བསྟན་ ནི་དངོས་པོ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་བྱེད་གྱིས་བརྟགས་ནས་ཡིན་པར་ཉེ་བར་བསྟན་ཅེས་པའོ།
 ཕྱེད་འོག་མ་ནི་དམིགས་བྱེད་མེད་པ་འབྲད་པ་སྟེ། དམིགས་བྱེད་རྣམ་ཤེས་མེད་ན་དམིགས་བྱ་ཡུལ་
 ཡོད་པར་འགལ་ཅེས་པའོ། **ཅི་སྟེ་** ནི་དྲི་བ་སྟེ་དམིགས་(39a7){བྱེད་}མེད་པའི་དམིགས་བྱ་ཇི་
 ལྟར་འབྲད་ཅེས་པའོ། **ག་ལ་འགྱུར་** ནི་ཉེ་དུ་སྟེ། དམིགས་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུལ་མ་གྲུབ་ཅེས་

¹Ms. ཕྱེ་

ate, sa cārambaṇāt (LVP cālabanāt) pūrvam vidyamāna eveti | athaivam anārambaṇe (LVP anālabane) dharme svātmanā prasiddhe kim asyārambaṇayogena (LVP -ālabana-) parikalpitena |

¹MMK 1.8b cited above.

²Cf. Pr D28b3f., P 32a7f.: དེའི་ཕྱིར་ཡོད་པ་བདོག་པའི་ཚོས་སེམས་ལ་སོགས་པ་འདི་དམིགས་པ་མེད་པ་ལོ་ན་བྱེད་ཅག་གིས་རང་འདོད་གྱིས་(D གྱི་)དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཉེ་བར་བསྟན་པ་འབའ་ཞིག་དུ་ཟད་གྱི། འདི་ལ་དམིགས་པ་དང་འབྲེལ་པ་ཅུང་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ལོ། །; MacD 290, 7ff., LVP 84, 7ff.: ity anārambaṇa (LVP anālabana) evāyaṃ san vidyamāno dharmas (LVP dharmah) cittādikaḥ | kevalaṃ sārambaṇa (LVP sālabana) ity ucyate bhavadbhiḥ svamanīṣikayā | na tv asyārambaṇena (LVP -ālabanena) kaścit sambandho 'sti ||

³Cf. Pr D28b4, P32a8: ཅི་སྟེ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་བྱེད་ན། དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།; MacD 291, 2, LVP 84, 9: athāvidyamānasyārambaṇam (LVP -ālabanaṃ) parikalpyate, tad api na yuktam.

⁴MMK 1.8ab cited in Pr D28b4, P32a8f.: ཚོས་འདི་དམིགས་པ་མེད་པར་ནི། །ཡིན་པ་ལོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན་ན། །; MacD 291, 5f.: **anārambaṇa** (LVP anālabana) **evāyaṃ san dharmā upadiśyate** || *This Tibetan translation is proposed by Pa tshab and his collaborator.* Cf. MacDonald 2015: 329, n.600.

པའོ¹⁾ ། །བརྟམ་པ་གཉིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཀྱང་པ་གསུམ་པའི་ **དམིགས་** ཅེས་པ་གཅིག་ལུ་
 དམིགས་བྱེད་དུ་བྱའོ²⁾ ། གཞན་ཐམས་ཅད་དམིགས་པ་ཡུལ་ལ་བྱའོ། དེས་ན་དམིགས་བྱེད་
 བྱེད་སྐབས་གཅིག་གོ། །གཞན་ཐམས་ཅད་ལས་སྐབས་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དམིགས་པ་མེད་ན་ནི་ལྷང་དང་
 འགལ་(39a8)ཏེ་མངོན་པ་ལས་དམིགས་པ་གསུངས་པས་སོ་ཅེ་ན། མི་འགལ་ཏེ་མདོའ་དེ་ནི་ཀུན་
 རྗེས་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་ལ་བདག་ནི་དོན་དམ་དུའོ³⁾ ། །དེ་ལྟར་ན་བརྟམ་པ་དང་པོ་ལ་དོན་མེད་
 བསྟན། གཉིས་པ་ལ་འགལ་བར་བརྗོད་པས་དམིགས་རྒྱུན་མ་གྲུབ་པའང་བསྟན་ཏོ། །

411.135.3 མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་དགག་པ། ad Pr MaD 292, 3-294, 2 (ad MMK 1.9)

ད་ནི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་དགག་པར་བྱ་སྟེ། །ལ་ཅིག་ན་རེ་དེ་མ་ཐག་པའི་
 རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་ཡོད་དོ་ཟེར་རོ⁴⁾ ། ། (39a9)མཚུངས་པའི་སྐྱ་ནི་འདིར་མི་
 སྐྱར་ཏེ་མཚུངས་པའི་དོན་རྒྱུན་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་ཤེས་པར་མཚུངས་པ་ལ་ཟེར་ལ། འདིར་
 ཤེས་པ་གཅིག་དུ་མི་སྟོན་ཏེ་ཕྱི་ནང་གཉིས་གལ་དེ་མ་ཐག་པར་འདོད་དོ། དེས་ན་སྐྱ་
 འགག་དུས་མཉམ་པར་ཡང་མི་འདོད་པས་གྲུབ་མཐའ་ངན་པ་ཡིན་ནོ། །ཚོལ་བའི་བསམ་པའོ།
 བདག་གིས་ནི་མཚུངས་པར་འཚམས་སྐྱར་ན་ལང་ཡོད་ལ་དངོས་པོ་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ {ཅི་}སྟོ་སྟེ།
 མེམས་(39b1)ཅམ་པའི་མཚུངས་པ་དང་འདིའི་གཉིས་དོན་གཉིས་མི་འདྲ་སྟེ། འདིར་ནི་རྒྱུན་གྱི་ག་
 དབང་དང་ཡུལ་ལསོགས་པ་རྒྱར་མཚུངས་པའོ། །

ལན་སྟོན་པ་ལས་ཀྱང་པ་གསུམ་པ་བཞི་པར་བྱ་བཞི་པ་གསུམ་པར་བྱ་ཡང་རྒྱུན་གྱི་ལྷག་དུ་གཞུགས་

¹⁾Cf. MMK 1.8 cited in BpMv and PrajP: ཡིན་པའི་ཚོས་འདི་(BpMv ནི་)དམིགས་པ་ནི། །མེད་པ་འོ་
 རར་ཉེ་བར་བསྟན། །དེ་ལྟར་ཚོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། །དམིགས་པ་ཡོད་པར་གལ་འགྲུར། །. sa ta refers to the
 Sanskrit word sat in MMK 1.8b. Cf. MacDonald 2015: 326, n.595 and 328, n.599.

²⁾Cf. Pr D28b5f., P32b2f.: ཅི་སྟེ་ཚོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། །དམིགས་པ་ཡོད་པར་གལ་འགྲུར།(MMK
 1.8cd)ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཅི་སྟེ་སྐྱ་ནི་དྲི་བའོ། །གལ་འགྲུར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཏན་ཚིགས་སོ། །; MacD 291, 7f., LVP
 85, 4: athaśabdaḥ praśne, kuta iti hetau l.

³⁾MN. rkang pa dang po'i dmigs ces pa yang byed grub yin pa+ zhe.

⁴⁾Cf. Pr D29a2f., P32b7f.: དེ་ལ་རྒྱ་འགག་(P འགགས་)མ་ཐག་པ་འབྲས་བུ་སྐྱ་བའི་རྒྱུན་དུ་འགྲུར་བ་ནི་
 མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ།; MacD 292, 9f., LVP 86, 4: tatra kāraṇasyānantaro
 nirodhaḥ kāryasyotpādapratyayaḥ samanantarapratyayalakṣaṇam l.

གོ |¹⁾ ལྷུ་སྐྱུ་དེ་ལྷུར་མི་བྱེད་པ་ནི་དེ་ལྷུར་བཀོད་ན་སྐྱུ་སྐྱེན་འོང་པས་འཇིགས་ཏེ་མ་བྱས་པའོ²⁾ | ལྷུ་བས་འཚོས་པ་ནི་དོན་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་ཏེ། མ་བཙུག་ན་མ་འབྲེལ་(39b2)ལ། ལྷུ་ལ་སྐྱེན་བྱུང་ན་དོན་ཡང་སྐྱེན་ཅན་དུ་འགྱུར་བས་སོ། དོན་ནི་བྱེད་དང་པོས་མཚན་ཉིད་འགོག། །བཞི་པས་ཁྲབ་པ་གྲུབ། གསུམ་པས་འཇུག་སྐྱུང་དོ། །འབྲས་བུའི་ཚོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །རྒྱ་འགག་པ་འབྲང་པར་མི་འགྱུར་རོ³⁾ | ཅེས་པ་སྟེ་རྣང་པ་དང་པོ་ཏེ་དུ། གཉིས་པ་ཐལ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ཏེ་པ་རོལ་པོས་འདི་རྣང་ཁས་སྤངས་པ་སྟེ། རྣང་གཅིག་དང་པོ་ལ་རྒྱ་(39b3)ཡོད། གཉིས་པ་ལ་འགགས་ནས་གཏན་མེད་དུ་སོང་། གསུམ་པ་ལ་འབྲས་བུ་སྐྱེས་སོ། སྐྱེས་པ་དེའི་རྒྱ་ནི་གཉིས་པ་ལ་འགགས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །དེ་ལ་འདི་རྣང་བརྗོད་དེ་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་མི་འགག་པར་ཐལ་ཅེས་ཏེ། རྒྱ་འགག་པ་ལ་འབྲས་བུ་སྐྱེས་དགོས་པ་ལས་མ་སྐྱེས་པས་སོ། །

དེ་ལ་ཁྲབ་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། མ་སྐྱེས་ཀྱང་རྒྱ་འགག་གོ་བཅར་བ་ལ། **འགགས་** (39b4) **ན་ཡང་རྒྱུན་གང་ཞིག་ཡིན་**⁴⁾ ཅེས་པས་ཁྲབ་པ་སྐྱབ་ཏེ། **འགགས་ན་** ནི་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པར་རྒྱ་འགགས་ན་ ཅེས་པ་སྟེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གྲུབ་ན་ཅེས་པ་སྟེ། **ཡང་** ཅེས་པས་ཏེ་དུ་སྐྱེ་མེད་གཟུང་།

¹⁾Cf. Pr D28b7ff., P32b5ff.: ཚོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་འབྲང་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །འགགས་ན་རྒྱུན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །(MMK 1.9)ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་བྱེད་ཕྱི་མའི་རྣང་པ་གོ་བསྐྱར་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ཡང་གི་སྐྱ་ནི་འགགས་ན་ཡང་ཞེས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྐྱར་རོ། །དེས་ན་འདི་རྣང་དུ། འགགས་ན་རྒྱུན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །(P omits |)ཞེས་འདོན་པར་འགྱུར་ཏེ།; MacD 292, 6ff., LVP 85, 8ff.: **anutpanneṣu dharmeṣu nirodho nopapadyate | nānantaram ato yuktam niruddhe pratyayaś ca kaḥ** || (MMK 1.9) tatra paścime ślokaśyārdhe pādavyatyayo draṣṭavyaḥ caśabdaś ca bhinnakramo niruddhe ceti | tenaivaṃ pāṭho (LVP pāṭhaḥ)—niruddhe ca pratyayaḥ ko (LVP kaḥ) nānantaram ato yuktam iti |

²⁾Cf. Pr D29a2, P32b7: དེ་རྣང་དུ་གསུངས་པ་ནི་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་སྟེ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ཀོ། །; MacD 292, 8, LVP 86, 2: śloka-bandhārtham tv evam uktam ||

³⁾MMK 1.9ab cited above. Cf. Pr D29a3, P32b8f.: ལྷུ་གྲུ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཚོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། རྒྱ་ས་བོན་ལ་སོགས་པའི་འགག་པ་འབྲང་པར་མི་འགྱུར་རོ། །; MacD292, 10f., LVP 86, 5f.: **anutpanneṣu dharmeṣu kāryabhūteṣv ankurādiṣu nirodho nopapadyate kāraṅṣya bījādeḥ** |

⁴⁾MMK 1.9d cited above. Cf. Pr D29a3ff., P33a2f.: ཅི་སྟེ་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པར་ཡང་(P omits ཡང་)ས་བོན་འགག་པར་འདོད་ན་ནི། དེ་ལྷ་ན་ས་བོན་འགགས་ན་སྟེ་མེད་པར་གྱུར་ན། ལྷུ་གྲུའི་རྒྱུན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན་ལ། ས་བོན་འགག་པའི་རྒྱུན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ།འདི་གཉི་ག་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་རོ།(P inserts |)ཞེས་འཆད་པ་ནི། འགགས་ན་རྒྱུན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །(P omits |)ཞེས་བྱ་བའོ། །; MacD 293, 1ff., LVP 86, 7ff.: **athānutpanne 'pi kārye bījanirodha iṣyate, evaṃ sati niruddhe bīje 'bhāvībhūte 'nukurasya kaḥ pratyayaḥ | ko vā bījanirodhasya pratyaya iti** |

སྟེ¹⁾ ། དེ་གཉིས་ {བསྐྱེམས་}¹ ། པས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྟགས་འཇུག་ན་ཅེས་པ་སྟེ། དེས་བྱུང་བ་
སྐྱབ་ཀྱི་ཐལ་བ་གཏོང་ས་བརྟན་ཏེ། དེ་ལ་ཐལ་བ་གཏོང་བ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ། (39b5) ། འགག་པ་རྒྱ་
མེད་ཏུ་ཐལ་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པ་འགག་པའི་ཕྱིར། ཡང་ ཅེས་པ་སྟུང་པ་སྟེ། འབྲས་བུ་ཡང་རྒྱ་མེད་
ཏུ་ཐལ། འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པ་རྒྱ་རྒྱ་འགགས་ནས་གཏན་(མེད་པ་)² ཡིན་ན་ནི་འབྲས་བུ་རྒྱ་མེད་པ་
ཁོ་ནའོ། འགག་པ་དང་སྐྱེ་བ་རྒྱ་བཅས་སུ་འདོད་པའི་ཕྱིར། འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པར་རྒྱ་འགག་པ་མི་
འཐད་ཅེས་འགལ་བཟོད་དོ། ཡང་ན་གཞན་གྲགས་སོ། །

(39b6) **དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས་**²⁾ ཅེས་འཇུག་སྟུང་སྟོན་ཏེ། རྒྱའི་འགག་པ་དང་
འབྲས་བུའི་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་པ་མི་འཐད་ཅེས་སོ། ། **ཡང་ན་** འདི་ལྟར་བཤད་
དོ³⁾ ། འབྲས་བུའི་⁴⁾ ཚོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། ཅེས་པ་ན་སྐར་བཤད་པའི་བདག་དང་
གཞན་དང་གཉིས་ག་དང་རྒྱ་མེད་ཀྱི་བརྟག་པས། འབྲས་བུའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་གྲུབ་
ལ། འབྲས་བུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་འགག་(39b7)པ་མེད་པར་ཐལ། དེ་ལ་བྱུང་བ་མ་གྲུབ་ཟེར་
བ་ལ་སྐར་བཞིན་དགག་གོ། །འཇུག་སྟུང་ཡང་འདོ། །

411.135.4 བདག་པོའི་རྒྱུན་བསལ། ad Pr MacD 294, 3-295, 3 (ad MMK 1.10)

ད་ནི་བདག་པོའི་རྒྱུན་བསལ་ཏེ། གང་ཞིག་ཡོད་ན་གང་འབྱུང་པ་སྟེ། བདུན་པའི་དོན་ནི་བདག་
རྒྱུན་ཏུ་འདོད་དོ། འདི་ནི་དགག་སྐྱེ་སྟེ། ཕྱིད་དང་པོས་ཡོད་ན་མ་གྲུབ་པས་གང་འབྱུང་མི་འགྲུབ་

¹Ms. བསྐྱེམས་
²Ms. མེད་ལ་
¹Cf. Pr D29a5, P33a3f.: ཡང་གི་སྐྱེ་ནི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་ལྟོས་(P བཟོས་)པ་སྟེ། དེས་ན་སྐྱེ་བུ་མ་
སྐྱེས་པར་ས་བོན་འགག་པར་འདོད་ན་ཡང་གཉི་ག་རྒྱ་མེད་པ་ཅན་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། MacD 293, 5ff., LVP 86,
9f.: caśabdo 'nutpannaśabdāpekṣaḥ | tenānutpanne cānkure bījādīnām nirodha iṣyamāne 'py
ubhayam etad abhetukam āpadyata.
²Pr D29a5f., P33a4: དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། |; MacD 293, 7f., LVP 86, 10: iti nānantaram
ato yuktam ||.
³Cf. Pr D29a6f., P33a4f.: ཡང་ན།(P omits |)བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་
པས་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་ཡིན་ལ། སྐྱེ་བ་བཀག་པ་དེ་ལ་དགོངས་ནས། ཚོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་
འཐད་པར་མི་འགྱུར་དོ། །དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས་(P inserts | |) (MMK 1.9abc)ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་
ཡང་། འགགས་ན་རྒྱུན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ།(MMK 1.9d) འདི་ལ་བཤད་པ་ནི་སྐར་མ་ཉིད་སྐར་བར་བྱའོ། |;
MacD293, 8ff., LVP 86, 10ff.: atha vā na svato nāpi parata ityādinotpādo niṣiddhas tam
abhisamdhāyāha—**anutpanneṣu dharmeṣu nirodho nopapadyate | nānantaram ato yuk-
tam** (MMK 1.9abc) iti | api ca **niruddhe pratyayaś ca kaḥ** || (MMK 1.9d) ity atra pūrvakam
eva vyākhyānaṃ ||.
⁴MN. bu'i chos yin te rdo zogs kyi dgag bya yin pas lo tsa.

ཅེས་སྟོན། འོག་མས་དེས་ན་བདག་རྒྱུན་མི་འབྲང་ཅེས་སྟོན་ཏེ¹⁾ །། (39b8) **དངོས་པོ་** ཉི་རྒྱུ་
 དངོས་པོ་སྟེ། རྒྱུ་དངོས་པོ་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར་ **འདི་ཡོད་ན་**²⁾ ཅེས་པའི་བདུན་
 པ་མ་གྲུབ། དེ་མེད་པས་ **འདི་འབྲུང་** ལྷ་པ་ག་ལ་སྲིད་ཅེས་སོ། ། **འདི་ཡོད་པས་**³⁾ ཅེས་པའི་
པས་ ཉི་གསུམ་པ་ཡིན་ལ། རྒྱ་དཔེའ་ལ་ **འདི་ཡོད་ན་** ཅེས་པ་བདུན་པ་ཡིན་མོ། །དེ་རྒྱ་བདུན་
 པ་དང་དེ་ལས་སྟེ་བ་ཅེས་པའོ། ། །།

གང་ཞིག་མཚན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། །(39b9)
 རྒྱུན་ཡོད་ཞེས་སྒྲིའི་ཚོལ་བ་ལ། །
 ཐལ་བའི་འབྲང་པ་ཉིད་བརྗོད་པས། །
 རེ་ཐག་བཅད་ནས་བཅད་ཕྱིར་རོ། ། །། (27)

411.136 འབྲས་བུ་མེད་པས་མི་སྟེ་བ། **ad Pr MacD 295, 4-300, 2 (ad MMK 1.11-14)**

4)གལ་ཏེ་རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ལསོགས་པ་མ་གྲུབ་མོད། འབྲས་བུ་ཚད་མས་དམིགས་པའི་ཕྱིར་
 རྒྱུན་གྲུབ་པོ། འདི་ལྟར་སྤུལ་མ་དང་ཐག་ག་ལསོགས་པ་ལས་རྣམས་བྱུ་འབྲུང་པར་མངོན་སུམ་བྱ་གྲུབ་
 པོ་ཟེར⁵⁾ ། །མེད་པས་མི་སྟེ་བར་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། (40a1)འབྲས་བུ་ཡོད་ན་རྒྱུན་འབྲང་པ་ཞིག་ན་

¹⁾Cf. Pr D29a7ff., P33a6ff.: ད་ནི་བདག་པོའི་རྒྱུན་བསལ་བར་བཞེད་ནས་བཤད་པ།ས་བོན་ལ་སོགས་
 པ། དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་རྣམས་ཀྱི། །ཡོད་པ་གང་ཕྱིར་ཡོད་མིན་ན། །འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྲུང་ཞེས། །བྱ་
 བ་འདི་ནི་འབྲང་མ་ཡིན།(MMK 1.10) འདིར་གང་ཞིག་ཡོད་པས་གང་འབྲུང་བ་དེ་ནི་དེའི་བདག་པོ་ཡིན་ཅོ་ཞེས་
 བྱ་བ་ནི་བདག་པོའི་རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྲུང་བའི་ཕྱིར། རང་
 བཞིན་མེད་པ་ན་གང་ཞིག་འདི་ཞེས་རྒྱ་ཉིད་བྱུ་བསྟན་པ་དེ་ག་ལ་ཡོད་ཅིང་། གང་ཡང་འདི་ཞེས་འབྲས་བུ་(P
inserts དེ་)ཉིད་བྱུ་སྟོན་པ་དེ་ག་ལ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་ལས་ཀྱང་རྒྱུན་གྲུབ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཅོ། །; MacD
 294, 3ff., LVP 86, 17ff.: idānīm adhipatipratyayasvarūpaniṣedhārtham āha—(LVP *inserts*
 bījādīnām) **bhāvānām niḥsvabhāvānāmna sattā vidyate yataḥ | satīdam asmin bhavatiṣy**
etan naivopapadyate || (MMK 1.10) iha yasmin sati sad bhavati tat tasyādhipateyam ity
 adhipatipratyayalakṣaṇam | bhāvānām ca pratīty asamutpannatvāt svabhāvābhāve kutas tad
 yad asminn iti kāraṇatvena vyapadiśyate kutaś ca (LVP *omits* ca) tad yad idam iti kāryatvena
 | tasmān nāsti lakṣaṇato 'pi pratyayasiddhiḥ ||.

²⁾MMK 1.10c *cited above* (sati ... asmin).
³⁾Pr D29a7, P33a6 (MMK 1.10c), *cited above* (འདི་ཡོད་པས་ན་དེ་བྱུང་ཞེས་).
⁴⁾MN. de yan chad stan chos la grags pa'i gzhan skye dgag par byas nas 'di man chad 'jig
 rten la grags pa'i gzhan skye dgag par byed rtsang nag.
⁵⁾Cf. Pr D29b2, P33a8f.: ལྷ་ལ་མ་ལ་སོགས་པ་དག་ལས་སྤུལ་བྱུ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་བར་དམིགས་ནས། ལྷ་ལ་
 མ་སོགས་པ་དག་(P ལ་སོགས་པ་)སྤུལ་བྱུ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུན་ཡིན་ཅོ། །; MacD 295, 4f., LVP 87, 4f.:
 tantvādibhyaḥ paṭādīkam upalabhya paṭādes tantvādayaḥ pratyayā iti l.

འབྲས་བུ་ཉིད་མ་གྲུབ་པོ། འདི་ནི་གོང་དུ་ **དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི**¹⁾ ། ཅེས་པ་
 བཤད་པ་གཉིས་བྱས་པའི་དང་པོ་དང་ཁྱད་མེད་དོ། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་ཕྱིར་གཞན་ལས་མི་སྐྱེ་བར་
 ཐལ་ཅེས་པ་{ཉིད་}། དེ། ཉེ་དུ་དང་སྐྱབ་བྱ་གོང་མ་དང་གཅིག་གོ། །ཚེས་ཅན་ཐ་དང་དེ་གོང་དུ་ནི་
 མྱིག་ཚེས་ཅན་ལ། འདིར་ནི་སྐལ་མ་(40a2)ཚེས་ཅན་ནོ²⁾ ། །རྩ་བའི་ཕྱེད་དང་པོས་རྒྱུན་ལ་འབྲས་
 བུ་མེད་པར་སྐྱབ། འོག་མས་རྒྱུན་ལ་འབྲས་བུ་མེད་པས་རྒྱུན་དུ་མ་གྲུབ་ཅེས་སྟོན་ཏོ³⁾ ། འབྲས་བུ་
 མེད་པའི་དོན་ནི་སྐལ་མ་དང་སྟག་རྒྱུ་དང་ཐལ་ཤིང་ལ་སོགས་པ་རྒྱུན་རེ་རེའི་སྟེང་ན་འབྲས་བུ་སྐྱམ་
 བུ་རེ་རེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཡང་ན་འབྲས་བུ་ཡང་མང་པོར་ཐལ་རྒྱ་
 མང་པའི་ཕྱིར་ཅེས་དགག་གོ⁴⁾ ། (40a3)རྒྱུན་རེ་རེ་ལ་འབྲས་བུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་འདུས་པ་འམ་ཚོགས་པ་
 རྒྱུན་ཡིན་སྐྱམ་ན། རྒྱུན་~པ་~འདུས་པའི་སྟེང་ན་ཡང་འབྲས་བུ་སྐྱམ་བུ་མེད་དེ་མ་དམིགས་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །ཡང་ན་སྐྱམ་བུའི་ཆ་ཤས་རེ་རེ་སྟེང་པར་ཐལ་བའོ⁵⁾ ། འདི་དང་གོང་མ་གཅིག་པས་གོང་
 གི་བཤད་པ་མ་ལེགས་སོ། ཡང་ན་རྒྱས་མ་རྒྱས་ཡོད་པས་མི་སྐྱོས་ཏེ⁶⁾ ། འདིར་ནི་ཁྱབ་པ་དང་
 ཕྱོགས་ཚོས་སྐྱབ་པ་དང་བཅས་པ་སྟོན་ཏོ། །

(40a4)གལ་ཏེ་འབྲས་བུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་ལས་མི་སྐྱེ་ཅེས་པ་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་སྟེ་~པ་~མེད་
 ཀྱང་སྐྱེའོ་ཅེ་ན། བཤད་པ། **ཅི་སྟེ་འབྲས་བུ་དེ་མེད་ཀྱང་། རྒྱུན་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་
 བྱ།**⁷⁾ ཅེས་པ་བསམ་པ་བརྗོད་པ་འོ། དེ་ལ་གཞོན་པ་གཏོང་བ་ནི། **རྒྱུན་མ་ཡིན་པ་དག་**

¹Ms. ཉི་

¹)MMK 1.2a cited above.
²)MN. sgrub bya yang tha dad zhe.
³)MMK 1.11 cited in Pr D29b3f., P33b2f.: རྒྱུན་རྣམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལ་(D ལས་)། །འབྲས་བུ་དེ་ནི་
 མེད་པ་ཉིད། །རྒྱུན་རྣམས་ལ་ནི་གང་མེད་པ། །དེ་ནི་རྒྱུན་ལས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ། །; MacD 295, 9f., LVP 87, 7f.: **na ca
 vyavastasamasteṣu pratyayeṣv asti tat phalam | pratyayebhyaḥ katham tac ca bhaven
 na pratyayeṣu yat ||**
⁴)Cf. Pr D29b4f., P33b3f.: དེ་ལ་སྐལ་མ་དང་ཚོགས་པ་དང་ཐག་ཟངས་དང་། མོན་ཤིང་ལ་སོགས་པ་
 སོ་སོ་བ་དག་ལ་སྐྱམ་བུ་སོ་སོར་ཡོད་པ་(P inserts ནི་)མ་ཡིན་ཏེ།དེ་དག་ལ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱ་
 མང་པོས་(P མང་བས་)འབྲས་བུ་མང་པོར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །; MacD 295, 11f., LVP 87, 9f.:
 tatra vyasteṣu tantuturīvematasaraśālākādiṣu pratyayeṣu paṭo nāsti tatrānupalabhyamānatvāt
 kāraṇabahutvāc ca kāryabahutvaprasaṅgāt l.
⁵)Cf. Pr D29b5, P33b4f.: སྐལ་མ་ལ་སོགས་པ་འདུས་པ་དག་ལ་ཡང་སྐྱམ་བུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།ཡན་ལག་རེ་
 རེ་བ་དག་ལ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། འབྲས་བུ་གཅིག་དུམ་བུ་(P འབྲས་བུ་དུམ་བུར་)སྐྱེ་བར་ཐལ་བར་(P omits ཐལ་
 བར་)འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །; MacD 296, 1f., LVP 87, 10f.: samuditeṣv api tantvādiṣu nāsti paṭaḥ
 pratyekam avayaveṣv avidyamānatvād ekasya kāryasya khaṇḍaśa utpattiprasaṅgāt l.
⁶)MN. lo tsa rgyas ma rgyas skye zlos skyon ming song zhang shin du spong dbang.
⁷)MMK 1.12ab cited in Pr D29b5f., P33b5: ཅི་སྟེ་འབྲས་བུ་དེ་མེད་ཀྱང་། (D ཅི་སྟེ་དེ་ནི་མེད་

ལས་ཀྱང་། ། ། ཅིའི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་མི་འགྲུར་¹⁾ ཅེས་པའོ། ། འོན་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་པ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་
 རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་འཇག་མ་ལས་(40a5)ཀྱང་འབྲས་བུ་སྐྱེ་²⁾ བར་ཐལ། རྒྱུ་སྐྱེན་ལས་འབྲས་བུ་མ་
 ཡིན་པ་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་མེད་པ་མི་སྐྱེ་བར་ཐལ་ཅེས་འགལ་བ་བཟོད་པའོ་³⁾ ། །གཞན་གྲགས་ལ་ཁྲུབ་
 པ་མ་གྲུབ་ཟེར་བ་འགལ་བཟོད་ཀྱིས་ཁྲུབ་པ་བསྐྱབས་སོ། ། འདི་ལ་ཡང་ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་ཟེར་བ་
 བསྐྱབ་བྱ་དང་མཚུངས་པས་སྐྱབ་སྟེ། འཇག་མ་ལས་སྐྱམ་བུ་མེད་པ་མི་སྐྱེ་ཡང་སྐྱལ་མ་ལོགས་པ་
 ལས་སྐྱེ་ན་ཅི་སྟོ་ཟེར་ན། འོ་ན་(40a6)གཅིག་ལས་མི་སྐྱེ་ལ་ཅིག་ཤོས་ལ་སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་གྱི་རྒྱ་
 བཟོད་ཅིག ། དེ་བཟོད་ན་ནི་བསྐྱབ་བྱ་དང་མཚུངས་སོ་ཞེས་བྱའོ། ། །འགྲོ་ལྷོག་ངེས་མ་ངེས་ཡོད་ཟེར་
 ན་ནི་བཟལ་བའི་ལན་ནོ། །

གལ་ཏེ་མེད་པའི་ཕྱིར་གྱི་དེ་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ་འབྲས་བུ་ཡོད་པའོ། འདི་ལྟར་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ཐ་
 དང་ན་རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་བརྟག་པ་འཐད་གྱི། འོན་ཀྱང་གསེར་དང་གསེར་གྱི་
 རང་བཞིན་གཅིག་པ་ལྟར་འབྲས་བུ་(40a7)ནི་རྒྱའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་གཅིག་ལ། དེས་ན་ངོ་
 བོ་གཅིག་གོ་ཅེ་ན་⁴⁾ ། དེ་ལ་ **བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་རང་བཞིན་ན་**
⁵⁾ ཅེས་པ་བསམ་པ་སྤངས་པའོ། **མ་ཡ་**⁶⁾ ཅེས་པ་རང་བཞིན་དང་འབྲུང་པ་གཉིས་གལ་འགྲོ་ལ་

པར་ཡང་། ། རྒྱུ་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་འགྲུར་ན། །; MacD 296, 4, LVP 87, 13: arthāsad api tat tebhyaḥ
 pratyayebhyaḥ pravartate l.

¹⁾MMK 1.12cd cited in Pr D29b6, P33b5f.: རྒྱུ་མིན་ལས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ནི། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་མི་
 འགྲུར། །(D omits this part.); MacD 296, 5ff., LVP 88, 2: **phalam apratyayebhyo 'pi kasmān
 nābhipravartate** (LVP [apratyayebhyo 'pi kasmān nābhi]pravartate phalam) ll. Cf. Mac-
 Donald 2015: 338 n.616.

²⁾MN. min pas +n su.

³⁾Cf. Pr D29b6, P33b6f.: རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་དག་ལ་ཡང་། །འབྲས་བུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་(P པ་)། རྒྱུ་མ་
 ཡིན་པ་(P རྒྱུ་མ་ཡིན་པས་)འཇག་མ་དག་ལས་ཀྱང་སྐྱམ་བུ་ཅིའི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་བར་མི་འགྲུར། དེའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་འབྲུང་
 བ་མེད་དོ། །; MacD 296, 8ff., LVP 88, 3f.: apratyayeṣv api nāsti phalam iti apratyayebhyo 'pi
 vīraṇādibhyaḥ kasmān nābhipravartate paṭa iti nāsti phalapravṛtīḥ svarūpataḥ ll.

⁴⁾Cf. Pr D29b7f., P33b7f.: འདིར་སྐྱུས་པ། གལ་ཏེ་འབྲས་བུ་གཞན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་རྒྱུ་ཡང་གཞན་ཡིན་
 པར་འགྲུར་ན་ནི། དེའི་ཚེ་ཅི་རྒྱུ་དག་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་བྱ་བར་བསམས་པར་གྱུར་ན།འབྲས་བུ་
 ཐ་དང་པ་ནི་མེད་དོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། རྒྱུ་གྱི་རང་བཞིན་ལོ་ན་ཡིན་ནོ། །; MacD 297, 1ff., LVP 88, 5f.:
 atrāha—yady anyat phalam syād anye ca pratyayāḥ, tadā kiṃ pratyayeṣu phalam asti nāstīti
 syāc cintā l nāsti tu vyatiriktaṃ phalam l kiṃ tarhi l pratyayamayam eveti ll.

⁵⁾MMK 1.13 cited in Pr D29b7f., P33b8f.: བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་གྱི་རང་བཞིན་
 ནི་(P ན་)། རྒྱུ་རྣམས་བདག་གི་རང་བཞིན་མིན། །བདག་དངོས་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང་། །དེ་ནི་དེ་ལྟར་རྒྱུ་
 རང་བཞིན། །; MacD 297, 4ff., LVP 88, 6ff.: ucyate—**phalam ca pratyayamayam pratyayāś
 cāsvayammayāḥ l phalam asvamayebhyo yat tat pratyayamayam katham ll.**

⁶⁾Skt. maya in MMK 1.13 cited above.

ལེགས་ལྡན་གྱིས་འབྲུང་པར་བྱས། ལྷ་བས་རང་བཞིན་དུ་བྱས་མོ། །ཀྱང་པ་གསུམ་པོས་རང་བཞིན་མ་
 གུབ་པར་སྟོན་ཏེ། རྒྱུ་རང་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་ཀྱི་འོ་བོ་གཅིག་པ་འཐད་ན། (40a8)རྒྱུ་ཉིད་ལ་
 རང་བཞིན་མ་གུབ་སྟེ། འདི་ལྟར་སྣལ་མ་ནི་སྐྱ་གཉིས་ཡིན་ལ་སྐྱ་གཉིས་པོ་ཡང་ཡུལ་ཡིན། དེ་
 ཡང་རྩལ་ཡིན་དེ་ཉིད་ཕྱོགས་ཆས་ཕྱེ་བ་ནི་མ་གུབ་པོ། **དངོས་**¹⁾ ཅེས་པ་ནི་རང་བཞིན་ཏེ་རང་བཞིན་
 མ་ཤོང་པས་དངོས་ཅེས་བྱས་པའོ། དེས་ན་འགྲེལ་པར་རང་བཞིན་དུ་དབྱུང་ངོ་²⁾ ། །ལྷ་བ་ན་རེ་ངའི་
 མ་ལ་རང་བཞིན་དུ་བྱས་པ་དེ་ནི་ལྷའི་ལྷགས་ཡིན་ཀོ་ཞེས་³⁾ སྟོན་པ་ནི། **ཇི་** (40a9) **སྐད་དུ་བྱུམ་**
པ་རྒྱུ་ལས་གུབ་གུར་ཞིང་ ཅེས་པ་ལསོགས་པའོ⁴⁾ ། །འགྲུར་ལྷ་མ་ན་ **སྣམ་སུ་རྒྱུ་ལ་གུབ་**
[འགྲུར་] ཞིང་ ཅེས་པ་སྟེ། འགའ་ཏེ་[བྱུམ་པ་] དང་པ་ཏེ་[སྣམ་སུ་] གཉིས་ཀྱི་འགའ་དང་པ་[ཀྱི་
 ཡིག་ལ་] འདྲ་བར་ཡོད་པས་འབྲེལ་པའོ། །

རྒྱུ་ལས་འབྲས་སུ་སྐྱེ་བ་འགོག་{པ་}་ན་ནི་འོ་ན་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ལས་སྐྱེ་སྟེ། འཇག་མ་ལས་
 སྣམ་སུ་འབྲུང་ངོ་ཅེ་ན། དེ་འགོག་པ་ནི་ **རྒྱུ་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་སུ་ནི། ཡོད་མིན་**⁵⁾
 (40b1)ཅེས་སྟོན་ཏེ། གང་གི་ཆེ་སྣམ་སུ་འོས་པའི་རྒྱུ་སྣལ་མའི་ངོ་བོར་ཡང་མ་གུབ་ན། དེའི་
 ཆེ་འགལ་བ་འཇག་མའི་རང་བཞིན་དུ་ཇི་ལྟར་འཐད། རྒྱུ་མིན་ལས་འབྲུང་མི་སྲིད་ཅེས་པའི་དོན་
 ཏོ། །འདིར་སྣམ་པ་འབྲེད་དབྱུམ་པ་ལྟར་ན་འབྲས་སུ་མེད་དུ་ཟད་མོད། རྒྱུ་དང་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་
 ཡོད་པར་ངེས་ཏེ། དབྱུམ་པ་རང་གིས་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ཕྱིར་ཙོ། །འདི་ལྟར་(40b2)འབྲས་སུ་མེད་པ་

¹Ms. ཅ

¹⁾Cf. MMK 1.13c cited above.

²⁾Cf. Pr D30a3, P34a3f.: དེའི་ཕྱིར་(P དེའི་)བདག་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ལ་སྣམ་སུ་ཞེས་
 བྱ་བའི་འབྲས་སུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་(P དེ་ཇི་ལྟར་) སྣལ་མའི་རང་བཞིན་དུ་འགྲུར།; MacD 297, 297, 11f.,
 LVP 89, 1f.: tataṣ ca tebhyo 'svayaṃ mayebhyo (LVP inserts 'svabhāvebhyo) yat phalaṃ
 paṭākhyam tat katham tantum ayaṃ bhaviṣyati ॥

³⁾MN. lo tsa rkyen + + pa'i + bu pa zha.

⁴⁾CS 14.13 cited in Pr D30a3f., P34a4f.: ཇི་སྐད་དུ། སྣམ་སུ་རྒྱུ་ལས་འགྲུབ་འགྲུར་ཞིང་། །རྒྱུ་ཡང་
 གཞན་ལས་འགྲུབ་འགྲུར་བས། །གང་ཞིག་རང་གི་འགྲུབ་མེད་པ། །དེས་གཞན་བསྐྱེད་པར་ཇི་ལྟར་འགྲུར། །ཞེས་བཤད་
 ཏོ། །; MacD 298,2ff., LVP 89, 2ff.: yathoktam—**ghataḥ** (LVP paṭaḥ) **kāranataḥ siddhaḥ**
siddhaṃ kāraṇam anyataḥ | siddhir yasya svato nāsti tad anyaj janayet katham ॥ iti.
Some Sanskrit manuscripts and Pr Tib. attest paṭaḥ for ghataḥ. Cf. MacDonald 2015: 341,
 n.622.

⁵⁾Pr D30a4f., P34a6: རྒྱུ་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་སུ་ནི། ། ཡོད་མིན་ཏེ།; MacD 298, 6f.,
 LVP 6f.: **tasmān na pratyayamayam phalaṃ samvidyate ॥** Cf. MMK 1.14: དེ་ཕྱིར་
 རྒྱུ་ཀྱི་རང་བཞིན་མིན། །རྒྱུ་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་སུ་ནི། །ཡོད་མིན་འབྲས་སུ་མེད་པས་ན། རྒྱུ་མིན་རྒྱུ་
 དུ་ག་ལ་འགྲུར། །; **tasmān na pratyayamayam nāpratayamayam phalam | samvidyate**
phalābhāvāt pratyayāpratayayāḥ kutaḥ ॥

ཀྱི་ལས་སྐྱེ་ན་ཀྱི་མི་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བར་ཐལ་ཅེས་བཟོད་པས་ན་ཀྱི་ལས་སྐྱེས་སོ། ཀྱི་ལས་
 སྐྱེས་པའི་ཆད་འབྲས་སུ་ཡང་ཡོད་དགོས་ཏེ། {འབྲས་}¹ སུ་མེད་ན་ཀྱི་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
 ལྟར་ན་ཀྱི་ {དང་}² ཀྱི་མ་ཡིན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འབྲས་སུ་ཡོད་ཞེས་ཚོལ་ལོ¹) ། {འབྲས་སུ་ཡོད་ན་
 ཀྱི་དང་ཀྱི་མ་ཡིན་པ་ཡོད་པར་རིགས་ན་འབྲས་སུ་ཉིད་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པ། [འབྲས་སུ་མེད་
 པས་ན་] (40b3) ཀྱི་ཕྱི་ཀྱི་དུ་ག་ལ་འགྱུར་²) ཅེས་སྟོན་སོ། ལྟར་དཔུང་པའི་ཚུལ་གྱིས་
 འབྲས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཀྱི་དང་ཀྱི་མ་ཡིན་པ་མ་གྲུབ་པོ། །ཡང་ན་ཀྱི་དང་འབྲས་སུ་གཉིས་པའི་
 ཚུན་རྟེན་པས་མ་གྲུབ་སྟེ་འབྲས་སུ་ལོ་སྟོན་སྟེ་ཀྱི་ཡིན་ཡང་དེ་གྲུབ་པ་ལ་ཀྱི་དགོས། ཀྱི་ཀྱི་
 དུ་ཡང་འབྲས་སུ་འཛོག་པས་ཀྱི་ཀྱི་སྟོན་སྟེ་འབྲས་སུ་ཡིན་པས་གྲུབ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཀྱི་
 ཕྱི་ཀྱི་ ཅེས་པས་ (40b4) ཀྱི་མ་ཡིན་པ་ཀྱི་དུ་མི་འཐད་ཅེས་སྟོན་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཀྱི་ཕྱི་
 དང་ཀྱི་ཅེས་བསྐྱེས་དབྱེའི་བསྐྱེས་པ་ཡོད་པ་སྟེ། ཀྱི་དང་ཀྱི་མ་ཡིན་པ་གྲུབ་པར་ག་ལ་འགྱུར་
 ཅེས་པའོ། །

411.14 ལུང་དང་སྐྱུར་བ། ad Pr MacD 300, 3-303, 2

སྤྱི་དོན་བཞི་པ་ལུང་དང་སྐྱུར་བ་ནི་ ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་དགོན་མཚོག་འབྲུང་གནས་
 ཅེས་པ་འཕོགས་པའོ³) ། ། གང་ནའང་སྟོང་པར་རིག་པ་མེད་པ་ནི་⁴) ལུལ་དུས་ཐམས་ཅད་
 སྟོང་ཉིད་ཡིན་ཅེས་པའོ། །⁵) རིག་ ཅེས་པ་ཡོད་ (40b5) ཅེས་བཅོས་ན་ལེགས་ཏེ། གང་ནའང་སྟོང་

¹Ms. བྲས་

²Ms. ད་

¹) Cf. Pr D30a5f., P34a7f.: འདིར་སྐྱེས་པ། འབྲས་སུ་མེད་དུ་ཟད་མོད། ཀྱི་དང་ཀྱི་མ་ཡིན་
 པའི་ངེས་པ་ནི་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་འབྲུང་གིས་ (P inserts) གལ་ཏེ་འབྲས་སུ་མེད་པ་ཡང་ཀྱི་
 དག་ལས་སྐྱེ་ན། ཀྱི་མ་ཡིན་པ་དག་ལས་ཀྱང་ཅིའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ཞེས་སྟོན་ལ། ལྷན་སུ་དང་རེ་
 རྩེ་ཞེས་བྱ་བའི་འབྲས་སུ་མེད་ན་ནི་སྟོན་མ་དང་འཇག་མ་དག་ཀྱི་དང་ཀྱི་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ཡང་མི་རིགས་
 ཏེ། དེས་ན་འབྲས་སུ་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན་ཚེ་(P ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཚེ་)། །; MacD 299, 3ff., LVP 89, 10ff.:
 atrāha—mā bhūt phalam, pratyayāpratyayaniyamas tu vidyate | tathā ca bhavān bravīti yady
 asat phalam pratyayebhyaḥ pravartate apratyayebhyo 'pi kasmān nābhipravartata iti | na cāsati
 phale paṭakaṭakhye tantuvīraṇānām pratyayāpratyayatvam (LVP pratyayānām pratyayatvam)
 yuktam | atah phalam apy astīti ||

²) MMK 1.14cd cited above.

³) Citation from the Ratnākaraśūtra in Pr D30b1ff., P34b3ff.: ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་དགོན་མཚོག་
 འབྲུང་གནས་གྱི་མདོ་ལས། ... ། །; MacD 300, 3ff., LVP 90, 3ff.: yathoktam āryaratnākaraśūtre—....
 ||

⁴) Pr D30b1, P34b3: གང་ནའང་སྟོང་པ་རིག་པ་མེད་པ་ན་ (P ནི་)། །; MacD 300, 4, LVP 90, 4:
 sūnyavidya na hi vidyate kvaci.

⁵) MN. 'gror rgya yod pa dang rig pa gnyis ga gcig rtsa ba +.

པ་ཡོད་པ་མེད་པ་ནི་ཅེས་བྱ་སྟེ། **བར་སྤང་ལ་བྱ་རྗེས་** མེད་པ་ལྟར་¹⁾ མི་སྟོང་པའི་དངོས་པོ་མེད་
པའོ། །

{སྤང་} ། འཇམ་བཤེན་སྐྱེ་འདོད་པ་དག །
བརྩེ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པས། །
རབ་དུ་བྱེད་པ་དང་པོ་ཡིས། །
སྐྱེ་བ་བཀག་པ་རྒྱས་པར་མཛད། ། །། (28)

¹Ms. སྤང་

¹⁾Cf. Pr D30b1f., P34b3f.: རྣམ་མཁའ་བར་སྤང་བྱ་ཡི་(P བྱའི་)རྗེས་དང་མཚུངས། །གང་ནའང་ངོ་བོ་ཉིད་
འགའ་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ནི་རྣམ་ཡང་གཞན་གྱི་རྒྱར་མི་འགྱུར། །; MacD 300, 4f., LVP 90, 4f.: antarīkṣi śaku-
nasya vā padam | yo na vidyati sabhāvataḥ kvacit (LVP kvaci) so na jātu parahetu bheṣyati
||.

Indexes

- The Indexes include personal names, place names, school names, and titles of texts, which appear in the body of the text and the marginal notes* of the *dBu ma tshig gsal gyi ti ka*. All entries are recorded in Tibetan language.
- For the entries which refer to an Indian proper name or text, the corresponding Sanskrit is given in a parenthesis.
- Personal names include designations such as *lo tsa* (i.e., *lo tsā ba*) and *pan pi ta* (i.e., *paṇḍita*).

Personal Names

klu (Nāgārjuna) 26b4, 33a6, 36a3, 37b7,
39b1
klu grub (Nāgārjuna) 36a7
glang po (Dignāga) 29a1
chos mchog (Dharmottara) 35a2
'jam kun dar 34a3
dul lha (Vinītadeva) 35a2, 35a4, 35b6,
35b7
pa tsab 30a3*, 32a3*
pan pi ta (paṇḍita) 34a2
phyogs kyi glang po (Dignāga) 27b5, 33b7
'byung gnas ye shes 36a8
gzhan la phan pa (Parahita) 38a4
zla grags (Candrakīrti) 33b3, 35a1, 36a8
zla ba (Candra[kīrti]) 35a1, 35b5, 39b1,
40a7, 40a8
zla ba grags pa (Candrakīrti) 33b4, 36a7
legs ldan (Bhāviveka) 40a7
lo 34b6*
lo tsa 34a2, 36a5*
shag thub (Śākyamuni) 34b1, 34b2
lha (Āryadeva) 40a8

Place Names

mnga' ris 34a3
rdo rje gdan (Vajrāsana, i.e., Bodhgayā)
36a8
phan yul 36a8

Schools and/or Doctrinal Entities

rgyang pan pa (Lokāyata) 29a2
thal 'gyur ba (Prāsaṅgika) 37a6
mdo' sde pa (Sautrāntika) 30b6

brda sprod pa ba (Vaiyākaraṇa) 37b6
dpyod pa pa (Mīmāṃsaka) 29a2
dbu ma pa/dbu' ma pa (Mādhyamika) 27b6,
27b8, 28a4, 28a5, 29a5, 40b1
shar gsum pa 27b5, 37a5
sems tsam pa (Cittamātra[vadin]) 39a8

Titles of Texts

klu'i stod pa 31a3
dkon rtsegs (Ratnakūta[sūtra]) 27a1, 27a4
mngon pa (Abhidharma) 39a8
'jug pa (Madhyamakāvātāra) 31b5
'dul ba (Vinaya[sūtra]) 27a1, 27a2
rdo rje snying po (Vajramaṇḍadhāraṇī) 27a1
rnam 'grel (Pramāṇavārttika) 34b4
'phags pa nye bar 'khor (Ārya-Upāli[pariṣṭchā-
sūtra]) 27a1
'phags pa nye bar 'khor gyis zhus pa (Ārya-
Upālipariṣṭchā[sūtra]) 27b2
'phags pa ting nge 'dzin gyi rgyal po (Ārya-
Samādhirāja[sūtra]) 26b4
'phags pa rdo rje snying po (Ārya-Vajramaṇḍa-
dhāraṇī) 27a1, 27a6
'phags pa blo gros (Ārya-Akṣayamatīrdeśa-
[sūtra]) 26b4
dbu ma ([Mūla]madhyamaka[kārikā]) 36b1
dbu ma snang ba (Madhyamakāloka) 37a8
dbu ma la 'jug pa (Madhyamakāvātāra) 30b2
rtsa ba (Mūlamadhyamakakārikā) 36b2, 40a2
rtsa shes (Mūlamadhyamakakārikā) 26b1,
26b3, 29b2, 31a3
rtsod bzlog (Vigrahavyāvartanī) 29a4
lhag pa'i bsam pa (Dṛḍhādhyāśayapariṣṭchā-
[sūtra]) 27a1

**Corrigenda of *Zhang Thang sag pa*
'Byung gnas ye shes, dBu ma tshig gsal gyi
ti ka, Part I, Studies in Tibetan Religious
 and Historical Texts, vol.1, The Toyo
 Bunko, 2-13**

p.xv, note 47: *nga 'dra ba'i skye bo* → *nga 'dra'i skye bo*

p.xxv, line 7: Insert *Bu ston chos 'byung* between *BpMV* and *dBu ma rtsa ba shes rab kyi ti ka*.

p.xxv, line 17: CŚ → CŚṬ

p.15, line 13: *rgyu* in *rgyu snying rje* does not have an exact correspondence (*pratīka*) in the *Prasannapadā*.

p.16, line 15: Include *rtsa ba'i mchod brjod skabs su ston* || || in verse (8).

p.74, line 9: འདི་ནི་གཞན་ལ་ཉེ་དུ་ཡང་ས་ཡིན་ → འདི་ནི་གཞན་ལ་ཉེ་དུ་ཡང་ས་ཡིན་ (*pratīka*)

p.74, line 12: ཉེ་དུ་དང་དཔེའ་མེད་པའི་ཕྱིར་ → ཉེ་དུ་དང་དཔེའ་མེད་པའི་ཕྱིར་ (*pratīka*)

p.74, line 14: རང་ཁས་ཆེས་པ་ → རང་ཁས་ཆེས་པ་ (*pratīka*)

dBu ma tshig gsal gyi ti ka, part II
Studies in Tibetan Religious and Historical Texts, vol. 2

2018年（平成30年）3月1日 初版
非売品 Not for Sale

編著者 吉水千鶴子・根本裕史・加納和雄
発行者 公益財団法人 東洋文庫 榎原 稔
東京都文京区本駒込2丁目28番21号
印刷者 中央印刷株式会社
171-0042 東京都豊島区西高松1丁目10番2号
NH西池袋ビル5階
発行所 公益財団法人 東洋文庫
東京都文京区本駒込2丁目28番21号

本書は東洋文庫に対する2017年度文部科学省助成金の一部により刊行されたものである。

Printed in Japan

ISBN 978-4-8097-0293-8

Studies in Tibetan Religious and Historical Texts, vol. 2